

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za delo za leto 2024

Pripravil: Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD), Štukljeva cesta 44, Ljubljana

Za IRSD: Katja Čoh - Kragolnik, glavna inšpektorica

Pri pripravi poročila so sodelovali: Katja Čoh - Kragolnik, Goran Brkić, Slavko Krištofelc, Gojko Aničić, Nina Kurnik Avbelj, mag. Sonja Konestabo, Peter Stefanoski, Sendi Murgel, Anja Koželj, Marta Dremelj, Srečko Urbas, Anja Koren, Ksenija Padežnik, Tanja Gruden, Marko Vaupotič, mag. Boštjan Hartner, Aleš Ažman, mag. Irena Kastelec, Helena Vidmar, Mojca Kovačič, Georgina Jotanović, Marjan Rosa, Saša Videnović, Urška Zabret, Sabina Repanšek, Drago Gaberšek, Naja Dobrun Turk, Nina Greccs in Aleksandra Štefe

Oblilkovanje: Nuit d.o.o.

Grafi in tabele: IRSD

Fotografije: IRSD, iStock, IMI, ELA

V letnem poročilu uporabljeni izrazi, ki se nanašajo na osebe in so zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za ženski in moški spol.

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za delo za leto 2024

Kazalo

UVOD	6
SEZNAM IN POJASNILA UPORABLJENIH KRATIC	8
POVZETEK	10
SUMMARY	12
INFOGRAFIKA	14
1. PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE	16
Predlogi s področja delovnih razmerij	17
Predlogi s področja varnosti in zdravja pri delu	23
Predlogi s področja socialnih zadev	25
2. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD	26
Pristojnost in zakonodaja	27
Kadri in organiziranost	27
Pogoji in viri za delo IRSD	33
Statistični pregled dela IRSD	36
Sodelovanje IRSD v domačem prostoru	36
Delovanje IRSD v mednarodnem prostoru	38
3. USTANOVITEV SEKTORJA ZA PREDNOSTNO ODZIVANJE	42
4. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	44
Inšpekcijski nadzor	46
Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi	46
Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov ter najpogostejše ugotovljene kršitve	48
Izjava o varnosti z oceno tveganja	50
Usposabljanje delavcev za varno delo	53
Zdravstveno varstvo delavcev	54
Reprezentativni vzorec	55
Druge pomembnejše kršitve	56
Nezgode pri delu	64

5. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ	71
Plačilo za delo	77
Delovni čas, odmori in počitki ter evidence na področju dela	81
Zaposlovanje v širšem smislu	85
Prenehanje pogodbe o zaposlitvi	92
Zakon o urejanju trga dela	94
Tujci in napoteni delavci	97
Druge kršitve s področja nadzora delovnih razmerij	103
6. USMERJENI NADZORI IRSD V LETU 2024	106
Akcija nadzora nad izvajanjem 131. člena ZDR-1	107
Akcija nadzora nad izvajanjem začasnih ukrepov po ZOPNN-F in ZIUOPZP	109
Usmerjena akcija poostrenega nadzora nad spoštovanjem ZČMIS, v zvezi z napotnimi delavci tujih delodajalcev, pri naročnikih storitev v RS, v povezavi z ZUTD ter ZDR-1 in nad spoštovanjem ZZSDT	109
Usmerjen nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti gostinstva in turizma	110
Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti gradbeništva	111
Usmerjeni nadzor nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih	113
Usmerjeni nadzor nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil – reprezentativni vzorec 2024	114
Akcija v okviru SLIC kampanje o nezgodah pri delu 2024	118
Usmerjeni nadzori nad izvajanjem predpisov v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen	120
JAD 2024 - trgovina z ljudmi	123
7. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA	124
Vsebinske ugotovitve socialne inšpekcije	126
SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD	132
TABELE	141
Pregledi, ukrepi in kršitve na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu	142
Pregledi, ukrepi in kršitve na področju nadzora delovnih razmerij	154
KAZALO TABEL IN GRAFOV	162

UVOD

Skupni dosežki so rezultat dela vsakega posameznika

Pred vami je Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za delo za leto 2024. Če strnemo, je bilo minulo leto zaznamovano z mnogimi izzivi in prelomnimi trenutki, ki so oblikovali naše delo ter usmerjali prizadevanja k še bolj učinkovitemu inšpekcijskemu nadzoru.

Tako kot je to običajno v naravi, ima tudi v delovnem razmerju ena stran močnejšo in druga stran šibkejšo vlogo. To se nenehno potrjuje v inšpekcijskih nadzorih, saj ti pogosto posnamejo izrabljanje prednosti močnejše vloge delodajalca na škodo delavca.

V takšnih primerih je ključna vloga inšpektorata, da s prisilnimi sredstvi posega v nepravilna ravnanja in zoper tiste, ki ne spoštujejo predpisov, ukrepa.

***Poenā constituitur in emendationem hominum.
Kazen se izreka, da bi se ljudje poboljšali.***

Zavedati se moramo, da je varno in pravično delovno okolje temelj zdravega in produktivnega družbenega razvoja. Le s skupnimi prizadevanji vseh deležnikov, to je države, delodajalcev, delavcev in inšpekcijskih služb, bomo zagotovili trajnostne in pravične pogoje za delo v prihodnosti. Ta namreč prinaša nove izzive. Spreminjajoča se demografska slika, vse bolj zahtevne situacije na trgu dela in povečani migracijski tokovi kažejo na to, da bo potreba po učinkovitem inšpekcijskem nadzoru v prihodnje še večja. Ključno bo družbeno zavedanje glede spoštovanja zakonodaje ter prilagajanje nadzora sodobnim delovnim razmeram.

Svoj doprinos k spremembam smo v lanskem letu udeležili z ustanovitvijo Sektorja za prednostno odzivanje, kar predstavlja pomemben mejnik v organizaciji dela inšpektorata. S tem smo okrepili našo sposobnost prednostnega in hitrega odzivanja na najbolj pereče primere kršitev delovnopravne zakonodaje.

Drugi dogodek, ki bo v delovanju inšpektorata pustil neizbrisni pečat je ta, da je število inšpektorjev prvič v zgodovini doseglo število 100. To je dobra popotnica, ki navdaja z optimizmom, da bomo v prihodnosti kadrovskega zasedbo inšpektorata še okrepili. Ta krepitev je nujna, če se želimo učinkovito spopadati z novimi izzivi in dejstvom, da število potencialnih subjektov nadzora narašča iz leta v leto. Gre namreč za zelo velik razkorak med številom nadzorovalcev in nadzorovancev.

Delo inšpektorata je ves čas pod drobnogledom javnosti, v zadnjem letu so pričakovanja glede naših postopanj še narasla. Zavedamo se, da ta pričakovanja izhajajo tudi iz interesov različnih deležnikov in skupin. Kljub temu pri izvrševanju svojih pooblastil ostajamo zavezani strokovnosti, zakonitosti in samostojnosti ter neodvisnosti. Ti ideali niso samoumevni in se je zanje treba zavzemati vsak dan znova.

V lanskem letu smo se srečali s številnimi kompleksnimi postopki in nepredvidljivimi situacijami, a smo s strokovnostjo in predanostjo uspešno uresničevali svoje poslanstvo. Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem inšpektorata za njihovo prizadevno in odgovorno delo, ter vsem deležnikom za sodelovanje in podporo pri našem skupnem poslanstvu, to je zagotovitvi poštenega, zdravega in varnega delovnega okolja za vse.

S spoštovanjem.

Katja Čoh-Kragolnik
glavna inšpektorica

SEZNAM IN POJASNILA UPORABLJENIH KRATIC

SEZNAM IN POJASNILA UPORABLJENIH KRATIC

Pravni viri

DZ

Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C, 200/20 – ZOOMTVI, 94/22 – odl. US, 94/22 – odl. US, 5/23 in 34/24 – odl. US)

GZ-1

Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 199/21, 105/22 – ZZNŠPP, 133/23 in 85/24 – ZAID-A)

ZčmIS-1

Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (Uradni list RS, št. 40/23)

ZDCOPMD

Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi (Uradni list RS, št. 45/16 – uradno prečiščeno besedilo, 62/16 – popr., 92/20 – ZPrCP-E in 153/22)

ZDoh-2

Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22, 131/23 – ZORZFS in 104/24)

ZDR-1

Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-1O, 75/23 in 102/24)

ZDR-1D

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 114/23)

ZEPDSV

Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti (Uradni list RS, št. 40/06 in 50/23)

ZEPDSV-A

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (Uradni list RS, št. 50/23)

ZGD-1

Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 100/11 – skl. US, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 175/20 – ZIUOPDVE, 18/21, 18/23 – ZDU-1O, 75/23, 102/24)

ZID-1

Zakon o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/14 in 55/17)

ZIN

Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14)

ZIUOPZP

Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (Uradni list RS, št. 95/23, 117/23, 131/23 – ZORZFS in 62/24)

ZJRS

Zakon o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/04, 8/10 in 32/24)

ZMEPIZ-1

Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 111/13, 97/14, 133/23 – ZPIZ-2N in 109/24)

ZminP

Zakon o minimalni plači (Uradni list RS, št. 13/10, 92/15 in 83/18)

ZNPK

Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09)

ZP-1

Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPDVE, 5/21 – odl. US in 38/24)

ZPDZC-1

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN-3B in 78/23 – ZORR)

ZPIZ-1

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK, 38/10 – ZUKN, 61/10 – ZSVarPre, 79/10 – ZPKDPIZ, 94/10 – ZIU, 94/11 – odl. US, 105/11 – odl. US, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 9/17 – odl. US in 171/21 – odl. US)

ZPIZ-2

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre- C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17, 28/19, 75/19, 139/20, 189/20 – ZFRO, 51/21, 121/21, 162/21, 196/21 – ZDOsk, 125/23 – odl. US in 133/23)

ZPND

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (Uradni list RS, št. 16/08, 68/16, 54/17 – ZSV-H in 196/21 – ZDOsk)

ZPSV

Zakon o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 34/96, 18/96 – ZDavP, 87/97 – ZDavP-A, 3/98, 7/98 – odl. US, 106/99 – ZPIZ-1, 81/00, 97/01 – ZSDP, 97/01, 62/10 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 99/13 – ZSVarPre-C, 91/13 – ZVZZ-M, 26/14 – ZSDP-1)

SEZNAM IN POJASNILA UPORABLJENIH KRATIC

ZStk

Zakon o stavki (Uradni list SFRJ, št. 23/91, Uradni list RS - stari, št. 22/91, Uradni list RS/I, št. 17/91 - ZUDE, Uradni list RS, št. 13/93, 66/93)

ZSVarPre

Zakon o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 110/11 - ZDIU12, 40/12 - ZUJF, 8/13, 14/13, 63/13, 99/13, 99/13 - ZUPJS-C, 55/14, 57/15, 69/15, 90/15, 66/16, 82/16, 88/16, 36/17, 31/18, 73/18, 46/19, 49/20 - ZIUZEOP, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 - ZIUOPDVE, 196/21 - ZDOsk, 17/22, 117/22 - ZZUOPD, 25/23, 84/23 - ZDOsk-1, 95/23 - ZIUOPZP, 131/23 - ZORZFS, 15/24, 9/25)

ZSDP-1

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15 - ZIUPTD, 90/15, 69/15, 75/17 - ZIUPTD-A, 75/17 - ZUPJS-G, 14/18, 64/18, 46/19, 81/19, 49/20 - ZIUZEOP, 203/20 - ZIUOPDVE, 158/20, 92/21, 17/22, 25/23, 153/22, 196/21 - ZDOsk, 163/22 - ZDOsk-A, 84/23 - ZDOsk-1, 15/24, 9/25)

ZSV

Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO, 196/21 – ZDOsk, 82/23 in 84/23 – ZDOsk-1)

ZUOPUE

Zakon o ukrepih za optimizacijo določenih postopkov na upravnih enotah (Uradni list RS, št. 62/24)

ZUP

Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb)

ZUPJS

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 - ZUJF, 57/12 - ZPCP-2D, 3/13 - ZŠolPre-1, 14/13, 56/13 - ZŠtip-1, 99/13, 14/15 - ZUUJFO, 57/15, 69/15, 90/15, 38/16 - odl. US, 51/16 - odl. US, 88/16 - ZSVarPre-E, 88/16, 61/17 - ZUPŠ, 75/17, 64/18, 77/18, 46/19, 47/19, 49/20 - ZIUZEOP, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 - ZIUOPDVE, 189/20 - ZFRO, 90/21 - SZ-1E, 206/21 - ZDUPŠOP, 17/22, 54/22 - ZUPŠ-1, 117/22 - ZZUOPD, 25/23, 76/23 - ZŠolPre-1B, 95/23 - ZIUOPZP, 131/23 - ZORZFS, 122/23 - ZŠtip-1C, 136/23 - ZIUZDS, 15/24, 61/24 - ZŠolPre-1C, 9/25)

ZUTD

Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol- G, 54/22, 59/22 – odl. US, 109/23 in 62/24 – ZUOPUE)

ZVZD-1

Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11)

ZZPri

Zakon o zaščiti prijaviteljev (Uradni list RS, št. 16/23)

ZZSDT

Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 42/23)

ZZZPB

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS, št. 107/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 59/07 – ZŠtip, 51/10 – odl. US, 80/10 – ZUTD in 95/14 – ZUJF- C)

INSTITUCIJE IN DRUGE KRATICE

AJPES Agencija RS za javnopravne evidence in storitve CORS Center za obveščanje Republike Slovenije

CSD Center za socialno delo

ELA Evropski organ za delo (European Labour Authority) EU Evropska unija

FURS Finančna uprava Republike Slovenije

IJS Inšpektorat za javni sektor

IMI Informacijski sistem za notranji trg (Internal Market Information System)

IRSD Inšpektorat Republike Slovenije za delo

KPK Komisija za preprečevanje korupcije

MDDSZ Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

MJU Ministrstvo za javno upravo

MOD Mednarodna organizacija dela

MZ Ministrstvo za zdravje

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

OKC Operativno-komunikacijski center

RS Republika Slovenija

RS RS Računsko sodišče Republike Slovenije

SLIC Odbor glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (Senior Labour Inspectors Committee) SLIC KSS Evropski center za komunikacijo in informiranje na področju varnosti in zdravja pri delu (EU Labour Inspection Network & Exchange System)

SPOT Slovenska poslovna točka

SURS Statistični urad Republike Slovenije

SVZ Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

UNP Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna

ZPIZ Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

ZRSZ Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

ZZSZ Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

KIMDŠP Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa

ZMDPŠ Združenje medicine dela, prometa in športa

POVZETEK

Povzetek

Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD) je v letu 2024 prejel skupno 6.695 prijav. Od tega je bilo 1.300 prijav s področja varnosti in zdravja pri delu, 5.169 prijav s področja delovnih razmerij, Socialna inšpekcija pa je prejela 226 prijav.

V poročevalskem obdobju je IRSD izvedel devet usmerjenih oziroma poostrenih celoletnih nadzornih akcij, osredotočenih na izvajanje zakonodaje s področij delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu. Nadzori so bili usmerjeni v dejavnosti, kjer se najpogosteje pojavljajo kršitve ali kjer je tveganje za kršitve največje, vključno s preverjanjem izvajanja ključnih zakonskih institutov.

V letu 2024 so inšpektorji opravili 11.535 inšpekcijskih pregledov, od tega 6.816 na področju delovnih razmerij, 4.569 na področju varnosti in zdravja pri delu ter 150 pregledov v okviru socialne inšpekcije. Inšpekcijski pregledi so bili izvedeni kot redni, izredni in kontrolni pregledi, pri čemer slednji služijo preverjanju uresničevanja izrečenih ukrepov.

Skupno je bilo v letu 2024 ugotovljenih 17.129 kršitev zakonodaje. Na tej podlagi je IRSD izrekel 8.084 upravnih in prekrškovnih ukrepov ter podal 20 naznanil suma storitve kaznivega dejanja ali kazenskih ovadb. Izrečene globe so skupaj znašale 4.018.360,95 EUR. IRSD je poleg tega izdal 358 dovoljenj za delo otrok, 17 soglasij za izključitev posebnega varstva po 115. členu ZDR-1 in eno odločbo o zadržanju učinkovanja prenehanja delovnega razmerja na podlagi drugega odstavka 215. člena ZDR-1.

Na dan 31. decembra 2024 je bilo na IRSD zaposlenih 132 oseb v skladu s kadrovskim načrtom, med njimi 100 inšpektorjev (poleg glavnega inšpektorja). Od teh je bilo 62 inšpektorjev zaposlenih na področju delovnih razmerij, 32 na področju varnosti in zdravja pri delu ter 6 v socialni inšpekciji.

Po podatkih AJ PES je bilo konec leta 2024 v Poslovni register Slovenije vpisanih 245.819 poslovnih subjektov oziroma delodajalcev oziroma subjektov nadzora. Kljub postopnemu povečevanju števila zaposlenih inšpektorjev število teh še vedno ne sledi rasti števila nadzorovanih subjektov.

Na področju varnosti in zdravja pri delu je bilo ugotovljenih 9.396 kršitev. Najpogostejše ugotovljene kršitve so bile povezane z:

- ocenjevanjem tveganj in izdelavo izjave o varnosti z oceno tveganja (2.289),
- zagotavljanjem zdravstvenega varstva delavcev (1.362),
- zagotavljanjem osebne varovalne opreme (1.117),
- usposabljanjem delavcev za varno delo (815),
- urejenostjo in varnostjo delovnih mest na prostem (779).

Največ kršitev s področja varnosti in zdravja pri delu je bilo ugotovljenih v naslednjih dejavnostih:

- gradbeništvo: 30,9 %,
- predelovalne dejavnosti: 13,5 %,
- trgovina: 8,8 %,
- gostinstvo: 9,5 %,
- strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti: 5,6 %.

Inšpektorji so v letu 2024 raziskali 47 nezgod pri delu, med njimi 5 smrtnih, 30 težjih, 10 lažjih in 2 kolektivni nezgodi. V letu 2024 je bilo prijavljenih 16 smrtnih nezgod pri delu. Najpogostejši vzroki so bili:

- padci z višine (5),
- padec bremena na delavca (2),

- prometne nesreče (3),
- nesreče z delovno mehanizacijo (2),
- premiki delovne opreme (2),
- zgrabitev v delovno opremo (1),
- električni udar (1).

Delodajalci so IRSD prijavili 14.349 nezgod pri delu in 47 nevarnih pojavov. Prav tako so prijavili 7 primerov ugotovljenih poklicnih bolezni, kot to zahteva zakonodaja.

V letu 2024 je IRSD na področju delovnih razmerij na podlagi izvedenih nadzorov ugotovil 7.733 kršitev delovnopravne zakonodaje. Največ nepravilnosti je bilo zaznanih na področju plačila za delo in drugih prejemkov iz delovnega razmerja (3.288 kršitev). Sledijo kršitve v zvezi z nepravilnostmi glede vodenja evidenc na področju dela in socialne varnosti (1.145), kršitve v zvezi z zaposlovanjem v širšem smislu (1.035), kršitve dolžnosti zavezancev v postopku inšpekcijskega nadzora (822), kršitve pri sklepanju pogodb o zaposlitvi (398), ter kršitve določb o delovnem času, odmorih in počitkih (378).

Posebna pozornost je bila namenjena tudi nadzoru nad prekršnimi oblikami dela, pri čemer so inšpektorji ugotovili 60 kršitev. Ugotovljenih je bilo tudi 170 kršitev Zakona o urejanju trga dela.

11

Največ kršitev smo zaznali v gradbeništvu (1.487), sledijo gostinstvo (884) in predelovalne dejavnosti (808). V letu 2024 je Socialna inšpekcija izvedla 150 nadzorov. Zaradi narave, občutljivosti in širine pooblastil se je največ nadzorov (70 %) nanašalo na delovanje centrov za socialno delo (CSD). Prednostno so bile obravnavane prijave, ki so nakazovale ogroženost koristi otrok ali nepravilnosti pri obravnavi nasilja v družini.

Tematsko so bili nadzori najpogostejše usmerjeni v:

- obravnavo ogroženih otrok (42 %),
- urejanje razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti (36 %),
- uveljavljanje pravic iz javnih sredstev (19 %),
- izvajanje skrbniških nalog (11 %),
- obravnavo nasilja v družini (10 %),
- izvajanje socialnovarstvenih storitev (7 %).

V 19 % nadzorov so bile ugotovljene pomanjkljivosti pri izvajanju socialnovarstvene dejavnosti, in sicer tako glede uporabe veljavne zakonodaje kot uporabe strokovnih znanj. Te pomanjkljivosti so pomenile povečano tveganje, da bi uporabnik v nadaljnji obravnavi lahko bil oškodovan ali prikrajšan, čeprav do konkretne oškodovanosti v času nadzora še ni prišlo.

Poleg inšpekcijskih nadzorov in izdajanja ukrepov so uslužbenci IRSD opravljali tudi drugo strokovno delo, vključno z nudenjem svetovanja in pomoči delavcem ter delodajalcem. Aktivno smo sodelovali z drugimi državnimi organi, organizacijami ter sindikalnimi in strokovnimi združenji, tako z vidika izmenjave informacij kot tudi za krepitev preventivnega in učinkovitega nadzornega delovanja. Prisotni smo bili tudi na mednarodnem področju.

V skladu s 7. členom Zakona o inšpekcijskem nadzoru (ZID-1) je IRSD v letnem poročilu podal tudi več predlogov za spremembe zakonodaje. Predlogi temeljijo na ugotovitvah iz nadzora na terenu in so usmerjeni v izboljšanje pravne varnosti delavcev, povečanje učinkovitosti nadzora ter odpravo ugotovljenih sistemskih pomanjkljivosti.

SUMMARY

Summary

The Labour Inspectorate of the Republic of Slovenia (IRSD) received a total of 6,695 reports in 2024. Of these, 1,300 were in the field of Safety and Health, 5,169 were in the field Employment Relationship, and the Social Affairs Inspection received 226 reports.

During the reporting period, the IRSD carried out nine targeted or intensified year-round monitoring campaigns focusing on the implementation of legislation in the areas of Employment Relationship and Safety and Health. The supervision targeted activities where violations occur most frequently or where the risk of violations is highest, including the verification of the implementation of key legal institutes.

In 2024, Inspectors carried out 11,535 inspections, including 6,816 in the field of Employment Relationship, 4,569 in the field of Safety and Health, and 150 Social Affairs inspections. The inspections were carried out as regular, exceptional and control inspections, the latter to verify the implementation of the measures imposed.

A total of 17,129 infringements of the law were detected in 2024. As a result, the IRSD issued 8,084 administrative and infringement measures and 20 notices of suspicion or criminal denunciations. In addition, the IRSD issued 358 child labour permits, 17 consents for the exclusion of special protection under Article 115 of the Labour Code and one decision to suspend the effect of the termination of the employment relationship on the basis of Article 215(2) of the Labour Code.

As of 31 December 2024, the IRSD employed 132 workers according to the staff establishment plan, including 100 inspectors (in addition to the Chief Inspector). Of these, 62 inspectors were employed in the field of Employment Relationship, 32 in the field of Safety and Health and 6 in Social Affairs inspectors. According to AJ PES (Agency of the Republic of Slovenia for Public Legal Records and Related Services.), 245,819 business entities or employers or control entities were registered in the Slovenian Business Register at the end of 2024. Despite the gradual increase in the number of inspectors, the number of inspectors has not kept pace with the growth in the number of supervised entities.

In the field of Safety and Health, 9,396 infringements were detected. The most frequently detected infringements related to:

- risk assessment and the production of a safety declaration with risk assessment (2,289),
- providing healthcare for workers (1,362),
- providing personal protective equipment (1.117),
- training workers to work safely (815),
- the cleanliness and safety of outdoor workplaces (779).

The following activities were found to have the highest number of Safety and Health infringements:

- Construction: 30.9%
- Manufacturing: 13.5%
- Trade: 8.8%,
- Catering: 9.5%
- Professional, scientific and technical activities: 5.6%.

In 2024, inspectors investigated 47 accidents at work, including 5 fatal, 30 serious, 10 minor and 2 collective accidents. In 2024, 16 fatal accidents at work were reported. The most common causes were:

- falls from a height (5),
- the burden falls on the worker (2),
- road accidents (3)
- accidents involving work machinery (2),

- movements of work equipment (2)
- getting caught in work equipment (1),
- electric shock (1).

Employers reported 14,349 accidents at work and 47 dangerous occurrences to the IRSD. They also reported 7 cases of occupational diseases, as required by law.

In 2024, the IRSD found 7,733 breaches of labour law in the area of Employment Relationship. Most irregularities were detected in the area of remuneration for work and other benefits arising from the employment relationship (3,288 violations). This was followed by infringements relating to irregularities in the keeping of records in the field of labour and social security (1,145), infringements relating to employment in the broad sense (1,035), infringements of the duties of the persons liable for inspection (822), infringements in the conclusion of employment contracts (398), and infringements of the provisions on working time, breaks and rest periods (378).

Special attention was also paid to monitoring precarious forms of work, with inspectors finding 60 infringements. There were also 170 infringements of the Labour Market Act.

The largest number of infringements was detected in the construction sector (1,487), followed by catering (884) and manufacturing (808).

In 2024, the Social Affairs Inspection carried out 150 inspections. Due to the nature, sensitivity and breadth of the mandate, the majority of inspections (70%) related to the functioning of the Social Work Centres (CSDs). Priority was given to reports indicating that the best interests of children were at risk or irregularities in the treatment of domestic violence.

The thematic focus of the supervisions was most often on:

- treatment of children at risk (42%)
- managing the relationship between parents and children after the breakdown of the family unit (36%),
- claiming public benefits (19%),
- carrying out fiduciary duties (11%),
- addressing domestic violence (10%),
- provision of social welfare services (7%).

In 19% of the inspections, shortcomings were found in the implementation of social protection activities, both in the application of the legislation in force and in the use of professional skills. These shortcomings represented an increased risk that the user might be harmed or disadvantaged in the subsequent treatment, even though no concrete harm had occurred at the time of the audit.

In addition to inspections and issuing measures, IRSD staff also carried out other professional work, including providing advice and assistance to workers and employers. We actively cooperated with other government bodies, organisations, trade unions and professional associations, both in terms of information exchange and to strengthen preventive and effective supervisory action. We have also been present in the international field.

In accordance with Article 7 of the Law on Inspection (ZID-1), the IRSD also made a number of proposals for legislative changes in its annual report. The proposals are based on the findings of the field inspections and are aimed at improving the legal security of workers, increasing the effectiveness of inspections and correcting the systemic weaknesses identified.

INFOGRAFIKA

KLJUČNI REZULTATI DELA IRSD

11.535
inšpekcijskih
pregledov

6.816
pregledov iz področja
delovnih razmerij

4.569
pregledov iz področja
varnosti in zdravja pri
delu

150
pregledov iz socialnega
področja

5.934
izdanih ukrepov

2.150
izdanih upravnih –
inšpekcijskih ukrepov

16.232
vodenih upravnih zadev

9.174
obravnavanih novih
zadev

147
izdanih sodb

MEDNARODNO SODELOVANJE

1 SLIC

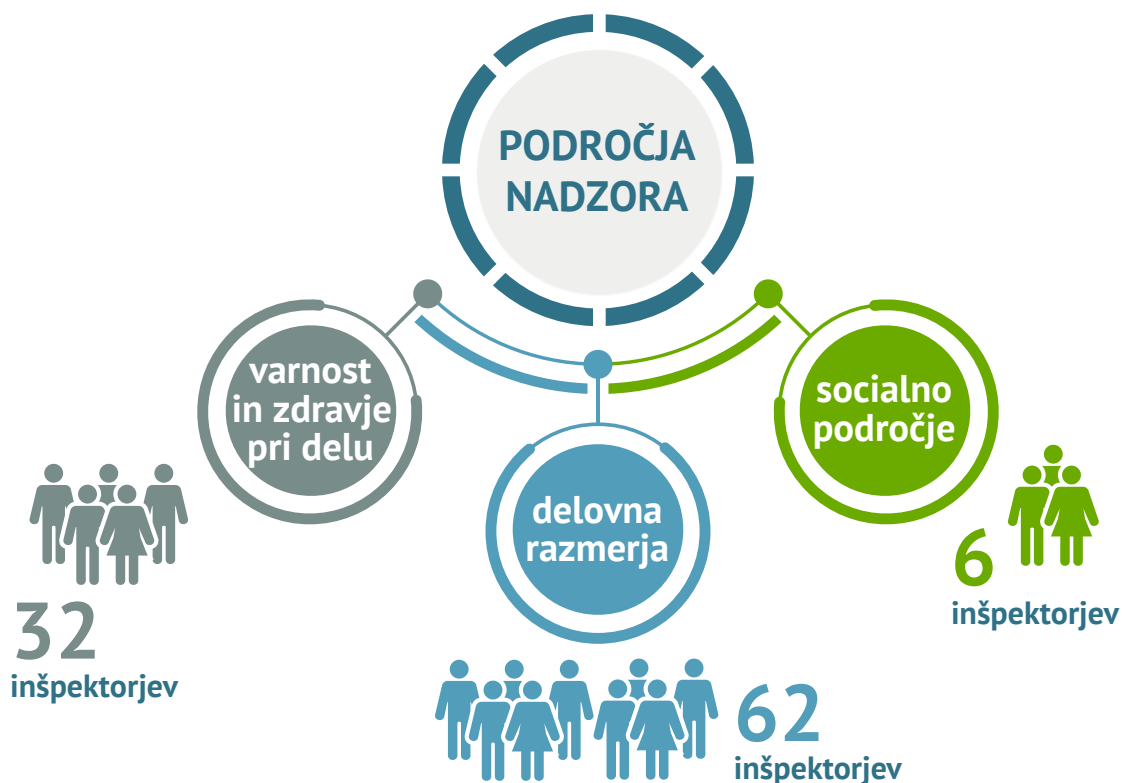
2 EU
OSHA

3 IMI

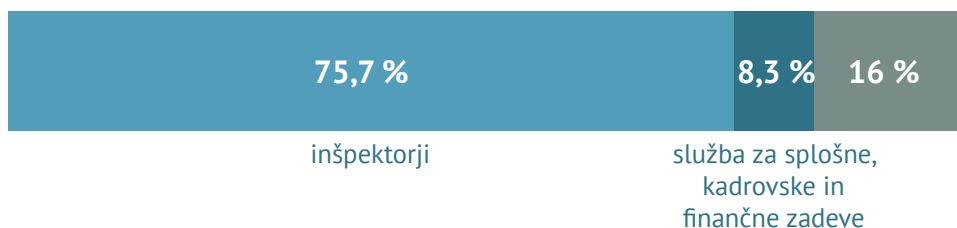
4 ELA

5 BEMA

KADRI IN ORGANIZIRANOST

132
ZAPOSLENIH

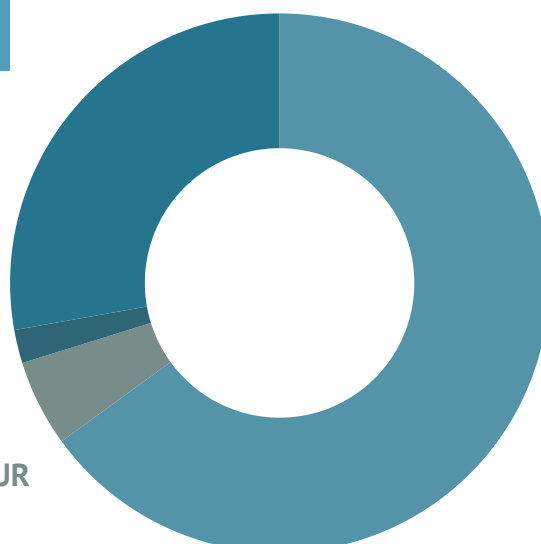

PRORAČUN

8.675.072 Eur

5,2%
453.753 EUR
materialni stroški

2%
177.192 EUR
investicije

65%
5.641.431 EUR
plače in drugi izdatki
zaposlenim ter prispevki

PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONDAJE

1. PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONDAJE

PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE

V skladu s 7. členom Zakona o inšpekciji dela (ZID-1) so obvezni sestavni del poročila o delu IRSD) tudi predlogi ukrepov, s katerimi IRSD prispeva k iskanju čim bolj konstruktivnih rešitev za vprašanja, obravnavana v 5. in 6. točki prvega odstavka 7. člena ZID-1. Ta vprašanja se nanašajo na naslednje podatke:

- o vloženih prijavah, ugotovljenih kršitvah, vloženih kazenskih ovadbah, izrečenih ukrepih ter njihovem uresničevanju, razvrščenih po dejavnostih,
- o nezgodah pri delu s smrtnim izidom, kolektivnih nezgodah ter nezgodah pri delu, ki so povzročile delavčevo nezmožnost za delo za več kot tri delovne dni, ter o ugotovljenih poklicnih boleznih, prav tako razvrščenih po dejavnostih.

Za učinkovito reševanje omenjenih vprašanj IRSD poleg poostrenega nadzora v dejavnostih z večjim tveganjem predlaga tudi ustrezne spremembe zakonodaje, kot je podrobneje predstavljeno v nadaljevanju.

Predlogi s področja delovnih razmerij

V nadaljevanju podajamo predloge za spremembo zakonodaje, katerih cilj je izboljšanje nadzora, zapolnitev pravnih praznin, preprečevanje zlorab in kršitev delovnopravne zakonodaje ter zagotovitev hitrejšega in učinkovitejšega izvajanja inšpekcijskih nadzorov ter ukrepov ob ugotovljenih nepravilnostih.

Nekateri izmed predlaganih ukrepov so bili že predstavljeni v preteklih letnih poročilih, pri čemer so bili nekateri tudi sprejeti v obravnavo. Ker še vedno ocenjujemo, da bi njihova implementacija pomembno prispevala k uresničevanju navedenih ciljev, jih ponovno izpostavljamo. Hkrati na podlagi ugotovitev s terena predlagamo tudi nove zakonodajne rešitve, prilagojene aktualnim izzivom v delovnem okolju.

Predloge predstavljamo v opisni obliki, pri čemer natančno opredeljujemo obstoječe težave in predlagane rešitve. Prav tako izražamo pripravljenost za sodelovanje pri nadaljnji obravnavi in oblikovanju konkretnih sprememb zakonodaje.

17

Zavedamo se, da bi bilo nekatere predlagane rešitve mogoče urediti s kolektivnimi pogodbami na ravni dejavnosti. Vendar pa iz dolgoletnih izkušenj izhaja, da mnogi delodajalci niso zavezani k spoštovanju nobene panožne kolektivne pogodbe, da v nekaterih panogah dogovor o njeni sklenitvi sploh ni mogoč ali pa po njenem izteku ni interesa za sklenitev nove. Zaradi teh okoliščin ocenjujemo, da je določene vidike nujno urediti z zakonskimi določbami, da bi zagotovili ustrezno varstvo delavcev in dosledno spoštovanje delovnopravne zakonodaje.

Predlagamo naslednje spremembe ZDR-1:

- **drugi odstavek 13. člena** določa, kdaj ni dovoljeno opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava. Vendar pa definicija delovnega razmerja iz 4. člena ZDR-1 v praksi povzroča težave, zlasti pri razlagi elementa nepretrganosti. Ker zakon ne določa jasne opredelitve tega pojma, prihaja do različnih interpretacij: posamezni inšpektorji ga lahko razumejo in razlagajo različno, II. stopnja Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), ki odloča o pritožbah zoper inšpekcijske odločbe, uporablja svoje kriterije, sodniki v prekrškovnih postopkih imajo svojo razlago, medtem ko sodišča v delovnih sporih zavzemajo še drugačna stališča. Takšna neenotnost pravne prakse negativno vpliva na pravno varnost, saj delodajalci nimajo jasnih smernic, kdaj lahko zakonito sklenejo pogodbo civilnega prava za opravljanje dela. Da bi zagotovili večjo pravno varnost in enotno uporabo zakonodaje, so možni različni pristopi:
 - Strožji pristop – dopolnitev 13. člena, tako da bi bilo opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava prepovedano, kadar gre za delovna mesta, povezana z izvajanjem glavne dejavnosti delodajalca.
 - Določitev časovne komponente – element nepretrganosti bi bil ovrednoten s časovno omejitvijo, ko gre za delo iz redne dejavnosti delodajalca.
 - Priznanje določenih pravic delavcu – če delavec opravlja delo na podlagi podjemne pogodbe na delovnih mestih, ki sodijo v redno dejavnost delodajalca, bi mu bile priznane določene pravice iz delovnega razmerja (npr. datum izplačila plačila, najnižja višina plačila, pravica do letnega dopusta

PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE

itd.). S tem bi se okrepila zaščita delavcev, hkrati pa bi takšna ureditev zmanjšala privlačnost sklepanja civilnopravnih pogodb za delodajalce.

Poleg tega bi k zmanjšanju uporabe teh oblik dela pripomogla tudi ustrezna prilagoditev davčne zakonodaje, ki bi zmanjšala finančne koristi delodajalcev pri zaposlovanju delavcev na podlagi civilnopravnih pogodb namesto pogodbe o zaposlitvi.

- **47. člen** nalaga delodajalcem obveznost sprejemanja ukrepov za varovanje dostojanstva delavcev pri delu. Vendar menimo, da bi morala ta določba natančneje opredeliti minimalne standarde oziroma "ustrezne ukrepe", ki jih je delodajalec dolžan sprejeti za učinkovito zaščito delavcev pred nadlegovanjem in trpinčenjem na delovnem mestu.
- V **drugem odstavku 62. člena** dodati obveznost in odgovornost uporabnika za pravilno in popolno vodenje evidenc o izrabi delovnega časa po ZDCOPMD za napotenega delavca.
- **79. in 132. člen** urejata pravico delavca do odpravnine – 79. člen v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas in 132. člen ob upokojitvi. Vendar nobena izmed določb ne določa skrajnega roka za izplačilo odpravnine, kar v praksi povzroča težave in nejasnosti ter omogoča različne interpretacije in prakse delodajalcev. Na podlagi praktičnih izkušenj predlagamo, da bi bilo izplačilo odpravnine obvezno najkasneje ob izplačilu zadnje plače.
- **3. točka prvega odstavka 217.c člena ZDR-1 in 1. alineja prvega odstavka 178. člena ZUTD**, sta kazenski določbi, ki se nanašata na spoštovanje delovnopravne zakonodaje v primerih zagotavljanja dela delavcev uporabniku. Po našem mnenju obe določbi **sankcionirata isto kršitev**, pri čemer se **bistveno razlikujeta v višini predpisanih glob**. Menimo, da je potrebno urediti razmerje med obema kazenskima določbama.
- **128. člen** določa pravico delavca do dodatkov za delo v posebnih pogojih dela, medtem ko **129. člen** ureja dodatek za delovno dobo. Vendar zakon ne določa minimalne višine teh dodatkov, saj je njihova višina prepuščena urejanju v kolektivnih pogodbah na ravni dejavnosti. V praksi ugotavljamo, da številnih delodajalcev ne zavezuje nobena kolektivna pogodba. Menimo, da bi bilo smiselno določiti vsaj minimalno višino dodatkov v omenjenih členih, ki bi veljala v primerih, ko delodajalca ne zavezuje nobena kolektivna pogodba na ravni dejavnosti.
- **Drugi odstavek 131. člena** določa, da mora biti regres za letni dopust izplačan najkasneje do 1. julija tekočega koledarskega leta, vendar zakon ne določa izplačilnega roka za delavce, ki sklenejo delovno razmerje po tem datumu, kar omogoča neizplačilo regresa brez možnosti sankcioniranja delodajalca.
- **Tretji odstavek 131. člena** določa, da lahko delodajalec v primeru nelikvidnosti in če to dopušča panožna kolektivna pogodba regres za letni dopust izplača najkasneje do 1. novembra. Vendar zakon ne opredeljuje pojma nelikvidnosti, kar v praksi povzroča težave pri ugotavljanju upravičenosti do odloga izplačila regresa. Nejasna opredelitev nelikvidnosti otežuje inšpekcijski nadzor in sodno varstvo, saj ni jasnih meril, kdaj delodajalec dejansko izpolnjuje pogoje za odloženo izplačilo regresa. Menimo, da bi bilo za namen določanja roka izplačila regresa po 1. juliju nujno natančno zakonsko opredeliti pojem nelikvidnosti.
- **Četrti odstavek 131. člena** določa pravilo sorazmernosti pri izplačilu regresa, kadar ima delavec pravico do izrabe le sorazmernega dela letnega dopusta. Stališče, da se pri izračunu sorazmernega dela regresa upošteva poln mesec zaposlitve, lahko vodi v prikrajšanje delavcev, zlasti v primerih, ko delavec zaradi menjave delodajalca v določenem mesecu ni bil zaposlen vse dni. Menimo, da bi bilo potrebno dopolniti določbo tako, da bi se pri izračunu sorazmernega dela regresa upošteval dejanski čas zaposlitve, izražen v dnevih, ne le v polnih mesecih.
- **Drugi odstavek 135. člena** določa obveznost delodajalca, da delavcu izda pisni obračun plače, vendar zakon ne zahteva nobenega dokazila o dejanski vročitvi tega dokumenta delavcu. Menimo, da bi bilo

treba termin "izdati" nadomestiti z "vročiti" ali "izročiti", pri čemer bi zakon izrecno določil obveznost delodajalca, da razpolaga z dokazilom o vročitvi plačilne liste delavcu. Posledično bi bilo treba ustrezno spremeniti tudi prekrškovno določbo 27. točke prvega odstavka 217. člena, da bi sankcionirala primere, ko delodajalec delavcu ne vroči obračuna plače in za to ne razpolaga z dokazilom.

- **148. člen** ureja razporejanje delovnega časa, pri čemer zakon in panožne kolektivne pogodbe dopuščajo ali zahtevajo plačilo presežnih ur ob koncu izravnalnega obdobja. Vendar pa ni izrecno določeno, koliko presežnih ur je dopustnih, kar omogoča izigravanje zakonsko dovoljenega števila nadur in vodi v morebitne zlorabe sistema izravnave delovnega časa. Zaradi enotne uporabe določb o delovnem času predlagamo, da se v zakon izrecno vključi določba, ki določa, da število presežnih ur po koncu referenčnega obdobja ne sme presegati dovoljenega števila nadur iz 144. člena ZDR-1, če viški ur ob izteku referenčnega obdobja niso bili izravnani, se morajo upoštevati kot nadurno delo in biti plačani kot nadure in določi se tudi rok za izplačilo nadur.
- **Drugi odstavek 160. člena** določa obveznost delodajalca, da delavcem vroči pisno obvestilo o odmeri letnega dopusta za tekoče koledarsko leto najkasneje do 31. marca, vendar pa zakon ne določa obveznosti vročitve tega obvestila za delavce, ki se zaposlijo po tem datumu. Menimo, da bi bilo smiselno dopolniti zakon z določbo, da je delodajalec dolžan vročiti pisno obvestilo o odmeri letnega dopusta tudi delavcem, ki se zaposlijo po 31. marcu, in sicer v določenem roku od sklenitve pogodbe o zaposlitvi.
- **V zvezi s kazenskimi določbami ZDR-1 predlagamo, da se dodajo prekrški za spodaj navedene kršitve oziroma določijo višje globe.** Gre za kršitve, ki jih ugotavljajo inšpektorji ob nadzorih, vendar nimajo podlage za ukrepanje:
 - **dopolniti kazenske določbe v 217. členu**, da je storjen prekršek tudi v primeru, ko regres za letni dopust ni izplačan na bančni račun, kot je to predpisano v 135. členu ZDR-1 za vse prejemke delavca (trenutna kazenska določba ne sankcionira situacije, če se regres izplača v gotovini);
 - **dopolniti 217. b člen**, da se kot prekršek določi kršitev obeh odstavkov 43. člena ZDR-1 in ne le drugega odstavka navedenega člena (omenjeni člen določa obveznost zagotavljanja dela);
 - **dopolniti 217.a člen**, da se za kršitev, ki se nanaša na delo s krajšim delovnim časom po 65. členu ZDR-1, določi višja globa;
 - **doda naj se kazenska določba za kršitev 94. člena ZDR-1** za odjavo iz zavarovanja pred iztekom minimalnih odpovednih rokov;
 - **doda naj se kazenska določba za kršitev 129. člena ZDR-1** za neizplačilo dodatka za delovno dobo.
 - **doda naj se kazenska določba za kršitev drugega odstavka 62. člena ZDR-1** za uporabnika, za ne spoštovanje zakonskih določb o varovanju zdravja pri delu, delovnem času, odmorih in počitkih ter o pravilnem in popolnem vodenju evidenc o izrabi delovnega časa po ZEPDSV za napotenega delavca.

Predlagamo naslednje spremembe ZUTD:

- **147. člen** določa, kdo je pristojen za nadzor nad izvajanjem določb zakona. Predlagamo dopolnitev drugega odstavka 147. člena na način, ki bo določil, da IRSD izvaja nadzor kot prekrškovni organ razen v primerih iz tretjega odstavka 27.f člena, kjer nadzor opravlja FURS;
- **Prvi odstavek 150. člena** kot nadzorni organ predvideva tudi Inšpekcijo za področje zaposlovanja v okviru IRSR, vendar ta inšpekcija nikoli ni bila ustanovljena. Menimo, da je smiselno določbo črtati, saj ne odraža dejanskega stanja in lahko povzroča pravno nejasnost pri izvajanju nadzora. Hkrati predlagamo, da se pristojnost vsebinskega nadzora nad izvajalci ukrepov po ZUTD določi v skladu s prvim odstavkom 147. člena, in sicer tako, da ta nadzor izvajata Ministrstvo, pristojno za delo, in Zavod za zaposlovanje v obliki notranjega nadzora oziroma notranje revizije;
- **da se uredi študentsko in dijaško delo**, ki je sedaj le deloma urejeno v ZZZPB;
- **da se 5. člen dopolni** z dodatno opredelitvijo pojma "sredstvo za delo", ki bi bila povzeta po definiciji iz

PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE

ZVZD-1. V skladu s tem bi bilo sredstvo za delo opredeljeno kot: *“Sredstvo za delo je objekt, namenjen za delovne in pomožne prostore, delovna oprema, sredstvo in oprema za osebno varnost pri delu ter snovi in pripravi;”*

- da se **dopolni oziroma delno spremeni definicija zagotavljanja dela delavcev uporabniku v prvem odstavku 163. člena ZUTD** tako, da bi temeljila na **hitro, enostavno in nesporno dokazljivih ter ugotovljivih dejstvih**, kdaj se šteje, da gre za zagotavljanje dela delavcev uporabniku. V zvezi s tem so bili naši predlogi že posredovani, prav tako so že potekali sestanki za obravnavo spremembe definicije;
- Z namenom preprečevanja zlorab pri zagotavljanju dela delavcev uporabniku predlagamo **uvvedbo nove obveznosti za delodajalca**, in sicer, da delodajalec ne sme napotiti delavca k uporabniku, če delavec pri njem ni zaposlen na podlagi pogodbe o zaposlitvi, kadar opravlja delo na način, določen v prvem odstavku 163. člena ZUTD. Poleg tega predlagamo, da se neupoštevanje te določbe s strani delodajalca opredeli kot prekršek;
- da se za **kršitev tretjega odstavka 167. člena ZUTD** določi **prekršek za domačo in tujo pravno ter odgovorno osebo**, ki je **vpisana v register oziroma evidenco**, s čimer bi se **izenačili pogoji za posredovanje tujih delavcev** in preprečile neenakosti med domačimi in tujimi delodajalci pri zagotavljanju dela delavcev. Trenutna ureditev namreč omogoča, da tuji delodajalec, ki je vpisan v evidenco tujih delodajalcev za zagotavljanje dela delavcev, posreduje delo državljanov tretjih držav pri nas, ne da bi bil za kršitev tretjega odstavka 167. člena ZUTD sankcioniran, saj za to ni določen prekršek. Nasprotno pa je delodajalcu s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je vpisan v register domačih delodajalcev za zagotavljanje dela delavcev, to prepovedano in sankcionirano v skladu s kazensko določbo petega odstavka 7. člena ZZSDT;
- da se **uskladi razmerje med kazensko določbo iz 3. točke prvega odstavka 217.c člena ZDR-1 in 1. alineje prvega odstavka 178. člena ZUTD**, saj obe določbi sankcionirata isto situacijo, vendar je med njima bistvena razlika v višini globe, kar dopušča arbitrarno izbiro pri odločanju o sankciji in hkrati predstavlja pritožbeni razlog. Obe določbi se nanašata na obveznosti uporabnikov pri zagotavljanju dela delavcev uporabniku, pri čemer sankcionirata kršitve 166. člena ZUTD in 63. člena ZDR-1, ki urejata enak dejanski stan, a sta v dveh zakonih bistveno različno sankcionirana. Skladno z navedenim predlagamo, da se kazenske določbe iz ZDR-1 in ZUTD s tem v zvezi smiselno uskladijo;
- da se zmanjša število kršitev, potrebnih za postopek odvzema dovoljenja in izbrisa iz registra po **prvem odstavku 172. člena** in sicer iz treh na dve kršitvi v zadnjem 12-mesečnem obdobju,
- da se dopolni nabor kršitev pri postopku odvzema dovoljenja in izbrisa iz registra ali evidence po **drugem odstavku 172. člena ZUTD**, in sicer naj se med relevantne kršitve vključijo tudi kršitve ZIN. Ta dopolnitev bi temeljila na zadnjih spremembah ZČmIS, kjer je bil nabor kršitev prav tako razširjen na kršitve določb ZIN;
- da se na **174. člen** (dolžnost sporočanja sprememb glede izpolnjevanja pogojev) vežejo posledice kot na primer izbris iz registra in kazenska določba;
- **omejitev, da bi imeli delodajalci, ki so vpisani v register oziroma evidenco, poleg dejavnosti zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku, registrirane tudi druge dejavnosti;** za delodajalce, ki pridobijo dovoljenje za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku, predlagamo omejitev, da poleg navedene dejavnosti ne smejo imeti registriranih tudi drugih dejavnosti, saj se pogosto dogaja, da imajo delodajalci sicer pravno-formalno registrirano glavno dejavnost 78.200 (Posredovanje začasne delovne sile) in so vpisani v nacionalni register, vendar pa imajo poleg tega registrirane druge dejavnosti. Tovrstni delodajalci pravno-formalno sklepajo z naročniki podizvajalske pogodbe (npr. v dejavnosti gradbeništva), s čimer pa se tako delodajalec za zagotavljanje dela kot tudi naročnik (uporabnik) izogibata obveznostim po ZDR-1 v zvezi z zagotavljanjem dela delavcev uporabniku;

PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONDAJE

- **določitev predstavnika delavcev v naši državi v primeru opravljanja dejavnosti tujega delodajalca za zagotavljanje dela delavcev po 169. členu ZUTD;**
predlagamo dopolnitev 169. člena ZUTD oziroma določitev obveznosti v 164. členu ZUTD, s katero bi bilo potrebno določiti predstavnika delavcev v Republiki Sloveniji v primeru opravljanja dejavnosti tujega delodajalca za zagotavljanje dela delavcev. Tuji delavci, ki so posredovani k uporabniku v Republiki Sloveniji, so prepuščeni delovni organizaciji in procesom uporabnika, kjer nimajo svojega vodje, kar pomeni, da so pogosto brez ustrezne zaščite in brez osebe, na katero bi se lahko obrnili v primeru težav. To prav tako otežuje IRSD vodenje postopkov z delavci (zahteva za dokumentacijo) in učinkovito komunikacijo med delavci in nadzornimi organi. Menimo, da je dejavnost zagotavljanja dela delavcev uporabniku – še posebej pri čezmejnem zagotavljanju dela – visoko rizična z vidika izkoriščanja delavcev, zato je potrebno vzpostaviti učinkovite mehanizme nadzora.

Predlagamo naslednje spremembe ZZSDT:

- dopolnitev kazenske **določbe 59. člena**, ki predvideva kaznovanje naročnika v primeru kršenja drugega odstavka 36. člena tako, da bi se uvedla tudi sankcija za odgovorno osebo naročnika,
- uvedbo **obveznosti dvojezičnih pogodb o zaposlitvi in drugih listin**, s katerimi se posega v pravice delavcev tujcev ali odloča o njih, kadar delavci ne razumejo slovenskega jezika. Ta zahteva bi bila obvezna vsaj za prvi dve leti zaposlitve, podobno kot je že urejeno pri zaposlovanju delavcev iz BiH ter Srbije. Trenutno številni tuji delavci podpisujejo listine, katerih vsebine ne razumejo, kar vodi do nejasnosti, nesporazumov in potencialnih zlorab,
- dopolnitev **5. člena** tako, da bi se izrecno določilo, da zakon ne velja v primerih dvostranskih prevozov. Trenutna ureditev je po mnenju IRSD prestroga in v praksi težko izvedljiva, ker mora npr. avtoprevoznik iz BiH, ki pripelje blago v Luko Koper in obratno, pridobiti ustrezno soglasje, čeprav gre za standardno mednarodno transportno dejavnost.

21

Predlagamo spremembo ZPIZ-2:

- **nekateri pomembni segmenti obveznega poklicnega zavarovanja, sicer zakonsko urejenega v ZPIZ-2, ne delujejo, ker niso bile izpolnjene ključne naloge:** vlada v soglasju s socialnimi partnerji še ni določila meril in kriterijev za ugotavljanje delovnih mest iz prvega odstavka 199. člena ZPIZ-2 ter načina in financiranja dela, v nadaljevanju navedenih komisij; minister, pristojen za delo, še ni imenoval komisije, pristojne za določitev delovnih mest, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje (prvi odstavek 201. člena ZPIZ-2); minister, pristojen za delo, še ni imenoval druge komisije v skladu s prvim odstavkom 201.a člena ZPIZ-2, pristojne za ugotavljanje, ali pri zavezancu obstajajo delovna mesta iz drugega in tretjega odstavka 199. člena tega zakona, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje ter ali delovna mesta pri posameznem zavezancu zaradi spremenjenih pogojev dela ne ustrezajo več pogojem, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje. Problemi v delovanju sistema obveznega poklicnega zavarovanja in varstvu pravic potencialnih upravičencev do poklicnega zavarovanja tako še vedno obstajajo. Poleg tega je zakonodaja pomanjkljiva in povzroča težave. Potrebna bi bila sistemska rešitev področja.

Predlagamo spremembo ZEPDSV:

- **uvedbo centralne elektronske evidence**, ki bi se centralno vodila za vse delodajalce v državi in bi onemogočala enostranske spremembe, s čimer bi bila zagotovljena ažurnost in verodostojnost podatkov.

Predlagamo spremembo ZIS:

- **uvedbo jasnega zakonskega določila, da se delo na podlagi licence za delo v igralništvu**, ki se dodeli delavcu kot fizični osebi za delo pri koncesionarju, lahko opravlja izključno v okviru rednega delovnega razmerja.

PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONDAJE

Predlagamo spremembo ZP-1:

- **spremembo določbe tretjega odstavka 66. člena**, saj trenutna ureditev onemogoča prekrškovnemu organu, da bi se pritožil na podlagi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, kar je resna pomanjkljivost v pravnem varstvu inšpekcijskih odločb. V skladu z veljavno določbo se lahko prekrškovni organ pritoži le iz razlogov po 1., 2. in 4. točki 154. člena, ne more pa se iz pritožbenega razloga napačno in zmotno ugotovljenega dejanskega stanja. V praksi ugotavljamo, da sodišča pogosto odpravljajo naše odločbe in postopke ustavljajo prav na podlagi napačne in zmotne ugotovitve dejanskega stanja. Ker pa inšpektorji v takih primerih nimamo pravice pritožbe, ne moremo izpodbijati takšnih sodnih odločitev, kar ocenjujemo kot nesprejemljivo. V kazenskih postopkih ima tožilec pravico pritožbe na podlagi napačne in zmotne ugotovitve dejanskega stanja, vendar inšpektorji te možnosti žal nimamo.

Predlagamo naslednje spremembe ZID-1:

- **dopolnitev prvega odstavka 19. člena** z novo 7. točko, ki se naj glasi: »da se čezmejna storitev izvaja kljub neizpolnjenim pogojem iz prvega odstavka 14. člena ZČmIS ali v nasprotju s podatki na potrdilu A1 (prvi odstavek 27. člena ZČmIS)«,
- **proučitev spremembe drugega odstavka 19. člena** glede primerov, ko inšpektor v odločbi hkrati odredi, da mora zavezanec osebi, na katero se prepoved nanaša, izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi tako, da se izročitev pisne pogodbe odredi le osebi, ki izpolnjuje pogoje iz internega akta delodajalca oziroma pogoje določene z zakonom, v roku treh delovnih dni po tem, ko inšpektor vroči odločbo, v kateri ugotovi opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja.

Predlagamo naslednjo spremembo ZIN:

- za učinkovitejše delovanje inšpekcijskih organov predlagamo vzpostavitev jasne **pravne podlage**, ki bi omogočala nemoteno izmenjavo podatkov iz uradnih evidenc o zavezancih, s katerimi razpolagajo pristojni organi,
- opozarjamo na nujnost enotne pravne podlage za mednarodno sodelovanje, zlasti glede **statusa in pooblastil opazovalcev pri skupnih inšpekcijskih nadzorih**, ki potekajo pod okriljem Evropskega organa za delo (European Labour Authority – ELA),
- **38. člen nujno dopolniti z določitvijo višje globe** (primerljive z globami v 217. členu ZDR-1) in z možnostjo izreka glob v razponu. Pogosto se dogaja, da se zavezanci namerno ne odzivajo na pozive inšpektorjev in s tem zelo zavlačujejo postopke, zato bi bilo koristno, da bi lahko izrekli globo v razponu oziroma, da bi imeli možnost izrekanja višje globe za neodzivnosti zavezanca oziroma oviranje postopka;
- v luči prihodnjih sprememb plačnega sistema v javnem sektorju opozarjamo na nujnost ustrezne določitve dodatkov k plači inšpektorjem, pri čemer izpostavljamo predvsem dodatka za nezdružljivost, dodatka za delo s strankami in dodatka na stalnost.

Predlagamo naslednjo spremembo ZPDZC-1:

- **sprememba tretjega odstavka 19. člena** tako, da bi inšpektor v primeru ugotovitve zaposlovanja na črno posameznika **izdal prepovedno odločbo delodajalcu**, s katero bi mu prepovedal opravljanje dela tega posameznika ter o tem nemudoma obvestil pristojni organ.

Predlagamo spremembe ZStk:

- **predlagamo posodobitev ali pripravo novega Zakona o stavki (ZStk)**, saj obstoječi zakon ne ustreza več aktualnim razmeram in vsebuje zastarele določbe, ki otežujejo njegovo izvajanje v praksi. Ključni razlogi za posodobitev so: posodobitev izrazoslovja, nova opredelitev stavke, jasna opredelitev seznama

PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE

stavkajočih, nove sankcije in posodobitev glob (določene so še vedno izražene v dinarjih), uvedbo glob v razponu, pooblastilo IRSD za izrekanje glob v razponu.

Predlagamo naslednje spremembe ZGD-1:

- **določiti, da se za vse pravne osebe**, ki so registrirane pri nas (vključno s podružnicami), **zahteva, da ima poslovni subjekt v poslovnem registru vpisano pooblaščen osebo za vročanje** in za komunikacijo z uradnimi organi, za katero se zahteva bivališče v RS, razumevanje uradnega jezika in pooblastilo za sprejem uradnih pisanj (vpis podatkov te osebe v poslovni register - tako kot elektronski naslov) **ter obvezen elektronski poštni predal za vročanje pisanj pravni in odgovorni osebi**. Cilj: urejeno poslovno okolje, lažja komunikacija, preprečitev izmikanja vročanju pisanj uradnih organov, e-poslovanje (digitalizacija);
- pri vpisu družbe ali samostojnega podjetnika v AJPes bi bilo smiselno kot obvezen podatek navesti tudi, kje se nahajajo listine (na sedežu družbe, v računovodskem servisu, itd.), saj nekateri delodajalci nimajo niti poslovnih prostorov na sedežu družbe niti hišnega predalčnika niti zakonitega zastopnika, ki bi imel urejeno bivanje v RS, kar posledično vse pomeni daljši čas izvajanja nadzora.

Predlagamo naslednje spremembe ZDOH-2:

- **predlagamo spremembi 13. točke prvega odstavka 44. člena in 3. člena ZPSV** v smeri, da je regres oproščen plačila dohodnine in prispevkov le v primeru, da se pri delodajalcu izplača po enakih merilih za vse zaposlene delavce. Pri nadzorih smo ugotovili, da se regresi delavcem izplačujejo v različnih višinah, pri čemer pa ni vedno mogoče ugotoviti, kaj je razlog za takšno neenako obravnavanje, zato tudi ukrepanje z vidika diskriminacije, ki zahteva razlikovanje po osebni okoliščini, ni vedno mogoče. Predvsem pri tujcih iz tretjih držav okoliščine kažejo na to, da se nekaterim regres izplačuje v višjem znesku zato, da lahko ti v postopku pridobivanja dovoljenja za stalno prebivanje ali dovoljenja za prebivanje družinskega člana izkažejo zadostna sredstva za preživljanje po 2. členu Pravilnika o načinu ugotavljanja zadostnih sredstev za preživljanje v postopku izdaje dovoljenja za prebivanje, ali pa se regres uporablja za prikrito izplačilo nadurnega dela ali delovne uspešnosti delavca, kar bi sicer moralo biti podvrženo plačilu prispevkov in davka.

Predlogi s področja varnosti in zdravja pri delu

V letu 2024 je IRSD aktivno sodeloval pri usklajevanju in pripravi zadnjih sprememb zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu, s posebnim poudarkom na varnem in zdravem delu na gradbiščih. Spremembe so naslovile obveznosti naročnikov del, izvajalcev del in koordinatorjev na gradbiščih, z namenom jasnejše opredelitve odgovornosti in izboljšanja delovnih pogojev. Gradbeništvo je panoga z visokim tveganjem za nezgode in poškodbe pri delu, zato morajo biti zakonodajne spremembe usmerjene v okrepitev varnostnih ukrepov in zmanjšanje tveganj za delavce na gradbiščih.

V letu 2023 je Inšpektorat v sodelovanju z elektrotehniško stroko pripravil **predlog novega pravilnika o varnosti in zdravju pri delu pred tveganji zaradi električnega toka ter v letu 2024 sodeloval pri oblikovanju njegove končne vsebine**. Trenutno veljavni pravilnik iz leta 1992 je zastarel in ne odraža sodobnih tehnoloških rešitev ter napredka na področju električne varnosti. Osnutek novega pravilnika se vsebinsko prilagaja razvoju stroke, pri čemer posebej naslavlja varno delo pod napetostjo in druge ključne vidike varnosti pri delu z električno energijo. Sprejetje novega predpisa bo pomembno prispevalo k večji zaščiti delavcev pred tveganji zaradi električnega toka in izboljšanju varnostnih standardov.

V preteklem letu je smo sodelovali z gozdarsko inšpekcijo pri pripravi sprememb **pravilnika o varnem delu v gozdu**. Trenutno veljavni pravilnik je zastarel in ne odraža napredka ter novih tehnologij, ki se uporabljajo pri delu v gozdu, kot so strojna sečnja in druge sodobne metode. Prvi osnutki sprememb so bili pripravljeni že v letu 2023, pri čemer so bile predlagane rešitve usmerjene v povečanje varnosti delavcev, ki opravljajo visoko

PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE

tvegano delo v gozdovih. Novi predpis bo **prilagojen sodobnim delovnim postopkom in tehnološkemu razvoju** ter bo pripomogel k **višji stopnji zaščite delavcev** in zmanjšanju tveganja za poškodbe pri delu v gozdu.

Ponovno poudarjamo **nujnost sprememb Pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev**, saj njegova trenutno veljavna vsebina ne sledi spremembam, ki jih je uvedel Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1). Pravilnik je zastarel in ne odraža sodobnih zahtev glede varnosti in zdravja pri delu, zato je potrebno celovito posodobiti njegova določila. Ena ključnih sprememb bi morala biti **natančnejša ureditev področij, ki vključujejo pristojnosti specialistov medicine dela, prometa in športa**, saj imajo ti ključno vlogo pri ocenjevanju zdravstvene sposobnosti delavcev. Prav tako je potrebno ustrezno urediti določbe, ki neposredno vplivajo na izvajanje inšpekcijskih nadzorov, kot so opredelitev posebnih zdravstvenih zahtev, upoštevanje omejitev in priporočil specialistov medicine dela, določanje obsega in periodike zdravstvenih pregledov ter druge ključne vidike zagotavljanja varnega delovnega okolja.

V delovni skupini za pripravo novega pravilnika je v letu 2024 aktivno sodeloval tudi Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD), ki je prispeval strokovne predloge in izkušnje z inšpekcijskih nadzorov s ciljem oblikovanja bolj jasnih, posodobljenih in učinkovitejših pravil za varovanje zdravja delavcev.

Ravno tako predlagamo **spremembe predpisov, ki urejajo nevarne snovi** v delovnih procesih, s poudarkom na **izboljšanju strokovnosti postopkov ocenjevanja tveganj ter posodobitvi mejnih vrednosti nevarnih snovi, katerim so delavci izpostavljeni**. Posodobitev zakonodaje na tem področju je ključnega pomena za učinkovitejše varovanje delavcev ter prilagajanje novim znanstvenim spoznanjem in tehnološkemu napredku.

Predlogi s področja socialnih zadev

Socialna inšpekcija izvaja inšpekcijske nadzore tudi na podlagi **ZSDP-1**, **ZUPJS** in **ZSVarPre**. Za izvajanje inšpekcijskega nadzora ZSDP opredeljuje pravno podlago v prvem odstavku 103. člena, ki določa, da inšpekcijski nadzor nad izvajanjem tega zakona in predpisov izdanih na njegovi podlagi izvaja Socialna inšpekcija v okviru IRSD.

Pravna podlaga za izvajanje inšpekcijskega nadzora ZUPJS je navedena v 47. členu, ki med drugim določa, da se izvaja nadzor nad izvajanjem tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, in sicer nadzor nad zakonitostjo dodeljevanja javnih sredstev, strokovnostjo in kakovostjo dela, vodenjem dokumentacije in poročanjem, ustreznostjo strokovnih postopkov in ugotovljenim dejanskim stanjem.

ZSVarPre pa v 57. členu opredeljuje pravno podlago za izvajanje inšpekcijskega nadzora, ki določa, da inšpekcijski nadzor obsega nadzor nad izvajanjem tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, in sicer nadzor nad zakonitostjo dodeljevanja denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, strokovnostjo in kakovostjo dela, vodenjem dokumentacije in poročanjem, ustreznostjo strokovnih postopkov in ugotovljenim dejanskim stanjem.

Center za socialno delo na podlagi zgoraj navedenih zakonov odloča o pravicah v upravnem postopku, kjer se postopek zaključi s posamičnim upravnim aktom, na katerega je možna pritožba. Pritožbeni organ je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (57. člen ZSDP in 38. člen ZUPJS), ki kot drugostopenjski organ na podlagi podanih pritožb preverja odločitve centra za socialno delo, skladno s 237. členom ZUP. Ministrstvo torej na podlagi pritožbe preverja, ali je bil pri izdaji odločbe materialni predpis napačno uporabljen oziroma sploh ni bil uporabljen, ali je bilo dejansko stanje ugotovljeno nepopolno ali napačno in ali so podane kršitve pravil postopka.

Na podlagi navedenega je razvidno, da se vsebina inšpekcijskega nadzora s strani Socialne inšpekcije in vsebina odločanja ministrstva na podane pritožbe pokriva, kar pomeni, da sta **dva različna organa stvarno pristojna za enako vsebino nadzora nad delom centra za socialno delo** oziroma njihovim izvajanjem zakonodaje. Menimo, da bi bilo potrebno zgoraj navedeno **zakonodajo spremeniti na način, da se vsebinsko razmeji pristojnost nadziranja odločanja centrov za socialno delo o pravicah iz starševskega varstva in družinskih prejemkov ter uveljavljanja pravic iz javnih sredstev.**

2. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD

Pristojnost in zakonodaja

IRSD je organ v sestavi MDDSZ. Splošna načela inšpekcijskega nadzora, organizacijo inšpekcij, položaj, pravice in dolžnosti inšpektorjev, njihova pooblastila, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom, urejata ZID-1 in ZIN.

V skladu z 2. členom ZID-1 opravlja IRSD naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov s področij varnosti in zdravja pri delu, delovnih razmerij, minimalne plače, trga dela in zaposlovanja, dela in zaposlovanja tujcev, sodelovanja delavcev pri upravljanju in stavn, če ni z zakonom drugače določeno. IRSD opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad izvajanjem drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo. Seznam predpisov je na koncu poročila.

Na področju socialnega varstva IRSD opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem ZSV in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, ter drugih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti ter druge naloge socialne inšpekcije.

IRSD opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo in strokovnostjo dela komisij za preverjanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij.

IRSD je na podlagi ZP-1 prav tako prekrškovni organ.

Področje dela organa določajo še nekateri mednarodni pravni viri, med katerimi izpostavljam predvsem:

- Konvencijo št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini,
- Konvencijo št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu,
- Konvencijo št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju,
- Konvencijo št. 161 o službah medicine dela,
- Evropsko socialno listino – 3. člen in
- Direktivo št. 89/391/EGS – „Okvirna direktiva“ o varnosti in zdravju pri delu.

27

V skladu s 4. členom ZID-1 nudi IRSD delodajalcem in delavcem strokovno pomoč glede uresničevanja zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

Poročilo IRSD je pripravljeno na podlagi 7. člena ZID-1. IRSD bo poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto predložil resornemu ministrstvu, ki ga bo posredovalo v nadaljnjo obravnavo Vladi Republike Slovenije, Državnemu zboru Republike Slovenije in generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Vlada Republike Slovenije poročilo predloži tudi Ekonomsko-socialnemu svetu. Stališče do letnega poročila o delu IRSD na podlagi 6. člena ZID-1 sprejme tudi Svet inšpekcije dela.

Kadri in organiziranost

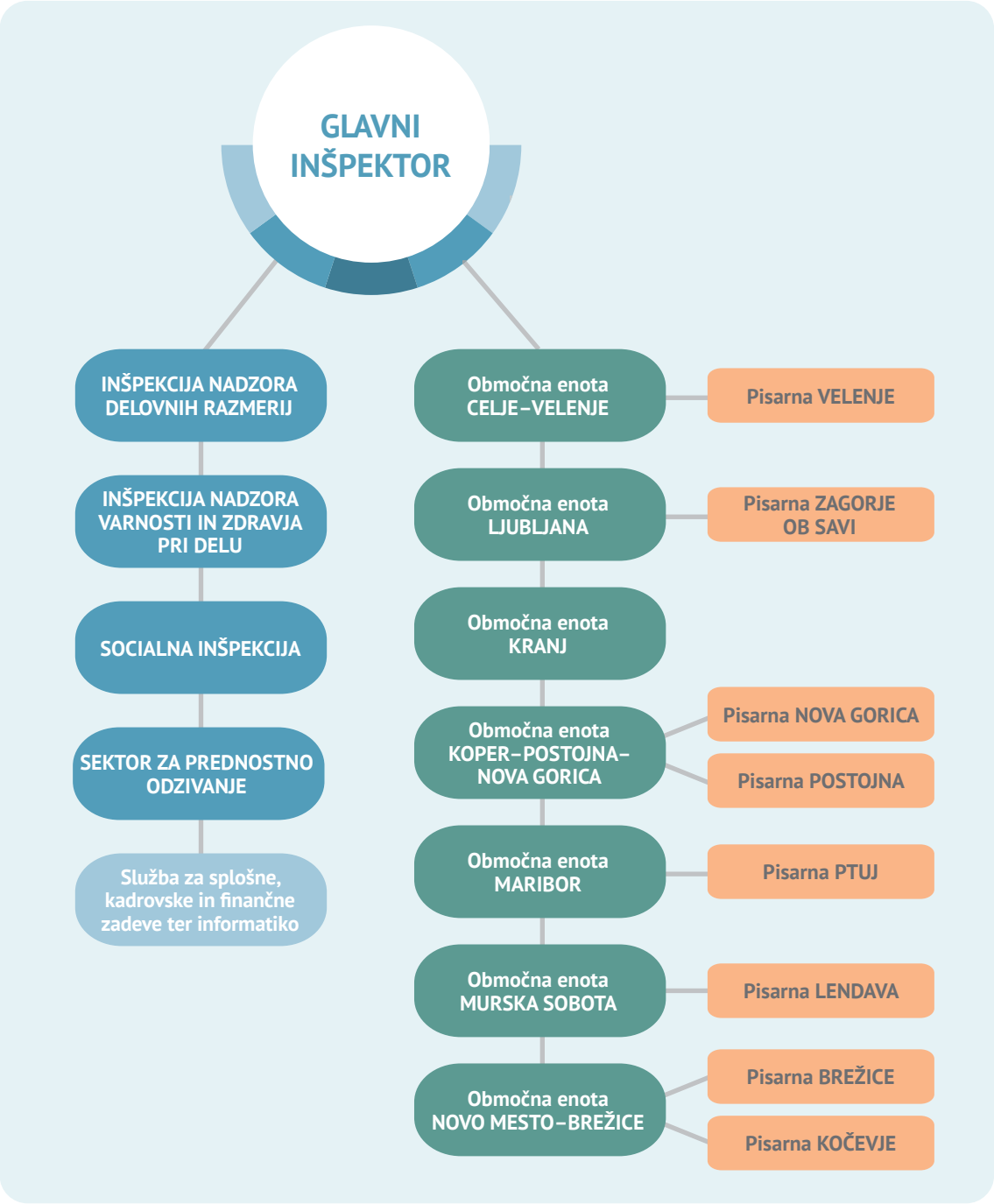
V okviru IRSD delujejo glede na področje nadzora:

- **Inšpekcija nadzora varnosti in zdravja pri delu,**
- **Inšpekcija nadzora delovnih razmerij in**
- **Socialna inšpekcija.**

Z *Aktom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v IRSD* je določena organizacija in način dela na sedežu organa, ki je od 7. 12. 2018 na Štukljevi cesti 44 v Ljubljani, v 7 območnih enotah in 8 inšpekcijskih pisarnah.

Slika 1: Organizacijska shema IRSD, 2024

INŠPEKTORAT RS ZA DELO

IRSD je imel na dan 31. 12. 2024 v okviru kadrovskega načrta zaposlenih **132 uslužbencev**. Od tega je bilo poleg glavnega inšpektorja na ta dan zaposlenih **100 inšpektorjev**. V inšpekciji nadzora delovnih razmerij je na dan 31. 12. 2024 delo opravljalo 62 inšpektorjev, v inšpekciji nadzora varnosti in zdravja pri delu 32 inšpektorjev, v socialni inšpekciji pa 6 inšpektorjev. V Službi za splošne, kadrovske in finančne zadeve ter informatiko delo opravlja 11 javnih uslužbencev. **Povprečna starost zaposlenih** je bila **47,54 let**. Inšpektorji predstavljajo 75,76 odstotkov vseh zaposlenih.

Kadrovska problematika

V letu 2024 smo se vseskozi spopadali z izzivi zaposlovanja inšpektorjev predvsem s področja varnosti in zdravja pri delu, na področju območne enote Ljubljana in Kranj pa tudi s področja delovnih razmerij. IRSD je objavil 77 razpisov za prosta delovna mesta, vendar se javni natečaji pogosto končajo kot neuspešni, saj na trgu delovne sile ni kandidatov z ustreznimi znanji oziroma je plačilo za to zahtevno delo prenizko. Kljub temu smo uspeli zaposliti 22 novih sodelavcev.

V letu 2024 smo **v nekoliko višjem obsegu** kot v preteklih letih **delo opravljali na domu**. Skupno smo uslužbenci IRSD na domu delali **1636 dni**, kar pomeni, da je posamezni uslužbenec v letu 2024 **povprečno delal na domu 12,4 dni**.

Kljub temu so odsotnosti zaradi bolezni (uslužbencev samih ali družinskih članov) tudi v letu 2024 pomembno vplivale na delo IRSD. Iz opravljene analize izhaja, da je bilo **v letu 2024 zaradi bolezni** vsaj en dan **odsotnih kar 68 % zaposlenih** in da **smo na ta račun skupaj izgubili 5,4 % koledarskih dni**, pri čemer pa so bili uslužbenci odsotni z dela zaradi bolezni ali poškodbe **v povprečju 28 dni**. Slovensko povprečje za leto 2024 je 5,86 odstotka, kar kaže na pozitiven trend v IRSD. V letu 2024 je bilo zaradi bolniške odsotnosti na enega zaposlenega delavca izgubljenega 19,1 dni.

Tabela 1: Analiza odsotni z dela zaradi bolezni ali poškodbe za IRSD 2014–2024

Leto	Odstotek odsotnosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe	Indeks onesposabljanja (IO) – dnevi	Indeks frekvence (IF) (%)	Indeks teže (IT) – dnevi
2014	4,6	14,3	59	24
2015	5,8	15,6	56	28
2016	5,6	14,7	60	24
2017	4,3	15,6	64	24
2018	4,0	14,3	59	24
2019	4,2	15,6	62	25
2020	5,5	19,8	67	30
2021	6,6	23,5	85	27
2022	5,3	18,8	78	24
2023	5,3	19,2	79	22
2024	5,4	19,1	68	28

V Sloveniji še vedno beležimo povečanje števila poslovnih subjektov. V primerjavi z letom 2023 se je **število poslovnih subjektov v letu 2024 povečalo**, da so imeli inšpektorji v letu 2024 že **245.819 potencialnih subjektov nadzora**. Glede na to, da je bilo **v letu 2024** (na zadnji dan) zaposlenih **62 inšpektorjev za področje nadzora delovnih razmerij**, to pomeni, da bi **na inšpektorja odpadlo kar 3.964 poslovnih subjektov**, če bi hoteli, da bi bili nadzori inšpektorjev izvedeni tudi preventivno in ne zgolj na podlagi prejetih prijav. **Za inšpektorje s področja varnosti in zdravja pri delu pomeni 7.681 poslovnih subjektov na posameznega inšpektorja**.

PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD

Tabela 2: Število gospodarskih subjektov v Republiki Sloveniji in število inšpektorjev (na dan 31. 12. 2024)

Leto	Število poslovnih subjektov	Število vseh inšpektorjev	Število inšpektorjev za delovna razmerja	Število inšpektorjev za varnost in zdravje pri delu	Število inšpektorjev za socialne zadeve
2008	171.126	87	43	41	3
2009	177.281	86	47	36	3
2010	180.501	84	40	40	4
2011	185.585	88	44	40	4
2012	187.426	81	44	33	4
2013	193.412	81	46	30	4
2014	198.521	81	45	32	4
2015	202.057	77	41	32	4
2016	206.101	78	42	31	5
2017	210.884	77	41	31	5
2018	215.354	81	48	28	5
2019	220.236	91	54	31	6
2020	221.711	89	52	31	6
2021	228.795	91	53	32	6
2022	235.266	92	54	33	5
2023	241.128	97	56	35	6
2024	245.819	100	62	32	6

Da bi v Sloveniji dosegli visoko raven upoštevanja zakonodaje tako s področja delovnih razmerij, varnosti in zdravja pri delu ter področja sociale, si mora inšpektorat prizadevati z dvigom števila inšpektorjev, da bi le tako lahko dosegli še višjo stopnjo nadzora nad slovenskimi delodajalci.

Poslanstvo IRSD naj bi postalo ne samo kaznovanje kršitev določenih delodajalcev, ampak bi bil glavni namen opozarjati delodajalce na pravilno poslovanje in s preventivnimi ukrepi zagotoviti možnost zmanjšanja njihovih kršitev.

Tako pa inšpektorji (predvsem s področja nadzora delovnih razmerij in socialne inšpekcije) ne morejo sproti obravnavati vseh prejetih **prijav**, katerih število se je **zadnja leta gibalo okrog 6.000, v letu 2024 pa smo jih prejeli 6.699**, še posebno, ker je njihova vsebina vse bolj zahtevna. Na IRSD smo opazili tudi povečan obseg administrativnih opravil, ki že sicer pomembno vplivajo na delo IRSD (predvsem zaradi zahtev vse številnejših organov in institucij, tudi mednarodnih, po poročanju o našem delu). Vse več je tudi vlog za

vpogled v spis in zahtev za dostop do informacij javnega značaja, predvsem prijaviteljev, ki pričakujejo, da bodo na ta način uspešneje dosegli razrešitev svojih težav, ki so jih navedli v prijavi.

Dodatno tudi ravnanje delodajalcev, ki na različne načine ovirajo delo inšpektorjev, na primer ne omogočijo inšpektorju nemotenega opravljanja inšpekcijskega nadzora, ne posredujejo zahtevane dokumentacije ali pojasnil, ne spoštujejo z odločbo odrejenih ukrepov inšpektorja, predstavlja dodatne obremenitve inšpektorjev pri njihovem delu.

Statistika ugotovljenih kršitev v prejšnjih letih se nanaša v večji meri na področje delovnih razmerij, zato je bil še vedno cilj IRSD zaposliti predvsem inšpektorje s področja delovnih razmerij. Število inšpektorjev smo v primerjavi s prejšnjimi leti dvignili, vendar je tudi eden od ciljev IRSD povečati število inšpektorjev na področju varnosti in zdravja pri delu. V zadnjih letih se je pokazalo, da je težje zaposliti inšpektorja na področju varnosti in zdravja pri delu, ker so plače v javnem sektorju za te profile zaposlitev slabše kot v gospodarstvu. Tako je bil v mesecu oktobru ustanovljen Sektor za prednostno odzivanje, katerega naloge so predvsem preventivne narave, hitro odzivanje na ugotovljene kršitve ter ukrepanje v primeru, da bi bilo ogroženo zdravje in življenje zaposlenih, in v katerega smo razporedili že obstoječe inšpektorje. Zato se trend zaposlovanja še povečuje, ker je potrebno nadomestiti le-te inšpektorje.

IRSD se še vedno zavzema tudi za kadrovske okrepitve s strokovnimi pomočniki, za kar je pravno podlago uvedel ZID-1 v letu 2014. Zaposlovanje strokovnih pomočnikov se nam zdi pomembno, ker bi ti inšpektorjem pomagali pri številnih administrativnih nalogah, kar bi nedvomno pripomoglo k večji učinkovitosti na področju izvajanja nadzorov. Podobno ureditev pozna tudi slovenski sodni sistem. Ko bi imeli strokovni pomočniki pet let delovnih izkušenj, pa bi lahko kandidirali za delovno mesto inšpektorja, pri čemer bi že imeli izkušnje tako glede vsebine, ki jo nadzira IRSD, kot s področja dela in pristojnosti inšpektorja, in bi lahko tako bistveno hitreje samostojno opravljali delo, kar bi bila za organ velika prednost.

Ob slednjem izpostavljamo še, da večje število inšpektorjev pomeni tudi potrebo po večjem številu podpornega kadra, tako na področju upravljanja z dokumentarnim gradivom kot na področju informatike, kadrov, financ in drugih tovrstnih zadev.

Psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na delo uslužbencev

Zaradi kadrovske podhranjenosti ter vedno večjega števila poslovnih subjektov, ki so potencialni subjekti nadzora, ostane veliko prijav neobravnanih. Neobravnane in nezaključene zadeve ustvarjajo nad zaposlenimi pritisk, občutek preobremenjenosti, pa tudi prijavitelji to težko sprejemajo.

Zato so bili zaposleni inšpektorji in tudi uslužbenci deležni še dodatnih žalitev in nedostojnega vedenja prijaviteljev, predvsem po telefonu in elektronski pošti, v zadnjem obdobju lahko temu seznamu dodamo tudi družbena omrežja (predvsem Facebook), prek katerih prav tako skušajo tako prijavitelji kot delodajalci vplivati na delo inšpektorjev.

Prijavitelji od inšpektorjev pogosto pričakujejo tudi ukrepanje v zadevah, za katere niso pristojni (na primer izterjavo neizplačanih plač ali regresa od delodajalca, pridobivanje dokumentacije, ki bi jo lahko uporabili v sodnem postopku proti delodajalcu, in podobno). Vse pogostejši so vsakodnevni klici in dopisi istih prijaviteljev, ki zahtevajo pojasnila, utemeljitve in skušajo na podlagi vedno novih pravnih institutov (z vpogledi v spis na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja, Zakona o varstvu osebnih podatkov, Zakona o odvetništvu in podobno) pridobiti različne informacije in dokumentacijo, ki je ne uspejo pridobiti po drugi poti. Pomagati si skušajo tudi z mediji. Novinarska vprašanja tako pogosto dobimo praktično hkrati s prijavi, zaradi česar se povečujejo pričakovanja, da bo vsaka prijava vzeta v reševanje takoj in prednostno brez upoštevanja vseh drugih prijav ter v zakonu določenih prednostnih usmeritev.

Vse to so dodatne obremenitve in pritiski na že sicer obremenjene inšpektorje, katerih temeljna naloga v skladu z zakonom je nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov oziroma varovanje javnega interesa.

PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD

IRSD uslužbencem zagotavlja usposabljanja tudi s tega področja, zagotavlja podporo in pomoč uslužbencem, si pa še posebej v primerih snemanja in spletnih objav želimo več skupnega odziva in nastopa v okviru inšpekcijskega sveta proti tovrstnim praksam, saj smo se s takšnimi primeri soočili v različnih nadzornih organih.

Strokovno usposabljanje, dodatno izpopolnjevanje in izobraževanje uslužbencev

Sistematični pristop do usposabljanja in izpopolnjevanja ima velik vpliv na prenos obstoječega in novega znanja ter praktičnih veščin na vsa področja dela v organu in prispeva k optimalnejšemu doseganju skupnih ciljev. Iz navedenih razlogov posveča Inšpektorat RS za delo prav posebno pozornost strokovnemu usposabljanju inšpektorjev ter dodatnemu izobraževanju vseh zaposlenih.

Dobro poznavanje predpisov, konkretne izkušnje s posameznih področij ter sodelovanje z zunanjimi strokovnjaki vplivajo na bolj učinkovito delo zaposlenih, saj so področja IRSD vse bolj zahtevna. Javni uslužbenci morajo znati delo ne le opraviti in doseči pričakovanja, ampak morajo znati in želeli delati ustvarjalno, dobro sodelovati s sodelavci, strankami, vodje pa morajo voditi delovne procese kot tudi sodelavce ter ustvarjalno reševati probleme v skupini.

Delavnice in druga strokovna usposabljanja s posameznih področij, v okviru katerih inšpektorji opravljajo nadzor, letni posvet vseh zaposlenih in druge oblike pridobivanja znanj pripomorejo k bolj kakovostnemu in bolj strokovnemu delu javnih uslužbencev. Prav tako inšpektorat posveča veliko pozornost izmenjavi mnenj in strokovnih stališč, ki prispevajo k poenotenju politike izvajanja inšpekcijskega nadzora in drugih nalog javnih uslužbencev.

Javni uslužbenci so se v letu 2024 usposabljanja udeležili v različnih oblikah, vključno z internimi delavnicami, zunanjimi seminarji, spletnimi tečaji in individualnimi mentorstvi. Inšpektorji s področja varnosti in varstva pri delu so se tudi letos udeleževali usposabljanj za koordinatorje za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, več inšpektorjev se je udeležilo dogodkov na temo Pravice do odklopa.

Inšpektorat je v letu 2024 organiziral dva dvodnevna posveta, na katerih so se uslužbenci udeležili predavanj aktualnih tem, kot so Ročno premeščanje bremen, Nadzor nad čezmejnem izvajanjem storitev, Trgovina z ljudmi, seznanili so se z najnovejšo sodno prakso o inšpekcijah, novimi pravili ZUP in ZDeb, smernicami in analizami razvoja inšpekcijskega nadzora v EU in OECD, kritično obravnavo izbranih novih področnih zakonov o inšpekcijskih postopkih itd. Del posveta je bil namenjen tudi delavnici uspešne komunikacije in obvladovanju konfliktov. Prepričani smo, da z udeležbo vseh zaposlenih na posvetih ponujamo možnosti za ustvarjalno druženje ter izmenjavo mnenj in izkušenj.

Več uslužbencev se je udeležilo priprav na strokovni izpit za inšpektorja ter so strokovni izpit za inšpektorja tudi uspešno opravili. Prav tako se je več uslužbencev udeležilo usposabljanja za imenovanje v naziv, priprav na strokovni izpit iz upravnega postopka ter usposabljanja za delo z dokumentarnim gradivom. Javni uslužbenci so se udeležili tudi več drugih aktualnih usposabljanj in izobraževanj, ki jih je organizirala Upravna Akademija v obliki izobraževanja na daljavo. Pogosto so bili obiskani tudi različni seminarji o varnem in zdravem delu. Posamezni uslužbenci IRSD so se udeležili tudi izobraževanj na različnih strokovnih področjih, ki so jih izvajali zunanji izvajalci, kot so Dnevi delovnega prava, Dnevi socialne varnosti in Dnevi prekrškovnega prava.

V okviru Upravne akademije je potekalo tudi intenzivno usposabljanje na temo usposabljanja zaposlenih informacijskega sistema za upravljanje in razvoj zaposlenih v državni upravi - IS MUZA.

Več uslužbencev je v letu 2024 obnovilo tečaj Osnovno usposabljanje s področja varovanja tajnih podatkov, ki ga izvaja Urad vlade RS za varovanje tajnih podatkov.

Zaradi sprememb pri prenovi plačnega sistema javnih uslužbencev, ki so sledile s 1. 1. 2025, so se zaposleni v kadrovske službi udeležili dogodkov, na katerih so bili seznanjeni z novostmi in izzivi prehoda na nov plačni sistem.

V okviru promocije zdravja se je 60 javnih uslužbencev udeležilo tečaja varne vožnje, s katerim odpravljamo tveganje na podlagi izjave o varnosti IRSD. Napotovanje javnih uslužbencev na tečaj varne vožnje bomo nadaljevali tudi v letu 2025. Organizirana pa so bila tudi različna interna izobraževanja, na katerih javni uslužbenci organa znanje s področja dela prenašajo na svoje sodelavce.

Zavedamo se, da je od tega kako bomo izkoristili znanje, sposobnosti in spretnosti zaposlenih, kako bomo zaposlene motivirali za delo ter kako povečali njihovo pripadnost organizaciji, pogojena tudi delovna uspešnost in učinkovitost IRSD RS za delo.

Pogoji in viri za delo IRSD

Proračun

V letu 2024 je imel IRSD na voljo 8.675.072 EUR integralnih in namenskih sredstev. Za plače in druge izdatke zaposlenim ter prispevke je bilo porabljenih 5.641.431 EUR, za materialne stroške je bilo porabljenih 453.753 EUR, za investicije pa 177.192 EUR.

Materialni stroški so zajemali plačilo stroškov, kot so servis in vzdrževanje službenih vozil, gorivo za službena vozila, pisarniški material, zavarovanje in registracija službenih vozil, vzdrževanje informacijskega sistema IRSD, pisarniški material, stroški odvetnikov v prekrškovnih zadevah in drugi tekoči stroški organa, ki so nujno potrebni za nemoteno delovanje na vseh lokacijah. S postavke materialni stroški smo delno krili tudi stroške zdravstvenih pregledov uslužbencev in nakup osebne varovalne opreme ter stroške strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

Investicijska sredstva in sredstva za nakup osebne varovalne opreme so bila porabljena glede na prednostne potrebe organa oziroma zaposlenih pri opravljanju delovnih nalog. Investicijska sredstva so bila v največji meri porabljena za nakup službenih vozil. Delež sredstev smo namenili za nabavo opreme, ki jo inšpektorji potrebujejo pri opravljanju inšpekcijskega nadzora na področju varnosti in zdravja pri delu. V skladu z veljavno zakonodajo in Izjavo o varnosti z oceno tveganja smo na podlagi sprejetega načrta investicij del sredstev porabili za nakup dvigni miz in ergonomskih stolov – za ureditev ergonomskih delovnih postaj in sicer z namenom obvladovanja tveganj v pisarniškem okolju in preprečevanja dolgotrajnih posledic.

Iz sredstev Izobraževanja so se realizirali strokovni izpiti in usposabljanja, strokovna izobraževanja glede na potrebe uslužbencev pri opravljanju delovnih nalog ter dva strokovna posveta IRSD za vse zaposlene, s čemer se vsem uslužbencem smotno omogoči strokovno usposabljanje z različnimi vsebinami različnih področij.

Proračunska sredstva niso bila v celoti porabljena, ker se na podlagi Sklepa Vlade RS za leto 2023 in Sklepa Vlade RS za leto 2024 odobrene nove zaposlitve niso realizirale v celoti. Na objavljena prosta delovna mesta je malo ustreznih prijav oziroma jih ni. Pravice porabe neporabljenih proračunskih sredstev so prenesene na resorno ministrstvo. Porabljena proračunska sredstva so realizirana v skladu z načelom gospodarnosti in učinkovitosti.

IRSD opravlja tudi lastno dejavnost in sicer preizkuse znanja strokovne usposobljenosti koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih. Ustvarjeni presežek prihodkov nad odhodki v višini 14.565 EUR smo prenesli v proračunsko leto 2025. IRSD na doseganje načrtovanih sredstev iz lastne dejavnosti sicer nima neposrednega vpliva, saj se kandidati prijavijo sami oziroma jih prijavljajo izvajalci prvih usposabljanj. Prihodki iz naslova lastne dejavnosti so bili v letu 2024 doseženi glede na število kandidatov, prijavljenih na preizkuse v višini 22.120 EUR. V primerjavi s predhodnim letom so doseženi prihodki nižji, ker je bilo leto 2023 petletno obdobje preverjanja usposobljenosti za koordinatorje.

Iz naslova nedavnih prihodkov (globe, sodne takse, stroški postopka, upravne takse in drugo) je IRSD v letu 2024 obračunal 4.412.942 EUR terjatev. Na dan 31. 12. 2024 je bilo na tej podlagi na prehodne račune IRSD

PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD

plačanih 1.875.550 EUR, terjatve v višini 1.722.840 EUR pa smo prenesli na FURS, ki opravlja izterjavo. Na dan 31. 12. 2024 je imel IRSD za 6.767.730 EUR odprtih terjatev, ki so posledica nedokončanih sodnih in stečajnih postopkov, postopkov, ki so še v teku, ter postopkov, ki do takrat še niso bili dani v izterjavo FURS.

Notranje kontrole

IRSD kot proračunski uporabnik vzdržuje in razvija sistem notranjega nadzora javnih financ z namenom, da zagotovi uresničevanje zastavljenih ciljev, obvladovanje z njimi povezanih tveganj, skladnost poslovanja s predpisi, smotrnost, učinkovitost, uspešnost in gospodarnost poslovanja.

V okviru sistema kontrolnih aktivnosti, to je notranjih kontrol in kontrolnih postopkov, skrbimo za doseganje ciljev glede delovanja in skladnosti poslovanja organa. Na podlagi sestavin notranjega kontroliranja, katerih delovanje oziroma stopnjo razvitosti preverjamo vsako leto in o tem poročamo UNP, ocenjujemo, da **načela celovitega okvira notranjega kontroliranja dobro uresničujemo**.

Upoštevanje navedeno smo v letu 2024 nadaljevali delo tudi na področju **upravljanja s tveganji** skladno z našo **vizijo biti strokoven, učinkovit in ugleden organ**. Spremljali smo izvajanje ukrepov, sprejetih na podlagi identificiranih tveganj oziroma težav, s katerimi se srečujemo pri izvajanju naših nalog za doseg zastavljenih ciljev na vseh nivojih oziroma v vseh organizacijskih enotah. Na organu imamo vzpostavljen register tveganj, sestavljen iz registrov tveganj štirih področij dela (nadzor delovnih razmerij, nadzor varnosti in zdravja pri delu, socialna inšpekcija in podporne dejavnosti).

V registru tveganj sprejetim ciljem na področju Inšpekcije nadzora delovnih razmerij, Inšpekcije nadzora varnosti in zdravja pri delu ter Socialne inšpekcije smo sledili s programskimi usmeritvami in s svojim delom na teh področjih. V letu 2024 smo izvajali tudi naloge za doseg zastavljenih ciljev podpornih funkcij.

Vzporedno s sistemom upravljanja s tveganji in izpolnjevanjem načela celovitega okvira notranjega kontroliranja smo obvladovanje tveganj spremljali v okviru **načrta integritete**, ki ga posodabljammo ter spremljamo zavezanost in izpolnjevanje sprejetih ukrepov.

Pri tem smo še posebej pozorni na področje obravnave prijav in zaščite prijavitelja. Pri vodenju različnih postopkov, ki jih vodimo na organu, z izpolnjevanjem sprejetih ukrepov med drugim zmanjšujemo tveganja tudi na področju upoštevanja nasprotij interesov ter prekoračitve pooblastil oziroma nespoštovanja dolžnega ravnanja uslužbencev organa.

Za doseg načel notranjega kontroliranja ima IRSD skupaj z MDDSZ organizirano tudi **Skupno službo za notranjo revizijo**, ki opravlja nadzorne naloge na podlagi vsakoletnih načrtov dela.

Delo IRSD poleg tega nadzirajo tudi drugi nadzorni organi, kot so KPK, RS RS in IJS ter Varuh človekovih pravic. **Vsa priporočila nadzornih organov upoštevamo**.

Prostori

IRSD je uporabnik poslovnih prostorov na 15 lokacijah po državi. Nekateri prostori so v lasti Republike Slovenije, za druge ima MJU sklenjene najemne pogodbe, kar pomeni, da je MJU v teh primerih tudi plačnik najemnin, IRSD je od leta 2017 le uporabnik prostorov.

Zaradi prostorske stiske na vseh lokacijah IRSD smo v letu 2024 MJU kot pooblaščenemu upravljalcu nepremičnega premoženja države poslali vloge za prednostno reševanje prostorske problematike na sedežu IRSD, Štukljeva cesta 44, Ljubljana, Območni enoti Novo mesto-Brežice, Območni enoti Koper-Postojna-Nova Gorica, pisarna Postojna in Območni enoti Maribor, pisarna Ptuj.

Po 7 letih je bila v letu 2024 realizirana selitev Območne enote Kranj na novo lokacijo v prostore, ki ustrezajo potrebam IRSD na tej lokaciji.

PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD

Aktivnosti za selitev območne enote Koper-Postojna-Nova Gorica, pisarna Postojna so v letu 2024 potekale z možnostjo, da se selitev realizira v letu 2025. Za lokacijo Ptuj smo oddali vlogo za pridobitev dveh dodatnih pisarniških prostorov na Ptuj, ki bi ju v uporabo prevzeli z izselitvijo drugega inšpekcijskega organa v istem objektu.

Za rešitev pereče prostorske stiske na lokacijah Štukljeva cesta 44, Ljubljana in Območna enota Novo mesto-Brežice, Novo mesto, aktivnosti v letu 2024 kljub nenehnim prošnjam niso potekale. Na lokaciji Novo mesto je MJU preverjal možnosti rešitve znotraj objekta, kjer je inšpektorat uporabnik prostorov, praznih pisarniških prostorov ni na razpolago.

Zaradi prostorske stiske umestitev novih delovnih mest ni izvedljiva v obstoječih prostorih na vseh lokacijah IRSD, o čemer so večkrat seznanjeni tudi predstavniki MJU.

Kadrovska krepitev pomeni potrebo po dodatnih prostorih tudi na vseh ostalih lokacijah IRSD, saj obstoječi ne zadoščajo za namestitev novih inšpektorjev, ki jih je potrebno zagotoviti še pred njihovim nastopom dela.

Na nekaterih lokacijah so zgradbe oziroma prostori še vedno potrebni obnove oziroma večjih vzdrževalnih del, ponekod je še vedno otežen dostop invalidom. Zaradi tolikšnega števila lokacij po vsej Sloveniji je za IRSD vprašanje prostorskih pogojev zelo pomembno, zato upamo na čim bolj uspešno sodelovanje z MJU kot pooblaščenim upravljavcem nepremičnega premoženja države.

Kljub drugačnim pričakovanjem IRSD pred letom 2017, ko je bil tudi IRSD vključen v projekt centralizacije upravljanja z nepremičnim premoženjem države, se obseg nalog na tem področju za zdaj ni bistveno zmanjšal, saj imamo kot uporabniki nepremičnin še vedno sami glavno skrb, da so storitve in vse drugo potrebno ustrezno zagotovljeni.

Službena vozila

35

Konec leta 2024 je imel IRSD 59 službenih vozil. Vozila so osnovno sredstvo za opravljanje inšpekcijskih nadzorov, ki so glavna dejavnost IRSD, zato je redno posodabljanje voznega parka zelo pomembno. Hkrati je to za IRSD velik strošek, zato je dinamika posodabljanja odvisna predvsem od zagotovljenih finančnih sredstev. V letu 2024 smo za obnovo voznega parka namenili večji del integralnih sredstev proračunske postavke manjše investicije. Kupili smo 6 novih vozil, od katerih so bila 4 vozila v letu 2024 dobavljena iz skupnega javnega naročila, ki ga je izvedlo Ministrstvo za javno upravo. 2 rabljeni vozili smo nabavili sami v okviru javnega naročila male vrednosti. Z novimi vozili smo v letu 2024 povečali vozni park, dotrajana in najstarejša vozila, ki povzročajo najvišje stroške vzdrževanja, smo zadržali v uporabi zaradi novih zaposlitev (1 vozilo/2 inšpektorja) in s tem potrebo po večjem številu službenih vozil. Realizacija novih zaposlitev pomeni potrebo po dodatnih vozilih, ki so osnovno sredstvo za opravljanje osnovne dejavnosti IRSD. Kljub nakupu novih vozil je povprečna starost voznega parka visoka.

Informatika

V letu 2024 smo nadaljevali z nadgradnjo informacijskega sistema INSPIS – IS IRSD. Uporabljati smo začeli modul e-vročanje. Modul je bil razvit v sodelovanju z Ministrstvom za digitalno preobrazbo, ki je skrbnik centraliziranega sistema za elektronsko vročanje dokumentov SI-Cev.

Ministrstvo za digitalno preobrazbo nam je v letu 2024 dobavilo 10 prenosnih tiskalnikov, ki jih inšpektorji uporabljajo za delo na terenu. Poleg prenosnih tiskalnikov nam je Ministrstvo za digitalno preobrazbo dobavilo še 2 prenosna računalnika, 1 optični čitalnik in 20 zaslonov.

Zaposlenim smo tudi zamenjali stare službene mobilne telefone z novimi. Novi telefoni so vključeni v sistem za enotno upravljanje končnih točk »Microsoft In Tune« z uporabo programa Company Portal, preko katerega imamo dostop do elektronske pošte, Microsoft Teamsov in ostalih službenih aplikacij.

Statistični pregled dela IRSD

Inšpektorji so v letu 2024 opravili 11.535 inšpekcijskih pregledov, od tega na področju nadzora delovnih razmerij 6.816 pregledov, na področju varnosti in zdravja pri delu 4.569 pregledov, inšpektorji za socialne zadeve pa so opravili 150 pregledov. Inšpekcijske preglede izvajamo v obliki rednih, izrednih in kontrolnih pregledov. S kontrolnimi pregledi preverjamo uresničevanje izrečenih ukrepov.

V skladu z ZP-1 so inšpektorji izdali 5.934 ukrepov in 2 predloga za uvedbo postopka o prekršku drugim organom, poleg tega so izdali 2.150 upravnih – inšpekcijskih ukrepov. V skladu z ZUP so sicer inšpektorji v letu 2024 vodili 16.232 upravnih zadev in jih rešili 9.054, medtem ko 7.178 zadev ostaja v reševanju.

Zunaj upravnega postopka smo obravnavali 9.174 novih zadev. Med njimi so bile tudi strokovne pomoči v smislu 4. člena ZID-1 ter druge skupne zadeve s področja poslovanja IRSD.

Vsi statistični podatki v poročilu izhajajo iz informacijskega sistema IS IRSD in so izvzeti za obdobje 1. 1. 2024 do 31. 12. 2024 na presečni datum januar 2025.

V letu 2024 so sodišča v treh primerih razveljavila izrečeno globo. V 10 primerih nam je sodišče znižalo višino izrečene globe, v 40 primerih pa nam je sodišče globo spremenilo v opomin. Sodišče je ustavilo inšpekcijski postopek v 60 primerih zaradi ugotovitve, da storjeno dejanje ni bilo prekršek in/ali ker je bil kršitelj za isti prekršek že pravnomočno spoznan za odgovornega, ker je obtoženec v postopku umrl, itd. Sodišča so v 34 primerih tudi zavrnila oziroma zavrgla zahtevo za sodno varstvo. Ugotovimo lahko, da so sodišča skupno odločala v **147 primerih**. V **113 primerih** so sprejela drugačno odločitev, kot so jo sprva sprejeli inšpektorji (bodisi so razveljavila, znižala ali spremenila globo ali pa ustavila postopek). V preostalih **34 primerih** je bila zahteva za sodno varstvo zavrnjena ali zavržena.

MDDSZ je kot drugostopenjski organ odločal o 10 prejetih pritožbah, ki so jih podali poslovni subjekti zoper odločitve inšpektorjev. V 7 primerih se je ministrstvo odločilo za odpravo inšpektorjeve odločbe ter postopek ponovno vrnilo na inšpektorat, v 3 primerih pa so pritožbo zavrnili.

V lanskem letu so se poslovni subjekti in odgovorne osebe odločili za vložitev zahteve za sodno varstvo glede izrečenega prekrškovnega ukrepa inšpektorja v 300 primerih. Prav tako je bilo v letu 2024 vloženih 14 pritožb zoper upravne odločitve inšpektorja v upravnih postopkih.

Sodelovanje IRSD v domačem prostoru

V letu 2024 so inšpektorji intenzivno sodelovali z drugimi nadzornimi organi, najpogosteje s Finančno upravo RS (FURS), predvsem na področju zaposlovanja in dela tujcev, ugotavljanja zaposlovanja na črno ter nadzora gradbišč. Pogosto so pri nadzorih sodelovali tudi s policijo, zlasti pri pregledu zaposlovanja in dela tujcev, nadzoru gradbišč ter preiskavah nezgod pri delu.

Izkušnje kažejo, da so inšpekcijski nadzori pri ugotavljanju nezakonitega dela tujih napotениh delavcev in nezakonitega posredovanja delavcev drugemu uporabniku bistveno učinkovitejši, kadar se izvajajo v sodelovanju z drugimi nadzornimi organi. Zato bomo tudi v prihodnje nadaljevali in krepili tovrstno sodelovanje.

Poleg rednega operativnega sodelovanja so inšpektorji sodelovali tudi v okviru regijskih koordinacij inšpektorjev, kjer so se usklajevale aktivnosti različnih inšpekcijskih služb.

Prav tako smo bili vključeni v medresorske delovne skupine, med drugim za:

- boj proti trgovini z ljudmi,
- za spremljanje izvajanja pravil čezmejnega izvajanja storitev,
- za koordinacijo sistemov socialne varnosti,

PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD

- koordinacijo in nadzor na področju cestnih prevozov, ki vključuje tudi nadzor nad delovnim časom, obveznimi počitki mobilnih delavcev ter uporabo zapisovalne opreme v cestnem prometu.

IRSD dobro sodeluje z resornim ministrstvom tako pri zagotavljanju povratnih informacij glede ugotovitev inšpekcijskih nadzorov kot pri pripravi predlogov za spremembe predpisov, ki izhajajo iz inšpekcijske prakse. Takšno sodelovanje bomo nadaljevali in krepili tudi v prihodnje.

Sodelujemo tudi z Komisijo za preprečevanje korupcije (KPK), Zagovornikom načela enakosti ter Varuhom človekovih pravic, kjer prispevamo k varstvu pravic delavcev in preprečevanju nepravilnosti v delovnih razmerjih.

V skladu s predpisi, sporazumi in protokoli, podpisanimi na njihovi podlagi, izmenjujemo podatke s FURS, Zavodom RS za zaposlovanje (ZRSZ), Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), kar omogoča boljši nadzor in večjo učinkovitost pri preverjanju skladnosti delovnopravne zakonodaje.

Na področju socialne inšpekcije smo sodelovali tudi s Socialno zbornico, Skupnostjo centrov za socialno delo, Skupnostjo socialnih zavodov, Fakulteto za socialno delo, aktivni posameznih strok na področju socialnega varstva in drugimi relevantnimi institucijami.

Tudi v prihodnje si bomo prizadevali za tesnejše sodelovanje s sindikalnimi in strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev, nevladnimi organizacijami ter drugimi deležniki, s katerimi se srečujemo pri svojem delu. Verjamemo, da je tovrstno sodelovanje ključnega pomena za učinkovito zaščito pravic delavcev in izboljšanje delovnih pogojev, saj prinaša koristi za vse vpletene strani.

Delovanje IRSD v mednarodnem prostoru

Na področju delovanja v mednarodnem prostoru poudarjamo, da se predstavniki IRSD udeležujejo in aktivno sodelujejo pri različnih mednarodnih dogodkih kot so konference, delavnice, bilateralni sestanki, srečanja, itn.

Dejavnosti IRSD so povezane tudi z obveznostmi Republike Slovenije pri izvrševanju sprejetih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije Mednarodne organizacije dela št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, ter nekaterih drugih konvencij, Evropske socialne listine in vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU. Predvsem se te dejavnosti nanašajo na zagotavljanje podatkov in poročanje v zvezi z navedenimi dokumenti.

V letu 2024 sta se predstavnika IRSD v živo udeležila in sodelovala na dveh srečanjih SLIC (Senior Labour Inspectors Committee, Odbor višjih inšpektorjev za delo), ki sta ju gostili predsedujoči državi Svetu EU (Belgija v prvi polovici leta in Madžarska v drugi polovici leta). Srečanja sta bili razdeljeni na plenarni in tematski del. V plenarnem delu so višji inšpektorji oziroma predstavniki inšpektoratov za delo držav članic EU obravnavali vsebine, ki se nanašajo na delovanje odbora SLIC. Tematski del pa je bil namenjen izmenjavi izkušenj ter dobrih in slabih praks med državami članicami EU. V Belgiji so inšpektorji izmenjali izkušnje glede umetne inteligence, na Madžarskem pa glede vpliva podnebnih sprememb na varnost in zdravje pri delu. Predstavniki IRSD so se udeleževali tudi sestankov posameznih delovnih skupin SLIC.

V letu 2024 je bilo v okviru SLIC izvedeno ocenjevanje luksemburškega IRSD z namenom preverjanja njegove organiziranosti in delovanja ter izpolnjevanja mednarodnih konvencij in direktiv, ki se nanašajo na delo delovnih inšpektoratov. Ocenjevanje luksemburškega Inšpektorata za delo je vodil IRSD.

V prvi polovici leta 2024 smo izvedli SLIC kampanjo v zvezi z nezgodami pri delu, ki se je izvajala tudi po ostalih državah članicah EU. Leta 2020 je bilo v nefinančnem sektorju gospodarstva EU skoraj dve tretjini delovno aktivnega prebivalstva zaposlenih v majhnih in srednje velikih podjetjih, zato je bila kampanja usmerjena v podjetja z manj kot 250 zaposlenimi. Skrb za varnost in zdravje pri delu zmanjšuje stroške zdravstvenega varstva in druga družbena bremena, nasprotno pa so stroški zanemarjanja varnosti in zdravja pri delu visoki za posameznike, podjetja in družbo. Nezgode in bolezni, povezane z delom, letno stanejo gospodarstvo EU več kot 3,3 % BDP. Leta 2020 se je v sektorjih gradbeništva, prevoza in skladiščenja, proizvodnje, kmetijstva, gozdarstva in ribištva zgodilo približno dve tretjini (63,1 %) vseh nezgod pri delu s smrtnim izidom v EU in več kot dve petini (44,1 %) vseh nezgod pri delu brez smrtnega izida v EU. V navedenem letu se je več kot petina (21,5 %) vseh nezgod pri delu s smrtnim izidom v EU zgodila v gradbenem sektorju, drugi največji delež pa je terjal davek v proizvodnji (15,2 %). V Sloveniji so smrtne nezgode v gradbenem sektorju v letu 2024 skupno predstavljale 32 % vseh smrtnih nezgod, o katerih je bil obveščen IRSD. Namen kampanje je bilo preprečevanje ponovitev nezgod pri delu v mikro, majhnih in srednje velikih podjetjih iz dejavnosti kmetijstva, gozdarstva, gradbeništva in cestnega prevoza.

Z državami članicami EU smo v letu 2024 sodelovali tudi preko sistema SLIC KSS, kjer poteka izmenjava informacij in dobrih praks med državami članicami EU in EFTA s področja varnosti in zdravja pri delu. V letu 2024 je bilo v sistemu objavljenih 30 vprašanj, v skladu s pristojnostmi IRSD smo poslali 30 odgovorov.

Predstavniki IRSD se je marca 2024 udeležili Balkanske konference o varnosti in zdravju pri delu v Solunu v Grčiji, kjer je predstavil prispevek Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu mobilnih delavcev v dejavnosti prometa - Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov.

V novembru 2024 se je predstavnik IRSD v Bilbau v Španiji udeležil posveta z naslovom Kako izboljšati skladnost s predpisi o varnosti in zdravju pri delu, ki ga je organizirala EU-OSHA (The European Agency for Safety and Health at Work, Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu).

IRSD že od leta 2016 sodeluje v skupnih evropskih akcijah, ki se izvajajo na področju boja proti trgovini z ljudmi.

PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD

IRSD je vključen tudi v **sistem IMI** (Internal Market Information system, Informacijski sistem za notranji trg), kjer s pomočjo spletnega orodja pristojnim organom drugih držav članic EU na podlagi njihovih zahtevkov, nadzorni organ tj. IRSD zagotavlja izvedbo preverjanj, pregledov in preiskav, kar vključuje pridobivanje informacij in dokumentov s strani delodajalcev, ki napotujejo delavce v druge države članice EU, ki jih pristojni organi v državi napotitve potrebujejo za izvajanje učinkovitega nadzora. Upravno sodelovanje vključuje tudi pošiljanje in vročanje dokumentov.

Sistem IMI se prav tako uporablja za sodelovanje pri izvrševanju sankcij, pri katerih je naloga IRSD vročanje odločb, ki nalagajo sankcije delodajalcem, če je odločbo izdal pristojni organ države napotitve, vendar je ni mogel vročiti v skladu s predpisi države napotitve.

IMI – zahtevki za informacije o napotjenih delavcih

V letu 2021 se je začela uveljavitev tako imenovanega mobilnostnega svežnja Evropske komisije, zato se je sistem IMI razširil na tri nove module: izjave o napotitvah (posting declarations), socialno zakonodajo na področju cestnega prometa (social rules) in tako imenovana podjetja nabiralnike (letterbox companies). Uporaba sistema IMI za namene svežnja o mobilnosti pomaga zagotoviti boljše izvajanje pravil o napotitvi z digitalizacijo izmenjave informacij, zaradi česar bodo ta pravila učinkovitejša. IRSD je prvega od treh novih modulov sistema IMI, ki se nanaša na izjave o napotitvah, začel uporabljati že v začetku leta 2022.

V letu 2024 smo preko sistema IMI obravnavali 433 novih zahtevkov, od katerih je IRSD pripravil 85 zahtevkov. V 348 zadevah so se na nas obrnili organi iz držav članic EU, in sicer so zaprosili za informacije v 66 zadevah ter nam podali skupaj 255 zahtev za vročanje dokumentov (165 zahtev za vročanje odločb in 90 zahtevkov za vročanje drugih dokumentov). V okviru IMI modula, ki se nanaša na cestni prevoz, smo prejeli 23 zahtevkov tujih organov za pomoč pri pridobivanju dokumentacije pri cestnih prevoznikih, podali pa smo 34 zahtevkov za pridobitev dokumentov od tujih cestnih prevoznikov. Preko sistema IMI smo v modulu glede napotitve delavcev podali tudi 2 notifikaciji (obveščanje oziroma sporočanje dejstev o možnih nepravilnostih) in sprejeli 4 notifikacije iz drugih držav članic EU. Obravnava IMI zahtevkov predstavlja obsežno delo, ki postaja vedno bolj kompleksno in pomeni dodatno obremenitev zaposlenih, tako inšpektorjev kot administrativnega osebja.

IRSD je v letu 2024 dejavno sodeloval tudi v programu IMI-PROVE, ki deluje pod okriljem **ELA** (European Labour Authority, Evropski organ za delo) s sodelovanjem Evropske komisije. Namen programa je izboljšati uporabo modulov sistema IMI in sicer modulov Napotitev delavcev in Cestni prevoz. V programu IMI-PROVE bomo sodelovali tudi v letu 2025.

PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD

Predstavniki IRSD so se v letu 2024 aktivno udeleževali dogodkov, ki je organizirala ELA ali posamične države članice EU ob finančni in organizacijski podpori ELA.

Ker je poslanstvo ELA pomagati pri zagotavljanju, da se pravila EU o mobilnosti delovne sile in usklajevanju socialne varnosti izvajajo na pošten in učinkovit način, ter posameznikom in podjetjem olajšati koriščenje ugodnosti notranjega trga EU, je ELA v letu 2024 pripravila številne dogodke, katerih so se udeležili tudi predstavniki IRSD (Delavnica o analitičnih vidikih usklajenih in/ali skupnih inšpekcijskih nadzorov (Pariz, Francija); Forum napoteni delavci (Bratislava, Slovaška); Srečanje na temo Analitični pogled na izkoriščanje delovne sile (Stockholm, Švedska); IMI-PROVE modul napoteni delavci (Bratislava, Slovaška); IMI-PROVE modul cestni promet (Bratislava, Slovaška); Delavnica o zapletenih primerih in izzivih pri izvrševanju pravil EU glede mobilnosti delovne sile in socialne varnosti december (Bratislava, Slovaška) itn.

Inšpektorji za delo so se udeležili tudi številnih izobraževanj, ki jih je pripravila ELA z namenom pomagati državam članicam EU pri krepitvi zmogljivosti za spodbujanje in zagotavljanje dosledne uporabe in izvrševanja zakonodaje EU o mobilnosti delovne sile: Modularni trening za inšpektorje (Bratislava, Slovaška); ELA/CEPOL Usposabljanje o izkoriščanju delavcev/kršitvah delovnopravne zakonodaje (Ciper); Usposabljanje ELA in CORTE o socialni zakonodaji v cestnem prometu (Ciper); Študijski obisk slovaškega Nacionalnega Inšpektorata za delo (Košice, Slovaška).

Inšpektorji za delo so v letu 2024 tesno sodelovali z različnimi nadzornimi organi, tako domačimi kot tujimi, kot npr. v Delovni skupini za inšpekcije ter drugih delovnih skupinah pri ELA ter se udeležili in izvedli več mednarodnih čezmejnih nadzorov, ki so potekali pod finančnim in organizacijskim okriljem ELA. V Sloveniji so se predstavniki IRSD pridružili že ustaljenemu čezmejnemu nadzoru v cestnem potniškem prometu, ki ga je vodil Inšpektorat za infrastrukturo, v katerem sodelujejo nadzorni organi Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Nemčije. Nadalje so se inšpektorji za delo pridružili čezmejnemu nadzoru v cestnem prometu, ki ga je vodila slovenska Policija, ter dvema nadzoroma v Italiji, ki ga je vodila italijanska Policija. Na področju gradbeništva so inšpektorji za delo izvedli usmerjen skupni nadzor pri več slovenskih podjetjih v Sloveniji z nizozemskimi nadzornimi organi ter usmerjeni usklajeni in skupni nadzor z nemškimi nadzornimi organi v

PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST IRSD

Sloveniji in Nemčiji. IRSD bo tudi v prihodnje nadaljeval z aktivnim sodelovanjem z ELA in drugimi državami članicami EU vključno s sodelovanjem v mednarodnih čezmejnih nadzorih v različnih sektorjih (cestni promet, gradbeništvo itn.).

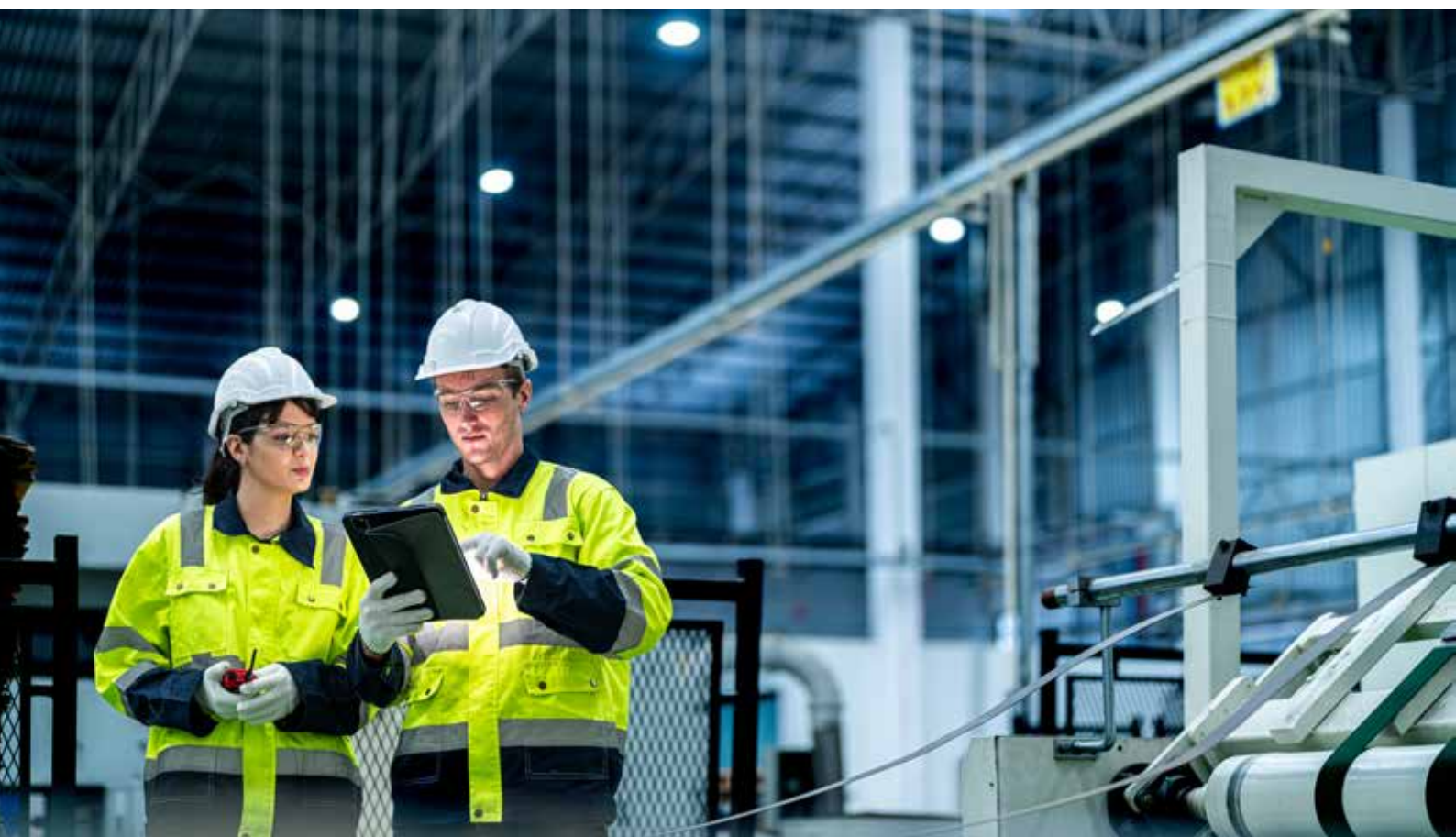
Slovenija je že leta 2021 imenovala **NLO** (National Liaison Officer, nacionalni uradnik za zvezo), ki je zaposlen na Inšpektoratu za delo ter deluje kot napoteni nacionalni strokovnjak pri ELA in dela na sedežu organa v Bratislavi na Slovaškem.

NLO pomaga pri opravljanju nalog ELA na način, da spodbuja sodelovanje in izmenjavo informacij ter podpira in usklajuje inšpekcijske preglede. Delujejo tudi kot nacionalna kontaktna točka za vprašanja iz Slovenije in v zvezi s Slovenijo, tako da neposredno odgovarja na navedena vprašanja ali se povezuje z nacionalnimi upravami.

NLO je v letu 2024 aktivno sodeloval pri organizaciji in izvedbi številnih dogodkov, ki jih je pripravila ELA, vključno z dogodki v katerih so sodelovali slovenski organi (čezmejni nadzori, predstavitev slovenskega sistema, itn.) ter pripravil številne predstavitve dela ELA in slovenskega pravnega sistema, ki se nanaša na delovno pravo. Med drugim je s finančno in organizacijsko podporo ELA ter v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje pripravil mednarodno konferenco Mobilnost delovne sile v Slovenijo: potrebe, izzivi in prakse, ki so se je udeležili predstavniki držav članic EU, držav Zahodnega Balkana, Evropske komisije, Evropskega parlamenta ter socialni partnerji.

IRSD je v okviru informacijske kampanje zaključil sodelovanje v 18 mesečnem projektu **EURODETACHEMENT** (ED6 PROJECT - "Posting of workers: Strengthening and deepening transnational cooperation"). Informacijska kampanja je vključevala pripravo letaka, katerega namen je ozaveščanje delavcev, predvsem državljanov tretjih držav, ki so napoteni na delo iz Slovenije v Nemčijo. Pri projektu je IRSD sodeloval z nemškim partnerjem – nevladno organizacijo BEMA (Arbeit und Leben). Rezultat informacijske kampanje so izdelani letaki o pravicah napotenih delavcev v Nemčijo, ki je bil preveden v šest jezikov (slovenščino, angleščino, nemščino, hrvaščino, srbščino in albanščino). Letaki bodo na voljo na mestih, kjer se zadržujejo oziroma jih obiskujejo napoteni delavci, predvsem delavci iz tretjih držav (npr. kulturni centri, Infotočki za tujce, Inšpektoratu za delo, itn.).

3. USTANOVITEV SEKTORJA ZA PREDNOSTNO ODZIVANJE

Z oktobrom 2024 je bil za hitrejšo odkrivanje in odzivanje na najhujše kršitve delavskih pravic v okviru IRSD ustanovljen Sektor za prednostno odzivanje. V sektor so bili prerazporejeni inšpektorji iz območnih enot, ki so pri dosedanjem delu izkazali specifične kompetence, potrebne za učinkovito delovanje sektorja, in sicer 6 inšpektorjev s področja delovnih razmerij in 3 inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu. Inšpektorji so razporejeni po območju celotne Slovenije. Namen takšne razporeditve, je v takojšnji odzivnosti kjerkoli na območju države s ciljem hkratnega oz. skupnega sodelovanja obeh vrst inšpekcij, v luči izvajanja celovitega inšpekcijskega nadzora nad zavezanci.

Namen ustanovitve Sektorja v letu 2024 je bil predvsem v prednostni obravnavi prijav, pobud oz. zadev, ki na podlagi ocene tveganja in po odločitvi vodstva IRSD štejejo kot nujne ter takšne pri katerih bo izkazan večji javni interes po celostni ali kompleksni obravnavi, tako s področja delovnih razmerij, kot tudi s področja varnosti in zdravja pri delu. Sektor za prednostno odzivanje deluje tudi zunaj običajnega delovnega časa in pokriva območje celotne Slovenije. Sama organiziranost Sektorja za prednostno odzivanje in njegova hitra odzivnost sta se že izkazali kot pomembni prednosti pri zagotavljanju zaščite pravic delavcev.

USTANOVITEV SEKTORJA ZA PREDNOSTNO ODZIVANJE

Javni interes je izkazan, ko gre za zatrjevane kršitve z večjimi finančnimi posledicami, ko gre za večkratne oz. ponavljajoče se kršitve, ki kažejo na očitno nezakonito poslovanje zavezancev, ko gre za kršitve večjega števila pravic delavcev oz. šibkejših kategorij delavcev, ko gre za možnost obstoja nevarnosti za življenje in zdravje ljudi na delovnih mestih in ko gre za nujne ukrepe, ki jih ni mogoče odlagati. Gre predvsem za inšpekcijske nadzore, iz katerih izhaja verjetnost, da bodo izpolnjeni pogoji za izdajo prepovedne odločbe iz 19.člena ZID-1. S takšnimi inšpekcijskimi nadzori se v celoti zasleduje tudi javni interes in varovanje najranljivejših kategorij delavcev.

Sektor je začel delovati tako, da so se inšpekcijski nadzori začeli voditi v kombinaciji obeh vrst inšpekcij, z namenom kompleksnejše ali celovitejše obravnave zavezancev, tako da se je večina opravljenih nadzorov izvajala z obeh področij dela hkrati. Tovrstni skupni nadzori so bili na primer opravljeni na področju kovinske, lesne in predelovalne industrije.

V obdobju od 1.10. 2024 do 31.12.2024 je Sektor za prednostno odzivanje z obeh področij dela opravil 184 inšpekcijskih nadzorov in ugotovil 248 različnih kršitev. Na podlagi ugotovljenih kršitev je v tem obdobju izdal na področju varnosti in zdravja pri delu 114, na področju delovnih razmerij pa 31 upravnih in prekrškovnih ukrepov, med katerimi je bilo izdanih 6 prepovednih odločb na področju delovnih razmerij in 11 na področju varnosti in zdravja pri delu.

Na področju urejanja trga dela so bile ugotovljene nekatere nezakonite prakse zagotavljanja dela delavcev uporabniku brez ustreznih pravnih podlag. V teh primerih je bilo ugotovljenih 10 kršitev, bile so izdane prepovedne odločbe, glede na ugotovljene kršitve zakona pa izrečeni prekrškovni ukrepi, več primerov zaznanih kršitev pa je še v fazi inšpekcijskih postopkov. Eden od razlogov za bistveno povečanje tovrstnih kršitev je v tem, da v zgoraj navedenih dejavnostih primanjkuje delovne sile in si zavezanci – uporabniki na najrazličnejše načine pomagajo, da pridejo do delavcev. Z »delodajalci za zagotavljanje delovne sile« sklepajo najrazličnejše pogodbe, sporazume, naročilnice z namenom, da bi se izognili predpisom glede dovoljenj za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabnikom in vpisom v evidenco oz. register.

43

Na področju zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev se ugotavljajo predvsem nepravilnosti v zvezi z izdanimi enotnimi dovoljenji za prebivanje in delo, informativnimi listi, kjer so delodajalci omogočili delo delavcem tujcem v nasprotju z izdanimi dovoljenji. Ugotovljenih je bilo 5 takšnih kršitev. V nadzorih smo se srečevali predvsem z delavci iz Nepala, Uzbekistana, Indije, Egipta in drugih azijskih držav. Na tem področju so bile izdane prepovedne odločbe, s katerimi se je prepovedalo opravljanje dela do odprave nepravilnosti in en prekrškovni ukrep.

Glede čezmejnega izvajanja storitev se pri delu srečujemo tako s čezmejnimi izvajanjem tujih kot tudi domačih delodajalcev. Ugotavljamo, da tuji delodajalci niso vedno v celoti seznanjeni z obveznostmi, ki so določene glede čezmejnega izvajanja storitev. Tako je bila na tem področju izdana ena prepovedna odločba, saj se storitev ni izvajala za lasten račun in pod lastnim vodstvom.

Na področju varnosti in zdravja pri delu so inšpektorji poleg izrednih nadzorov, ki so jih izvajali skupaj z delovnimi inšpektorji, opravljali še nadzore usmerjenih akcij s področja varnosti in zdravja pri delu predvsem na področju gradbeništva, ročnega premeščanja bremen in reprezentativnega vzorca. V izrednih nadzorih so ugotavljali brezhibnost sredstev za delo, ustreznost delovnega okolja in osebne varovalne opreme ter poskrbeli za odpravljanje in obvladovanje neposredne nevarnosti za življenje delavcev in nevarnosti nezgod pri delu. Izdajali so ureditvene, prepovedne in tudi prekrškovne odločbe.

Poseben poudarek je namenjen tudi nadzoru pri zaposlovanju in delu tujcev na področju minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Sloveniji. V postopkih so inšpektorji za varnost in zdravje pri delu upravno in prekrškovno ukrepali.

Sektor za prednostno odzivanje je v tem času že aktivno sodeloval oz. se povezoval z drugimi državnimi institucijami, na primer s Policijo, IRSI, ZIRS, ... Potrebno je izpostaviti odlično sodelovanje predvsem s Policijo, ki nudi podporo v posameznih primerih, tako s sodelovanjem pri samem nadzoru, kot tudi z nudenjem relevantnih informacij, ki medsebojno koristijo obema organoma. Sodelovanje je prineslo spoznanje, da lahko kompleksnejše nadzore rešujemo le s celostno obravnavo posameznega zavezanca.

4. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so v letu 2024 kakor tudi v prejšnjih letih **večinoma izvajali izredne nadzore** ter v določenem obsegu tudi kontrolne nadzore, medtem ko redni nadzori niso izstopali. Pri nadzorih so namenili veliko pozornost zlasti zagotavljanju zdravja na delovnih mestih v zvezi z določili Zakona o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

Kakor v preteklih letih je bilo tudi v letu 2024 **največ nadzorov zaradi prisotnih večjih tveganj za varnost in zdravje delavcev opravljenih v gradbeni dejavnosti**, sledijo inšpekcijski nadzori v predelovalni dejavnosti, gostinstvu in v dejavnosti trgovine.

Opravljenih je bilo **skupaj 4.569 inšpekcijskih pregledov**. Največ jih je bilo opravljenih v sklopu predhodno pripravljenih in načrtovanih akcij, usmerjenih nadzorov ter kampanj, sledijo pa drugi poglobljeni usmerjeni izredni nadzori.

V letu 2024 so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu ugotovili **9.396 kršitev**. Med vsemi ugotovljenimi kršitvami izstopajo kršitve, ki se nanašajo na postopke **ocenjevanja tveganj**, na urejenost in varnost delovnih mest na prostem, še zlasti na gradbiščih, ter glede zagotavljanja zdravstvenega varstva delavcev. V zvezi z **ocenjevanjem tveganj** je bilo v letu 2024 ugotovljenih skoraj **25 % kršitev** v primerjavi z vsemi kršitvami, največ glede neustrezne vsebine.

V letu 2024 je IRSD s področja varnosti in zdravja pri delu prejel **1.300 prijav**, katere so bile obravnavane. Večina se je nanašala na nepravilnosti v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu, v določenem obsegu pa so bile odstopljene tudi drugim pristojnim organom.

Na podlagi ugotovljenih kršitev so inšpektorji v letu 2024 s področja varnosti in zdravja pri delu izdali **3.805 upravnih in prekrškovnih ukrepov**. Med upravnimi ukrepi je izstopalo **1.484 ureditvenih odločb skupaj s prepovednimi odločbami**. V prekrškovnih postopkih so inšpektorji izrekli **2.113 ukrepov**, od tega 1.010 odločb o prekršku ter 700 plačilnih nalogov. Poleg tega so inšpektorji vložili **5 ovadb**.

45

Izdanih je bilo tudi **358 odločb, ki so se nanašale na delo 1.027 otrok**, mlajših od 15 let. V veliki večini je šlo za delo otrok pri snemanju reklam, spotov in filmov.

Pristojni inšpektorji so v letu 2024 zaključili z raziskavami **47 nezgod pri delu**, od tega je bilo 5 smrtnih, 30 težjih, 10 lažjih ter 2 kolektivni.

Delodajalci so za leto 2024 **prijavili 14.349 nezgod** v zvezi z delom delavcev, med katerimi tudi 16 smrtnih in 916 težjih.

Inšpektorat poleg nezgod pri delu beleži in spremlja tudi prijavljene nevarne pojave na delovnih mestih, ki imajo za posledico večjo materialno škodo ali neposredno ogrožajo življenje in zdravje delavcev pri delu. V letu 2024 so delodajalci prijavili **47 nevarnih pojavov**.

Delodajalci v letu 2024 na inšpektorat podali **7 prijav ugotovljenih poklicnih bolezni**.

Kakor v vseh preteklih letih so inšpektorji posebno pozornost namenili tudi preventivni vlogi, ki se odraža predvsem v obliki nudenja **strokovne pomoči**, najpogosteje delavcem pa tudi delodajalcem. V letu 2024 je bilo s področja varnosti in zdravja pri delu danih **245 pisnih odgovorov**. Najpogosteje so se vprašanja nanašala na delovno opremo, ureditev in obveščanje o delu na domu, usposabljanja za varno delo, zdravstvene preglede delavcev in nezgode pri delu.

Inšpektorat RS za delo je v letu 2024 preko SPOTa prejel **1.332 obvestil** s strani delodajalcev, ki so organizirali delo na domu. Ti delodajalci so sporočili, da bo delo na domu opravljalo **104.753 delavcev**.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Inšpekcijski nadzor

Inšpektorji na področju varnosti in zdravja pri delu so v letu 2024 skladno s pristojnostmi opravljali izredne, kontrolne ter tudi redne inšpekcijske nadzore. Največ je bilo opravljenih izrednih nadzorov. Ti so obsegali nadzor posameznih zahtev zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu in so izhajali iz predhodno sprejetih usmeritev IRSD, prejetih prijav ali zaznane aktualne problematike. S kontrolnimi nadzori so inšpektorji preverjali izvedbo predhodno odrejenih ukrepov. Redni pregledi, kateri naj bi obsegali nadzor nad večino najpomembnejših dejavnikov tveganja z obravnavanega področja, so bili manj pogosti.

Po podatkih AJPes je bilo na dan 31.12.2024 v Poslovnem registru Slovenije vpisanih skoraj **246.000 poslovnih subjektov**, ki opravljajo registrirane dejavnosti ali s predpisom oziroma aktom o ustanovitvi določene dejavnosti. Po podatkih SURS je bilo decembra 2024 **delovno aktivnih 938.400 oseb**. Ker je bilo na IRSD ob zaključku leta 2024 na področju varnosti in zdravja pri delu zaposlenih **32 inšpektorjev**, pade na **posameznega inšpektorja nadzor 7.687 poslovnih subjektov** oziroma **nadzor 29.325 delavcev**, upoštevajoč podatke SURS o številu delovno aktivnih oseb za december 2024.

Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi

V letu 2024 so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu skupaj opravili **4.569 inšpekcijskih nadzorov**, od tega 3.761 izrednih nadzorov, 776 kontrolnih nadzorov in 32 rednih nadzorov. Med izrednimi nadzori so prevladovali takšni, ki so bili opravljeni v povezavi s predhodno načrtovanimi in usmerjenimi akcijami in kampanjami s 53,5 % deležem in predstavljajo 35,5 % delež med vsemi opravljenimi nadzori.

V letu 2024 smo na IRSD prejeli **1.300 prijav**, katere so bile tudi obravnavane. Večinoma so se nanašale na **neustrezne delovne pogoje**, neustrezno delovno opremo, nezagotavljanje zdravstvenih pregledov delavcem in neizvajanja usposabljanja delavcev za varno delo. Posamezne prijave smo še vedno prejeli tudi s strani občanov, ki so v večini primerov opozarjali na njihove neustrezne bivalne pogoje zaradi vplivov škodljivih dejavnikov delovnih procesov z lokacij delodajalcev. Prijave, za obravnavo katerih ni pristojen IRSD, smo posredovali drugim organom upoštevaje njihovo pristojnost in pooblastila.

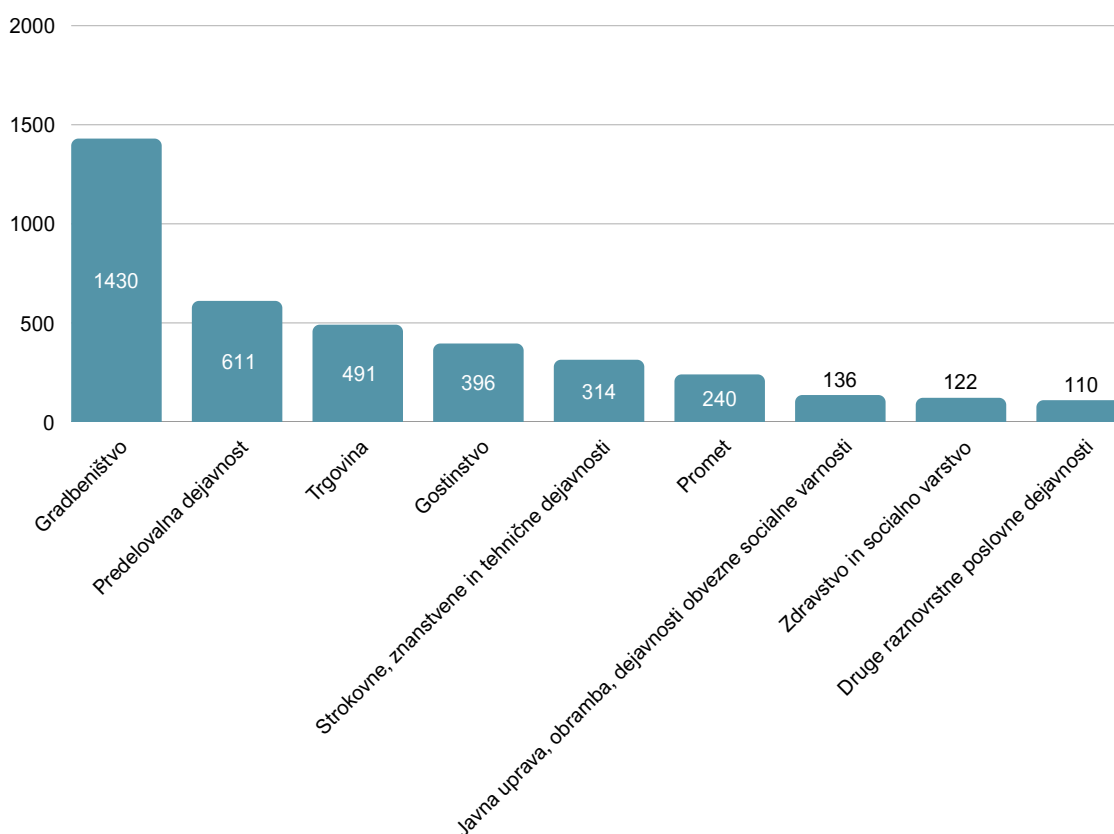
INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Največ inšpekcijskih nadzorov je bilo v letu 2024 opravljenih pri delodajalcih, ki so imeli kot glavno dejavnost prijavljeno **dejavnost gradbeništva** (SKD dejavnost F), in sicer **31,3 %**. V okviru te dejavnosti je bilo največ nadzorov opravljenih pri delodajalcih, ki se ukvarjajo s specializiranimi gradbenimi deli (49,6 % nadzorov), sledijo delodajalci, ki delujejo na področju gradnje stavb (37,5 % nadzorov), in delodajalci na področju gradnje inženirskih objektov (12,1 % nadzorov). V dejavnosti gradbeništva inšpektorji opravijo vsako leto največje število nadzorov, saj se v tej dejavnosti najpogosteje pojavljajo nevarnosti, ki ogrožajo življenje in zdravje delavcev.

Prav tako so bili v letu 2024 pogostejše nadzirani delodajalci v **predelovalni dejavnosti** s 13,4 % deležem (SKD dejavnost C), dejavnosti trgovine z 10,7 % deležem (SKD dejavnost G) in dejavnosti gostinstva z 8,7 % deležem (SKD dejavnost I). V predelovalni dejavnosti so po številu nadzorov izstopale proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev in naprav z 18,2 %, dejavnost proizvodnje živil in pijač z 10,8 % ter dejavnost lesne in pohištvene industrije z 10,3 %. Obseg nadzorov po posameznih dejavnostih je prikazan v grafu 1.

Na podlagi ugotovljenih kršitev inšpekcijskih nadzorov so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu v letu 2024 izdali skupaj **3.805 upravnih in prekrškovnih ukrepov**. Najštevilčnejše so bile **upravne ureditvene odločbe**, s katerimi so inšpektorji delodajalcem odredili odpravo ugotovljenih nepravilnosti, ter **upravne prepovedne odločbe** – skupaj jih je bilo **1.484**. Z upravnimi prepovednimi odločbami so inšpektorji delodajalcem prepovedali opravljanje delovnega procesa ali prepovedali uporabo delovne opreme zaradi neustreznega delovnega okolja in nevarnega delovnega procesa oziroma zaradi neposrednega ogrožanja življenja delavcev, in sicer v **236 primerih**. Od teh se je 95 odločb nanašalo na prepoved opravljanja dela zaradi neposrednega ogrožanja življenja delavcev.

Graf 1: **Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največ nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu, 2024**

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

V prekrškovnih postopkih so inšpektorji izdali **2.113 ukrepov** in sicer **1.010 z odločbami o prekršku** (359 z izrečeno globo in 651 z izrečenim opominom), **700 s plačilnimi nalogi** ter **403 z opozorili** po ZP-1. Inšpektorji so v letu 2024 izrekli tudi 203 opozorila po ZIN. Poleg tega so inšpektorji **vložili 5 kazenskih ovadb**. Glede dela otrok, mlajših od 15 let, so inšpektorji **izdali 358 dovoljenj za delo 1.027 otrok**.

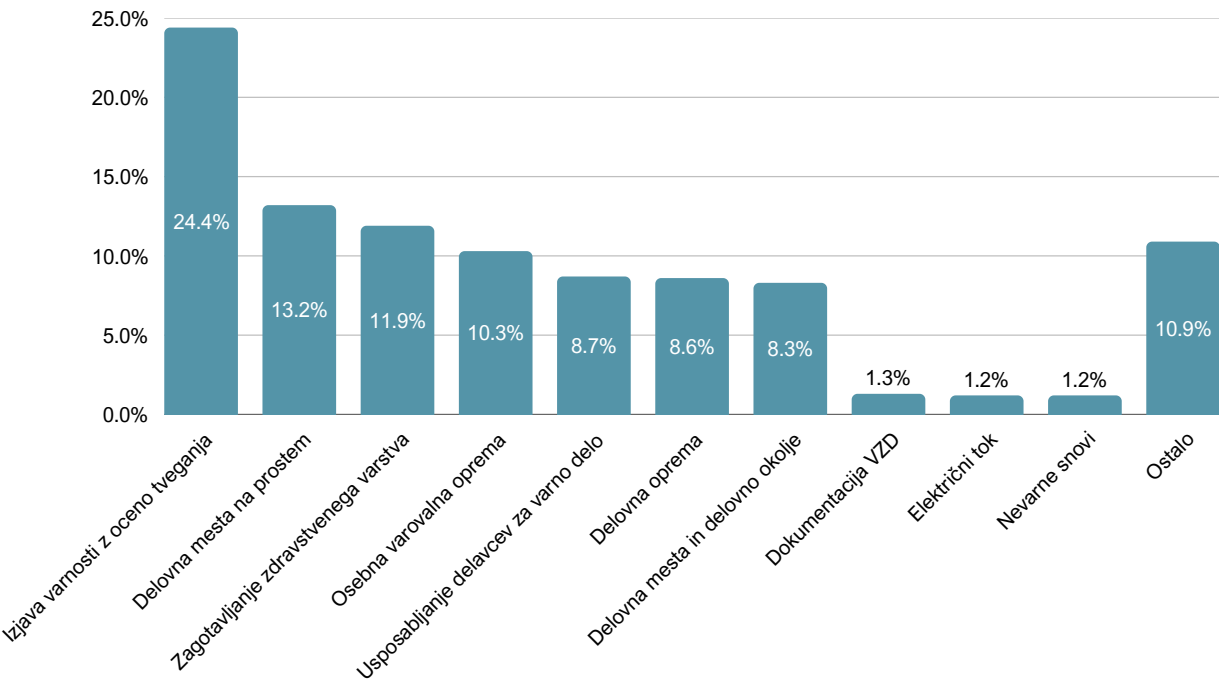
Največ **upravnih in prekrškovnih ukrepov** je bilo izrečenih delodajalcem v dejavnosti **gradbeništva 29,6 %**, **predelovalni dejavnosti 10,9 %**, **gostinstvu 7,5%** in v dejavnosti **trgovine 7,2 %**.

Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov ter najpogostejše ugotovljene kršitve

V letu 2024 so inšpektorji na področju varnosti in zdravja pri delu ugotovili skupaj **9.396** kršitev. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z ocenjevanjem tveganj in izdelavo izjave o varnosti z oceno tveganja, sledijo jim kršitve glede urejenosti in varnosti delovnih mest na prostem, glede zagotavljanja zdravstvenega varstva delavcev in glede osebne varovalne opreme.

Graf 2: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2024

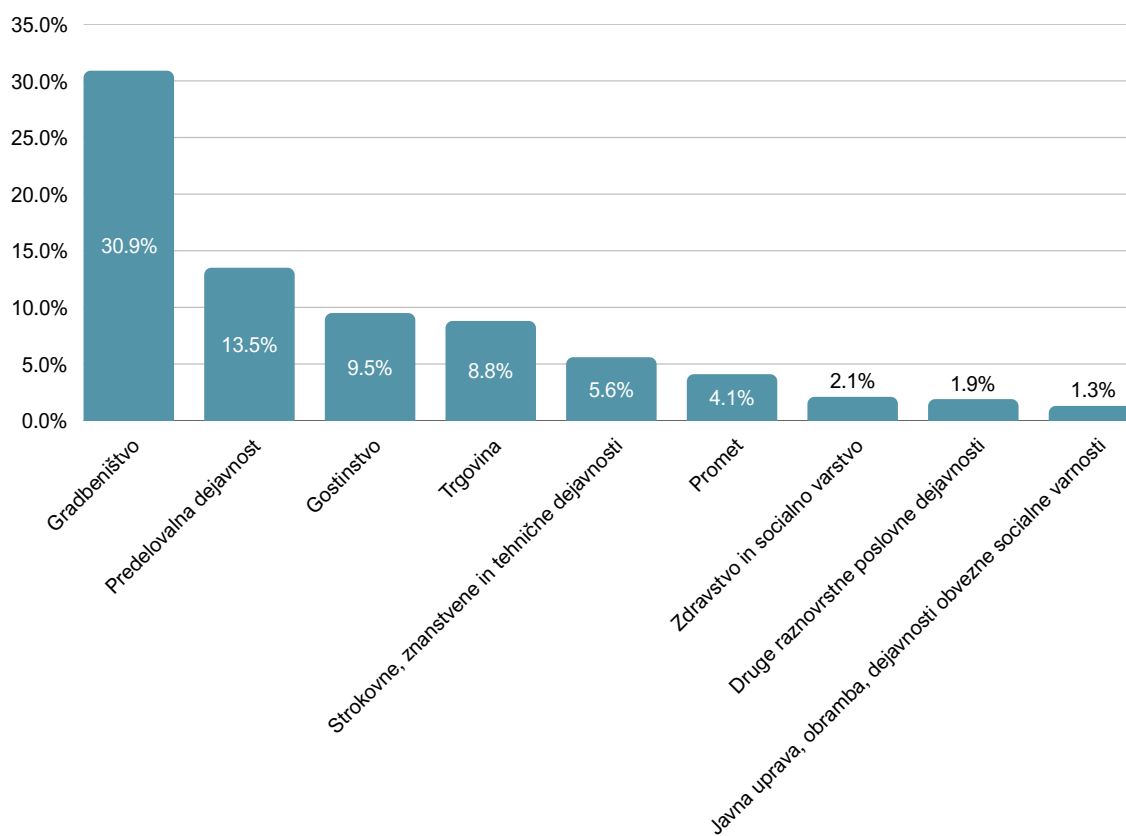
INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Največ kršitev je bilo ugotovljenih v **dejavnosti gradbeništva**, in sicer **30,9 %**, sledijo **predelovalna dejavnost** s **13,5 %**, **gostinstvo** z **9,5 %** ter **dejavnost trgovine** z **8,8 %** deležem. Deleži kršitev po posameznih dejavnostih so razvidni iz grafa 3.

49

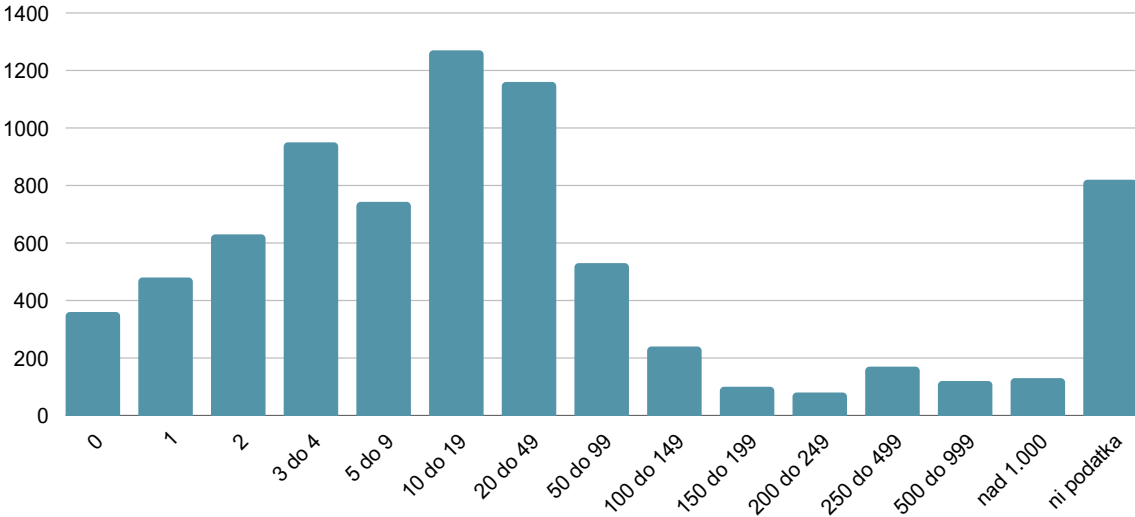
Graf 3: Delež ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu po posameznih dejavnostih, 2024

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Na spodnjem grafu je prikazano število ugotovljenih kršitev s področja varnosti in zdravja pri delu v letu 2024. Kršitve so razporejane glede na velikost delodajalca. Opazimo lahko, da je največ kršitev ugotovljenih pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 5 do 9 delavcev, ter pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 10 do 19 zaposlenih. Velik del kršitev, ki pade pod kategorijo »ni podatka«, je posledica tega, da v informacijskem sistemu nimamo podatkov o velikosti subjekta.

Graf 4: Število ugotovljenih kršitev glede na velikost delodajalca (število zaposlenih delavcev) s področja varnosti in zdravja pri delu, 2024

Izjava o varnosti z oceno tveganja

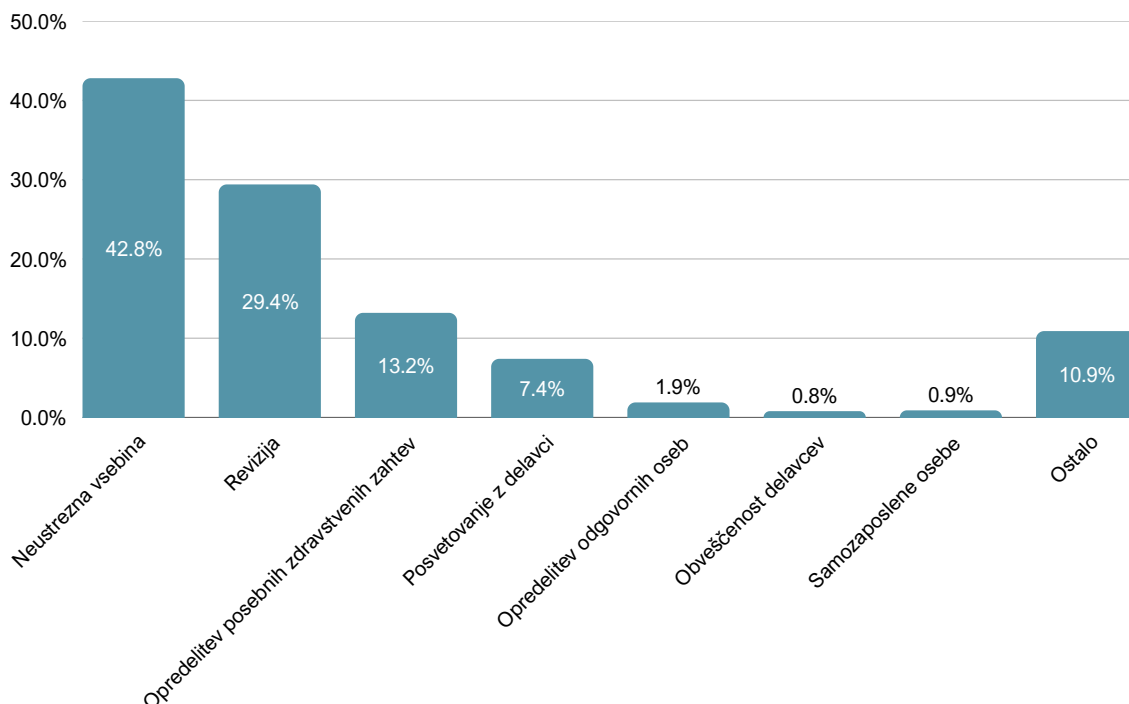
Ocenjevanje tveganj v delovnem okolju je osnovni ukrep, s katerim delodajalci identificirajo nevarnosti in tveganja, ki se pojavljajo v njihovem delovnem procesu. Tudi samozaposlene osebe imajo enako dolžnost. Strokovno oceno stanja varnosti na lokaciji posameznega delodajalca se opravi na podlagi identifikacije tveganj ter ustreznega vrednotenja ugotovljenih tveganj s pomočjo ustreznih metodologij. Na varnost in zdravje delavcev vpliva vsaka sprememba v delovnem procesu, ki jo je potrebno hitro zaznati in oceniti njen vpliv ter izvesti redne in izredne revizije ocen tveganja. Za strokovno izvedbo ocenjevanja tveganj so zadolženi delodajalec, njegov strokovni delavec za varnost pri delu in specialist medicine dela, pomembno vlogo pri tem sodelovanju imajo delavci oziroma njihovi zastopniki, saj so ravno delavci so tisti, ki v podrobnosti poznajo delovne procese, ki jih izvajajo, in njihove izkušnje ter predlogi delodajalcu glede tega so neprecenljivi, kar se izkazuje tudi z zapisom o posvetovanju z delavci.

V povezavi z izjavo o varnosti z oceno tveganja je bilo v letu 2024 ugotovljenih **2.289 kršitev**. Največ kršitev, in sicer 980, je bilo ugotovljenih glede neustrezne vsebine izjave o varnosti z oceno tveganja, to je v povezavi z prepoznavanjem tveganj, postopkov ocenjevanja tveganj in opredelitve potrebnih ukrepov. Inšpektorji so ugotavljali v 673 primerih, da delodajalci glede na spremenjene delovne pogoje niso izvedli potrebnih dopolnitev ocene tveganja oziroma revizij izjav o varnosti z oceno tveganja. Glede opredelitve odgovornih oseb so bile ugotovljene kršitve v 45 primerih, kršitve glede sodelovanja delavcev pri postopkih ocenjevanj tveganj pa v 169 primerih. Posebnih zdravstvenih zahtev, ki bi jih morali izpolnjevati delavci pri izvajanju svojega dela, nadzorovani delodajalci niso opredelili v 303 primerih, v 17 primerih pa delavci niso bili seznanjeni z vsebino sprejete izjave o varnosti z oceno tveganja ter v 2 primerih delavci niso imeli možnosti vpogleda v izjavo o varnosti z oceno tveganja. Inšpektorji so ugotovili tudi 67 kršitev, ki so se nanašale na ocenjevanje tveganj, opredeljenih v drugih pravilnikih s področja varnosti in zdravja pri delu, predvsem glede osebne varovalne opreme, škodljivega hrupa, protieksplzijske zaščite, premeščanja bremen ter varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnih in mutagenih snovi pri delu.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Kršitve so bile ugotovljene tudi pri nadzorih samozaposlenih oseb. V 15 primerih samozaposlene osebe niso ocenjevale tveganj in v 7 primerih niso pisno izdelale izjave o varnosti z oceno tveganja, čeprav so v njihovem delovnem procesu obstajale nevarnosti za nezgode, poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom.

Graf 5: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev glede izjave o varnosti z oceno tveganja, 2024

V letu 2024 se je skupno število ugotovljenih kršitev v zvezi z ocenjevanjem tveganj nekoliko povečalo v primerjavi z lanskim letom in sicer znaša 24,4 % vseh kršitev. Lahko ugotovimo, da so se glede na predhodno leto zmanjšale kršitve v zvezi z vsebino ocene tveganja, ostale kršitve glede ocenjevanja tveganj pa so se povečale. Najbolj se je povečalo število kršitev glede revizije, predvsem na račun ocenjevanja tveganj v zvezi z ročnim premeščanjem bremen, posebnih zdravstvenih zahtev in kršitev ostalih pravilnikov, ki zahtevajo ocenjevanje tveganj v zahtevnejših delovnih okoljih - kot so delo na eksplozijsko ogroženih delovnih mestih, delo v hrupu, pri premeščanju bremen, ocenjevanje delovnih pogojev in tveganj pri delu s kemičnimi in mutagenimi snovmi. Glede ocenjevanja tveganj pri samostojnih podjetnikih je obseg kršitev glede ocenjevanja tveganj približno enak kot v lanskem letu, razen kršitev pisne izdelave izjave o varnosti z oceno tveganja pa se je nekoliko zmanjšalo. Opaža se, da izjave o varnosti z oceno tveganja ne naredijo delodajalci, ki se jih nadzira v reprezentativnem vzorcu, kar velja tudi za manjše delodajalce.

Še vedno veliko ocen tveganj ne povzema dejanskega stanja pri delodajalcih, saj so tveganja pogosto zelo splošno opredeljena in delodajalci nimajo ocenjenih pomembnejših tveganj, kot so delo z nevarnimi snovmi, električni tok in različna sevanja, ali pa so ta tveganja ocenjena neustrezno in ukrepi v zvezi s takšnimi tveganji ne zagotavljajo zadostnega nivoja varnosti in zdravja delavcev. Še vedno pa niso ustrezno ocenjena tveganja pri ročnem premeščanju bremen, čeprav je novi pravilnik o premeščanju bremen v veljavi že od prvega avgusta, tveganja pa pomembno vplivajo na vse pogostejši pojav kostno mišičnih obolenj. Pogosto se izbere najenostavnejša metoda za ocenjevanje tveganj, ki pa ni vedno ustrezna in primerna za večja tveganja, tako so tudi ukrepi presplošni in neustrezno določeni. Neustrezno identifikacijo tveganj pogosteje ugotavljamo pri manjših delodajalcih.

Osebna varovalna oprema pa je še vedno opredeljena preveč splošno in v takšnih primerih iz dokumenta ni jasno razvidno, katero konkretno osebno varovalno opremo naj bi delavci uporabljali, saj se ne navaja standardov, ki ustrezajo specifičnim tveganjem, tip in oznaka osebne varovalne opreme.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Delodajalci se v postopku ocenjevanja tveganj z delavci pogosto ne posvetujejo. V takih primerih obstaja samo seznam podpisanih delavcev brez navedbe vsebine posvetovanja, katero naj bi omogočilo temeljitejšo in lažje ocenjevanje tveganj. Večina delodajalcev je mnenja, da so izpolnili zahtevo zakonodaje po sodelovanju delavcev s tem, da jih le seznani z že sprejeto vsebino dokumenta in njegovo interno objavo.

Prav tako ne moremo mimo ugotovitve, da iz ocen tveganj pri delodajalcih skoraj ni razvidno, ali gre v primerih ocenjenih delovnih mest in delovnih procesov za večje nevarnosti za nezgode in poklicne bolezni. Ta opredelitev je še posebno pomembna, ker je s tem pogojeno zlasti izvajanje obdobjnega usposabljanja delavcev za varno opravljanje dela.

Navedene ugotovitve nakazujejo, da večje število strokovnih delavcev, ki opravljajo strokovne naloge varnosti in zdravja pri delu, in med katere sodi tudi ocenjevanje tveganj, ni dovolj strokovnih za obravnavo zahtevnejših področij varnosti in zdravja pri delu, še posebno pri ocenjevanju tveganj pri delu z nevarnimi kemičnimi snovmi in biološkimi tveganji. Ocene tveganja, pri pripravi katerih sodelujejo strokovni delavci, zaposleni pri delodajalcih, so bolj strokovne od večjega števila tistih, ki jih za delodajalce pripravijo zunanje strokovne službe in pri katerih se delodajalci velikokrat tudi ne ukvarjajo z vsebino in odgovornost prepuščajo strokovnim delavcem. V pomoč bi bila sprememba zakona o varnosti in zdravju pri delu, ki bi določal število strokovnih delavcev na število zaposlenih.

Ravno tako še vedno izvajalci medicine dela pogosto ne sodelujejo v postopkih ocenjevanja tveganj, še zlasti glede ogleda delovnih mest in svetovanja delodajalcem v zvezi z ergonomsko ureditvijo delovnih mest v proizvodnem procesu, še posebno pri revizijah ocene tveganja, tudi pri ročnem premeščanju bremen. Vsekakor je potrebno omeniti trud in vlogo KIMDPŠ, ZMDPŠ ter posameznih izvajalcev medicine dela, ki ga vlagajo v izboljšanje delovanja specialistov medicine dela na tem področju.

Usposabljanje delavcev za varno delo

Delodajalec mora delavca usposobiti za varno opravljanje dela ob sklenitvi delovnega razmerja, pred razporeditvijo na drugo delo, pred uvajanjem nove tehnologije in novih sredstev za delo ter ob spremembi v delovnem procesu, ki lahko povzroči spremembo varnosti pri delu, in sicer po predhodno sprejetem programu usposabljanja. Prav tako je delodajalec dolžan delavcem, ki delajo na delovnih mestih, za katera iz ocen tveganj izhajajo večje nevarnosti za nezgode in poklicne bolezni, ter za delavce, ki delajo na delovnih mestih, na katerih so nezgode pri delu in poklicne bolezni pogostejše, zagotavljati periodične teoretične in praktične preizkuse usposobljenosti v obdobjih, ki niso daljša od dveh let. Usposabljanje delavcev se mora izvajati v delovnem času in delavcem ne sme povzročati nobenih finančnih obveznosti.

V letu 2024 so inšpektorji glede usposabljanja delavcev za varno opravljanje dela ugotovili **815 kršitev**. Enako kot v lanskem letu je bilo največ nepravilnosti ugotovljenih glede zagotavljanja usposabljanj delavcev za varno delo ob sklenitvi delovnega razmerja, ob premestitvah delavcev na drugo delo ter pri spremembah v delovnem procesu, in sicer 458 kršitev. Med kršitvami pomembno izstopajo tudi tiste, ki se nanašajo na obdobje preizkuse usposobljenosti delavcev za varno delo, število kršitev se je celo nekoliko povečalo in je bilo tako v letu 2024 takšnih kršitev 98. Glede ustreznosti programov usposabljanj, po katerih se delavci usposabljujejo za varno delo, pa se je število kršitev nekoliko zmanjšalo in jih je bilo ugotovljenih 116. Manj je bilo tudi delodajalcev, ki niso imeli ustrezne dokumentacije o usposabljanju delavcev, in sicer 29 delodajalcev. Delodajalci v 45 primerih niso preverjali praktične usposobljenosti na delovnih mestih, kot to določa zakonodaja.

Ugotavljamo, da nekateri delodajalci ne poverijo usposabljanja delavcev strokovnim službam z dovoljenjem za delo. Povečuje se problematika glede usposabljanja tujih delavcev, ki prihajajo iz veliko različnih držav, ki ne govorijo ne slovenskega ne angleškega jezika (Albanci, Nepalci, Filipinci, Pakistanci...) in je težko preveriti, kako so usposobljeni za varno in zdravo delo.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Opazamo, da je bilo leta 2024 glede usposabljanja delavcev za varno izvajanje dela ugotovljenih nekoliko več kršitev kot leto prej, predvsem pri obdobjih preizkusih usposobljenosti delavcev, večje je bilo tudi število delodajalcev, ki niso preverjali praktične usposobljenosti delavcev na delovnem mestu. Menimo, da delavci še vedno niso ustrezno in zadostno usposobljeni za varno opravljanje dela. Ugotavljamo, da delodajalci pogosto ne usposablajo delavcev za varno izvajanje dela ob sklenitvi delovnega razmerja, temveč z zakasnitvijo takrat, ko je potrebno usposobiti večje število delavcev oziroma ko je potrebno izvesti periodičen preizkus usposobljenosti delavcev. Pri manjših delodajalcih izvajajo usposabljanje zunanje strokovne službe, ki ga izvedejo šele, ko zberejo zadostno število kandidatov, ti pa so lahko tudi iz različnih področij. Prav tako se tudi dogaja, da delodajalci delavcev ne usposablajo za varno delo, kar najpogosteje izvemo iz prejetih prijav delavcev, ki pa ob podaji prijave pri takem delodajalcu niso več zaposleni.

Programi usposabljanja so še vedno preveč splošni in niso prilagojeni posebnostim delovnih mest in delovnih procesov, kar se pokaže predvsem takrat, ko pride do nezgode na delovnem mestu zaradi neustreznega usposabljanja. Dvomljiva je kakovost usposabljanja tujih delavcev, ki ne razumejo ali slabo razumejo slovenski jezik. Usposabljanje se vedno pogosteje izvaja po elektronski poti - preko računalniškega programa, s katerim se zadosti predvsem zahtevam zakonodaje, praktična usposabljanja so pogosto izvedena pomanjkljivo ali pa sploh ne, ali pa gre zgolj za formalnost, tudi iz zapisnika praktičnega preizkusa ni jasno razvidno, kako je delavec praktično izvedel določeno delo. Navodila so splošna in se ne nanašajo na specifično delovno opremo. Pogosto delavce praktično usposablja v celoti kar neposredni vodje brez navzočnosti strokovnega delavca za varnost in zdravje pri delu, kar ni v skladu z veljavno zakonodajo. Praktično usposabljanje delavcev se praviloma izvede z vodji določenega delovnega procesa, ki natančno poznajo ta proces, nevarnosti ter problematiko, v sodelovanju s strokovnim delavcem. Takšen načina usposabljanja zagotavljajo le večji delodajalci.

Zdravstveno varstvo delavcev

Zagotavljanje zdravstvenega varstva delavcev predstavlja ravno tako pomembno dolžnost delodajalcev. V letu 2024 so inšpektorji pri nadzorih na področju zagotavljanja zdravstvenega varstva ugotovili skupaj **1.117 kršitev**. Največ kršitev je bilo ugotovljenih glede neizvajanja predhodnih in obdobjih zdravstvenih pregledov, in sicer je bila kršitev ugotovljena v 815 primerih, kar predstavlja 72,9 % delež. Ustreznega sodelovanja z izvajalcem medicine dela in izvajanja zahtevanih nalog skladno z določili Zakona o varnosti in zdravju pri delu v letu 2024 delodajalci niso imeli urejenega v 112 primerih, v 43 primerih pa izvajalec medicine dela ni sodeloval pri ocenjevanju tveganj. Tudi neustrezno zagotavljanje prve pomoči je bila pogosto ugotovljena kršitev v preteklem letu, in sicer je bilo ugotovljenih 80 primerov kršitev. Glede hrambe dokumentacije, ki se nanaša na zdravstvene preglede delavcev, je bilo v nadzorih ugotovljenih 27 kršitev.

Delodajalci morajo poveriti izvajanje zdravstvenih ukrepov izvajalcem medicine dela. Naloge, katerim bi morali izvajalci medicine dela nameniti posebno pozornost, so zapisane v Zakonu o varnosti in zdravju pri delu, vendar ponovno ugotavljamo, da od vseh v zakonu opredeljenih nalog izvajalci medicine dela najpogosteje izvajajo zdravstvene preglede delavcev. Prav tako pogrešamo tudi aktivnejšo vlogo izvajalcev medicine dela pri ocenjevanju tveganj in s tem povezanimi ogledi delovnih mest in opravil.

Inšpektorji še vedno dokaj pogosto ugotavljajo, da so napotnice, na podlagi katerih izvajalci medicine dela opravljajo zdravstvene preglede, izpolnjene pomanjkljivo in ne odražajo dejanske vsebine ocene tveganja. Predhodno zapisano tudi pomeni, da takšni zdravstveni pregledi niso opravljeni skladno z določili Zakona o varnosti in zdravju pri delu. Usmerjeni obdobji preventivni zdravstveni pregledi se pogosto izvajajo v rokih, ki prekoračujejo periodiko, opredeljeno v ocenah tveganj oziroma Pravilniku o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev, pogosto tudi za več mesecev ali celo let.

Med zagotavljanje zdravstvenega varstva uvrščamo tudi psihosocialne dejavnike tveganja, promocijo zdravja na delovnih mestih in v delovnem okolju, kajenje ter vpliv alkohola, drog in drugih prepovedanih substanc na delovnih mestih. Delodajalec je dolžan sprejeti ukrepe za preprečevanje, odpravljanje in obvladovanje nasilja, trpinčenja, nadlegovanja in drugih oblik psihosocialnega tveganja na delovnih mestih,

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

ki lahko ogrozijo zdravje delavcev. V letu 2024 je bilo pri 14 delodajalcih ugotovljeno, da niso sprejeli ukrepov glede psihosocialnih dejavnikov tveganja na delovnih mestih.

V 15 primerih je bilo ugotovljeno, da delodajalci niso načrtovali in izvajali promocije zdravja na delovnih mestih. Inšpektorji ugotavljajo, da se je promocija zdravja sicer načrtovala pri večini nadzorovanih delodajalcev, so pa programi precej splošni in se pogosto ne razlikujejo in prilagajajo posameznim kategorijam delavcev. Delodajalci sicer sledijo temu, da se program promocije izvede, nikakor pa samih učinkov ne presojajo in evalvirajo, še manj pa, da bi na podlagi presoje same programe tudi dopolnjevali ali spreminjali.

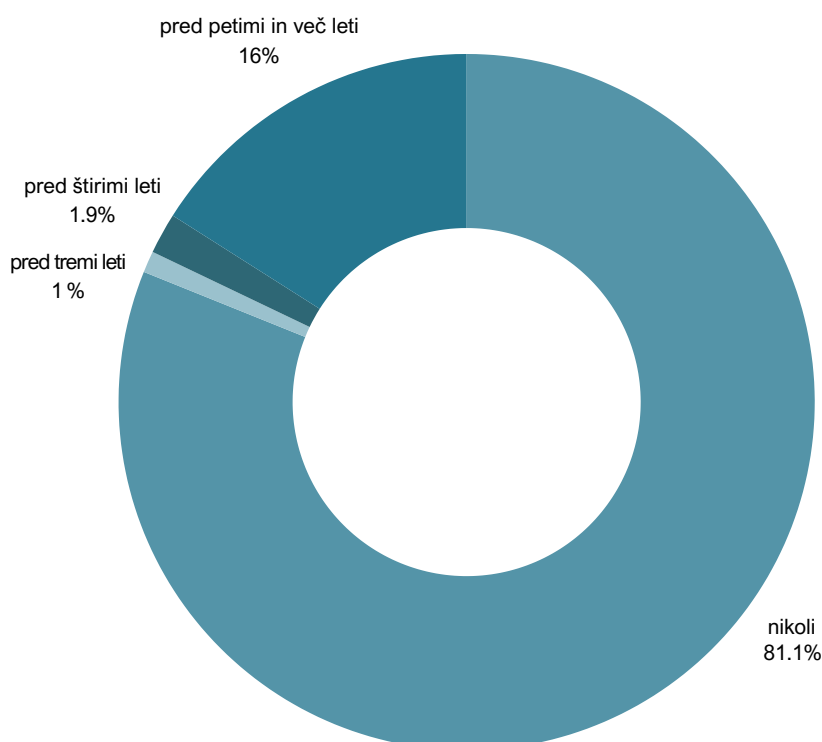
Glede prepovedi dela pod vplivom alkohola so inšpektorji v letu 2024 ugotovili 23 kršitev, od katerih se jih je 13 nanašalo na sprejetje internega akta, v 8 primerih je bilo ugotovljeno, da so delavci opravljali delo pod vplivom alkohola. Glede ponudbe oziroma prodaje alkoholnih pijač med delovnim časom na delovnem mestu je bilo ugotovljenih 6 kršitev. Glede nespoštovanja prepovedi kajenja v zaprtih delovnih prostorih so inšpektorji ugotovili 25 kršitev.

Reprezentativni vzorec

Nadzori nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi naključnega računalniškega izbora, so bili v letu 2024 izvedeni že 21. leto zapored. Izvedba takšnih nadzorov v preteklih letih je pokazala, da ugotovitve v zvezi s spoštovanjem osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih delodajalcih dokaj realno prikazujejo stanje v Sloveniji na tem področju. Eden izmed namenov izvajanja teh nadzorov je tudi zniževanje deleža delodajalcev, pri katerih še nikoli ni bil opravljen inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu.

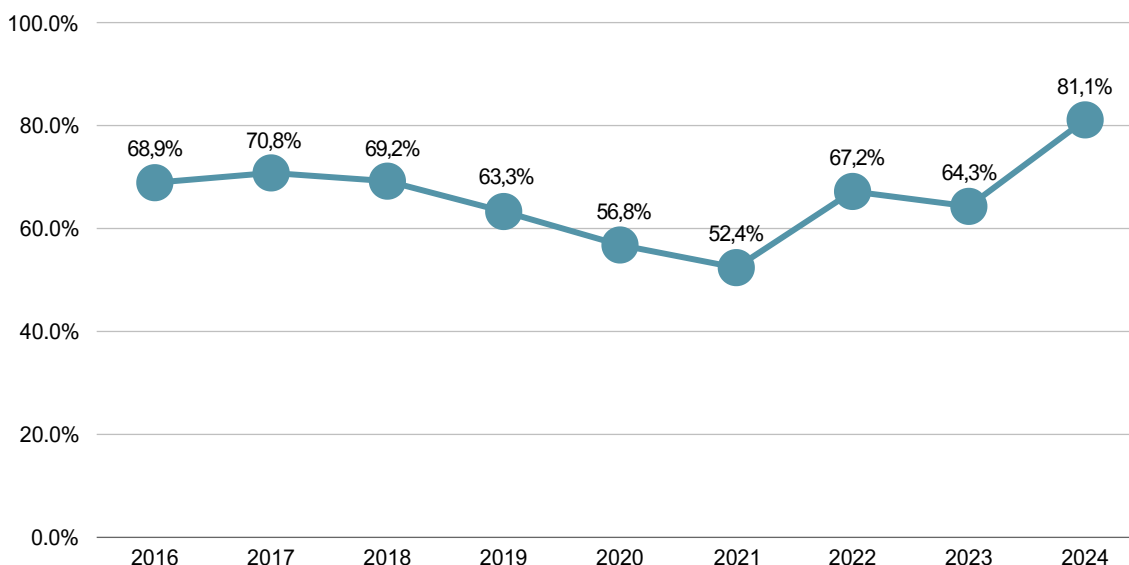
Delež subjektov, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor (s področja varnosti in zdravja pri delu) sploh prvi, odkar subjekt deluje, se je v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 precej zvišal in sicer iz 64,3 na 81,1 odstotka. Ta delež v letu 2024 sicer precej odstopa tudi od povprečja v zadnjih desetih letih, saj je bil delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, v vseh teh letih namreč okoli dve tretjini.

Graf 6: Pogostost inšpekcijskih nadzorov pri izbranih delodajalcih, reprezentativni vzorec IRSD, 2024

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Graf 7: **Delež delodajalcev, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen; reprezentativni vzorec IRSD, 2016–2024**

Druge pomembnejše kršitve

Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme

V letu 2024 so inšpektorji na področju zagotavljanja ustrezne in namenske osebne varovalne opreme delavcem ter njene uporabe ugotovili 964 nepravilnosti. Največ nepravilnosti se je nanašalo na neuporabo osebne varovalne opreme s strani delavcev, čeprav jim jo je delodajalec zagotavljal in jim je bila na voljo, in sicer v 455 primerih, od tega na gradbiščih v 137 primerih. Poleg tega delodajalci v 176 primerih delavcem niso zagotavljali osebne varovalne opreme ali njene uporabe.

V 152 primerih so bile ugotovljene nepravilnosti, ki so se nanašale na splošne obveznosti delodajalca v zvezi z ustreznostjo osebne varovalne opreme, ki so jo delavci dobili v uporabo (namenskost, skladnost s predpisi, obveščanje delavcev). Ustrezne dokumentacije, ki se nanaša na preglede in preskuse osebne varovalne opreme, ni imelo 32 delodajalcev. Osebna varovalna oprema mora biti označena s CE oznako ter nositi tudi druge označbe, ki zagotavljajo prepoznavnost in sledljivost posameznega kosa. Prav tako mora biti v zvezi s tem izdana dokumentacija, katera omogoča prost pretok blaga. Tudi s tega področja je bilo ugotovljeno 12 število kršitev.

Inšpektorji tudi ugotavljajo, da delodajalci v opaznem številu primerov tujim delavcem, ki opravljajo delo na gradbiščih, osebne varovalne opreme ne zagotavljajo. Delodajalci se še vedno premalo zavedajo, da ni dovolj, da osebno varovalno opremo le priskrbijo, temveč so dolžni tudi zagotavljati njeno uporabo s strani delavcev. Največ tovrstnih kršitev je zaznati predvsem v gradbeni dejavnosti.

Najpogostejše delodajalci osebno varovalno opremo sicer opredelijo v oceni tveganja, a to mnogokrat naredijo pomanjkljivo in preveč splošno (brez podrobnejšega opisa ali navedbe standarda), kar pogosto privede do neustrezne zaščite delavca pred tveganji, ki izhajajo iz delovnega procesa, še zlasti v primerih uporabe specifične opreme v zahtevnejših delovnih pogojih, pogosto pa tudi delodajalci pri nakupu osebne varovalne opreme ne upoštevajo standardov, ki so navedeni v izjavi o varnosti z oceno tveganja.

Uporaba in ustreznost delovne opreme

Delodajalec je dolžan zagotavljati delavcem brezhibno opremo. Inšpektorji v nadzorih pogosteje ugotavljajo, da so varnostna stikala nekaterih delovnih sredstev predelana tako, da omogočajo poseg v nevarna območja delovne opreme. Opozarjamo tudi na problematiko strokovnosti oseb, ki pregledujejo delovno opremo, saj se je veliko ne pregleda ustrezno. Same metodologije za pregled delovne opreme niso predpisane. Še vedno ostaja problem opravljanje dela delavcev na delovni opremi v skladu z navodili za varno delo, ugotavlja pa se tudi pomanjkljiva usposobljenost delavcev za varno opravljanje dela. Opažajo se tudi pomanjkljivosti glede spremljajoče dokumentacije delovne opreme (izjava o skladnosti navodila proizvajalca ipd.) in pomanjkljivosti, ki se pojavljajo pri predelavi in dodelavah delovne opreme.

Inšpektorji so glede določil zakonodaje, ki ureja pogoje uporabe delovne opreme pri delodajalcih v letu 2024 ugotovili 814 kršitev. Najpogosteje so ugotovili kršitve, ki so se nanašale na preglede in preizkuse delovne opreme in to v 344 primerih. V 270 primerih je bilo ugotovljeno, da delodajalci delavcem niso zagotovili varnega delovnega okolja in varne delovne opreme. V inšpekcijskih nadzorih je bilo ugotovljenih tudi 255 nepravilnosti, ki so se nanašale na izpolnjevanje zahtev Pravilnika o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme, najpogosteje so se kršitve nanašale na nameščenost zaščit nevarnih delov delovne opreme, nameščenost napisov, navodil in usposobljenosti upravljalcev delovne opreme. Delodajalci tudi niso imeli ustrezno urejene dokumentacije v zvezi s pregledi in preizkusi delovne opreme, kar so inšpektorji ugotovili v 18 primerih, v 25 primerih pa so ugotovili, da so delavci nepravilno uporabljali delovno opremo. Opozarjamo tudi na kršitve, ki so jih inšpektorji ugotovili glede zagotavljanja proti eksplozijske zaščite v delovnem okolju delodajalcev. Ugotovljenih je bilo 25 kršitev, ki so se nanašale na izdelavo elaborata eksplozijske ogroženosti in z njim povezano oceno tveganja, pregled, preizkušanje in vzdrževanje vgrajene opreme, usposabljanje in preverjanje usposobljenosti delavcev za delo na delovnih mestih, kjer lahko nastanejo eksplozivne atmosfere, in obveščanje IRSD o nastalih eksplozijah.

Delovna mesta in ustreznost delovnega okolja

V letu 2024 so inšpektorji glede ustreznosti delovnih prostorov, urejenosti delovnih mest v delovnih prostorih in ustreznosti delovnega okolja ugotovili skupaj 779 nepravilnosti. Od tega je bilo 466 nepravilnosti ugotovljenih glede urejenosti delovnih mest in 313 nepravilnosti glede ustreznosti delovnega okolja. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z obveznostjo delodajalca, da z obdobjimi preiskavami škodljivosti delovnega okolja preverja ustreznost delovnih razmer, in sicer v 258 primerih, poleg tega v 10 primerih delodajalci niso razpolagali oz. hranili vse dokumentacije po ZVZD-1 in podzakonskih aktih, ki se nanaša na obdobje preiskave škodljivosti v delovnem okolju.

V letu 2024 je bilo 221 kršitev ugotovljenih na področju ročnega premeščanja bremen. Največ kršitev na tem področju je bilo ugotovljenih glede 6. člena Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen, ki določa, da kadar se ni mogoče izogniti ročnemu premeščanju bremen, delodajalec organizira delo tako, da je to ravnanje čim bolj varno in zdravo in: vnaprej oceni varnostne in zdravstvene razmere pri tem delu in prouči dejavnike tveganja, ob upoštevanju Priloge 1 tega pravilnika, in sicer 69 nepravilnosti, ter 21 nepravilnosti glede obveznosti delodajalca, da poskrbi, da se s sprejetjem varnostnih in zdravstvenih ukrepov izogne tveganju za kostno-mišična obolenja delavcev ali to tveganje zmanjša, pri čemer upošteva značilnosti delovnega okolja in delo delavca, ob upoštevanju Priloge 1 tega pravilnika. 26 kršitev je bilo vezanih na določilo, da mora ocena tveganja za nastanek kostno-mišičnih obolenj pri ročnem premeščanju bremen vsebovati zapis o ocenjeni stopnji tveganja.

Ugotovljenih je bilo 25 kršitev določil Pravilnika o protieksplzijski zaščiti. Največ kršitev na tem področju (12) je bilo glede elaborata eksplozijske ogroženosti, ki ga mora zagotoviti delodajalec in mora biti redno usklajen z dejanskim stanjem, ter 8 kršitev v zvezi z vgraditvijo opreme, ki jo je dovoljeno vgraditi le v eksplozijsko ogrožene prostore (cone), za katere je primerna glede na skupino in kategorijo, kakor je določeno po določilih (Priloga 12) omenjenega pravilnika.

12 ugotovljenih nepravilnosti se je navezovalo na kršitev določil Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu. Dve kršitvi od tega sta se navezovali na obveznost delodajalca, da mora v skladu z zakonom, ki ureja varnost in zdravje pri delu, presoditi razmere glede hrupa, ki so mu delavci izpostavljeni, presojo utemeljiti in po potrebi zagotoviti meritve ravni hrupa. 4 kršitve so se navezovali na ukrepe za preprečevanje ali zmanjšanje izpostavljenosti oz. na to, da mora delodajalec na podlagi ocene tveganja izdelati in izvesti program tehničnih in/ali organizacijskih ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti delavcev hrupu, pri čemer upošteva zlasti ukrepe, navedene v omenjenem pravilniku.

Skupaj 234 kršitev je bilo ugotovljenih glede določil Pravilnika o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih. V 55 primerih so inšpektorji ugotovili nepravilnosti glede zagotavljanja ustrezne temperature v delovnih prostorih med delovnim časom. Delodajalec mora zagotoviti, da temperatura zraka v delovnih prostorih med delovnim časom ustreza fiziološkim potrebam delavcev glede na naravo dela in fizične obremenitve delavcev pri delu. Večje število nepravilnosti (49) je bilo ugotovljeno glede poti za gibanje delavcev, prometnih poti ter nevarnih površin. V 28 primerih so inšpektorji ugotovili nepravilnosti glede splošne urejenosti delovnih mest, ki so določene v Pravilniku o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih, 11 kršitev je bilo ugotovljenih glede določila, da mora delodajalec zaradi zagotavljanja varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki se nahajajo v njegovih prostorih, skrbeti, da so zasilni izhodi in poti do njih vedno prosti, tekoče izvajati tehnično vzdrževanje delovnih mest in delovne opreme ter sproti odpravljati vse ugotovljene pomanjkljivosti, ki lahko vplivajo na varnost in zdravje delavcev.

Delodajalci morajo poskrbeti za zagotavljanje varnega in zdravega delovnega okolja ter morajo spoštovati določbe pravilnikov s tega področja ter s preiskavami škodljivosti preverjati ustreznost delovnih pogojev vedno, kadar iz ocene tveganja izhaja, da delovno okolje delavcem ne omogoča varnega dela in ogroža njihovo zdravje. Preverjati je treba vse tiste škodljivosti, ki izhajajo iz delovnega procesa na lokaciji delodajalca oziroma na lokaciji, kjer delodajalec opravlja dejavnost.

Nevarne kemične snovi na delovnih mestih

Delodajalci poznajo zahtevo, da morajo imeti varnostne liste za nevarne snovi, s katerimi rokujejo delavci pri delu. Ugotavljamo, da obstaja tesna povezava med ustreznostjo ocene tveganja zaradi dela z nevarnimi snovmi in ustreznostjo varnostnega lista in obratno. V kolikor delodajalec (oz. strokovni delavec za varnost pri delu) nima ustreznih varnostnih listov, ne more izdelati ustrezne ocene tveganja zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem. Varnostni listi so deloma še pomanjkljivi v točki 8, čeprav se z navedeno problematiko ukvarjamo že veliko let. Ugotavljamo, da v točki 8.1 varnostnega lista niso navedene slovenske mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, v točki 8.2.1 pa ni navedena osebna varovalna oprema z lastnostmi, ki jih mora izpolnjevati za učinkovito varovanje delavca pred poškodbami in poklicnimi boleznimi. Deloma so varnostni listi še vedno v angleškem jeziku. Ugotavljamo tudi, da delavci ne vedo, kje se varnostni listi nahajajo, čeprav bi to informacijo morali izvedeti pri usposabljanju.

Ugotavljamo tudi, da delavci ne vedo, kje se varnostni listi nahajajo, čeprav bi to informacijo morali izvedeti pri usposabljanju.

Z aktivnostmi, ki jih izvajamo tako pri nadzorih kot tudi pri nekaterih usposabljanjih, ugotavljamo, da se je zavedanje za varno delo s kemičnimi snovmi v zadnjih letih precej izboljšalo. Slika 1 prikazuje višinski sistem za varovanje delavca, ki vzorči snovi iz cisterne, medtem ko slika 2 prikazuje varnostno ograjo, ki fizično preprečuje, da bi transportna sredstva ogrožala pešce.

1

Prijav zaradi neustreznega delovnega okolja pri delu s kemičnimi snovmi je vedno več. Pri prijavah ugotavljamo, da je bila nevarnost zaradi kemičnih snovi sicer prepoznana, vendar je bila ocena tveganja izdelana presplošno in pomanjkljivo, konkretni ukrepi za varno delo niso bili izdani ali pa so pomanjkljivi.

V letu 2024 smo izvedli nekaj nadzorov glede izpostavljenosti delavcev rakotvornemu formaldehidu. Ugotovili smo več kršitev Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu, med drugim tudi preseganje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, kar je zaskrbljujoče. Najbolj zaskrbljujoče je dejstvo, da delodajalci do prihoda inšpektorja nepravilnosti ne odkrijejo sami in posledično ne izvajajo ukrepov za izboljšanje stanja.

Delodajalci in njihovi strokovni delavci za varnost pri delu ne spremljajo sprememb v predpisih, ki opredeljujejo varnost delavcev zaradi izpostavljenosti nevarnim kemičnim snovem. Ugotavljamo, da niso bili pozorni, da so nekatere snovi, ki jih je obravnaval Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu, prešle v Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu. Pri nekaterih snoveh se je spremenila tudi mejna vrednost za poklicno izpostavljenost, večinoma se je znižala. Delodajalci svojih ocen tveganja s spremembo pravilnikov niso prilagodili, ravno tako niso ponovno vrednotili podatkov glede izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu. Gre za bistvene spremembe, ki bi jih delodajalci in njihovi strokovni delavci morali upoštevati.

V letu 2024 smo izvedli posamezne nadzore tudi v dejavnosti varjenja. Ugotovljeno je bilo, da se tveganje zaradi izpostavljenosti tehnološkim varilskim plinom ne obravnava ustrezno. V ocenah tveganja ni navedeno, katerim konkretnim kemičnim snovem so lahko izpostavljeni delavci pri varjenju. Delodajalci pri nadzorih ne predložijo poročil o ustreznosti delovnega okolja, čeprav so delavci izpostavljeni kemičnim snovem, za katere so uvedene mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost. Delodajalci pri delu varjenja pogosto nimajo urejenega lokalnega odsesavanja, pač pa le prostorskega, kar pa ni zadosten varnostni ukrep. Varilci lahko zaradi izpostavljenosti varilskim dimom dobijo hude okvare dihalnih poti in pljuč.

Ugotavljamo, da nekateri delodajalci obveznosti glede določitev periodike za izvajanje meritev kemičnih snovi, ki bi jo naj določili skladno z določili standarda SIST EN 689 in je začela veljati z uveljavitvijo Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu, še vedno niso izpolnili.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Delodajalci kratkotrajni izpostavljenosti delavca kemičnim snovem na delovnem mestu, ki je izredno pomembna, ne posvečajo dovolj pozornosti. Delodajalec bi moral ocenjevati tveganje zaradi kratkotrajne izpostavljenosti delavca in v oceni tveganja navesti tudi podatek, kolikokrat je delavec v osmih urah izpostavljen kratkotrajni vrednosti, kakšna je koncentracija izpostavljenosti, čas izpostavljenosti in kakšni so presledki med posameznimi izpostavljenostmi. Pri oceni izpostavljenosti delavca kemičnim snovem pri delu bi delodajalec moral voditi podatek o aktivnostih, ki jih delavec opravlja, o časovni izpostavljenosti in o koncentraciji, kateri je izpostavljen. Vsi ti podatki so ključnega pomena, da bi delodajalec ugotovil, ali je delavec v osmih urah prekomerno izpostavljen kemični snovi pri delu.

Vsebina poročila o meritvah kemičnih snovi trenutno ni opredeljena in je prepuščena izvajalcu vzorčenja. Ugotavljamo, da so poročila večinoma izdelana strokovno. Nekateri delodajalci se še ne zavedajo pomena poročil o meritvah kemičnih snovi, ki bodo v postopku ugotavljanja poklicnih bolezni pomenila ključno vlogo.

V enem primeru smo ugotovili, da strokovna služba z dovoljenjem za delo meritev kremena ni izvedla skladno z določili standarda, saj je za vzorčenje uporabila opremo, ki ni zadostila zahtevi standarda, ki opredeljuje metodo določevanja kemične snovi.

Delodajalci nevarnosti v zvezi s prisotnostjo kemičnih snovi na delovnih mestih večinoma ne obravnavajo sistematično ter ne izdelajo odobritve (ne izvedejo postopka ocenjevanja tveganja snovi) pred nabavo kemične in se tako ne prepričajo, ali je potrebno za delavca, ki bo snov uporabljal, zagotoviti nove oz. drugačne / strožje ukrepe za varovanje zdravja. Inšpektorji tako velikokrat ugotavljajo zatečeno stanje, dopolnitev ocene tveganja delodajalec ne izvaja. Razlog za takšna ravnanja bi lahko bilo nezavedanje odgovornih oseb za varnost pri delu, še posebej tistih, ki so strokovne naloge varnosti pri delu poverili zunanji službi z dovoljenjem za delo. Žal pa takšnega ravnanja ne moremo sprejeti kot ustreznega, saj je razlog za obolenja, ki se končajo tudi s smrtjo (pa čeprav se to zgodi tudi po tem, ko se delavec upokoji) delavca, izpostavljenega nevarnim kemičnim snovem v delovnem procesu. Potrebno je vedeti, da se vpliv kemičnih snovi na zdravje delavca lahko zelo različno (individualno) odraža, poleg tega gre večinoma za okvare zdravja po dolgotrajnejši izpostavljenosti. Zelo smo zaskrbljeni, ko naletimo na delodajalca, ki delavcem ne zagotavlja varnega delovnega okolja niti individualnih varnostnih ukrepov, kaj šele tehničnih ukrepov.

61

Glede na trend porasta poklicnih bolezni v povezavi z nevarnimi kemičnimi snovmi na delovnih mestih v EU bi morali področju kemičnih snovi na delovnih mestih tudi v Sloveniji nameniti večjo skrb.

Inšpektorji so v letu 2024 ugotovili **114 kršitev**, ki so se nanašale na nevarne snovi v delovnem okolju, kar je precej več kot leto poprej. Največ nepravilnosti (71) se je nanašalo na pomanjkljivo izdelano oceno tveganja glede nevarnih kemičnih snovi in neupoštevanje standarda SIST EN 689. Sledijo kršitve glede zagotavljanja ustreznih varnostnih listov (24). 11 kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z Pravilnikom o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim in reprotoksičnim snovem. Sledijo kršitve glede neustrezne dokumentacije v zvezi z nevarnimi snovmi (5). Posamezne nepravilnosti so bile ugotovljene tudi glede določil Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu.

Gradbeništvo in delo na višini

Po podatkih Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (v nadaljevanju UMAR) je bila vrednost opravljenih gradbenih del novembra 2024 za 4 % nižja kot novembra 2023, v prvih enajstih mesecih skupaj pa je bila nižja za 10 %. V tej primerjavi se je aktivnost najbolj znižala v gradnji inženirskih objektov (za 14 %) in v gradnji stavb (za 13 %), najmanj pa v specializiranih gradbenih delih (za 4 %). Investicijski odhodki (po konsolidirani bilanci javnega financiranja) so bili v prvih enajstih mesecih leta 2024 za 7 % nižji kot v primerljivem obdobju leto pred tem, odhodki za novogradnje, rekonstrukcije in adaptacije, ki so po oceni UMAR najbolj povezani z gradbeno aktivnostjo, pa so bili nižji za kar 24 %.

V skladu z zahtevami Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Uredba) so naročniki del na Inšpektorat RS za delo v letu 2024 prijavili začetek gradenj na **2378 gradbiščih**, prijavljena gradbišča pa so bila v letu 2024 povprečno aktivna 7,2 mesecev.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

V letu 2024 so inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu v gradbeni dejavnosti opravljali nadzore preko celega leta in **pregledali 310 gradbišč** in tudi **94 delovišč**, na katerih so se večinoma izvajala kratkotrajna dela na višini. Inšpektorji so na gradbiščih in deloviščih opravili skupaj **1.403 preglede** pri **839 subjektih**, ugotovili **2.078 kršitev** in izrekli **970 ukrepov**. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z delom na višini (odri, varnostne ograje, dostopi), z zagotavljanjem uporabe ter neuporabo osebne varovalne opreme, s pisnim sporazumom po 39. členu ZVZD-1 na gradbiščih in z neupoštevanjem navodil koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu. Še zlasti je potrebno opozoriti na ugotovitve pri nadzorih delovišč, kjer se opravljajo kratkotrajna dela, saj delavci pri delih na višini praviloma ne upoštevajo predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu.

V zadnjih letih je opaziti izrazit porast neuporabe osebne varovalne opreme (varnostna čelada, varnostni pas) med delavci na gradbiščih in deloviščih. Ta trend je verjetno posledica izrazitega pomanjkanja delovne sile v gradbeništvu. Čeprav morajo delodajalci v skladu z ZVZD-1 delavcem zagotoviti osebno varovalno opremo in njeno uporabo, si pogosto ne upajo izvajati prevelikega pritiska, saj delavci zlahka zamenjajo delodajalca, kar se v praksi pogosto dogaja.

V letu 2024 so na tistih slovenskih gradbiščih, ki jih je je skladno z zakonodajo potrebno prijaviti na inšpektorat, **umrli trije delavci**. Prvi delavec je umrl, ko ga je bager stisnil ob stranico tovornega vozila, drugi delavec je umrl zaradi povoženja pri izravnavi cestišča na gradbišču, tretji delavec pa je umrl, ko je skupaj z lovilnim odrom padel v globino.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Dve smrtni nezgodi sta se v letu 2024 zgodili tudi na deloviščih, katerih ni bilo potrebno prijaviti na inšpektorat, in sicer je en delavec umrl pri padcu skozi late pri razkrivanju strehe kozolca, drugi delavec pa je umrl zaradi električnega udara pri postavljanju gradbenega odra ob transformatorski postaji. V tujini se je na delovišču **smrtno ponesrečil še en delavec**, ki je opravljal delo za slovenskega delodajalca, ko je pri odstranjevanju strešne kritine padel z višine 7 m.

63

Smrtne nezgode na gradbiščih in deloviščih so v letu 2024 skupno **predstavljale 31 % vseh smrtnih nezgod**, o katerih je bil obveščen inšpektorat. Na gradbiščih in deloviščih se je v letu 2024 zgodilo tudi 121 težjih nezgod.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu podrobno opredeljuje, kdaj in v katerih primerih je potrebno izvajati ukrepe varovanja delavcev pred padci z višine, prav tako določa tudi načine varovanja. Delu na višini se v praksi nikakor ni mogoče izogniti, delodajalec pa mora v ta namen **določiti in izvajati ustrezne varnostne ukrepe**. Najpogostejši vzroki za padce z višine ali v globino so še vedno **nezavedanje nevarnosti, neustrezno usposabljanje** za varno delo, **neustrezni zdravstveni pregledi** za delo na višini, **neizdajanje navodil** za varno delo ter **neuporaba osebne varovalne opreme** (varnostni pas).

V letu 2024 je bilo od vseh prijavljenih nezgod na IRSD 4 % takšnih, katerih vzroki so bili padci z različnih višin. To velja za padce z višin, ki so se zgodili v vseh dejavnostih, torej na gradbiščih, na deloviščih pri opravljanju kratkotrajnih del ter pri opravljanju delovnega procesa na vseh preostalih lokacijah delodajalcev. Pri teh padcih pri izvajanju del v vseh gospodarskih dejavnostih se je 85 % delavcev lažje telesno poškodovalo, 14 % težje, pet delavcev pa je zaradi padca z višine izgubilo življenje.

Nezgode pri delu

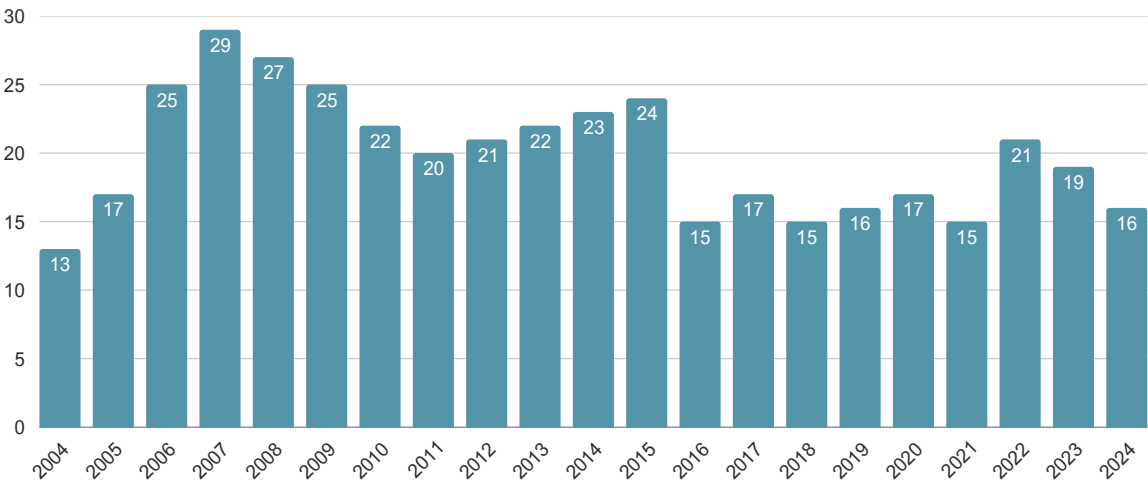
Delodajalci so preko sistema SPOT prijavili **14.349 vseh nezgod** pri delu, ki so se zgodile v letu 2024. 12.383 nezgod se je zgodilo na običajnem delovnem mestu, 606 pa na začasnem delovnem mestu. Prijavljenih je bilo tudi 26 nezgod, katere so se zgodile v povezavi z opravljanjem dela na domu. 318 nezgod se je zgodilo na napotenem delovnem mestu v tujini, 368 na službeni poti in 103 na poti na delo ali z dela (prevoz, ki ga organizira delodajalec). Za preostale nezgode v prijavah ni bilo opredeljeno mesto nastanka nezgode. Brez nezgod, ki so se zgodile na poti na delo ali z dela (prevoz, ki ga organizira delodajalec) je bilo od **14.246** prijavljenih nezgod **16 smrtnih nezgod, 13.314 lažjih nezgod in 916 težjih nezgod**.

Poleg delodajalcev sta inšpektorat o nezgodah pri delu obveščala tudi OKC – Policija in CORS. Na ta način smo bili v letu 2024 obveščeni o 493 nezgodah pri delu, posamične od teh prejetih obvestil so se nanašale tudi na delo občanov.

Smrtne nezgode pri delu

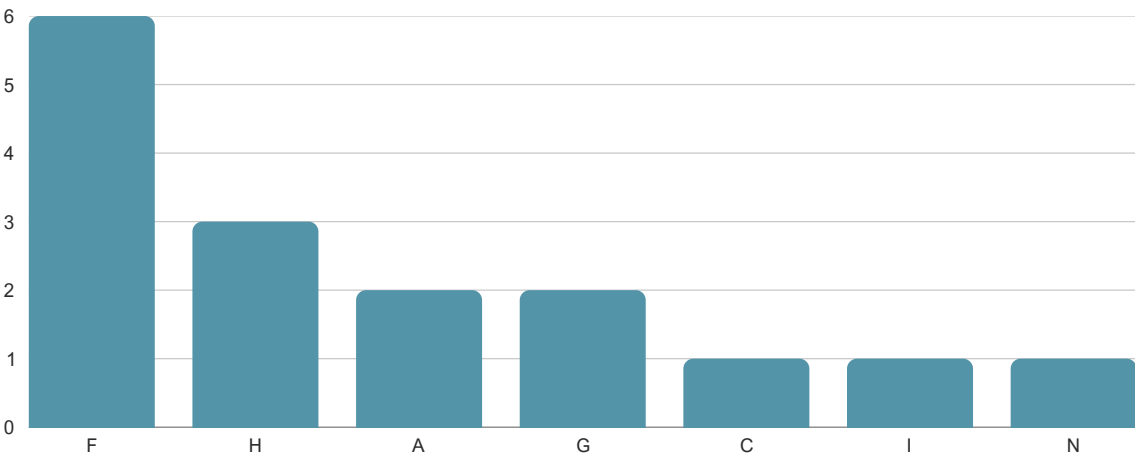
IRSD je bil v letu 2024 seznanjen s **16 smrtnimi nezgodami**, katere so se zgodile na delovnem mestu ali v delovnem okolju med opravljanjem rednega dela ali na službeni poti. Poleg tega je bil IRSD seznanjen še z 10 smrtnimi nezgodami, katerih vzrok je bilo slabo zdravstveno stanje delavcev oziroma je prišlo do samomora na delovnem mestu ali pa je bil smrtno poškodovan občan. Gibanje števila prijavljenih smrtnih nezgod pri delu od leta 2004 do 2024 je razvidno iz naslednjega grafa.

Graf 8: Število smrtno poškodovanih delavcev pri delu, 2004 – 2024

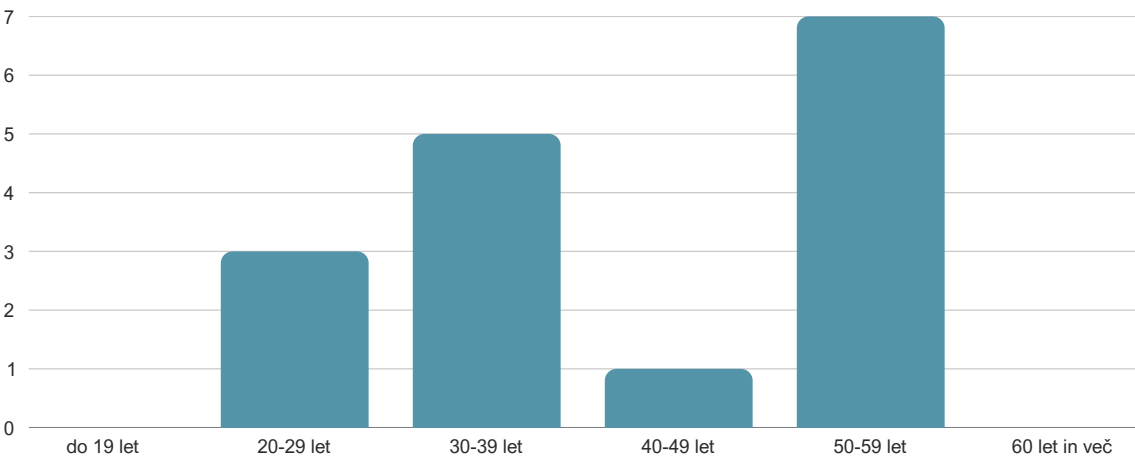
INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Graf 9: Število smrtno poškodovanih delavcev pri delu po dejavnostih, 2024

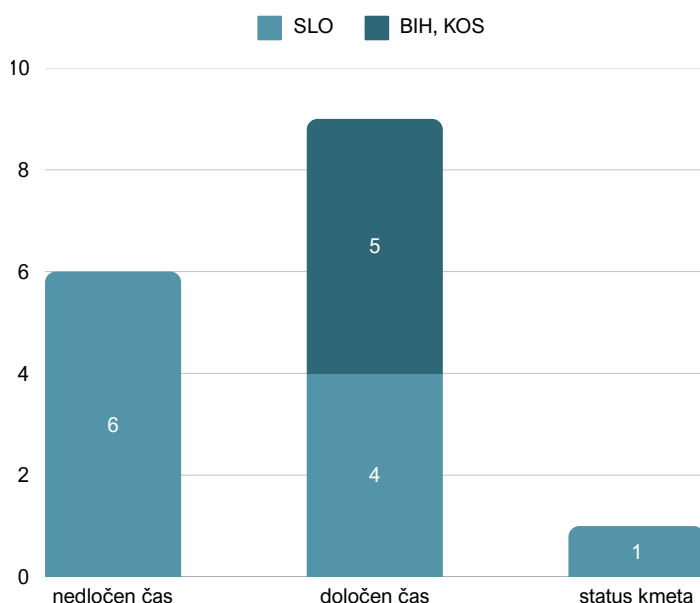
V letu 2024 je bilo največ smrtno poškodovanih in sicer kar 7 starih med 50 in 59 let. V starostni skupini med 30 in 39 let je bilo zabeleženih 5 smrtno poškodovanih delavcev, v starostni skupini od 20 do 29 let pa 3 smrtno poškodovani. 1 smrtno poškodovan delavec je bil star med 40 in 49 let. Najmlajši smrtno poškodovani delavec v letu 2024 je bil star 22 let, najstarejši pa 57 let. 11 smrtno poškodovanih delavcev je bilo državljanov Slovenije, 3 so bili državljani Bosne in Hercegovine in 2 državljana Kosova. 6 smrtno poškodovanih delavcev je imelo pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas in 9 za določen čas, 1 smrtno poškodovani pa je imel urejen status kmeta. Na lokaciji, na kateri ima delodajalec prijavljeno svojo dejavnost, so se smrtno poškodovali 3 delavci, 13 smrtno poškodovanih delavcev pa je opravljalo delo zunaj lokacije delodajalca.

Graf 10: Število smrtno poškodovanih delavcev pri delu po starosti, 2024

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Graf 11: Število smrtno poškodovanih delavcev pri delu po državljanstvu in obliki zaposlitve delavcev, 2024

Največkrat in sicer kar v 5 primerih so se v letu 2024 smrtno poškodovali delavci, zaposleni pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 1 do 9 delavcev. Po 4 smrtne nezgode delavcev so se zgodile pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 10 do 49 delavcev in od 50 do 249 delavcev. Po 1 smrtna nezgoda delavcev se je zgodila pri delodajalcu, ki zaposluje od 250 do 499 delavcev in pri delodajalcu, ki zaposluje 500 in več delavcev, 1 smrtna nezgoda pa se je zgodila nosilcu kmetijske dejavnosti.

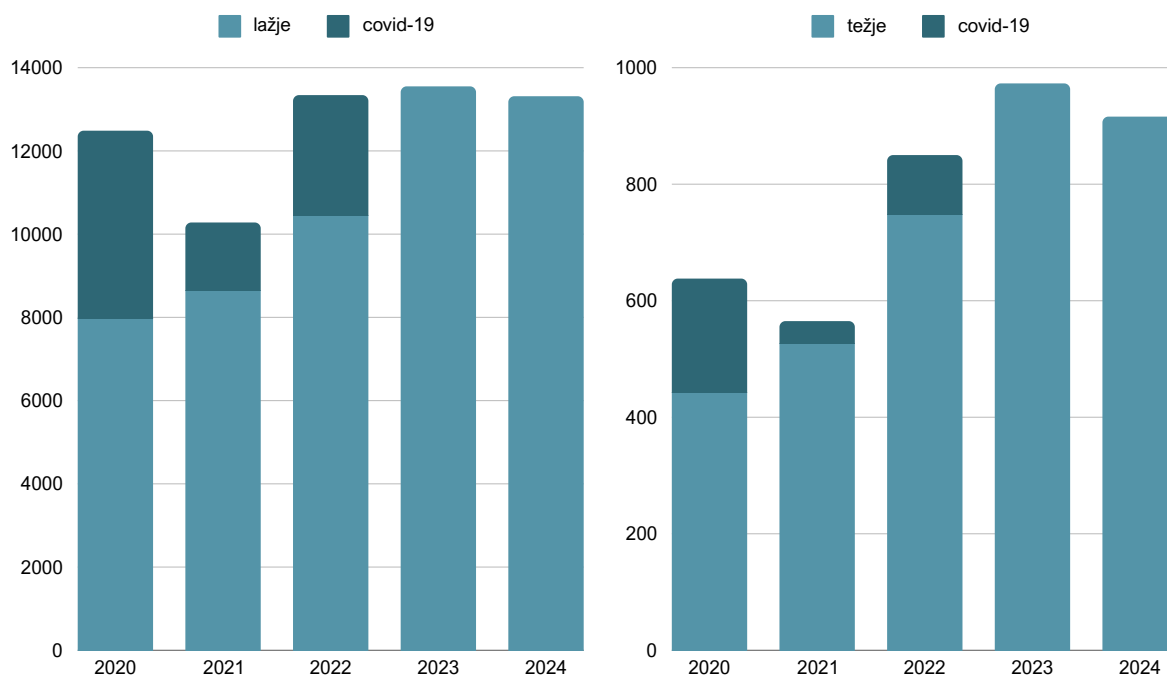

Težje in lažje nezgode pri delu

Glede na petletno obdobje, ki ga prikazujeta spodnja grafa, ugotavljamo, da je trend števila prijavljenih nezgod v rahlem porastu. Število prijavljenih nezgod je skoraj primerljivo s številom v letu 2023, vseeno pa gre za določeno zmanjšanje. V letu 2024 je sicer opaziti tudi zmanjšanje števila prijavljenih nezgod, ki so bile označene kot težje. Klasifikator vrste poškodbe v sistemu SPOT določa, kaj je težja nezgoda. Izvajalci vnosa nezgod v sam sistem imajo tako vodilo, s katerim si lahko pomagajo pri določanju vrste poškodbe. Z novim sistemom prijavljanja nezgod in uveljavljanja nadomestila bolniške odsotnosti (SPOT), ki je stopil v veljavo 01. 9. 2022, pa je postopek postal digitaliziran oziroma avtomatiziran, saj se izpolnjeni obrazec za uveljavljanje bolniškega nadomestila neposredno pošlje tudi na IRSD in šteje kot prijava nezgode pri delu. Iz spodnjega grafa je razvidno število prijavljenih lažjih in težjih nezgod na IRSD v obdobju 2020–2024.

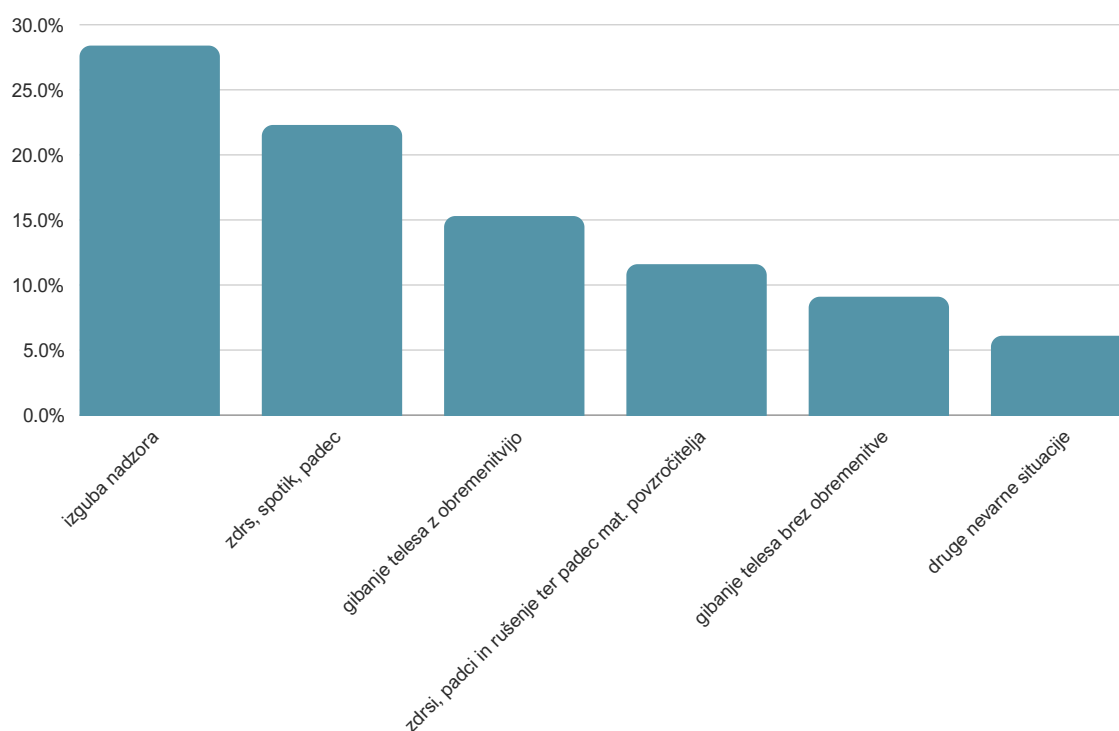
INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Graf 12: Število prijavljenih lažjih in težjih nezgod pri delu, 2020 – 2024

Ugotavljamo, da se vsako leto ponavljajo najpogostejši vzroki za nastanek nezgod pri delu. Tako je bil tudi v letu 2024 poglavitni vzrok za nezgode, v katerih so bili delavci težje ali lažje poškodovani, izguba nadzora nad delovno opremo in sredstvi za delo (stroji, ročno orodje, transportna sredstva in podobno), in to kar v 28,4 %. Ostali vzroki za nezgode so razvidni iz spodnjega grafa.

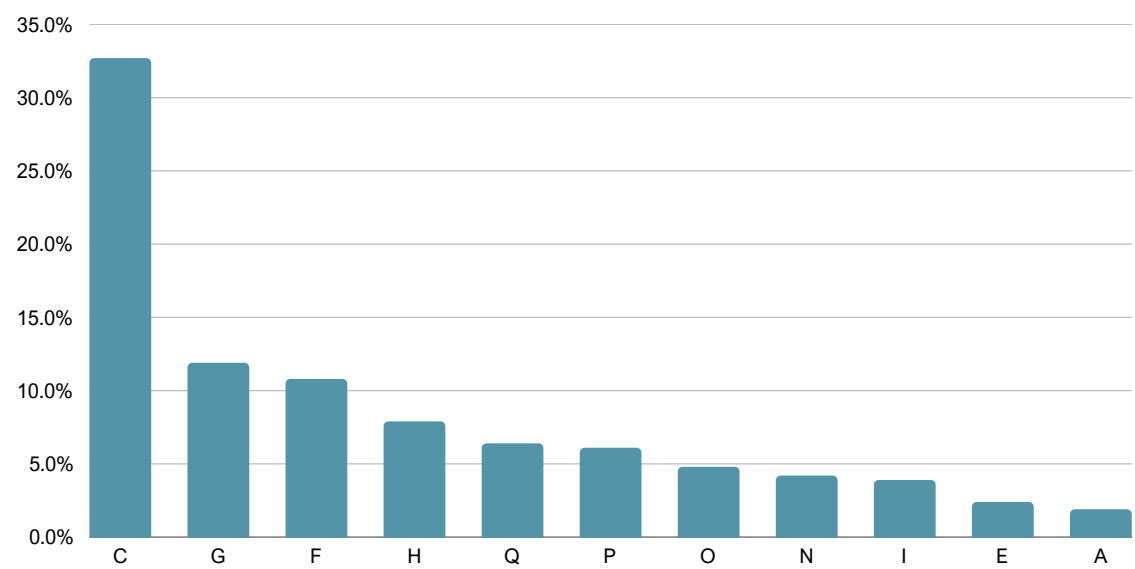
Graf 13: Delež nezgod pri delu po vzrokih, 2024

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

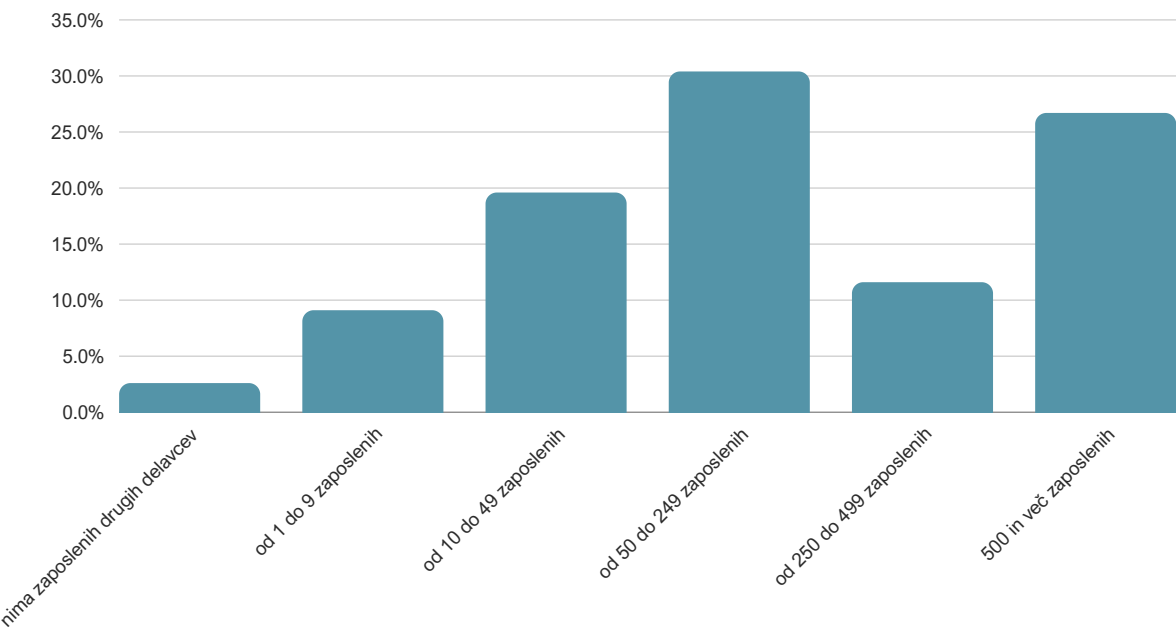
Po opravljeni analizi nezgod glede na posamezne gospodarske dejavnosti je bilo največ nezgod prijavljenih v predelovalni dejavnosti (SKD dejavnost C) in to kar 32,7 %. Podrobnejši podatki o deležih prijavljenih nezgod v posamezni gospodarski dejavnosti so razvidni iz spodnjega grafa. V posameznih ostalih gospodarskih dejavnostih, katere niso prikazane v spodnjem grafu, je bil odstotek prijavljenih nezgod manjši kot 2 %.

Graf 14: Delež nezgod pri delu po glavni dejavnosti delodajalca, 2024

Iz spodnjega grafa je razvidna velikost delodajalcev, ki so v letu 2024 prijavili nezgode na inšpektorat. Največ nezgod in sicer 30,4 % so prijavili delodajalci, ki zaposlujejo od 50 do 249 delavcev.

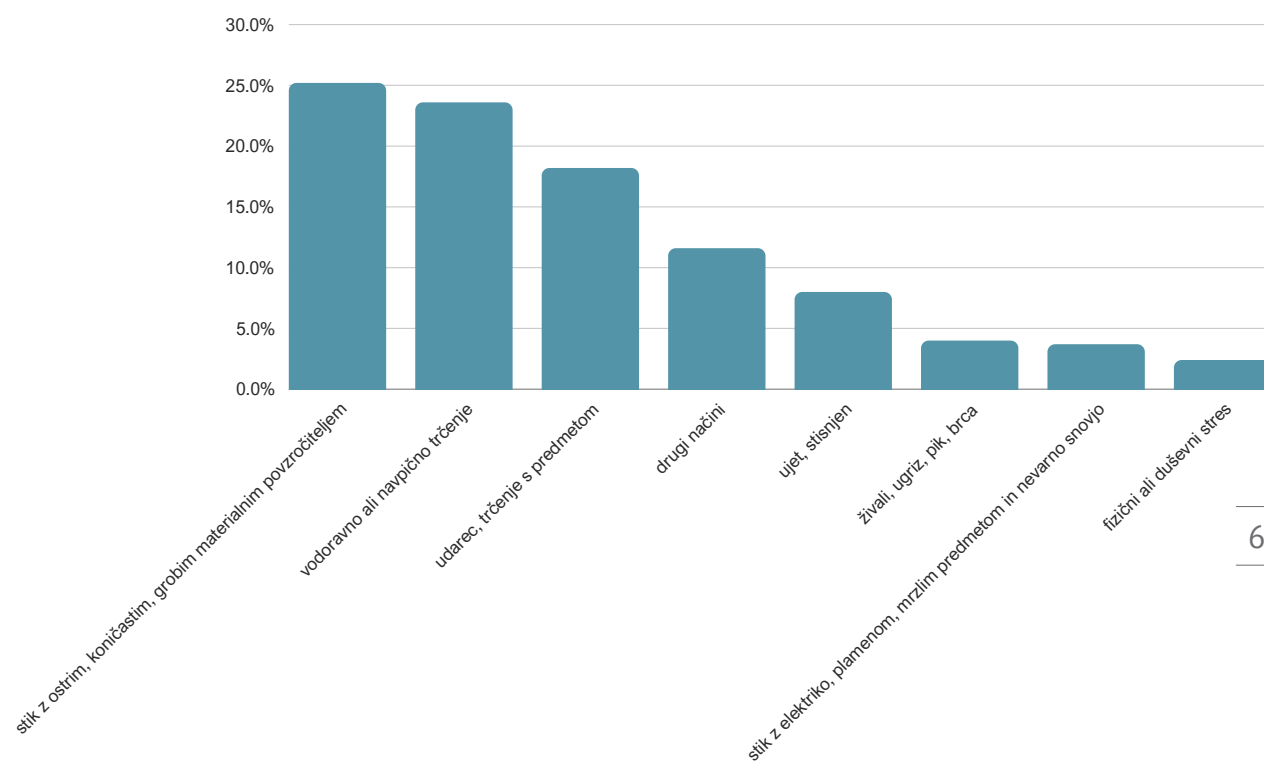
Graf 15: Delež nezgod pri delu po velikosti delodajalca (število zaposlenih delavcev), 2024

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Prav tako kot pri vzrokih za nastanek nezgod pri delu tudi glede načinov nastanka nezgode ugotavljamo, da se v zadnjih letih ponavljajo. V letu 2024 je bil tako najpogostejši način nezgode pri delu zaradi stika z ostrim, koničastim in grobim materialom in sicer je bilo v zvezi s tem prijavljenih 25,2 % vseh nezgod, 23,6 % pa je bilo prijavljenih zaradi vodoravnega ali navpičnega trčenja delavcev s sredstvi za delo. Več podatkov o načinu nastanka poškodbe delavca je razvidnih iz spodnjega grafa.

Graf 16: Delež nezgod pri delu po načinu nastanka nezgode, 2024

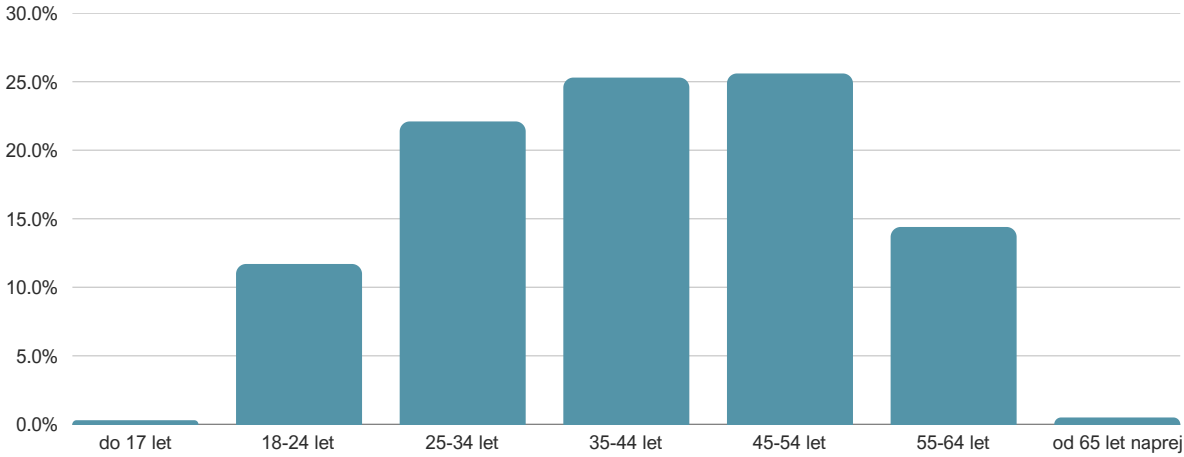

V letu 2024 so si delavci največkrat poškodovali prste rok in to kar v 26,6 %, sledijo poškodbe skočnega sklepa, stopala in prstov na nogah s 15,7 %, poškodbe nog, kolen in kolkov z 13,1 %, v 11,2 % so bile zabeležene poškodbe vratu, glave in obraza, in v 10,1 % so bile zabeležene poškodbe rame, nadlakti, podlakti in komolca. Druge poškodbe so bile porazdeljene na druge dele telesa ali pa je bilo v poškodbe vključenih več delov telesa.

Starostna struktura poškodovanih delavcev, katerih nezgode so bile prijavljene na inšpektorat, prikazuje spodnji graf. Najmlajši poškodovani delavci, katerih nezgoda je bila prijavljena na IRSD, so bili stari 15 let in so imeli status vajenca oziroma so delo opravljali preko študentske napotnice. Takšnih nezgod je bilo na inšpektorat prijavljenih 5. Najstarejši poškodovani delavec je bil star 79 let.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Graf 17: Delež nezgod pri delu po starosti poškodovanih delavcev, 2024

V letu 2024 je bilo izmed vseh prijavljenih nezgod pri delu 30,3 % takšnih, v katerih so bile poškodovane ženske. Najpogosteje so bili poškodovani delavci zaposleni za nedoločen čas in sicer 77,3 %, prijavljenih pa je bilo tudi 19,8 % nezgod v katerih so bili delavci zaposleni za določen čas. V 2,0 % primerov so bile prijavljene nezgode delavcev, ki so opravljali delo na drugi pravni podlagi, 0,7 % prijavljenih nezgod pa je bila pravna podlaga opravljanja dela študentska napotnica ali učna pogodba. Pri analizi podatkov z vidika državljanstva poškodovanih delavcev ugotavljamo, da je bilo 74,0 % poškodovanih delavcev slovenskih državljanov, 23,0 % poškodovanih delavcev je bilo tujcev, ki niso bili državljani držav EU, temveč so to predvsem delavci iz držav nekdanje Jugoslavije, 2,3 % pa je bilo poškodovanih tujcev iz držav EU. Iz nekaterih prijavljenih nezgod ni bilo razvidno državljanstvo poškodovanih delavcev, in sicer v 0,7 %.

5. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Za poročevalsko obdobje, leto 2024, lahko izpostavimo, da je ne samo v inšpekcijskih postopkih ampak tudi pri drugih nalogah izstopala problematika, povezana s precejšnjim pomanjkanjem delovne sile. Še posebej se je to odrazilo v dejavnosti gostinstva in turizma, mednarodnega cestnega prometa, gradbeništva in v proizvodnih dejavnostih. V teh dejavnostih so delodajalci manjkajočo delovno silo nadomeščali z zaposlovanjem tujcev iz daljnih azijskih držav, posluževali so se različnih načinov pogodbenega sodelovanja z delodajalci, ki so jim zagotavljali delovno silo, pri čemer so delovno silo zagotavljali tudi delodajalci iz držav s sedežem v EU in delavce zagotavljali v obliki čezmejnega izvajanja storitev. Pojavljale so se nekakšne agencije-posredniki, ki tujcev niso zaposlovali, so samo našim delodajalcem iskali delavce, ki so jih nato zaposlili. Svoje storitve so zaračunali, kar ni sporno, dokler jih ne zaračunajo delavcem. Potrebe po delavcih so izkoriščali tudi posamezniki, sicer lastniki in odgovorne osebe pravnih oseb, ki so na različne načine, tudi preko socialnih omrežij, iskali delavce z območja nekdanje skupne države in jih nato posredovali drugim delodajalcem, pogosto tudi v EU, včasih še preden so jih zaposlili. Pristojnosti IRSD pri tovrstnem načinu poslovanja nima, razen, da v primerih suma kaznivih dejanj ali prekrškov, ki sodijo v pristojnost drugih nadzornih organov, le te obvešča. Pomanjkanje delovne sile je imelo posledice tudi v dejavnosti zdravstva in socialnega varstva in sicer na način, da je bilo zaradi pomanjkanja kadra težko sestaviti razporede delovnega časa, ne da bi zaradi tega nastale kršitve, povezane s počitki, obsegom ur ipd. Gre za dejavnosti, v katerih mora delovni proces nepretrgano teči, pomanjkanja delavcev pa ni preprosto nadomestiti s tujo delovno silo.

V osnovi ima večina delodajalcev, ki jih nadziramo, namen delati v skladu s predpisi, tudi naši ukrepi so učinkoviti oziroma imajo pozitivne posledice. Obstajajo pa tudi delodajalci oziroma posamezniki, zoper katere že veliko let vodimo postopke, naši ukrepi pa ne dosežejo željenega učinka, pogosto ustanovijo nov pravni subjekt in se pojavijo kot odgovorne osebe ali pa so v ozadju delovanja nekega poslovnega subjekta, formalno s poslovnim subjektom niso povezani. Takih delodajalcev je bistveno manj kot dobrih, vendar se pa njihova ravnanja bolj izpostavljajo in medijsko obravnavajo, kar ustvari vtis, kot da je na tem področju vse narobe.

V letu 2024 smo s področja delovnih razmerij prejeli **5.169 prijav**, kar je več kot v letu 2023, ko smo na področju delovnih razmerij prejeli 4.614 prijav. Največ prijav še vedno vlagajo delavci, pretežno po elektronski pošti, pogosto tudi takrat, ko pri delodajalcu niso več zaposleni, v večjem obsegu pa se nanašajo na individualne spore med delavci in delodajalci in zasledujejo predvsem individualne interese, pogosto s področja terjatev iz delovnega razmerja. Med pobudniki so tudi sindikati in druge delavske organizacije, zasledimo pa tudi druge državne organe. Glede prijav še pripominjamo, da v večjem obsegu ugotavljamo, da so le-te zelo splošne, prejemamo tudi veliko anonimnih prijav. Pogosto na svoj naslov prejemamo tudi prijave, ki ne sodijo pod okrilje pristojnosti IRSD. Le te odstopimo v reševanje pristojnim organom oziroma pobudnike ustrezno napotimo. V zvezi s prijavami še velja izpostaviti, da je nenavadno veliko prijav iz javnega sektorja upošteva, da gre načeloma za urejena delovna okolja. Iz javnega sektorja (šole, vrtci, drugi različni zavodi, tudi državni organi) so pogoste prijave, v katerih se na splošno navaja mobing in šikaniranje, slabi odnosi, komunikacija ipd. Pri čemer dejansko ne gre vedno za kršitve, ampak za drugačno dožemanje delovnih obveznosti. Kot zanimivost navajamo, da smo prve tri prijave-pobude za nadzor ob uveljavitvi pravice do odklopa na sedež IRSD prejeli iz javnega sektorja.

Izpostavljamo pomembnost ciljnega izvajanja usmerjenih inšpekcijskih nadzorov oziroma targetiranja na podlagi analiz in ocene prizadetosti javnega interesa, s katerim želimo opozoriti in preprečiti nedopustne prakse v povezavi z izkoriščanjem delavcev. Ugotavljamo, da se problematika glede najbolj izpostavljenih institutov delovnopravne zakonodaje z vidika ugotovljenih kršitev kot tudi zaznanih informacij, ki jih prejemamo v obliki prijav, različnih pobud oziroma zaprosil za strokovno pomoč, v primerjavi s preteklimi leti sicer ni bistveno spremenila.

Inšpekcijske nadzore smo v določenem obsegu opravljali v okviru usmerjenih akcij oziroma poostrenih nadzorov, v nekaterih primerih tudi v okviru koordiniranih akcij, ki jih izvajamo skupaj z drugimi nadzornimi organi. V prvem tromesečju leta 2024 je potekala akcija nadzora nad izvajanjem začasnih ukrepov zaradi posledic poplav in zemeljskih plazov, nato se je izvajala usmerjena akcija poostrenega nadzora nad spoštovanjem ZČmIS v zvezi z napotenimi delavci tujih delodajalcev pri naročnikih storitev v RS. V mesecu aprilu smo sodelovali v evropski akciji – skupni akcijski dnevi, ki so organizirani v okviru EU in v sodelovanju z Europolom, katere namen je identifikacija morebitnih žrtev trgovine z ljudmi, izkoriščanih na podlagi prisilnega dela in drugih oblik izkoriščanja. Od meseca julija naprej se je na podlagi sodelovanja s FURS

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

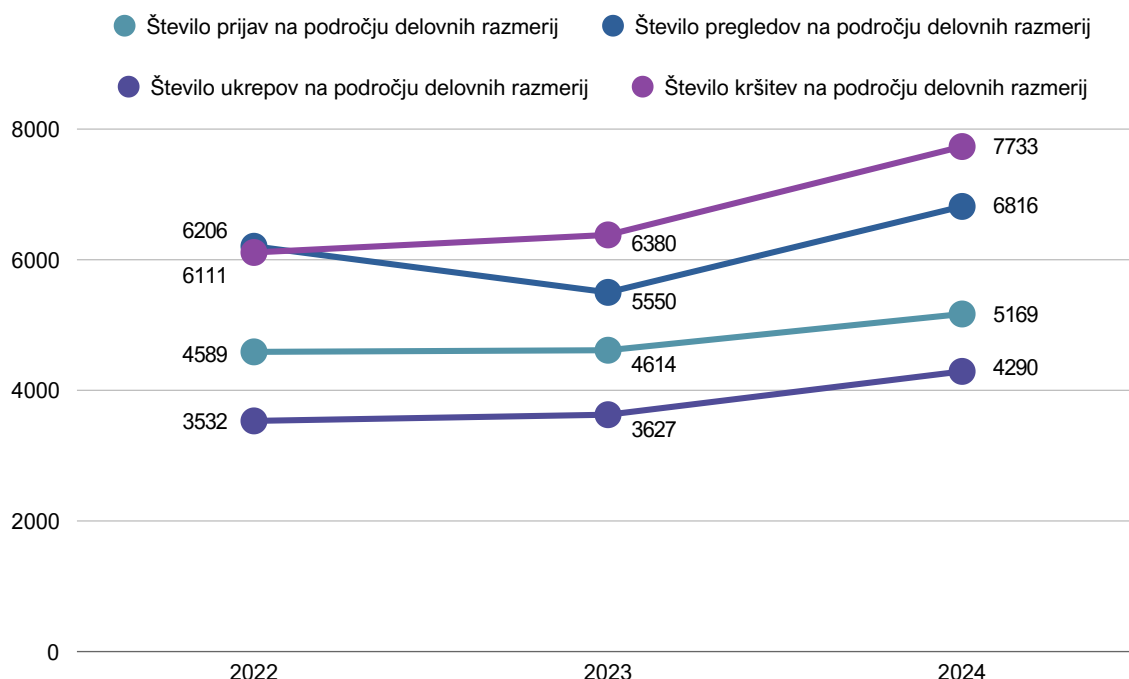
izvajala usmerjena akcija nadzora glede izplačila regresa, v poletnih mesecih je potekal usmerjeni nadzor v dejavnosti gostinstva in turizma ter v zadnjem tromesečju še akcija nadzora v dejavnosti gradbeništva. Nekaj več pozornosti smo posvetili tudi delodajalcem v dejavnosti prometa.

Menimo, da je potrebno usmerjenim nadzorom, akcijam, drugim oblikam targetiranja dati večji pomen, oziroma več nadzorov opraviti v tej obliki dela. Težava pa je, ker smo obremenjeni z velikim številom prijavnopobud, v zvezi s katerimi ni mogoče v vsakem primeru voditi inšpekcijskega postopka, kar pa ima lahko za posledico nezadovoljstvo prijavitelja-pobudnika, ki se lahko izraža v različnih oblikah (pisanje pritožb, grožnje s kazenskimi ovadbami, obračanje na medije, na različne institucije kot so varuh človekovih pravic, urad predsednice države itd.), kar ustvarja pritisk na organ in posameznega inšpektorja.

Na področju delovnih razmerij smo v poročevalskem obdobju opravili **6.816 inšpekcijskih pregledov** (v letu 2023 je bilo opravljenih 5.500 inšpekcijskih pregledov). Največji delež inšpekcijskih nadzorov predstavljajo izredni nadzori, kamor se vštevajo nadzori, pri katerih se obravnavajo prijave in nadzori iz usmerjenih akcij. Izvajanje nadzorov s področja delovnih razmerij od inšpektorja poleg poglobljenega znanja zahtevajo tudi konkretne izkušnje s posameznega področja.

Na podlagi izvedenih nadzorov smo v letu 2024 ugotovili **7.733 kršitev delovnopravne zakonodaje** (v letu 2023 je bilo ugotovljenih 6.380 kršitev delovnopravne zakonodaje). Največ kršitev smo ugotovili v dejavnosti gradbeništva in sicer 1.487, ter v dejavnosti gostinstva (884 kršitev) in predelovalnih dejavnostih, kjer je bilo ugotovljenih 808 kršitev, sledi dejavnost trgovine (543 kršitve) in dejavnost prometa in skladiščenja (402 kršitvi). Pogosto je število ugotovljenih kršitev pokazatelj, da smo v teh dejavnostih z inšpekcijskimi postopki bolj prisotni.

Graf 18: Število prijav, pregledov, ukrepov in kršitev na področju delovnih razmerij

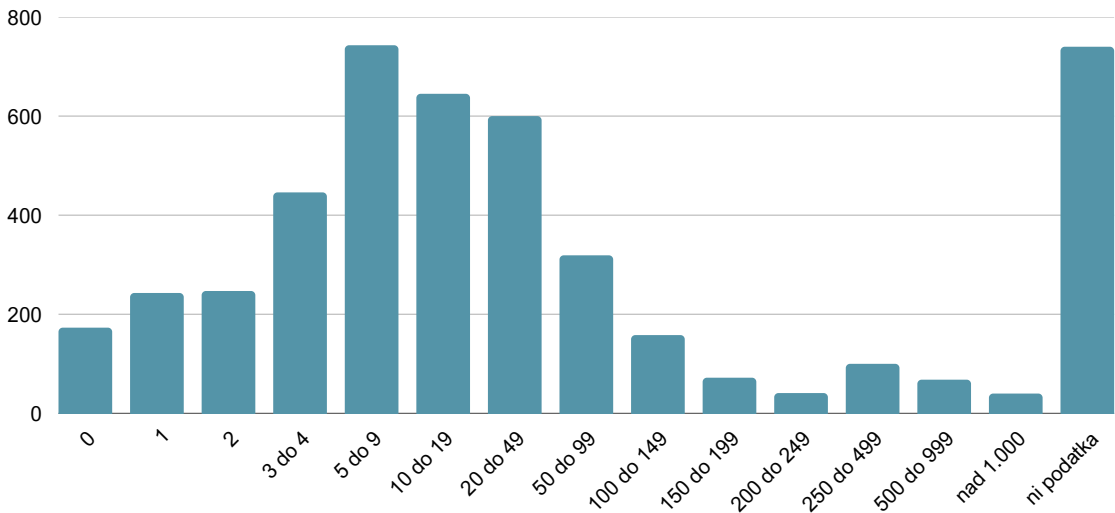
Največji delež ugotovljenih nepravilnosti na področju delovnih razmerij še vedno odpade na plačilo za delo, ugotovljenih je bilo **3.288 kršitev** (kar je več kot v preteklem letu, ko je bilo ugotovljenih 2.926 kršitev), delež kršitev je približno 42,52 %. Kršitve plačila za delo zajemajo kršitve, povezane z neizplačilom oziroma prepoznom izplačilom plač, dodatkov, kršitve v zvezi z minimalno plačo, neizplačilom oziroma prepoznom izplačilom regresa za letni dopust bodisi v celoti bodisi v sorazmernem delu in podobno. Da beležimo

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

največje število ugotovljenih kršitev na tem področju, je odraz tega, da se delavci v zvezi z (ne)izplačilom plač oziroma regresa, dodatkov itd. najhitreje obrnejo na pomoč na IRSD, ki pa temu področju daje poseben poudarek pri usmerjenem nadzoru. Ob tem velja opozoriti, da v zvezi z izplačilom plač ne beležimo porast primerov, ko delavci več mesecev ne bi prejeli plače oziroma nadomestila.

Na spodnjem grafu so prikazane ugotovljene kršitve s področja delovnih razmerij v letu 2024. Kršitve so razporejene glede na velikost delodajalca. Opazimo lahko, da je največ kršitev prepoznanih pri delodajalcih, ki imajo od 5 do 9 delavcev ter pri delodajalcih, ki imajo od 10 do 19 zaposlenih. Velik del kršitev, ki pade pod kategorijo »ni podatka« je posledica tega, da v informacijskem sistemu nimamo podatka o velikosti delodajalca.

Graf 19: Število ugotovljenih kršitev glede na velikost delodajalca (število zaposlenih delavcev) s področja delovnih razmerij, 2024

Izpostavljamo izvajanje novele ZEPDSV-A, ki ji je bilo v javnosti namenjeno veliko pozornosti, žal je bilo premalo storjenega na promociji pozitivnih stvari novele zakona, ki strmi k učinkovitejšemu nadzoru in večji delovnopравни zaščiti delavcev, v javnosti pa so prevladali očitki o dodatnih administrativnih obveznostih delodajalcev. Socialni partnerji so se pogajali za nove spremembe. Na inšpektoratu poudarjamo pomembnost vodenja evidenc o izrabi delovnega časa, nenazadnje so z vodenjem evidenc o izrabi delovnega časa povezane tudi druge pravice, povezane z delovnim časom: njegovo razporejanje, obseg-število ur, nadurno delo, pravica do odklopa, zagotavljanja odmorov in počitkov, izplačilo ustreznih dodatkov. Vse to je pomembno z vidika varstva pravic delavca, obnavljanja njegovih fizičnih moči, njegove delovne učinkovitosti, dolgoročnega ohranjanja delovne sposobnosti ter zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, delodajalcu pa omogočajo pregled in spremljanje opravljanje dela. Glede spoštovanja ZEPDSV je bilo ugotovljenih **1.145 kršitev**, kar bistveno odstopa (navzgor) od preteklih let. Tako število kršitev je posledica naših povečanih aktivnosti v tej smeri, istočasno pa dokazuje, da delodajalci niso dovolj resno pristopili k izvajanju zakona oziroma k pravilnemu vodenju evidenc o izrabi delovnega časa, kot to določa zakon.

V poročevalskem obdobju smo ugotavljali tudi druge kršitve s področja izvajanja delovnopravne zakonodaje v zvezi z delovnim časom, počitki in odmori, ki jih določa ZDR-1, kot tudi kršitve ZDCOPMD in UREDBE 561-2006-E, ki urejata delovni čas mobilnih delavcev.

Po številu kršitev lahko izpostavimo nepravilnosti v zvezi z zaposlovanjem v širšem smislu (1.035). Nadzirali smo tudi oblike dela na podlagi pogodb civilnega prava, kar je povezano s prekarnimi oblikami dela. V zvezi s sklepanjem pogodb civilnega prava večjega števila prijav, ko bi delavci uveljavljali pravico do delovnega razmerja na podlagi sklenjene pogodbe civilnega prava, ne beležimo, nadzori se opravijo in kršitve ugotovijo predvsem na podlagi lastne aktivnosti inšpektorjev za delo.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

V zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi so kršitve pogostejše ugotovljene pri manjših delodajalcih, ki nimajo zaposlenih delavcev, zadalženih za pravno-kadrovsko področje, ustrezne pomoči odvetnikov ali si drugih pravnih strokovnjakov iz finančnega vidika ne morejo privoščiti, ali pa enostavno ocenjujejo, da to ni potrebno. Pogosto postopek odpovedi pogodbe o zaposlitvi prepustijo knjigovodsko-računovodskim servisom, ki pa imajo v zvezi s tem zelo različno raven znanja. Srečujemo se tudi s primeri, ko delavci trdijo, da odpovedi niso podali oziroma so v času delovnega razmerja podpisali blanco dokument, na katerega je delodajalec kasneje pripisal datum odpovedi.

Inšpektorji glede nadzorov na področju zagotavljanja dela delavcem drugemu uporabniku v skladu z določbami ZUTD ugotavljajo, da delavce pogosto »posredujejo« k uporabniku delodajalci, ki nimajo dovoljenj oziroma niso vpisani v register ali v evidenco, temveč delavce uporabniku zagotavljajo pod krinko pogodb o poslovnem sodelovanju, pri čemer pa ima dejansko razmerje vse znake instituta zagotavljanja dela delavcev uporabniku. Obravnava tovrstnih primerov je zahtevna in zelo kompleksna, neredko s čezmejnimi elementom in zaposlovanjem tujih delavcev. Potrebno je opraviti veliko procesnih dejanj in predhodno pridobiti čim več informacij. Dokazovanje, da se delovni proces odvija kot zagotavljanje delavcev k naročniku, je mogoče le, če se inšpekcijski nadzor opravlja na kraju, kjer delavci opravljajo delo. To tudi pomeni, da inšpektor za delo ne more ugotavljati, na kakšen način se odvija delovni proces (ali gre za posojanje), če so delavci napoteni na delo v tujino.

IRSD na področju čezmejnega izvajanja storitev ter napotovanja delavcev na delo preverja izvajanje določb ZČmIS, največ je kršitev glede tega, ker tuji delodajalec pred začetkom izvajanja storitve ni opravil prijave storitve, opravil nepopolno prijavo storitve ali storitve ni izvajal v skladu z opravljeno prijavo storitve ali ni hranil dokumentacije oziroma je ni predložil na poziv pristojnega nadzornega organa ali na zahtevo nadzornega organa ni zagotovil prevoda. Inšpektorji ugotavljajo, da tudi delodajalci niso seznanjeni z obveznostmi v ZČmIS. Na tem področju IRSD sodeluje z drugimi organi, več aktivnosti je bilo izvedenih na področju medresorskega usklajevanja, ki bi pripomogle k učinkovitejšemu izvajanju tega zakona. V poročevalskem obdobju smo beležili tudi kršitve ZZSDT, najpogostejše, ker so delodajalci omogočali, da so tuji delavci opravljali drugo delo kot tisto, za katerega je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma modre karte EU ali izdaje pisne odobritve dano soglasje ali za katerega je bilo izdano dovoljenje za sezonsko delo.

75

Omeniti velja še kršitve v zvezi z dolžnostmi zavezancev v postopku inšpekcijskega nadzora, ki mora omogočiti inšpektorju nemoteno opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora ter mu na zahtevo in v roku, ki ga določi, dati pisno pojasnilo, dokumentacijo in izjavo v zvezi s predmetom nadzora. V poročevalskem obdobju je bilo ugotovljenih 822 tovrstnih kršitev.

Podrobneje so ugotovitve predstavljene v nadaljevanju pri posameznih poglavjih.

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti smo v letu 2024 na področju delovnih razmerij z izdajo odločbe ukrepali v **335 primerih**. Inšpektorji so v postopku o prekršku ukrepali z izrekom **826 sankcij s plačilnimi nalogi, 2.343 sankcij z odločbami o prekršku ter s 650 opozorili na zapisnik, v 2 primerih smo drugim nadzornim organom podali predlog za uvedbo postopka o prekršku**. Ovdbo oziroma prijavo kaznivega dejanja smo podali v **15 primerih**. V **102 primerih** smo v skladu z načelom sorazmernosti ukrepali z **opozorili po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (ZIN)**. IRSD je v poročevalskem obdobju v 17 primerih odločal o soglasju k odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavkam oziroma delavcem, ki so varovani zaradi nosečnosti in starševstva.

V letu 2024 smo poleg izvajanja inšpekcijskega nadzora na področju delovnih razmerij obravnavali 1.605 zaprosil za strokovno pomoč, ki smo jih prejeli od delavcev in delodajalcev pa tudi od drugih vlagateljev. Na zaprosila vlagateljev pisno odgovarjamo v obliki strokovne pomoči.

Z namenom bolj učinkovitega odkrivanja in preprečevanja kršitev kot tudi ukrepanja smo pri svojem delu sodelovali z MDDSZ, ZRSZ, s socialnimi partnerji, tako s sindikati kot delodajalci, ter drugimi nadzornimi institucijami v Sloveniji. Vključeni smo v različne medresorske delovne skupine, ki so tudi v tem poročevalskem obdobju izvajale svoje aktivnosti. Sodelovali smo z različnimi mednarodnimi organi oziroma organizacijami kot tudi z nevladnimi organizacijami.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Delo inšpektorjev je vedno težje tudi zaradi splošnega pojava zmanjševanja družbenega ugleda državnih organov. Inšpektorji so se srečevali z velikimi pričakovanji vlagateljev glede razreševanja njihovih težav, čeprav inšpektor za to nima prisojnosti. Inšpekcijski postopki se vodijo po uradni dolžnosti in ne na zahtevo prijaviteljev. Potrebno je poudariti, da imajo prijave, pobude, zahteve itd. zgolj naravo obvestil, ne uporabljajo pa se določbe ZUP o procesnih vlogah, ki jih lahko podajo stranke. Zakonska dolžnost obravnave prijave še ne pomeni, da je v zvezi z vsako potrebno začeti inšpekcijski upravni postopek. To je odvisno od ocene obstoja javnega interesa v konkretnem primeru, ki je lahko bolj ali manj prizadet po merilih teže kršitve. Prijavitelji, ki so prepričani, da so prizadete njihove pravice, da je njihov primer tako pomemben, težko sprejmejo odločitev, da ne bo uveden inšpekcijski postopek. Pogosto poskušajo z različnimi oblikami pritiska vplivati na uvedbo inšpekcijskega nadzora kljub temu, da je očitno, da svoje pravice lahko uveljavlja izključno v sodnem postopku ali pa ko iz vsebine prijave izhaja, da za rešitev »težave« prijavitelja zakonsko ni možen noben upravni ukrep inšpektorja niti prekrškovni postopek.

Tudi v letu 2024 smo se soočali z zavezanci, ki se izogibajo inšpekcijskemu nadzoru oziroma z različnimi dejanji upočasnjujejo upravne in prekrškovne postopke, v same postopke pa vključujejo odvetnike. Tako je postopke treba voditi izjemno natančno, strokovno, tudi s sledenjem sodne prakse, ki pa ni vedno enotna. Nezakonito posredovanje delavcev je nemalokrat uveljavljeni model poslovnega poslovanja in ga je v postopku inšpekcijskega nadzora izredno težko dokazovati. Pri presojah odločitev inšpektorjev smo pričali visokim dokaznim standardom. Dodatno izpostavljamo še področje dokazovanja elementov delovnega razmerja in poklicnega zavarovanja. Obstoječi sistem ureditve poklicnega zavarovanja potrebuje sistemske rešitve. Omenjamo področje nadzora zaposlovanja in dela tujcev, čedalje več je zaposlenih delavcev tujcev iz daljnih vzhodnih držav, ki so zaradi kulturnih, družbenih in jezikovnih razlik, pa tudi oddaljenosti od svojih matičnih držav in nepoznavanja zakonodaje še ranljivejša kategorija delavcev, zaradi česar inšpektorat krepi svoje aktivnosti na tem področju.

IRSD si še naprej prizadeva za čim več neposrednih izmenjav podatkov z drugimi pristojnimi organi ter na splošno podpira sodelovanje med le-timi, tudi na mednarodnem področju. Na določenih področjih izpostavljamo specializacijo inšpektorjev, potrebna je tudi strokovna podpora inšpektorjem. Inšpekcijski nadzori od inšpektorja poleg poglobljenega znanja zahtevajo tudi konkretne izkušnje s posameznega področja.

Poleg dodatnih pristojnosti, ki nam jih nalagajo predpisi, se tudi obseg administrativnih opravil ne zmanjšuje, saj različni organi in institucije pričakujejo poročanja o delu IRSD. Vse več poročanja in dodatnih obveznosti na področju nadzora izhaja tudi iz vključenosti Republike Slovenije v EU.

Naše delovno področje se pogosto prepleta s področji dela drugih organov, zato na jasno razmejitev pristojnosti pogosto opozarjamo in poudarjamo zahtevo, da so nadzorni organi vključeni v pripravo predlogov sprememb zakonodaje.

Inšpektorji so tudi v letu 2024 sodelovali z drugimi nadzornimi organi preko izmenjave podatkov in tudi v skupnih akcijah oziroma nadzorih, organiziranih v posamičnih primerih ali v okviru regijskih koordinacij (Policija, FURS, TIRS, IRSI – Inšpekcijo z cestni promet, Inšpektoratom za javni sektor, IRSKGLR – gozdarsko inšpekcijo, ZIRS in drugimi). Sodelovanje je koristno ne samo zaradi skupnih akcij in nadzorov, ampak tudi zaradi izmenjave informacij, mnenj, seznanjanja dela drugih organov, novostih na področjih ipd.

Sodelovali smo s Komisijo za preprečevanje korupcije kot tudi Zagovornikom načela enakosti ter drugimi institucijami kot je npr. Zavod RS za zaposlovanje in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, predvsem v smislu izmenjave pobud, ugotovitev in predlogov za uvedbo postopka o prekršku.

IRSD se na mednarodni ravni vključuje v skupne in usklajene nadzore, ki jih podpira ELA, vključuje se tudi v skupne akcijske dneve (JAD), ki so organizirani v okviru EU in v sodelovanju z Europolom z namenom preprečevanja izkoriščanja delavcev oziroma trgovine z ljudmi.

Z ELO so potekale tudi druge številne aktivnosti (sestanki, delovne skupine, izmenjava informacij, priprava in izvedba usposabljanj, usmerjen skupni nadzori). Verjamemo v pomen izmenjave izkušenj in dobrih praks

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

z drugimi državami, saj se s tem še bolj utrjujejo temelji za boljše delovanje inšpekcijskih organov. IRSD je v marcu 2024 gostil skupne inšpekcijske nadzore, pri katerih so sodelovali nadzorni organi Slovenije in Nizozemske, v mesecu aprilu pa le ti potekali v sodelovanju z nemškimi nadzornimi organi. Vse te aktivnosti so dobrodošle, je pa tudi res, da zahtevajo dodatno angažiranje in čas, ki bi bil drugače namenjen inšpekcijskim nadzorom.

V mesecu decembru smo skupaj z Veleposlaništvom Indije sodelovali pri izvedbi dogodka, na katerem smo namenili poseben poudarek ključnim pravicam delavcev tujcev v Sloveniji, pri čemer je predstavitev zajemala pregled slovenske delovnopravne zakonodaje, postopke prijave kršitev in razpoložljive mehanizme za zaščito pravic zaposlenih.

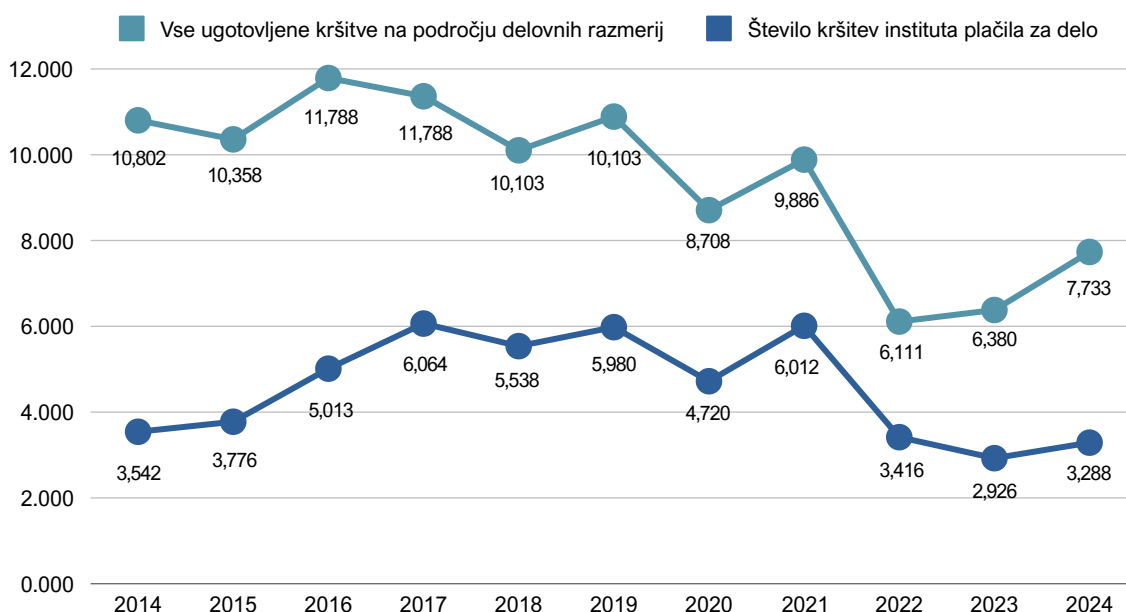
Podrobneje so ugotovitve predstavljene v nadaljevanju po posameznih poglavjih.

Plačilo za delo

Če primerjamo leti 2023 in 2024, bistvenih sprememb glede ugotovitev na področju plačila za delo ni bilo. Kršitve v zvezi z institutom plačila za delo so tudi v tem poročevalskem obdobju najpogostejše ugotovljene kršitve na področju delovnih razmerij v zasebnem sektorju, pri čemer v tem delu zajemamo podatke o ugotovljenih kršitvah v smislu zakonskega določila **plačila za delo** (osnovna plača, del plače za delovno uspešnost in dodatki), glede izplačila **regresa za letni dopust** in **povračil stroškov v zvezi z delom** ter kršitvah v zvezi z **minimalno plačo**. Inšpektorji so v letu 2024 ugotovili **3.288 tovrstnih kršitev**, kar je sicer več kot v preteklem letu, ko je bilo ugotovljenih 2.926 kršitev. Delež teh kršitev v primerjavi z vsemi kršitvami s področja delovnih razmerij predstavlja dobrih 42,52 %, v letu 2023 je delež predstavljal dobrih 45 %.

77

Graf 20: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij, 2014 – 2024

Nepravilnosti v zvezi z izplačilom plač smo ugotavljali v inšpekcijskih pregledih, ki so bili uvedeni v povezavi s prejetimi prijavi oziroma pobudami, kot tudi v inšpekcijskih pregledih, ki smo jih opravili v okviru poostrenega nadzora v zvezi z izplačilom regresa, ki se že nekaj zadnjih let opravlja tudi na osnovi izmenjave podatkov s FURS. Delavci v primeru kršitev instituta plačila za delo hitro poiščejo pomoč pri IRSD,

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

temu področju pa sicer namenimo posebno pozornost v usmerjenih nadzorih, zato je število ugotovljenih kršitev v zvezi s plačilom za delo tudi odraz povečane aktivnosti IRSD na tem področju. Do informacij glede domnevnih kršitev iz tega področja pridemo pogosto, ko pride do spora oziroma kršitev dogovora med delodajalci in posameznimi delavci, ki takrat podajo prijave za preteklo obdobje.

Med vsemi kršitvami v zvezi s plačilom za delo so v letu 2024 najbolj izstopale kršitve v zvezi z **regresom** za letni dopust. Teh so inšpektorji ugotovili **1.628**, primerjalno navajamo, da je bilo v letu 2023 ugotovljenih 1.432 tovrstnih kršitev, v letu 2022 pa 1.891.

Največje število prejetih prijav glede plačila za delo se je nanašalo na izplačilo **regresa** za letni dopust, ravno tako je bilo glede tega instituta največ ugotovljenih kršitev, ki so se nanašale na neizplačilo oziroma zamudo pri izplačilu regresa za letni dopust. Sodelovanje s FURS na podlagi izmenjave podatkov o delodajalcih, ki za posamezne delavce niso oddali REK obrazca za izplačilo regresa, poteka že več let. Pojavne oblike kršitev se v primerjavi s preteklimi leti bistveno ne spreminjajo. Inšpektorji so ugotavljali, da nekateri delodajalci regres izplačujejo v več delih, pri tem pa so se sklicevali na likvidnostne težave, ki jih ZDR-1 posebej ne definira. V nekaterih primerih so delodajalci izplačali regres v gotovini, kar povečuje tveganje za zlorabe, saj ZDR-1 ne predvideva izplačevanje regresa na transakcijski račun. Obravnavali smo primere, ko delodajalci kljub temu, da so zaposlenim delavcem izplačali regres za letni dopust, le-tega niso izplačali delavcem, ki jim je delovno razmerje pri njih med letom prenehalo oziroma so se zaposlili po 1. 7. Kar nekaj težav je bilo v povezavi z določitvijo roka za izplačilo sorazmernega dela regresa in katero enoto se vzame za izračun sorazmernega dela regresa, pri čemer je bila neenotna tudi sodna praksa. ZDR-1 izrecno ne določa, do kdaj je potrebno izplačati regres delavcu, ki se je zaposlil po 1. 7. v koledarskem letu, oziroma delavcu, ki mu je prenehala pogodba o zaposlitvi pred 1. 7. S tem v zvezi velja omeniti sodbo **Vrhovnega sodišča VSRS Sodba IV Ips 5/2024**, iz katere izhaja, da če delavec sklene pogodbo o zaposlitvi po 1. juliju, mu prav tako pripada sorazmerni del regresa za to koledarsko leto. Vendar pa v tem primeru ZDR-1 ne določa datuma, do katerega mora delodajalec delavcu izplačati ta sorazmeren del regresa. Gre za zakonsko pravno praznino, ki jo s splošno uveljavljenimi razlagalnimi metodami ni mogoče zapolniti. Glede na navedeno v skladu z načelom zakonitosti v tem primeru **ni mogoče vezati odgovornost za prekršek**, če delodajalec do določenega roka regresa ne izplača. Glede na vse navedeno je potrebna dopolnitev ZDR-1.

Zabeleženi so bili tudi primeri zlorab, ki so se izkazali za težko dokazljive, in sicer je delodajalec delavcem izplačal regres za letni dopust, vendar pa v nadaljevanju od delavcev zahteval, da znesek dvignejo iz bančnega računa in ga v gotovini vrnejo delodajalcu. Inšpektorji so zaznali tudi primere, ko delodajalci delavcem izplačujejo različne zneske regresa za letni dopust, pri čemer praviloma v zakonitem roku vsem delavcem izplačajo regres vsaj v višini minimalne plače, kot to določa 131. člen ZDR-1, oziroma v višini, kot to določa zavezujoča oziroma izbrana kolektivna pogodba. Anomalije pri enakosti obravnave ob izplačilu regresa se praviloma dogajajo v razponu od najnižjega zneska regresa do najvišje določenega, še neobdavčenega zneska regresa, pri čemer je občasno mogoče ugotoviti elemente diskriminacije določenih skupin delavcev. Delodajalci v večini teh primerov nimajo sprejetih splošnih aktov ali izdelanih formalnih kriterijev, na podlagi katerih delavcem izplačujejo različne zneske regresa. Primeroma nižji sorazmerni del regresa prejmejo delavci, ki jim je v tekočem koledarskem letu prenehalo delovno razmerje ali so koristili starševski dopust ali so bili odsotni zaradi bolezni. Delodajalci neobdavčeni manevrski prostor med najnižjim in najvišjim regresom najverjetneje izkoriščajo tudi kot davčno ugoden način nagrajevanja določenih delavcev.

V zvezi s **plačilnim dnem** je bilo ugotovljenih **781 kršitev** (v letu 2023 je bilo zabeleženih 679 kršitev), pri čemer v teh primerih ne gre le za neizplačilo plače, temveč pogosto za nepravočasno izplačilo plače. Množičnega števila primerov prijav kršitev, v katerih delavci daljše časovno obdobje niso prejeli plače, oziroma da bi plače vsakomesečno zamujale, nismo prejeli. Delavci v večini takih primerov vodijo postopek odpovedi pogodbe o zaposlitvi po 111. členu ZDR-1. Tudi v letu 2024 smo bili s strani posameznih upravnih enot opozorjeni na primere, povezane z izplačilom plač in stroškov v zvezi z delom delavca tujca, ki pri njih vložijo vlogo za podaljšanje dovoljenja za prebivanje. Zaradi uveljavljanja pravic iz naslova združitve družine in pravice do celovitosti družine so bile na primer plače v določenem časovnem obdobju nerazumno visoke, čeprav je delavec običajno prejemal le minimalno plačo, dejansko izplačana plača na bančnem računu delavca ni bila enaka plači, ki je izhajala iz plačilne liste in podobno. Prijavitelji v svojih pobudah še vedno navajajo, da so se z delodajalcem ustno dogovorili za plačilo po urni postavki (značilno za dejavnost

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

gradbeništva in gostinstva ter trgovine) ali po opravljenih kilometrih (dejavnost prometa). Do spornih situacij pride v času, ko je delavec na dopustu ali je odsoten zaradi bolezni ali pride v konflikt z delodajalcem, saj mu takrat delodajalec obračuna plačo v višini zakonskega minimuma.

Inšpektorji so ugotavljali kršitve v zvezi z **izdajanjem pisnega obračuna plač**, delodajalci delavcem v teh primerih niso vročali pisnih obračunov plače, posluževali so se tudi izplačil v gotovini. Inšpektorji so sicer poročali, da so nekaj več prijav prejeli zaradi izplačil v gotovini, kar je verjetno pokazatelj likvidnostnih težav predvsem manjših delodajalcev in ga je mogoče pripisati prvemu znakom ohlajanja gospodarstva. Problematika pri dokazovanju izdajanja pisnega obračuna plače s strani delodajalcev ostaja aktualna, saj določba drugega odstavka 135. člena ZDR-1 določa, da je delodajalec dolžan delavcu do konca plačilnega dne izdati pisni obračun in torej izrecno ne opredeljuje, na kakšen način mora delodajalec delavcu izročiti pisni obračun plače. Glede na to, da je pisni obračun plače verodostojna listina, na podlagi katere delavec lahko predlaga sodno izvršbo, bi bila v tem delu dobrodošla dopolnitev ZDR-1. Pri nekaterih delodajalcih so obračuni nejasni, iz njih niso razvidni podatki o osnovi za obračun in so v neskladju z dejansko opravljenimi urami po evidencah o izrabi delovnega časa ali prijavi delavca.

Ugotovljenih je bilo **347 kršitev** določbe 135. člena ZDR-1 v zvezi s **krajem in načinom izplačila plače (325 kršitev v letu 2023)**, od tega je bilo v zvezi s pisnim obračunom plače, ki ga je delodajalec dolžan dati delavcu do konca plačilnega dne, ugotovljenih 180 kršitev (v letu 2023 pa je bilo 168 tovrstnih kršitev).

Inšpektorji so prav tako opozarjali na nepravilnosti pri **plačevanju dela delavcev, napotenih na delo v tujino**. Med drugim so ugotavljali, da nekateri delodajalci ne zagotavljajo plačila za delo skladno z zakonodajo države, v katero so napoteni delavci, čeprav bi bilo to za delavca ugodneje, temveč so jim izplačevali zgolj minimalno plačo po predpisih Republike Slovenije, del plačila pa so jim plačali v obliki drugih prejemkov oziroma v gotovini.

V inšpekcijskih pregledih smo prav tako ugotavljali neizplačilo **dodatkov** za delo v posebnih pogojih dela in dodatka za delovno dobo ter neizplačila **povračil stroškov** v zvezi z delom. Veljavna zakonodaja določa le pravico do teh dodatkov in do povračila stroškov v zvezi z delom, za določitev višine dodatkov pa napotuje na kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti. Težava se pojavi pri ugotavljanju višine teh dodatkov in povračil stroškov zlasti v primerih, ko delodajalec zavezuje več kolektivnih pogodb ali pa ga ne zavezuje nobena kolektivna pogodba in ko posamezna kolektivna pogodba ne vsebuje določil o višini dodatkov in povračil stroškov. Možnosti ukrepanja inšpektorjev pri neizplačilu dodatka za delovno dobo so omejene, saj ZDR-1 pri takšnih kršitvah ne določa prekrškovnih sankcij. V nekaterih primerih smo z izdajo upravne ureditvene odločbe zavezancem odredili, da ponovno izdelajo obračune plač za določeno obdobje in izdajo nove, ustrezno popravljene obračune plač zaposlenim delavcem. Delavec pa se potem lahko odloči, kako bo uveljavljal morebitno neizplačilo ali s sodno izvršbo ali s tožbo na delovnem sodišču.

Glede višine **dodatkov za delo v posebnih pogojih dela** je bilo ugotovljenih **219 kršitev** (v letu 2023 137 kršitev). Glede **dodatka za delovno dobo** je bilo ugotovljenih **17 kršitev** (v letu 2023 21 kršitev) in **glede povračila stroškov v zvezi z delom 43 kršitev** (v letu 2003 78 kršitev).

Pri nezakonitem **zadrževanju in pobotu izplačila plače** (tudi regresa za letni dopust) velja izpostaviti primere kršitev pri izplačilu zadnje plače delavcu ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi, posebej če je razlog prenehanja odpoved pogodbe o zaposlitvi neglede na to, ali je podana s strani delavca ali delodajalca. V nadzorih se ugotavlja, da delodajalec delavcu ne zagotovi izplačila plače v ustrezni višini, pri čemer se delodajalci sklicujejo na povzročeno škodo s strani delavcev, katere pa delavec običajno ne priznava. Delodajalci pa tako nezakonito pobotajo terjatve brez podpisane izjave delavca. V posameznih primerih z odtegljaji pri plači, brez pisnega soglasja delavca, delodajalci prevajajo na delavca stroške zaposlitve, usposabljanja, zdravstvenega pregleda in drugo. Inšpektorji so glede **zadrževanja in pobota izplačila plače ugotovili 151 kršitev** (v letu 2023 je bilo ugotovljenih 123 kršitev, v letu 2022 pa 75 tovrstnih kršitev).

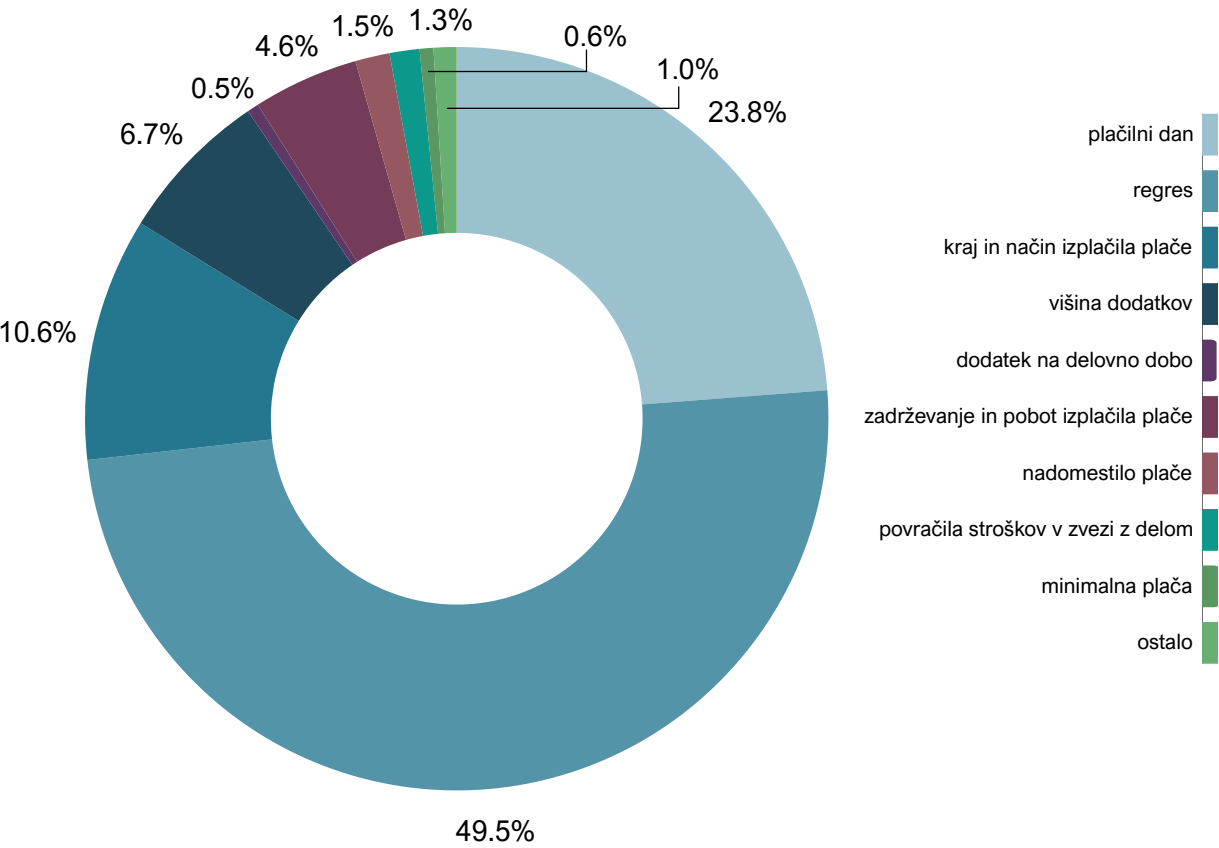
Tudi pri **obračunu nadomestil plač** inšpektorji opažajo nepravilnosti predvsem zaradi napačno uporabljene osnove za nadomestilo plače. V teh primerih kot v drugih primerih napačno izdelanih obračunov plač še vedno opozarjamo na pomembno vlogo računovodskih servisov. Inšpektorji so poročali še o primerih

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

neplačevanja nadomestil v času koriščenja letnega dopusta in odsotnosti zaradi bolezni ter napačnih obračunih nadomestila plače na dan praznika. Višina nadomestila plače je odvisna od razloga, zaradi katerega je delavec odsoten z dela. Pri tem se posamezni razlogi med seboj izključujejo. Tako na primer delavec ne more biti sočasno v bolniškem staležu in na dopustu ali pa v bolniškem staležu in na čakanju na delo. Pravica do nadomestila plače v primeru odsotnosti z dela je urejena tudi s specialnimi zakoni (npr. predpisi o starševskem varstvu, pokojninskem in invalidskem zavarovanju), lahko pa tudi s kolektivnimi pogodbami. Primere, v katerih je delavec upravičen do nadomestila plače, v prvi vrsti ureja 137. člen ZDR-1. Ta določa, da ima delavec pravico do nadomestila plače za čas odsotnosti, v primerih in v trajanju, določenem z zakonom, ter v primerih odsotnosti z dela, ko ne dela iz razlogov na strani delodajalca. Delodajalec je delavcu dolžan izplačati nadomestilo plače za tiste dneve in za toliko ur, kolikor znaša delovna obveznost delavca na dan, ko zaradi opravičenih razlogov ne dela.

Inšpektorji so v poročevalskem obdobju ugotovili **49 kršitev glede 137. člena ZDR-1**, ki ureja nadomestilo plače (v letu 2023 je bilo ugotovljenih 49 kršitev). 6 kršitev je bilo zabeleženih glede instituta začasne nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnega razloga.

Graf 21: Deleži kršitev instituta plačila za delo v letu 2024

Pri plači mora delodajalec upoštevati minimum, določen z zakonom oziroma kolektivno pogodbo, ki neposredno zavezuje delodajalca. Inšpektorji so v letu 2024 ugotovili **21 kršitev ZminP**, medtem ko je bilo v letu 2023 ugotovljenih 63 kršitev ZminP. Iz definicije minimalne plače so izvzeti vsi dodatki, določeni z zakoni in drugimi predpisi ter s kolektivnimi pogodbami, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost, dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi. Poleg tega v minimalno plačo tudi ni možno všteti povračil stroškov, ki jih je delodajalec dolžan izplačati delavcu, kot tudi ne drugih prejemkov iz delovnega razmerja.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Ob tem še navajamo, da sodna praksa v Sloveniji glede ugotavljanja obstoja posredne diskriminacije, nanašajoč se na nagrajevanje zaposlenih, ni bila enotna. Zato je toliko bolj pomembna odločitev **Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 9/2024**, sprejeta na seji 20. avgusta 2024, s katero je vsebinsko **odločilo o nedopustnosti neenakega obravnavanja zaposlenih pri izplačilu nagrade za poslovno uspešnost oziroma božičnice v primeru odsotnosti z dela zaradi bolezni**.

Na splošno lahko poročamo, da v zvezi s plačilom za delo prejmemo veliko prijav oziroma pobud kot tudi zaprosil za strokovno pomoč. Smiselno je opozoriti na povezavo s pravilnim vodenjem evidenc o izrabi delovnega časa, ki predstavlja podlago za pravilen obračun plače.

Ob tem velja poudariti, da inšpektor v okviru svojih pristojnosti ne more izterjati neizplačanih denarnih terjatev (doseči poplačila terjatev delavca), lahko zgolj vodi upravni in prekrškovni postopek v povezavi z opustitvijo dolžnega ravnanja oziroma storitvijo nedovoljenega ravnanja delodajalca. Delavec lahko denarne terjatve iz delovnega razmerja uveljavlja neposredno pred pristojnim delovnim sodiščem, kar pogosto povzroča nezadovoljstvo pri delavcih.

V zvezi z institutom plačila za delo podajamo nekaj predlogov za spremembo oziroma dopolnitev zakonodaje, ki so razvidni v prvem poglavju poročila.

Delovni čas, odmori in počitki ter evidence na področju dela

Področje delovnega časa je pomembno področje delovnih razmerij. Ko govorimo o delovnem času, imamo v mislih njegovo razporejanje, odrejanje nadurnega dela, delo v neenakomerno razporejenem delovnem času, zagotavljanje počitkov in odmorov. Nadziranje spoštovanja teh določb se izvaja skozi nadzor nad evidentiranjem delovnega časa, ki ga ureja ZEPSDV. Tudi v letu 2024 so inšpektorji na tem področju ugotovili precej nepravilnosti. V letu 2024 so inšpektorji v zvezi z **delovnim časom ter odmori in počitki** ugotovili **378 kršitev**, v letu 2023 pa je bilo takih kršitev 385.

81

Veliko kršitev je bilo povezanih z razporejanjem delovnega časa, gre za kršitev **148. člena ZDR-1** in sicer so bile ugotovljene **103 kršitve** (v letu 2023 je bilo ugotovljenih 169 kršitev). Kršitve 148. člena se nanašajo predvsem na kršitve določb šestega odstavka 148. člena ZDR-1, ki določa, da je zaradi narave del ali organizacije dela ali potreb uporabnikov delovni čas neenakomerno razporejen ali začasno prerazporejen, vendar delovni čas ne sme trajati več kot 56 ur na teden, kar je zgornja omejitev tedenskega delovnega časa. Pogoste so tudi kršitve 7. odstavka 148. člena ZDR-1, ko delodajalci neenakomerno razporejenega delovnega časa ne »izravnajo« v predpisanem obdobju šestih mesecev, kot določa zakon, oziroma v dvanajstih mesecih, če to določa kolektivna pogodba na ravni dejavnosti. Delodajalci pogosto delovni čas razporejajo tako, da delavci ves čas delajo v neenakomerno razporejenem delovnem času, delajo več kot 40 ur tedensko. V času inšpekcijskega nadzora pa se sklicujejo, da bodo presežne ure ob koncu izravnalnega obdobja izravnane, vendar do izravnave nikoli ne pride. Presežne ure se prenašajo v naslednja obdobja, nekatere se deloma izplačajo, deloma pa »izginejo«.

Kršitve so bile ugotovljene tudi v zvezi s **144. členom**, ki določa vsebino, odrejanje in obseg nadurnega dela, **skupaj jih je bilo ugotovljenih 57**. Ugotovljene so bile še **4 kršitve** v zvezi s **prepovedjo opravljanja dela preko polnega delovnega časa**, kot jo določa 146. člen ZDR-1 (gre predvsem za odrejanje dela varovanim kategorijam delavcem).

Na področju zagotavljanja **odmorov in počitkov** je bilo kršitev v letu 2024 skoraj enako kot leto prej, **skupaj je bilo ugotovljenih 209 kršitev**, v letu 2023 pa 210. Največ kršitev, in sicer **141**, je bilo ugotovljenih v zvezi z **zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma**. **Kršitev v zvezi s tedenskim počitkom je bilo 60**, medtem ko je bilo ugotovljenih kršitev **v zvezi z odmorom med dnevnim delom le 8**.

Kršitelje v zvezi z delovnim časom bi lahko razdelili v dve skupini. V tiste, ki namenoma, hote in načrtno kršijo pravila, povezana z razporejanjem delovnega časa, pravila glede pravice do odmora in počitkov delavcev. Ti delodajalci pogosto ne vodijo evidenc o izrabi delovnega časa ali jih vodijo pomanjkljivo, jih prirejajo, vodijo

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

dvojne evidence. Predložene evidence sicer odražajo zakonito stanje. Ure nad polnim delovnim časom se plačujejo na podlagi ustnega dogovora z delavcem najpogosteje skozi povračilo stroškov ali v gotovini. Običajno vse ure nad polnim delovnim časom nikoli niso plačene.

V drugi skupini so delodajalci, ki se poslužujejo zelo fleksibilnega – neenakomerno urejanja delovnega časa, vendar pri tem ne poznajo vseh pravil, nimajo urejene dokumentacije oziroma nimajo sprejetih internih pravil. Običajno ne ločijo med neenakomerno razporejenim delovnim časom in nadurnim delom, nimajo določenega obdobja, v katerem se morajo ure »izravnati«, presežne ali minus ure prenašajo v naslednja obdobja, česar ne bi smeli, razporejanje delovnega časa je v pogodbah o zaposlitvi pomanjkljivo urejeno, nimajo sprejetega letnega razporeda delovnega časa, o njem ne obveščajo delavcev in sindikatov ipd..

Razlogi za kršitve na področju delovnega časa na strani delodajalcev so različni. Nekateri delodajalci načrtno poskušajo s čim manj delavci na račun prekomernega dela maksimizirati svoje zasluge. Velikokrat so kršitve narejene iz malomarnosti, včasih tudi iz nevednosti. Zaznavamo pa tudi primere, ko se kršitve dogajajo zaradi kadrovske težave, ko delodajalci zaradi premajhnega števila delavcev ne morejo zagotoviti nemotenega delovnega procesa, na trgu dela pa tudi ne najdejo dodatnega kadra. Pri tem bi izpostavili dejavnost **zdravstvenega in predvsem socialnega varstva**, kjer zaradi pomanjkanja kadra prihaja do prekomernega dela oziroma kršitev. Ti delodajalci se sklicujejo na to, da so dejansko prisiljeni kršiti pravice nekaterih zaposlenih (skrajna sila), v kolikor ne želijo ogroziti zdravja ali celo življenja varovancev oziroma pacientov. Menimo, da gre za širšo in kompleksno problematiko, ki jo težko rešujemo z našimi represivnimi ukrepi.

Če omenimo panoge in dejavnosti, kjer so kršitve najpogostejše, so to gradbeništvo in gostinsko turistična dejavnost, trgovina, pa tudi dejavnost prevoza v cestnem tovornem prometu kot panoga s specifično ureditvijo delovnega časa.

Ugotavljanje kršitev v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov, pa tudi plačevanje dodatkov, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (nočno, nedeljsko, praznično delo), je pogosto povezano s **kršitvami ZEPDSV**. Inšpektorji so v letu 2023 ugotovili 515 kršitev ZEPDSV, v letu 2024 pa se je število ugotovljenih kršitev več kot podvojilo, **skupno jih je bilo 1.145**. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z 18. in 19. členom ZEPDSV **glede evidenc o izrabi delovnega časa ter njihovega vodenja, in sicer 855**. Glede splošne obveznosti vodenja **evidenc po 12. členu ZEPDSV** je bilo ugotovljenih **199 kršitev**.

Kot že navedeno inšpektorji poročajo, da marsikateri delodajalec vodi evidence tako, da so v celoti ustrezne in v skladu z zakonom, čeprav je na primer splošno znano, da delavci npr. v dejavnosti gradbeništva v določenih obdobjih delajo več kot osem ur na dan in to tudi brez dnevnega ali celo tedenskega počitka. Evidence na **gradbiščih** redko izkazujejo realno stanje opravljenih ur. Podobno problematiko inšpektorji opazajo tudi v dejavnostih **gostinstva in trgovine**. Lahko bi rekli, da je tak način beleženja delovnega časa mogoč tudi s pristankom delavcev, bodisi prostovoljnimi ali ne, na tak način so zaradi večjega zasluga v to primorani. Brez sodelovanja delavcev v dokaznih postopkih je ugotavljanje, ali so predložene evidence odraz resničnega stanja, zelo oteženo ali nemogoče. Inšpektorji ugotavljajo, da se evidence o izrabi delovnega časa bolj verodostojno vodijo pri večjih delodajalcih, saj ti že večinoma vodijo elektronske evidence o izrabi delovnega časa. Slabša je slika pri manjših delodajalcih, ki evidence o izrabi delovnega časa vodijo v glavnem v fizični obliki, v različnih oblikah na papirju in je niti ne vodijo ažurno, kot to določa zakon, kar pomeni, da potrebnih podatkov v evidence ne vpisujejo redno na dnevni ravni, ampak jih vpisujejo za nazaj.

Nekoliko podrobneje bi omenili **spremembe in dopolnitve ZEPDSV-A**, ki so bile sprejete 21. 4. 2023 in se začele uporabljati 20. 11. 2023.

ZEPDSV-A je jasneje določil razmerja, za katera je treba voditi evidence o izrabi delovnega časa, in sicer se jasneje in ožje definira delavca v smislu tega zakona, pri čemer je potrebno opozoriti, da se glede definicije obetajo nove spremembe.

Novela zakona je dodala nekaj podatkov, ki jih mora delodajalec na novo vpisovati v evidence delovnega časa za posameznega delavca, najpomembnejši podatek je čas prihoda na delo in odhoda delavca z dela, dodatno še izraba in obseg izrabe odmora med delovnim časom, opravljene ure v drugih posebnih pogojih

dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (zlasti opravljene ure nočnega, nedeljskega, izmenskega ter prazničnega dela, dela v deljenem delovnem času in druge oblike razporeditve delovnega časa, določene z zakonom ali kolektivno pogodbo), opravljene ure v neenakomerno razporejenem delovnem času ali v začasno prerazporejenem delovnem času in tekoči seštevek ur v tednu, mesecu oziroma letu, iz katerega je razvidno referenčno obdobje, ki se upošteva za neenakomerno razporeditev in za začasno prerazporeditev polnega delovnega časa. Med delodajalci je na največ odpora naletela obveznost vpisovanja odmora med delovnim časom in čas prihoda na delo in odhoda delavca z dela. Novost na področju vodenja evidence o izrabi delovnega časa predstavlja tudi obveznost delodajalca, da na sedežu oziroma kraju opravljanja dela hrani evidenco o izrabi delovnega časa in da na sedežu oziroma kraju opravljanja dela hrani vso delovnopravno dokumentacijo, na podlagi katere se vpisujejo podatki v evidenco. Tudi v tem delu obstaja možnost, da bo prišlo do spremembe zakona.

Novost je tudi zagotovitev pravice delavca do vpogleda v podatke, in sicer se določa obveznost delodajalca, da delavca pisno obvesti o podatkih iz evidence o izrabi delovnega časa za pretekli mesec do konca plačilnega dne, ter pravica delavca, da od delodajalca enkrat tedensko zahteva, da ga pisno seznani s podatki iz evidence o izrabi delovnega časa. V skladu z novim četrtem odstavkom 19. člena ZEPDSV-A mora delodajalec delavcu zagotavljati vpogled v podatke iz evidence o izrabi delovnega časa, ki se nanašajo nanj. Delodajalec delavca pisno obvesti o podatkih iz evidence o izrabi delovnega časa za pretekli mesec do konca plačilnega dne, pri čemer se lahko pisno obvestilo pošlje tudi na elektronski naslov delavca, ki ga zagotavlja in uporabo nalaga delodajalec.

Uvedla se je obveznost elektronskega vodenja evidence o izrabi delovnega časa, vendar zgolj za delodajalca - kršitelja, ki mu je bila pravnomočno izrečena globa zaradi kršitev določb delovnega časa po ZDR-1 ali zaradi vodenja evidenc po ZEPDSV, pri čemer obveznost traja dve leti. Elektronsko evidenco začne delodajalec voditi v treh mesecih od pravnomožne odločbe o prekršku. Obveznost elektronskega vodenja evidence iz novega 19.a člena tega zakona se v skladu z 8. členom ZEPDSV-A uporablja za prekrške, storjene po uveljavitvi novele zakona. Predlog za elektronski način vodenja evidence o izrabi delovnega časa lahko delodajalcu dajo tudi delavci (prek sindikata pri delodajalcu, sveta delavca ali delavskega zaupnika). Če delodajalec zavrne takšen predlog, mora svojo odločitev pisno utemeljiti, o zavrnitvi predloga pa hkrati pisno obvestiti tudi IRSD.

Zaradi sprejete novele zakona so bili inšpektorji v letu 2024 pri svojih nadzorih dodatno pozorni na evidenco delovnega časa, opravili so več nadzorov na tem področju, posledično je bilo ugotovljenih tudi več nepravilnosti pri vodenju evidenc. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z **18. členom zakona, teh je bilo 685**. Ugotovljeno je bilo, da delodajalci v evidence predvsem ne vpisujejo podatkov o številu opravljenih ur, število ur, za katere se prejema nadomestilo plače, in podatek o času prihoda in odhoda delavca z dela. **Kršitev 19. člena je bilo skupaj 155**. Med drugim je novela zakona določila dodatno obveznost delodajalcem, da morajo delavce pisno obvestiti o podatkih iz evidence o izrabi delovnega časa za pretekli mesec najkasneje do konca plačilnega dne. Teh **kršitev** je bilo ugotovljeno 49. Navedeno je že bilo, da je v 19.a členu novela zakona za kršitelje uvedla tudi obveznost elektronskega vodenja evidenc o izrabi delovnega časa. V nadzorih je bilo ugotovljeno **15 kršitev 19.a člena**, ker delodajalci te svoje obveznosti sploh niso izpolnili ali so elektronsko evidenco začeli voditi po predpisanem roku.

ZEPDSV-A se uporablja od 20. 11. 2023 dalje, v začetnem obdobju so inšpektorji na terenu izvajali predvsem svetovalno in preventivno funkcijo. Inšpektorat je v letu 2024 prejel tudi veliko pisnih vprašanj tako s strani delavcev kot delodajalcev v zvezi s pravilnim vodenjem evidenc o izrabi delovnega časa, na katere smo odgovorili v okviru izvajanja strokovne pomoči.

Inšpektorji so pri svojih nadzorih ugotovili veliko nepravilnosti v zvezi z delovnim časom, odmori, počitki ter tudi vodenjem evidenc delovnega časa, kar kaže na to, da so temu področju v nadzorih posvečali večjo pozornost. Tu je kršitev, poleg neizplačil raznih denarnih dajatev, največ. Vodenje evidenc o izrabi delovnega časa je še kako potrebno in pomembno zaradi učinkovitejšega nadzora nad izvajanjem normativne ureditve delovnega časa, odmorov in počitkov in tudi drugih institutov. Pravilno vodene evidences so podlaga za to, da inšpektor pri svojem nadzoru lahko ugotovi, kako je delovni čas za posameznega delavca razporejen, ali dela polni ali krajši delovni čas, ali dela v izmenah, ali je delovni čas enakomerno ali neenakomerno

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

razporejen, ali opravlja nadurno delo, ali opravlja delo v neugodnem delovnem času kot je nočno, nedeljsko, praznično delo, ali je koristil letni ali izredni dopust in druge odsotnosti z dela, itd. Navedeni podatki so povezani tudi s pravilnim obračunom plač, nadomestil plač in pravilnega obračuna dodatkov k plači. Vse naštetu pomeni, da iz evidenc o izrabi delovnega časa inšpektor pridobi bistvene podatke tudi glede drugih pravic delavcev in ne samo podatke o delovnem času v najširšem smislu in če evidence niso pravilne, potem tudi ni mogoče ugotavljati drugih morebitnih kršitev.

Zaradi vsega navedenega je res pomembno, da se evidence vodijo ažurno, točno in popolno ter predvsem, da odražajo dejansko stanje, saj le tako inšpektorji lahko ugotovijo nepravilnosti in ukrepajo ter s tem zaščitijo delavce.

Sprejem novele ZEPDSV je bil v glavnem deležen očitkov o dodatnih administrativnih ovirah oziroma obveznostih delodajalca, menimo, da je bilo storjeno premalo za promocijo pozitivnih stvari oziroma seznanitvi javnosti, da ne gre zgolj za dodatne obveznosti delodajalcev.

Kljub temu, da je spremenjeni zakon prinesel nekaj novosti in izboljšav, ni v tolikšni meri, kot smo pričakovali, odpravil težav glede verodostojnosti evidenc o izrabi delovnega časa. Inšpektorji še vedno poročajo, da jim delodajalci predložijo evidence o izrabi delovnega časa, za katere je težko verjeti, da odražajo resnično stanje. Gre za ročno vodene evidence, ki jih vodijo predvsem manjši delodajalci, oziroma v veliki večini delodajalci v dejavnosti gradbeništva, čistilnih servisov ipd. Tudi določba, ki jo dosledno nadziramo, da mora delodajalec delavca pisno obvestiti o podatkih iz evidence o izrabi delovnega časa za pretekli mesec do konca plačilnega dne, še ni popolnoma dosegla učinka, da bi delavci oporekali evidenci delodajalca oziroma inšpektorjem za delo prijavljali, da so prejeli obvestilo, ki ne odraža dejanskega stanja. Zavedamo se, da noben zakon, zakonska določba, ne more v popolnosti preprečiti, da se evidence ne bi ponarejale, lahko

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

pa z različnimi zakonskimi zahtevami to omejuje in otežuje. V inšpekcijskih nadzorih bomo z doslednimi zahtevami po spoštovanju obstoječih zakonskih določb skušali doseči, da bo prirejanje evidenc čim težje, in tako zagotovili čim večjo verodostojnost evidenc.

Verjetno bo tudi v bodoče z zakonsko ureditvijo težko doseči, da bi evidenco o izrabi delovnega časa vsi delodajalci morali voditi z elektronskimi sredstvi. Bi pa veljalo razmišljati, da bi taka obveznost veljala le za določeno panogo, kjer je to potrebno iz utemeljenih razlogov. To bi bilo mogoče utemeljiti npr. za panogo gradbeništva. Določene panoge so izpostavljene večjim obremenitvam, večjim nevarnostim, tveganjem, več je kršitev, zaradi česar bi se lahko naložila zakonska obveznost elektronskega beleženja delovnega časa. Verjetno so podobni razlogi botrovali k temu, da je panoga prevozov v cestnem tovornem in potniškem prometu podvržena strogi regulativi glede delovnega časa. Kljub vsem obveznostim, ki jim zakonodaja v zvezi s tem že nalaga, se z novimi zahtevami teži k sodobnejši zapisovalni opremi, čemur se pretirano ne nasprotuje.

Zaradi večjega števila pripomb na novelo zakona, predvsem z delodajalskih strani, se pripravljajo določene spremembe zakona, katere pa socialni partnerji usklajujejo in morajo biti v nadaljevanju sprejete v zakonodajnem postopku v DZ.

Z delovnim časom je povezana tudi pravica do odklopa, določena v 142.a členu ZDR-1. Kršitve v zvezi s tem niso bile ugotovljene, vloženi so bili nekaj prijavi, še več pa pisnih vprašanj, na katera smo odgovorili v okviru izvajanja strokovne pomoči.

Dodajamo še, da se je nadzor izvajal tudi z vidika določb **ZDCOPMD**, in sicer je bilo v letu 2024 ugotovljenih skupaj **19 kršitev**, ki so se nanašale na nepravilnosti v zvezi z obveščanjem in evidencami, v zvezi z nočnim delom in tiste, ki so se nanašale na povprečni tedenski delovni čas. V letu 2024 je zabeleženih tudi **26 kršitev 8. člena Uredbe 561/2006/ES**, ki ureja dnevni in tedenski počitek voznikov.

85

Zaposlovanje v širšem smislu

Na področju zaposlovanja v širšem smislu so inšpektorji v letu 2024 ugotovili **1.035 kršitev**. Ko obravnavamo zaposlovanje v širšem smislu, upoštevamo posebnosti in kršitve povezane z določitvijo obveznih sestavin pogodbe o zaposlitvi, pravicami in obveznostmi delodajalca, pravicami neizbranih kandidatov, drugimi kršitvami določb ZDR-1 glede sklepanja pogodbe o zaposlitvi in različnimi posebnostmi teh pogodb kot tudi kršitvami prepovedi dela na podlagi pogodb civilnega prava, prepovedmi zaposlovanja na črno, prepovedmi diskriminacije, nadlegovanja in trpinčenja na delovnem mestu ter tudi glede varovanje dostojanstva delavca pri delu. Število evidentiranih kršitev na področju zaposlovanja v širšem smislu se je zopet povečalo v primerjavi s poročevalskim obdobjem leta 2023, ko je bilo teh kršitev nekoliko manj. Največ kršitev je bilo ugotovljenih na področju sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas, sledijo kršitve v zvezi z obveznimi sestavinami pogodb o zaposlitvi, na tretjem mestu pa so bile kršitve zagotavljanja varovanja dostojanstva delavca pri delu – obveznost zagotavljanja takšnega delovnega okolja in dolžnost obvestiti delavce o sprejetih ukrepih.

V nadaljevanju izpostavljamo tista področja zaposlovanja v širšem smislu, kjer je bilo v tem poročevalskem letu ugotovljenih največ kršitev ter področje prepovedi diskriminacije.

Pogodba o zaposlitvi

Tudi v letu 2024 je bilo na področju zaposlovanja največ evidentiranih kršitev ugotovljenih pri sklepanju in trajanju pogodb o zaposlitvi za določen čas, in sicer **325 kršitev**, kar predstavlja znatno povečanje v primerjavi z letom 2023, ko sta bili 202 takšni kršitvi. Tako kot že več let so inšpektorji tudi v tem poročevalskem obdobju največ kršitev ugotovili v zvezi z razlogi za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas, gre za **kršitve 54. člena ZDR-1 (254 kršitev)**, kar predstavlja skoraj podvojitev kršitev, ugotovljenih v letu 2023. Sledi jim **prepoved veriženja pogodb o zaposlitvi za določen čas (41 kršitev)**. Gre za primere,

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

ko je delodajalec sklenil eno ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas za isto delo, katerih neprekinjen čas trajanja je bil daljši kot dve leti. V tem letu je bilo ugotovljenih tudi nekoliko več kršitev **56. člena ZDR-1 (30 kršitev)**, ki določa posledice nezakonito sklenjenih pogodb za določen čas in sicer, če je pogodba o zaposlitvi za določen čas sklenjena v nasprotju z zakonom ali kolektivno pogodbo ali če ostane delavec na delu tudi po poteku časa, za katerega je sklenil pogodbo o zaposlitvi, se šteje, da je delavec sklenil pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas.

Pogodba o zaposlitvi se skladno z ZDR-1 praviloma sklepa za nedoločen čas, le izjemoma, ob obstoju katerega od primerov, določenih v zakonu ali kolektivni pogodbi dejavnosti, se lahko sklene pogodba o zaposlitvi za določen čas. Inšpektorji poročajo, da v praksi še vedno opažajo precej pogodb o zaposlitvi za določen čas brez navedbe razloga za sklepanje tovrstne pogodbe oziroma gre za razlog, ki ni predviden v ZDR-1 ali kolektivni pogodbi oziroma fiktiven razlog. Skladno s sodno prakso se v primerih kršitev teh določb šteje, da je pogodba o zaposlitvi sklenjena za nedoločen čas, saj ni zakonitega razloga za izjemo od zaposlovanja za nedoločen čas. Največkrat se pojavlja razlog za sklepanje pogodbe o zaposlitvi za določen čas zaradi povečanega obsega dela ali za nadomeščanje začasno odsotnega delavca zaradi odsotnosti iz zdravstvenih razlogov oziroma izrabe starševskega dopusta, pri čemer je slednje mogoče tudi preveriti, saj se zahteva le nekoliko bolj podroben pregled, razlog povečan obseg dela pa je v praksi v postopku inšpekcijskega nadzora težko dokazljiv. V nekaterih primerih pa glede na ugotovitve inšpektorjev v nadzorih delodajalci z zaposlovanjem za določen čas nadomeščajo institut poskusnega dela v izogib sklenitvi pogodbe za nedoločen čas s poskusnim delom.

V zvezi s sklepanjem pogodb o zaposlitvi je bilo skupaj ugotovljenih **398 kršitev**, od tega **71 kršitev 11. člena ZDR-1** (gre za kršitve, ko delodajalec delavcu ne izroči kopije prijave v socialno zavarovanje), **2 kršitvi 12. člena ZDR-1** (pogodba o zaposlitvi za nedoločen čas) in **325 kršitev** v zvezi s sklepanjem pogodb za določen čas (54., 55. in 56. člen ZDR-1).

V zvezi s **postopkom pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi** so inšpektorji ugotovili kršitve naslednjih določb ZDR-1:

- **42 kršitev prvega odstavka 22. člena ZDR-1**, ki določa, da mora delavec, ki sklene pogodbo o zaposlitvi, izpolnjevati predpisane, s kolektivno pogodbo ali splošnim aktom delodajalca določene oziroma s strani delodajalca zahtevane in v skladu s prvim odstavkom 25. člena tega zakona objavljene pogoje za opravljanje dela, **18 kršitev drugega odstavka 22. člena ZDR-1**, ko je bilo ugotovljeno, da delodajalec sploh ni imel s splošnim aktom določenih pogojev za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu oziroma za vrsto dela (akt o sistemizaciji delovnih mest) in **1 kršitev tretjega odstavka 22. člena ZDR-1**, ki določa, da v kolikor noben od prijavljenih kandidatov ne izpolnjuje pogojev za opravljanje dela, lahko delodajalec z enim od prijavljenih kandidatov, ki izpolnjuje z zakonom ali s podzakonskim aktom določene pogoje, sklene pogodbo o zaposlitvi za določen čas do enega leta, če je taka zaposlitev potrebna zaradi nemotenega opravljanja dela;
- **1 kršitev prvega odstavka 23. člena ZDR-1**, ki določa, da tujec ali oseba brez državljanstva lahko sklene pogodbo o zaposlitvi, če izpolnjuje pogoje, določene z ZDR-1, in pogoje, določene s posebnim zakonom, ki ureja zaposlovanje tujcev;
- **28 kršitev prvega odstavka 25. člena ZDR-1**, v zvezi z obveznostjo javne objave prostega delovnega mesta oziroma vrste dela in **1 kršitev 27. člena ZDR-1**, ki določa enako obravnavo pri objavi prostega delovnega mesta glede na spol (več o tem glej v razdelku o prepovedi diskriminacije na delovnem mestu);
- **10 kršitev 28. člena ZDR-1**, ki določa pravice in obveznosti delodajalca v izbirnem postopku, in sicer katere podatke in dokazila lahko delodajalec zahteva od kandidatov za zaposlitev, možnost preizkusa znanj in sposobnosti kandidata, napotitev kandidata na predhodni zdravstveni pregled na stroške delodajalca ter obveznost seznanitve kandidata z delom, pogoji dela ter pravicami in obveznostmi delavca in delodajalca, ki so povezane z opravljanjem dela, za katero se sklepa pogodba o zaposlitvi;
- **45 kršitev 30. člena ZDR-1**, ki določa, da mora delodajalec v osmih dneh po zaključenem postopku izbire pisno obvestiti neizbranega kandidata o tem, da ni bil izbran, in da je dolžan neizbranemu kandidatu na njegovo zahtevo vrniti vse dokumente, ki mu jih je predložil kot dokaz za izpolnjevanje zahtevanih pogojev za opravljanje dela.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Inšpektorji so v letu 2024 v zvezi s postopkom sklepanja pogodbe o zaposlitvi ugotovili tudi naslednje kršitve:

- **34 kršitev 17. člena ZDR-1**, saj je bilo ugotovljeno, da pogodba o zaposlitvi ni bila sklenjena v pisni obliki oziroma delodajalci delavcem niso izročili pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi praviloma tri dni pred predvideno sklenitvijo ali same pisne pogodbe o zaposlitvi ob njeni sklenitvi;
- **71 kršitev drugega odstavka 11. člena ZDR-1**, ko delodajalci delavcev niso prijavili v obvezno pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za primer brezposelnosti v skladu s posebnimi predpisi in jim izročili fotokopije prijave v 15 dneh od nastopa dela.

Spremembe ZDR-1 so za kršitev 31. člena ZDR-1, ki določa obvezne sestavine pogodbe o zaposlitvi, predpisale tudi kazensko določbo, kar je kot kaže vplivalo tudi na večje število ugotovljenih kršitev. Inšpektorji v inšpekcijskih nadzorih ugotavljajo, da v pogodbi o zaposlitvi ni vseh sestavin. Kršitev v zvezi z **obveznimi sestavinami pogodb o zaposlitvi**, kot jih našteva ZDR-1, so inšpektorji v letu 2024 evidentirali **skupaj 143**, kar je več kot dvakratno povečanje kršitev 31. člena ZDR-1 v primerjavi z letom 2023, ko je bilo ugotovljenih 66 kršitev. V letu 2022 je bilo ugotovljenih 49 tovrstnih kršitev, v letu 2021 pa 50 tovrstnih kršitev. Poleg sestavin, določenih v 31. členu ZDR-1, so inšpektorji nadzirali tudi vsebino sklenjenih pogodb delavcev, ki so bili napoteni v tujino in jih določa 209. člen ZDR-1.

V letu 2024 so inšpektorji ugotovili **11 kršitev 10. člena ZDR-1**, ko delodajalci ob sprejemanju splošnih aktov, s katerimi so določali organizacijo dela ali obveznosti, ki jih morajo delavci poznati zaradi izpolnjevanja pogodbenih in drugih obveznosti, niso upoštevali svojih obveznosti (posredovanje predloga splošnega akta v mnenje sindikatom, svetu delavcev ali delavskemu zaupniku oziroma obveščanje delavcev o vsebini predloga splošnega akta pred sprejemom akta). V letu 2024 so tako inšpektorji ugotovili nekoliko manj kršitev 10. člena ZDR-1, kot v predhodnih treh letih, ko so v letu 2021 ugotovili 14 takih kršitev, v letu 2022 15 kršitev in v letu 2023 23 kršitev (trend naraščanja se je obrnil).

Inšpektorji enako kot že v preteklih letih ponovno opozarjajo na problematiko prekoračitve dogovorjenega delovnega časa v primerih, ko delodajalec z delavcem sklene pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom. V takih primerih delodajalec z delavcem sklene pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom, delavec pa nato redno dela bistveno dlje (včasih s tem celo doseže polni delovni čas). Inšpektorji so v letu 2024 ugotovili **19 kršitev šestega odstavka 65. člena ZDR-1**, ki določa, da v kolikor v pogodbi o zaposlitvi ni drugače dogovorjeno, delodajalec delavcu, ki dela krajši delovni čas, ne sme naložiti dela preko dogovorjenega delovnega časa, razen v primerih iz 145. člena tega zakona, kar predstavlja manjši porast teh kršitev v primerjavi z zadnjimi leti. Ob tem velja dodati, da je taka pogodba včasih sklenjena s soglasjem obeh strank, ki že v začetku vesta, da bo delovni čas daljši, namen pa je plačati čim manj prispevkov in davkov, ostali znesek se izplača v gotovini. Včasih je to povezano tudi z okoliščino, da se zoper delavca vodijo postopki izvršbe.

V nadaljevanju so navedene kršitve, ki so bile v letu 2024 še ugotovljene in po vsebini sodijo v podpoglavje Zaposlovanje v širšem smislu:

- v zvezi s prepovedjo diskriminacije in povračilnih ukrepov (6. člen ZDR-1, ZVarD) je bilo ugotovljenih 24 kršitev;
- v zvezi z omejitvijo avtonomije pogodbenih strank (9. člen ZDR-1) so bile ugotovljene 4 kršitve;
- v zvezi z uporabo splošnih pravil civilnega prava – prepoved sklepanja pogodb civilnega prava (13. člen ZDR-1) je bilo ugotovljenih 60 kršitev;
- glede nadomestila za spoštovanje konkurenčne klavzule (41. člen ZDR-1) so bile ugotovljene 3 kršitve;
- glede zagotavljanja dela (43. člen ZDR-1) sta bili ugotovljeni 2 kršitvi;
- glede dogovora med uporabnikom in delodajalcem za zagotavljanje dela, napotitve delavca (62. člen ZDR-1) je bila ugotovljena 1 kršitev;
- glede pravice, obveznosti in odgovornosti uporabnika in delavca (63. člen ZDR-1) je bila ugotovljena 1 kršitev;
- glede krajšega delovnega časa (65. člen ZDR-1) je bilo ugotovljenih 19 kršitev;
- glede sklepanja pogodbe o zaposlitvi za opravljanje dela na domu (68. člen ZDR-1) je bilo ugotovljenih 9 kršitev.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Kršitve, ugotovljene v okviru instituta pogodbe o zaposlitvi med delavcem in delodajalcem, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku, bomo zajeli v posebnem podpoglavju, posvečenem ugotovitvam kršitev ZUTD. Prav tako pa kršitve v zvezi s prepovedjo diskriminacije in povračilnih ukrepov in sklepanja pogodb civilnega prava obravnavamo v nadaljevanju.

Inšpektorji za delo so ob opravljanju svojih nalog ugotovili še **19 kršitev** prepovedi zaposlovanja na črno (5. člen ZPDZC-1). V skladu z 19. členom ZPDZC-1 imajo inšpektorji za delo možnost, da v primeru suma zaposlovanja na črno izdajo odločbo, s katero prepovejo opravljanje dela posamezniku, ki je zaposlen na črno, in o tem nemudoma obvestijo pristojni organ. Prav tako še vedno beležimo veliko število prijav domnevnih tovrstnih kršitev s področja zaposlovanja na črno, ki jih odstopimo FURS kot pristojnemu organu, kljub temu, da so bile pristojnosti izvajanja nadzora nad navedenim področjem z IRSD na FURS prenesene že leta 2014.

Opravljanje dela na drugih pravnih podlagah, različnih od pogodbe o zaposlitvi – pogodbe civilnega prava

V poročevalskem obdobju je bilo ugotovljenih **60 kršitev** prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja. Gre za **kršitev drugega odstavka 13. člena ZDR-1**, ki določa prepoved opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava, če obstajajo elementi delovnega razmerja v skladu s 4., v povezavi z 22. oziroma 54. členom tega zakona.

Število ugotovljenih kršitev je nižje kot v letu 2023, ko je bilo evidentiranih 109 tovrstnih kršitev, vendar je potrebno upoštevati, da je IRSD v letu 2023 namenil večjo pozornost področju sklepanja civilnih pogodb in da je bilo v letu 2023 izvedenih več usmerjenih oziroma poostrenih nadzorov/akcij, ki so bile posredno ali direktno usmerjene v nadzor nad kršitvami 13. člena ZDR-1. Število ugotovljenih kršitev v letu 2024 je sicer bolj primerljivo z letom 2021, ko je bilo evidentiranih 42 tovrstnih kršitev, in letom 2022, ko je bilo evidentiranih 44 teh kršitev.

Inšpektorji ugotavljajo, da se največ civilnih pogodb, ki vsebujejo elemente delovnega razmerja, sklepa na področju gradbeništva, gostinstva in turizma. V porastu pa je sklepanje pogodb o poslovnem sodelovanju, predvsem v sektorju gradbeništva, kjer se pogodbe sklepajo med glavnimi izvajalci in podizvajalci, s čimer se vzpostavi veriga izvajalcev - podizvajalcev. V omenjenem poslovnem modelu je nato treba ugotavljati elemente delovnega razmerja oziroma ali gre morda celo za zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku. Inšpektorji še vedno poročajo, da je tovrstne kršitve v praksi težko ugotavljati, saj se zahtevajo visoki standardi dokazovanja, ki jih bistveno lažje dosegajo sodišča. Medtem, ko se denimo v postopku pred sodiščem zahteva sodelovanje in predložitve ter izvedba dokazov obeh strani, torej tako delodajalca – naročnika del, kot tudi delavca – izvajalca del, mora inšpektor po veljavni ureditvi dokaze za svoje ugotovitve in ukrepe pridobiti sam. Pri tem se lahko opira na (prepogosto) pomanjkljive evidence naročnika del, praviloma pa ne more računati na dokaze s strani izvajalca del, ki bi lahko bili ključni (na primer pisna dokazila - pogodba, izpisi nakazil in podobno) in pričanje, saj pričati ne želi niti prijavitelj (če je ta sploh znan in prijava torej ni bila podana anonimno) niti katera od prič, saj se vsi bojijo maščevanja naročnika in prekinitve sodelovanja z njegove strani. Če od delavca oziroma izvajalca del ni mogoče pridobiti nobenega dokaza, delodajalec pa elemente delovnega razmerja pri njegovem delu popolnoma zanika, je kršitev prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava izjemno težko dokazovati. Institut dela po civilni pogodbi se tako lahko zelo hitro zlorabi, saj zakonodaja ne predpisuje, koliko časa je mogoče delo opravljati na tak način, katera dela se lahko opravljajo, poleg tega pa se v praksi pojavlja tudi problem vprašanja kontinuitete dela.

Večjega števila prijav, ko bi delavci uveljavljali pravico do delovnega razmerja na podlagi sklenjene pogodbe civilnega prava, praktično ne beležimo, vsaj dokler sodelovanje med delodajalcem in pogodbenim sodelavcem poteka res začasno in občasno ter je redno plačano. Ko pa takšna oblika dela preraste element začasnosti ali občasnosti in pride do konflikta med naročnikom dela ter izvajalcem, prekarni delavec marsikdaj poišče pravno pomoč, poda prijavo na IRSD oziroma vloži tožbo na sodišče za ugotovitev obstoja delovnega razmerja.

V zvezi z delom upokoјencev, ki ga slednji opravljajo na podlagi pogodb o opravljanju začasnega ali

občasnega dela, inšpektorji v praksi ugotavljajo, da pogosto prihaja do prekoračitve omejitve ur, kot jih določa ZUTD.

Zaradi pojava novih fleksibilnih oblik dela, ki smo jim priča v zadnjih letih tudi v Sloveniji, je predvsem te nadzore še toliko težje opravljati. Ne glede na prizadevanja stroke in zakonodajalca, da se prekarne oblike dela omejijo in se delodajalce z različnimi ukrepi motivira k zaposlovanju delavcev in ne »najemanju delovne sile«, delodajalci delavce še vedno najemajo na podlagi pogodb civilnega prava. Glavni motiv delodajalcev je praviloma strošek dela, ki je pri zaposlenih delavcih še vedno najvišji, saj je treba delavcu (za razliko od izvajalca del na podlagi pogodbe civilnega prava) zagotoviti tudi letni dopust, regres za letni dopust, druge odsotnosti z dela (iz zdravstvenih razlogov, starševski dopust, ki poleg finančnih stroškov za delodajalca pomenijo tudi negotovost organizacije delovnega procesa), dodatke za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (ponoči, ob nedeljah in praznikih, v nadurnem delu), povračilo stroškov za malico in za prevoz na delo ter z dela, prispevke za socialno varnost zaposlenih in podobno.

S klasičnih civilnopravnih pogodb (podjemna pogodba, pogodba o naročilu avtorskega dela) oziroma začasnih in občasnih oblik dela (delo dijakov in študentov na podlagi napotnice študentskega servisa in začasno ali občasno delo upokojencev), se na trgu dela razraščajo nove oblike fleksibilnega, občasnega in začasnega dela. Te oblike v marsičem prehitujejo normativno ureditev.

V zvezi z delom na podlagi pogodb civilnega prava velja dodati, da se inšpektorji v svojih nadzorih zelo pogosto srečujejo s primeri, ko fizična oseba s statusom samostojnega podjetnika želi na tak način opravljati delo. Beležimo primere, ko taka oseba nasprotuje prepovedi inšpektorja in ne želi sodelovati v postopku. Lahko izpostavimo ugotovljen primer, ko sta po izdani prepovedni odločbi dva delavca s statusom s.p. odšla delat k drugemu delodajalcu na isti način. Ugotavljali smo, da je en delavec s statusom s.p. delal v gostinstvu kot natakar, pogodbe pa je imel sklenjene s 4 naročniki in pri vsakem opravil nekaj dela. Ker se postopek nadzora in ukrepi vodi zoper delodajalca, je glede na to, da je bil obseg ur pri vsakem majhen, težko ugotavljati element nepretrganosti, čeprav je bil skupni seštevek ur več kot znaša poln delovni čas. V nadzorih ugotavljamo tudi primere, ko imajo zaposleni delavci za poln delovni čas priglašeno dejavnost samostojnega podjetnika, na podlagi česar opravljajo dodatno delo. Tako beležimo zaposlene delavce, ki opravljajo delo v 12 urnih turnusih (policija, vojska, varnostniki, pazniki v zaporih), ki kot samostojni podjetniki opravijo med 70 do 100 ur mesečno. O takih in podobnih primerih bi lahko še govorili. Zelo pogoste so situacije, ko podjemnik postavlja pogoje delodajalcu kljub temu, da gre za opravljanje dela iz redne dejavnosti (npr. dober kuhar).

Omeniti velja, da so tudi v Sloveniji že dodobra uveljavljene **spletne platforme**, s pomočjo katerih lahko uporabniki preko aplikacij naročajo določene usluge. V letu 2024 je bila sprejeta Direktiva o izboljšanju delovnih pogojev pri platformnem delu, ki jo mora Slovenija implementirati v dveh letih od začetka veljavnosti in poskuša odgovoriti na delovnopravne izzive platformnega dela. Tako na primer določa obveznosti zagotavljanja preglednosti oziroma transparentnosti platformnega dela, predpisuje pravice predstavnikov platformnih delavcev do obveščenosti in skupnega posvetovanja na ravni podjetja ter naslavlja problematiko praktičnih ovir v zvezi z uresničevanjem kolektivnih delavskih pravic. Države članice morajo tako sprejeti ukrepe na podlagi katerih bodo digitalne platforme osebam zagotovile možnost medsebojnega varnega in učinkovitega komuniciranja ter možnost stopanja v stik s predstavniki oseb, ki opravljajo platformno delo. Države članice pa morajo uvesti tudi potrebne ukrepe za pravno zaščito oseb, ki opravljajo platformno delo (vključno z njihovimi predstavniki), pred vsakršno neugodno obravnavo s strani platforme in pred kakršnimi koli škodljivimi posledicami zaradi morebitne pritožbe.

Prepoved diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu

V letu 2024 so inšpektorji ugotovili nekoliko več primerov **kršitev prepovedi diskriminacije** kot v preteklem letu. Inšpektorji so evidentirali **23 kršitev 6. člena ZDR-1** in sicer pri triindvajsetih različnih delodajalcih oziroma delodajalcih in odgovornih osebah pravne osebe, in **1 kršitev drugega odstavka 6. člena ZVarD** pri eni odgovorni osebi delodajalca (delodajalec – pravna oseba - je bil izbrisan iz sodnega registra, zato

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

se postopek o prekršku zoper pravno osebo ni izvedel). Po vsebini se večina primerov še vedno nanaša na primere diskriminatornega ravnanja s strani delodajalca v zvezi z denarnimi prejemki iz delovnega razmerja, ki nekaterim delavcem niso bili izplačani ali so bili izplačani v različnih višinah ali v različnih časovnih terminih (posameznim delavcem kasneje, drugim prej). V enem primeru je delodajalec ravnal diskriminatorno, ko je nekaterim delavcem dodelil dodatne ure oziroma dneve dopusta, drugim delavcem pa ne (odločitev je sprejel na podlagi osebne okoliščine: bolniški stalež delavca). V štirih primerih se je diskriminatorno ravnanje delodajalca nanašalo na neenakopravno obravnavo iskalcev zaposlitve že v sami javni objavi razpisa za prosto delovno mesto (osebna okoliščina je bila bodisi spol bodisi starost iskalca zaposlitve). V enem primeru se je diskriminatorno ravnanje delodajalca nanašalo na neenakopravno obravnavanje kandidata pri izbiri na razpisano delovno mesto. V enem primeru pa je bilo ugotovljeno diskriminatorno ravnanje delodajalca, ko je nekaterim delavcem zagotovil topel obrok hrane, nekaterim delavcem pa je strošek prehrane izplačal (osebna okoliščina: tuji delavci in slabše poznavanje jezika). Inšpektorji so sicer izvedli več inšpekcijskih postopkov, v katerih se je obravnavala domnevna kršitev določbe 6. člena ZDR-1, vendar omenjena kršitev ni bila ugotovljena.

Tudi v letu 2024 se je za najbolj problematično izkazalo področje neenakopravne obravnave pri izplačilu regresa za letni dopust delavcem. Glede na ugodno davčno obravnavo izplačila regresa za letni dopust delodajalci lahko izplačilo regresa koristijo kot skrito nagrajevanje »uspešnejših« delavcev. Tako je možno, da nekateri delavci pri istem delodajalcu prejmejo bistveno višji regres za letni dopust. Osnovni namen pri tovrstnih primerih je nagrajevanje delavcev, za katere delodajalec meni, da so bili pri svojem delu bolj uspešni kot preostali delavci, kar pa ni namen pri izplačilu regresa, ki je zakonsko vezan na pravico do letnega dopusta. Pri tem je potrebno dodati, da pri dokazovanju morebitnega tovrstnega prekrška ni vedno mogoče ugotoviti osebnih okoliščin, na podlagi katerih je delodajalec delavce neenakopravno obravnaval. V primerih, ko nekaterim delavcem regres ni bil izplačan ali ko je bil delavcem izplačan regres v različnih višinah ali v različnih časovnih terminih (ko je bil določenim delavcem izplačan z zamudo), je šlo za naslednje primere oziroma osebne okoliščine:

- delodajalec je delavcu izplačal nižji regres kot drugi delavki zaradi osebne okoliščine družinskega stanja (višji regres se je izplačal delavki, ki je bila hči delodajalca);
- različnim delavcem je bila izplačana različna višina regresa za letni dopust na podlagi osebne okoliščine - delovno mesto, ki ga zasedajo pri delodajalcu in napotitev delavcev na delo k drugi pravni osebi;
- neizplačilo dodatnega regresa oziroma izplačilo nižjega regresa delavcem, ki v času izplačila regresa pri delodajalcu niso bili več zaposleni (razlog: obstoj zaposlitve na dan izplačila regresa);
- izplačevanje različnih zneskov regresa različnim delavcem, pri čemer je bilo izplačilo odvisno od števila dni zaposlitve in od kvalitete opravljenega dela;
- delodajalec je enemu od delavcev izplačal regres prej kot ostalim delavcem iz razloga, ker je delavec prosil za zgodnejše izplačilo, ker je imel finančne težave in je moral poplačati upnike;
- nižje izplačilo regresa za letni dopust kot bi sicer znašal sorazmerni del regresa za letni dopust iz razloga, ker sta bila delavca zaposlena za določen čas;
- neenakopravno obravnavanje delavcev bodisi z različnimi višinami izplačanega regresa bodisi z izplačili regresa v različnih obdobjih (ko so nekateri delavci prejeli izplačilo regresa kasneje kot drugi).

Primeri, ko je delodajalec ravnal diskriminatorno pri izplačilu poslovne uspešnosti:

- višina oziroma izplačilo poslovne uspešnosti je bilo vezano na prisotnost posameznega delavca na delu na način, da se zmanjša višina izplačila iz razloga bolniške odsotnosti delavca z dela;
- delodajalec nekaterim delavcem, ki so bili v določenem letu odsotni z dela 1 mesec ali več na podlagi osebnih okoliščin (bolniška odsotnost – skupno več kot 1 mesec, porodniški dopust, starševski dopust in očetovski dopust), ni izplačal poslovne uspešnosti za to leto.

Na tem mestu je potrebno omeniti, da sodna praksa v Sloveniji glede ugotavljanja obstoja posredne diskriminacije, nanašajoč se na nagrajevanje zaposlenih, ni bila enotna. Slednje je posledično povzročalo zmedo in nejasnost med delodajalci, ki niso vedeli, kako pravilno izplačati nagrado za poslovno uspešnost, ter vplivalo na delo inšpektorjev pri izrekanju sankcij za prekrške. Korak k poenotenju sodne prakse na tem področju predstavlja sodba Vrhovnega sodišča RS, opr. št. VIII Ips 9/2024, z dne 20. 8. 2024, v kateri je slednje podalo svoje mnenje na temo različnih višin izplačevanja poslovne uspešnosti in enake obravnave delavcev ne glede na osebne okoliščine. IRSR je na svoji spletni strani širšo javnost seznanil z zgoraj

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

omenjeno sodbo Vrhovnega sodišča RS in opozoril delodajalce na previdnost pri izplačilu nagrad za poslovno uspešnost ter na zagotavljanje enake obravnave delavcev ne glede na osebne okoliščine.

Primer, ko je delodajalec ravnal diskriminatorno pri izplačilu plače:

- delodajalec je enemu delavcu nakazal mesečno plačo kasneje kot drugemu.

Primer, ko je delodajalec ravnal diskriminatorno pri dodelitvi dodatnih ur oziroma dni dopusta:

- delodajalec je delavcem, ki so bili ves čas prisotni na delovnem mestu, dodelil dodatne ure v obsegu 24 ur oziroma dodatne 3 dni dopusta, medtem ko slednjega ni dodelil delavcem, ki so bili odsotni iz dela zaradi osebne okoliščine: bolniški stalež delavca.

Primeri, ko je delodajalec ravnal v nasprotju z določilom o prepovedi diskriminacije, in sicer da mora delodajalec iskalcu ali iskalki zaposlitve pri zaposlovanju zagotavljati enako obravnavo:

- primeri, ko so delodajalci javno objavili razpis za prosto delovno mesto z navedbo pogoja spola – bodisi moški spol bodisi ženski spol;
- delodajalec je objavil razpis za delovno mesto, pri čemer je kot zaposlitveni pogoj navedel starost iskalca zaposlitve – »med 25 in 45 let«;
- delodajalec je s kandidatko sklenil pogodbo o zaposlitvi za delovno mesto vzgojitelj, pri čemer je ravnal diskriminatorno pri izbiri.

Primer, ko je delodajalec ravnal diskriminatorno pri izplačilu stroška malice oziroma zagotovitvi toplega obroka hrane:

- delodajalec je tujim delavcem v dopoldanski izmeni zaradi težav z naročanjem z jedilnika izplačal stroške prehrane, medtem ko je ostalim delavcem v dopoldanski izmeni zagotovil topel obrok prehrane.

V letu 2024 inšpektorji niso ugotovili nobene kršitve 133. člena ZDR-1, ki predvideva enako plačilo žensk in moških.

91

V primerjavi z letom 2023 je bilo v letu 2024 ugotovljenih več kršitev na področju **varovanja dostojanstva delavcev pri delu** (47. člen ZDR-1). Delodajalec je v skladu s 47. členom ZDR-1 dolžan zagotavljati takšno delovno okolje, v katerem noben delavec ne bo izpostavljen spolnemu in drugemu nadlegovanju ali trpinčenju s strani delodajalca, predpostavljenih ali sodelavcev. V ta namen mora sprejeti ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu. O sprejetih ukrepih mora delodajalec pisno obvestiti delavce na pri delodajalcu običajen način (npr. na določenem oglasnem mestu v poslovnih prostorih delodajalca ali z uporabo informacijske tehnologije).

Delodajalec je dolžan sprejeti ukrepe za varovanje dostojanstva delavcev, ki zajemajo ne samo preventivne ukrepe, ki preprečijo negativne pojave na delovnem mestu, ampak tudi postopke, ki jih ima žrtev ob neprimernih pojavih na delovnem mestu. Zelo pomembno je, da delodajalec žrtvi omogoči tudi zaščito njene integritete ob negativnih pojavih, da ne pride do viktimizacije, kadar poskuša uveljaviti prenehanje kršitev.

V letu 2024 so inšpektorji ugotovili skupaj **132 kršitev** (za primerjavo – v letu 2023 so ugotovili **93** takih kršitev), od tega 71 kršitev, ko delodajalci tovrstnih ukrepov niso sprejeli, in 61 kršitev, ko delodajalci o sprejetih ukrepih niso pisno obvestili delavcev na pri delodajalcu običajen način.

V praksi pogosto opazimo, da veliko delodajalcev sicer ima sprejete splošne akte, s katerimi na deklaratorni ravni urejajo notranje postopke ob prijavi delavca, ki naj bi bil na delovnem mestu trpinčen, vendar odgovorne osebe pri delodajalcu pogosto ne ravnajo v skladu s sprejetimi pravili oziroma se s tovrstnimi prijavi sploh ne ukvarjajo, večkrat pa tudi delavci svojih pravic ne želijo uveljavljati neposredno pri delodajalcu (tudi iz razloga strahu pred še večjimi kršitvami), čeprav je ta predvidel notranje postopke.

Inšpektorji ugotavljajo, da prepoved diskriminacije in varstva dostojanstva na delovnem mestu predstavlja področje varstva delavskih pravic, ki jih je v inšpekcijskem nadzoru ob obstoječi pravni podlagi zelo težko dokazati. Izvedba inšpekcijskega postopka je v primeru prijave takšnih kršitev zelo težavna, medtem ko je zbiranje dokazov, ali gre za trpinčenje/nadlegovanje na delovnem mestu, s sočasno ohranitvijo anonimnosti

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

identitete prijavitelja skorajda nemogoče. Delavci se v tovrstnih kršitvah niso pripravljani izpostaviti in so tudi pri delodajalcu neaktivni.

Prijav s tega področja je vsako leto več tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju, na drugi strani pa so tudi pričakovana prijavitev velika. Pogosto so vzrok prijave prav konfliktna situacija in nezadovoljstvo na delovnem mestu, ki pa sami po sebi niti niso diskriminacija ali trpinčenje.

Zaščita prijaviteljev »žvižgačev« po ZZPri

ZZPri osebam ob prijavi kršitev v svojem delovnem okolju prinaša pomembne ukrepe za zaščito ter hkrati tudi določa dodatne obveznosti za zavezanca v javnem in zasebnem sektorju. ZZPri z namenom zaščite javnega interesa določa načine in postopke za prijavo kršitev predpisov, za katere so posamezniki izvedeli v delovnem okolju in njihovo obravnavo ter zaščito posameznikov, ki prijavijo ali javno razkrijejo informacije o kršitvi. Zakon določa IRSD kot organ za zunanjo prijavo. Sedmi odstavek 16. člena tega zakona določa, da organ za zunanjo prijavo obravnava prijavo prijavitelja, ki pri organu uveljavlja svoje pravice, po tem zakonu le, če prijavitelj v prijavi izrecno navede, da obstaja tveganje povračilnih ukrepov in da potrebuje zaščito kot prijavitelj po tem zakonu. V poročevalskem letu smo prejeli sedem prijav, pri čemer nobena od prejetih prijav ni izpolnjevala zahtev po ZZPri in jih je IRSD posledično obravnaval po določbah ZIN in ZID-1.

Prenehanje pogodbe o zaposlitvi

V letu 2024 je bilo v zvezi s postopki prenehanja pogodbe o zaposlitvi skupno ugotovljenih **249 kršitev**. Kršitve so se nanašale na različne vidike prenehanja pogodb o zaposlitvi, ki jih je bilo skupno več kot v letu poprej, ko je bilo ugotovljenih 207 kršitev.

Pri rednih odpovedih pogodb o zaposlitvi s strani delodajalca gre večinoma za odpovedi iz poslovnih razlogov, izredne odpovedi s strani delodajalcev pa so bile podane zaradi neupravičene odsotnosti delavca ali drugih hujših kršitev pogodbenih obveznosti. Delavci izredne odpovedi večinoma podajo zaradi neizplačila ali daljših zamud pri izplačilu plač, neplačanih prispevkov ter trpinčenja na delovnem mestu.

Delavci se pred podajo izrednih odpovedi pogosto obrnejo za strokovno pomoč na IRSD. Težavo pri prenehanju pogodbe o zaposlitvi predstavlja pravilno vročanje in štetje odpovednega roka, ne glede na to, katera stran odpoveduje pogodbo o zaposlitvi.

Inšpektorji za delo opažajo, da tudi delodajalci zapošajo za pomoč in usmeritve pri izvedbi postopkov prenehanja pogodbe o zaposlitvi na strani delodajalca. Nemalo je namreč situacij, ko delavca ni več mogoče izslediti, zaradi odhoda npr. v tujino ali se namerno izogiba delodajalca.

Kot že predhodna leta, inšpektorji za delo pri izvajanju nadzora ugotavljajo kršitve na tem področju predvsem pri manjših delodajalcih, ki nimajo pravne službe oziroma si iz finančnega vidika ne morejo zagotoviti ustrezne pravne pomoči, večkrat pa postopek odpovedi pogodbe o zaposlitvi vodijo kar računovodski servisi. Inšpektorji za delo poročajo tudi, da se razmere zaradi izrazite fluktuacije zaposlenih poslabšujejo zlasti v gostinstvu, gradbeništvu ter tudi v šolstvu.

Izstopajoče so kršitve v primerih, ko je pogodba o zaposlitvi sklenjena za določen čas in delodajalec delavcu, čeprav ne gre za taksativno določene primere, v katerih delavec ne bi bil upravičen do odpravnine, **odpravnine ob prenehanju pogodbe za določen čas ne prejme**. Beležimo **73 tovrstnih kršitev** (79. člen ZDR-1).

Tudi sicer je v zvezi s pravico do odpravnine (108. člen ZDR-1) zaznati skoraj polovično število v prejšnjem odstavku navedenih kršitev, in sicer v primerih, ko je delodajalec, ki odpove pogodbo o zaposlitvi iz poslovnih razlogov ali iz razloga nesposobnosti, dolžan izplačati delavcu odpravnino (**31 kršitev, ki se nanašajo ali na odmero odpravnine ali njeno izplačilo**).

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

V letu 2024 je zaznati stoodstotni porast kršitev, ko delodajalci v primerih prenehanja pogodbe o zaposlitvi s pisnim sporazumom med strankama delavcev ne obvestijo o pravicah iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti. Skladno z drugim odstavkom 81. člena ZDR-1 mora biti sporazum sklenjen v pisni obliki, v njem pa mora delodajalec delavca obvestiti o pravicah iz zavarovanja za primer brezposelnosti. Opustitev tega obvestila sicer nima vpliva na samo veljavnost sporazuma, lahko pa pomeni prekršek (217.b členu ZDR-1). V letu 2024 je zabeleženih **51 kršitev 81. člena ZDR-1**.

Pri redni in izredni odpovedi pogodbe o zaposlitvi je bilo zaznati predvsem kršitve, ko delodajalec delavca ni pisno obvestil o pravnem varstvu in o pravicah iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti ter o obveznosti prijave v evidenco iskalcev zaposlitve. Beležimo primere kršitev, ko odpoved pogodbe o zaposlitvi ni bila izražena v pisni obliki ali pa delodajalec v odpovedi pogodbe o zaposlitvi ni pisno obrazložil dejanskega razloga za odpoved pogodbe o zaposlitvi (87. člen ZDR-1). Opisane kršitve, ki se nanašajo na **vsebino in obliko odpovedi**, so bile ugotovljene v enakem številu kot lansko leto (**49**).

Manjše število kršitev se je nanašalo na vročitev (pisne) redne ali izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki je bistvena za njeno učinkovanje (88. člen ZDR-1).

V drugem odstavku 85. člena ZDR-1 je med drugim določeno, da mora delodajalec pred redno odpovedjo iz razloga nesposobnosti ali krivdnega razloga in pred izredno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi delavca **pisno seznanimi z očitanimi kršitvami** oziroma z očitanim razlogom nesposobnosti in mu omogočiti zagovor v razumnem roku, ki ne sme biti krajši od treh delovnih dni, razen če obstajajo okoliščine, zaradi katerih bi bilo od delodajalca neupravičeno pričakovati, da delavcu to omogoči. Pisna seznaniitev se lahko opravi tudi po elektronski poti na elektronski naslov delavca, ki ga zagotavlja in uporabo nalaga delodajalec.

V letu 2024 so inšpektorji za delo zaznali **19 kršitev** navedene določbe v delu, ki se nanaša na izvedbo zagovora. Zakon delodajalcu ne nalaga, da bi moral delavca pisno vabiti na zagovor, določa pa delodajalčevo obveznost, da delavca pred nameravano odpovedjo pisno seznani z očitanimi kršitvami oziroma očitanim razlogom nesposobnosti in mu omogoči zagovor v razumnem roku, ne krajšem od treh delovnih dni. V primeru spora mora delodajalec dokazati, da je delavcu pred odpovedjo omogočil zagovor. Bistveno je, da se lahko delavec izjavi o očitanih kršitvah oziroma dejanskih razlogih za odpoved in po potrebi svoje izjave tudi dokumentira oziroma zanje predloži dokaze, če z njimi razpolaga.

V letu 2024 beležimo **12 primerov kršitev nekaterim t. i. »varovanim kategorijam« delavcev**, ki jim je zagotovljeno posebno varstvo v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga. To so delavci pred upokojitvijo ter delavci, ki so dopolnili starost 58 let, predstavniki delavcev, starši in invalidi ter delavci, odsotni z dela zaradi bolezni.

Rahel upad kršitev v primerjavi z lanskim letom beležimo predvsem v zvezi s pravicami, ki jih imajo zaposlene delavke v času nosečnosti in delavke, ki dojijo otroka do enega leta starosti, ter starši v času, ko izrabljajo starševski dopust v strnjem nizu v obliki polne odsotnosti z dela in še en mesec po izrabi tega dopusta (115. člen ZDR-1).

Ugotovljeni so bili primeri, ko delodajalci delavca odjavijo iz obveznih socialnih zavarovanj, ne da bi mu vročili odpoved pogodbe o zaposlitvi v pisni obliki ali pa ga odjavijo na dan izdaje odpovedi, ko ne izpeljejo postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi in delavcu ne vročijo pisne obrazložitve dejanske odpovedi oziroma mu ne omogočijo zagovora.

Zabeleženi so bili tudi primeri, ko so delodajalci delavcem odpovedali pogodbe o zaposlitvi preko sporočila na mobilni telefon, preko socialnih omrežij in podobno.

Še vedno se pojavljajo primeri, ko dajo delodajalci delavcem vnaprej podpisati prazen dokument z njegovim podpisom (običajno ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi), na katerega nato delodajalci naknadno pripišejo datum (sporazumne) odpovedi pogodbe o zaposlitvi oziroma odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delavca. Tovrstne primere je zaznati predvsem pri delavcih iz tujine. Tuji delavci tudi praviloma niso seznani s posledicami sporazumne odpovedi pogodb o zaposlitvi med strankama.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Inšpektorji za delo imajo v takih primerih omejene možnosti ukrepanja, zato opozarjajo delavce, da morajo biti še toliko bolj previdni in nikoli ne smejo podpisovati praznih papirjev.

Sodna praksa takšno prenehanje pogodbe o zaposlitvi obravnava kot vrsto redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, pri čemer sta se delodajalec in delavec "dogovorila" za skrajšanje odpovednega roka brez določitve denarnega povračila. V takih primerih inšpektor za delo ne more ukrepati v postopku o prekršku.

Lahko pa inšpektorji za delo ukrepajo v primeru kršitve tretjega odstavka **30. člena ZMEPIZ-1**, to je, če delodajalec delavcem ob odjavi iz obveznega zavarovanja ne izroči kopije potrdila o vloženi prijavi v zavarovanje v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, in odjavi iz zavarovanja v roku 15 dni od prenehanja delovnega razmerja. Tovrstne kršitve so v nenehnem porastu. V letu 2024 je bilo ugotovljenih **142 tovrstnih kršitev**, kar je za skoraj tretjino več kot v lanskem letu, ko smo tudi beležiti njihov izrazit porast.

Beležimo tudi primere, zlasti pri tujih delavcih, da zaradi opustitve pisnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ti sploh ne vedo, da so bili »odpuščeni«, nekateri celo zmotno domnevajo, da so »na čakanju na delo« (t. i. institut začasne nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnega razloga). Delavci tako na podlagi ustne odslovitve s strani delodajalca zapustijo delovno mesto in »čakajo na delo« doma.

Zaznani so primeri kršitev odpovedi pogodb o zaposlitvi tujcem, ki si urejajo podaljšanje dovoljenja za prebivanje in delo. Nekateri delodajalci ob poteku dovoljenja takoj prekinejo pogodbo o zaposlitvi, čeprav ta še ni potekla, čeprav vedno, da je delavec vložil vlogo na UE za podaljšanje dovoljenja za prebivanje in delo, medtem ko delodajalec v tem času začne postopek odpovedi na podlagi zakona in delavcu ne da možnosti zagovora. Pri tem lahko ugotavljamo tudi, da so tuji delavci tako zaradi nepoznavanja slovenske delovno pravne zakonodaje kakor tudi nepoznavanja slovenskega jezika postavljeni v ranljiv družbeni položaj. Kršitev delodajalcev večinoma ne prijavljajo iz razloga strahu pred izgubo zaposlitve. Prijavo na IRSD podajo praviloma po prenehanju delovnega razmerja, medtem ko večkrat domnevajo, da je IRSD pristojen za izterjavo denarnih prejemkov ter odločanje v zvezi z nezakonitostjo pogodbe o zaposlitvi. Zaposlovanje tujih delavcev v Republiki Sloveniji je tudi sicer v porastu.

Splošna ugotovitev inšpektorjev za delo je, da je bilo v lanskem letu zaznati večje fluktuacije pri zaposlitvah, še posebej zato, ker se delavci hitreje kot v prejšnjih letih odločijo za zamenjavo delodajalca, saj je bilo v letu 2024, splošno gledano, na trgu dela veliko povpraševanje po delovni sili.

Zakon o urejanju trga dela

Z vidika nadzora nad spoštovanjem določil ZUTD so za IRSD pomembne zlasti vsebine, ki se nanašajo na javno objavo prostega delovnega mesta, na začasno ali občasno delo upokojencev ter na zagotavljanje dela delavcev uporabniku. Inšpektorji so v letu 2024 ugotovili približno enako število kršitev kot v letu 2023, in sicer **170 kršitev** (v letu 2023 je bilo ugotovljenih 172 tovrstnih kršitev). Velika večina ugotovljenih kršitev se je nanašala na institut zagotavljanja dela delavcev uporabniku (členi od 163. do 174.a ZUTD).

Kršitve ZUTD s področja nadzora IRSD si sledijo glede treh različnih vsebinskih sklopov na:

- **kršitve glede javne objave prostega delovnega mesta oziroma vrste dela pri ZRSZ** (kršitve tretjega odstavka 7. člena ZUTD): v letu 2024 so bile ugotovljene **4 kršitve** omenjene določbe (v letu 2023 sta bili ugotovljeni 2 takšni kršitvi), ki predvideva obveznost delodajalcev iz javnega sektorja in gospodarskih družb v večinski lasti države, da morajo pri zavodu za zaposlovanje javno objaviti vsako prosto delovno mesto oziroma vrsto dela, razen v primerih izjem od obveznosti javne objave, ki jih določa zakon, ki ureja delovna razmerja;
- **kršitve glede izvajanja instituta začasnega ali občasnega dela upokojencev** (členi od 27.a do 27.d člena ZUTD): v letu 2024 so inšpektorji ugotovili **27 kršitev** v zvezi s tem (v letu 2023 je bilo ugotovljenih 17 tovrstnih kršitev), največ se jih je nanašalo na vodenje dnevnih evidenc prihoda in odhoda ter števila dejansko opravljenih ur začasnega ali občasnega dela (27.č člen ZUTD – 10 kršitev) in na prekoračitev

dovoljenega delovnega časa pri tovrstnem delu (27.c člen ZUTD – 9 kršitev);

- **kršitve glede zagotavljanja dela delavcev uporabniku** – teh je bilo v letu 2024 ugotovljenih **139** (v letu 2023 pa je bilo tovrstnih kršitev ugotovljenih 153).

Pri nadzorovanju spoštovanja določb ZUTD, vezanih na **začasno ali občasno delo upokojencev**, se s tem srečujemo v različnih dejavnostih. Ugotovljene nepravilnosti se nanašajo na prekoračitve dovoljenega števila opravljenih ur in na nepravilno vodenje oziroma odsotnost vodenja dnevnih evidenc opravljenega dela. Dokazovanje tovrstnih kršitev je oteženo zaradi nepopolnega oziroma dvomljivega vodenja dnevnih evidenc opravljenega dela, saj pogosto ne odražajo dejanskega stanja.

Posebej velja izpostaviti področje **posredovanja dela delavcev uporabniku brez dovoljenja in vpisa v register pri ministrstvu, pristojnem za delo, oziroma preprosto povedano nezakonito posojanje delovne sile**. V zvezi s tem je bilo v letu 2024 ugotovljenih **52** kršitev tega instituta, t.j. **168. člena ZUTD** (v letu 2023 pa v 55 primerih), k temu pa je treba prišteti še **6 kršitev 169. člena omenjenega zakona** (v letu 2023 je bilo 12 tovrstnih kršitev), ki so se nanašale **na delodajalce s sedežem v drugi državi članici EU, EGP ali v Švicarski konfederaciji**, ki so na območju Republike Slovenije opravljali dejavnost zagotavljanja dela delavcev uporabniku brez dovoljenja in vpisa v evidenco na MDDSZ.

V letu 2024 je bilo **44** ugotovljenih **kršitev drugega odstavka 166. člena ZUTD, storjenih s strani uporabnikov-naročnikov, ki so na delo sprejemali delavce od delodajalcev, ki niso imeli dovoljenja in niso bili vpisani v register** (v letu 2023 je bilo ugotovljenih 70 takšnih kršitev). V letu 2024 so bile glede zagotavljanja dela delavcev uporabniku ugotovljene tudi posamezne kršitve 163. in 165. člena ZUTD.

V zvezi s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi med delavcem in delodajalcem, ki v skladu z določili ZUTD opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku, je bila v letu 2024 ugotovljena **kršitev drugega odstavka 63. člena ZDR-1-D** (v letu 2023 so bile ugotovljene 4 take kršitve), ki določa, da morata uporabnik in delavec v času opravljanja dela delavca pri uporabniku glede pravic in obveznosti upoštevati določbe tega zakona, kolektivnih pogodb, ki zavezujejo uporabnika, oziroma splošnih aktov uporabnika. V letu 2024 pa je bila ugotovljena tudi **kršitev petega odstavka 62. člena ZDR-1-D**, ki določa, da je uporabnik odgovoren za pravilnost in popolnost podatkov o obstoju pogojev za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas, v kolikor so pri uporabniku podani zakonsko določeni pogoji za sklenitev take pogodbe in ob upoštevanju zakonsko določenih časovnih omejitev za njeno sklenitev in da je uporabnik odgovoren tudi za pravilnost in popolnost podatkov o plačilu za delo, ki jih daje delodajalcu za zagotavljanje dela za namene obračuna plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja.

Kot navedeno se pri nadzorih določb ZUTD srečujemo predvsem s problematiko nezakonitega posredovanja (posojanja) delovne sile. Pri tem velja opozoriti, da zakon pri definiciji posredovanja delovne sile navaja le zaposlene delavce, ne zajame pa primerov, ko gre za posredovanje študentov, delavcev po pogodbi civilnega prava, upokojencev. Na IRSR smo že v preteklosti in tudi sedaj predlagamo, da bi bile potrebne spremembe zakona, in kot smo seznanjeni, so le-te v postopku priprave. Ocenjujemo, da je nezakonitega posojanja oziroma posredovanja delavcev s strani delodajalcev, ki za to ne izpolnjujejo pogojev, veliko. Ugotavljanje elementov posredovanja delovne sile pa je zelo zahtevno. Udeleženci (naročnik in izvajalec) tovrstnega početja so postali previdni in poskušajo formalno, v sklenjeni pogodbi prikazati, da gre za poslovno sodelovanje, čeprav se dejansko izvaja posredovanje delavcev.

Posebej velja izpostaviti dejavnost gradbeništva, ki se (upoštevaje veljavno definicijo posojanja po prvem odstavku 163. člena ZUTD) na večjih projektih/gradbiščih, ne more izvajati drugače kot da so izpolnjeni znaki nezakonitega zagotavljanja delavcev uporabniku. Glavni izvajalci se tega zavedajo in s formalnimi ukrepi ter pravno dodelanimi pogodbami poskušajo zakriti te znake (pogodba o poslovnem sodelovanju pravno izredno dodelana, formalno se določi vodja podizvajalca, pogodbe o najemu delovnih sredstev, izdani računi za gradbena dela, ipd.). Dejavnost se izvaja na prostem, dejanska situacija se dnevno spreminja, menjujejo se udeleženci gradnje, gradbišče se po določenem obdobju zaključi. V tej dejavnosti se je vzpostavila tudi praksa, kjer pogodbeni delodajalec-podizvajalec dejansko posoja drugemu delodajalcu-naročniku »svojega s.p.-ja«. Gre za situacije, ko ima gradbeno podjetje poleg zaposlenih delavcev sklenjene pogodbe o sodelovanju z osebami, ki imajo status samostojnega podjetnika (dejansko jih »zaposluje«).

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Stanje na gradbišču z vidika nadzora postane nepregledno, ko je na gradbišču poleg delavcev naročnika (ki so pogosto v manjšini) še veriga več podizvajalcev z zaposlenimi delavci in samostojnimi podjetniki, ki so z njimi v pogodbenem odnosu. Zadeva postane še bolj kompleksna, ko ima vsaj eden od podizvajalcev sedež v drugi državi EU in je na gradbišče napotil svoje delavce. V takšnih situacijah je dejansko stanje izredno težko dokazovati, saj gre za delo na podlagi pogodbe civilnega prava z elementi delovnega razmerja (delo s.p.) in za t.i. posojanje delovne sile ter še element napotovanja delavcev iz EU.

Samo z inšpekcijskimi ukrepi stanja ne bo mogoče urediti. Pri izvajanju akcije v dejavnosti gradbeništva načrtujemo različne pristope in smo mnenja, da bi se veljalo tej panogi posvetiti z namenom, da se z ustrezno zakonodajo bolje uredi to področje. Upoštevati je treba, da se dejavnost gradbeništva lahko opravlja z zelo majhnim denarnim vložkom, nekateri delodajalci niti nimajo večjih osnovnih sredstev, važno je, da zaposlijo delavce in jih potem posojajo. To tudi pomeni, da ustanavljanje nove pravne osebe in zaposlitev-premestitev delavcev na novo pravno osebo ni posebej zahtevno. Po našem mnenju bi bilo smiselno postaviti pravila, ko je na posameznem gradbišču večje število udeležencev gradnje, kakšni so med njimi odnosi, kdo nosi odgovornost, na kakšen način mora potekati sodelovanje naročnik-podizvajalec, koliko dolgo verigo podizvajalcev lahko dopustimo ipd. Razmišljati bi veljalo o ustanovitvi paritetnega sklada. Paritetne sklade ima veliko zahodnoevropskih držav, RS takšnega sklada nima. In kot smo že omenili, bi za to dejavnost veljalo razmišljati v smeri, da bi določili obveznost elektronskega vodenja evidentiranja delovnega časa.

Podobno se je prikrito nezakonito zagotavljanje dela delavcev uporabnikom, razširilo na proizvodnjo, predelovalno dejavnost, skladiščno dejavnost, polnjenje polic v trgovskih centrih, gostinstvo itd. Navedena praksa je seveda pravno sporna, a hkrati zelo razširjena. Postopki v zvezi z dokazovanjem nezakonitosti posredovanja dela delavcev uporabniku so zelo zahtevni, saj je že prvi korak, to je neposredna zaznava nezakonitega opravljanja dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku na terenu, prav zaradi prikrivanja in lažnega prikazovanja dejanskega stanja tako s strani delodajalcev kot tudi delavcev velikokrat onemogočena ali izjemno otežena. Nadzori so dolgotrajnejši, saj posredovalci na različne načine poskušajo prikriti elemente nezakonitega posredovanja. Delavce npr. razpršijo po celotni Sloveniji različnim uporabnikom, sklepajo najemne pogodbe za najem prostorov in delovne opreme, sklepajo navidezne pogodbe o poslovnem sodelovanju, računi za opravljeno delo posredovanih delavcev se glasijo na plačilo navidezno opravljenih storitev ali celo plačilo blaga, dejansko pa gre za plačilo opravljenega dela posredovanih delavcev.

Nezakonito zagotavljanje dela delavcev uporabnikom odkrivamo zlasti v usmerjenih akcijah nadzora, ko na deloviščih največkrat obravnavamo tujce, ki delajo v težkih pogojih dela in za nizko plačilo, marsikdaj ne da bi sploh vedeli, kdo je dejansko njihov delodajalec. V zadnjem obdobju smo tudi z bolj usmerjenim pristopom ugotavljali posojanje delavcev v kovinski industriji.

V zvezi z dejavnostjo posredovanja delovne sile velja omeniti veliko število delodajalcev, ki so vpisani v Register domačih pravnih in fizičnih oseb za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku, kar pomeni, da imajo pravico zakonito opravljati to dejavnost (v času pisanja poročila je bilo v register vpisano več kot 120 delodajalcev). Med temi delodajalci je potrebno ločiti med »pravimi« agencijami, ki pri svoji dejavnosti spoštujejo zakonske določbe, ki določajo pravila posojanja, in takimi registriranimi delodajalci, ki so dovoljenje in vpis v register opravili samo z namenom, da se formalno zadosti zakonu in inšpektorju za delo. Način dela, sodelovanja med naročnikom in podizvajalcem, pa poteka mimo zavezujočih zakonskih določb ZDR-1 in ZUTD, ki urejajo posredovanje delavcev. Tovrstna praksa se uporablja zlasti v dejavnosti gradbeništva in kovinske industrije oziroma v dejavnostih, pri katerih se soočajo s pomanjkanjem delovne sile. Razlogov je več, eden je finančni vidik, saj zakoniti način posredovanja delavcev (urejen od 59. - 63. člena ZDR-1) za naročnika ne more biti cenejši kot je njegov zaposleni delavec. Omeniti je potrebno tudi delodajalce, ki so vpisani v register, sodelovanje z naročnikom pa formalno opravljajo na dva načina. Kot posredovanje delavcev in kot poslovno sodelovanje, dejansko pa ni razlike. Razlog je v tem, da zaposlujejo tujce, za katere so tovrstni delodajalci pridobili dovoljenja za zaposlitev, zato jih v skladu z določbo 5. odstavka 7. člena ZZSDT ne smejo posredovati uporabnikom (dokler ne pridobijo ustreznega soglasja). Ena od možnih rešitev bi bila, da bi s spremembo zakonodaje omejili agencije za delo, da bi lahko opravljale samo dejavnost posredovanja, ne pa tudi poslovnega sodelovanja.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Inšpektorji ocenjujejo, da je obstoječa pravna opredelitev zagotavljanja dela delavcev uporabniku (posojanje) v 1. odstavku 163. člena ZUTD pomanjkljiva in ne omogoča učinkovite zaščite javnega interesa ter preprečevanja nelojalne konkurence na trgu dela in spoštovanja določb ZUTD o zagotavljanju dela delavcev uporabniku. Iz navedenih razlogov smo tudi že podajali predloge za spremembe.

Poročamo tudi o posredovanju delavcev, ki ga izvajajo delodajalci s sedežem v EU. Gre predvsem za pravne osebe, ki imajo sedež na Hrvaškem, obravnavali pa smo tudi delodajalce s sedežem na Portugalskem in Slovaškem. Po naših informacijah so postopki zaposlitve delavcev tujcev na Hrvaškem mnogo enostavnejši in hitrejši kot v R Sloveniji. V takih nadzorih se uporabljajo predvsem določbe ZČmIS-1, v nadaljevanju ZDR-1 in ZUTD. Delodajalci s sedežem v EU, ki želijo zakonito opravljati dejavnost zagotavljanja delavcev uporabniku, morajo biti vpisani v Evidenco tujih pravnih in fizičnih oseb za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku. V času pisanja poročila je bilo v evidenco vpisanih 9 pravnih oseb s sedežem v EU.

Inšpekcijske nadzore ugotavljanja nezakonitega posredovanja dela delavcev drugemu uporabniku večkrat opravljamo skupaj s FURS, Policijo in TIRS in tako vsak organ v okviru svoje stvarne pristojnosti izvaja naloge na kraju delovišča, saj naknadni nadzori, ko se storitev ne izvaja več, niso učinkoviti, nemogoče je ugotoviti dejansko stanje in vročati pisanja, zaslišati odgovorne osebe itd.

TIRS v skladu s svojimi pristojnostmi odkriva delo na črno (v smislu ugotavljanja opravljanja neregistrirane dejavnosti posredovanja dela delavcev drugemu uporabniku). Poleg tega »posredovalci« posredujejo delavce različnih poklicnih profilov (peki, zidarji, varilci itd.) in za določene dejavnosti potrebujejo tudi obrtno dovoljenje, ki ga običajno ne pridobijo. FURS nadzira zaposlovanje na črno, v skladu s svojimi pristojnostmi pregleduje tudi knjigovodske listine, ugotovi, ali so določene listine oziroma računi izdani za navidezno opravljeno storitev oziroma plačilo blaga. Policija lahko pri nadzoru prijave začasnega prebivališča delavcev tujcev ugotovi, kje resnično prebivajo ti tujci oziroma kje se nahajajo ter kje delajo.

Opisani načini dela so žal pogosti, standardi dokazovanja, ki ga zahteva bodisi organ II. stopnje v primeru upravne prepovedne odločbe ali pa sodišče v prekrškovnem postopku, so zelo visoki. Pogledi na to, kdaj gre za posojanje, pa so tudi različni.

Tujci in napoteni delavci

V želji po učinkovitejšem poslovanju upravnih enot in pospešenem vključevanju tujcev na domači trg dela je Državni zbor 15. julija 2024 sprejel ZUOPUE, ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 62/2024, z dne 24. 7. 2024 in ki je začel veljati dne 25. 7. 2024. Zakon je prinesel pomembne spremembe, ki vplivajo na zaposlovanje tujcev in prinaša optimizacijo administrativnih postopkov za pridobitev enotnih dovoljenj za prebivanje in delo tujcev, ki jih slovensko gospodarstvo nujno potrebuje zaradi povečanja konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. ZUOPUE je uvedel dve pglavitni rešitvi. Spremenil je krajevno pristojnost upravnih enot v tujskih zadevah in dopustil možnost za tujce, ki jim omogoča zakonito delo in prebivanje v Sloveniji med trajanjem postopka obravnave vloge za izdajo prvega enotnega dovoljenja za prebivanje in delo za namen zaposlitve na upravni enoti, seveda ob sklenjeni pogodbi o zaposlitvi s tujcem in ob prijavi tujca v obvezna zavarovanja. Za delo inšpektorjev v inšpekcijskih nadzorih glede zakonitosti zaposlovanja tujcev je poznavanje ZUOPUE nujno, ne določa pa novih kršitev, ki bi bile v pristojnosti IRS D za ukrepanje.

Kršitve v zvezi z zaposlovanjem tujcev se statistično spremljajo po pojavnih oblikah in zato kršitve, ki so povezane s tujci, beležimo tudi pri drugih institutih delovnopravne zakonodaje. Tako na področju tujcev beležimo kršitve v povezavi z ZZSDT in kršitve, povezane s tujimi državljani, vezane na druge zakone (npr. ZDR-1). Ravno pri delodajalcih, ki zaposlujejo tuje državljane, je več kršitev vezanih na izplačila, vračanje denarja v gotovini, kršitve povezane z delovnim časom, vnaprej podpisane sporazumne odpovedi itd.

V letu 2024 je bilo ugotovljenih **53 kršitev ZZSDT** (v letu 2023 77 kršitev ZZSDT). Največ kršitev, in sicer **38, je bilo ugotovljenih zaradi nespoštovanja določbe četrtega odstavka 7. člena ZZSDT**, ker so delodajalci omogočali, da **so tujci opravljali drugo delo kot tisto, za katerega jim je bilo** v postopku izdaje ali

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma modre karte EU ali v postopku izdaje soglasja za zamenjavo **dano soglasje** ali za katerega je bilo izdano dovoljenje za sezonsko delo (preprosto povedano, tujec dela drugo delo kot tisto, za katero mu je bilo izdano soglasje). Inšpektorji so ugotovili tudi **5 kršitev petega odstavka 33. člena ZZSDT**, ker so delodajalci tujcem z dovoljenjem za začasno prebivanje, ki ni izdano zaradi zaposlitve, samozaposlitve ali dela, omogočili opravljanje dela v nasprotju s pogoji in elementi zaposlitve, navedenimi na informativnem listu. Ugotovljene so bile tudi **3 kršitve prvega odstavka 36. člena ZZSDT**, ki določa, da tuji delodajalec lahko z napotenimi delavci v RS izvaja storitve, vezane na dobavo blaga in servisiranje na podlagi prijave začetka izvajanja storitev. Dalje so bile ugotovljene **3 kršitve drugega odstavka 36. člena ZZSDT** tujih delodajalcev, katerih delavci so izvajali storitve, ki niso bile vezane na dobavo blaga in servisiranje. Ugotovljeni sta bili tudi **2 kršitvi tretjega odstavka 36. člena ZZSDT**, storjeni s strani tujih delodajalcev, zavezancev za prijavo, ker nista prijavila začetka izvajanja storitev v RS za napotene delavce pred začetkom izvajanja storitev. Inšpektorji so ugotovili tudi **1 kršitev drugega odstavka 45. člena ZZSDT**, po katerem je tujec dolžan na mestu, kjer dela, hraniti informativni list, če mu je bil vročen, ali dovoljenje za sezonsko delo, in ga na zahtevo pristojnega nadzornega organa predložiti kot dokazilo v postopku. Inšpektorji na terenu od tujih delavcev težko pridobijo informativne liste, saj delavci praviloma niso seznanjeni, da jih morajo imeti pri sebi. Vse postopke v zvezi z njihovo zaposlitvijo namreč vodijo delodajalci. Inšpektorji so ugotovili tudi **1 kršitev četrtega odstavka 45. člena ZZSDT**, ker tuji delodajalec med obdobjem napotitve ni hranil taksativno našteje dokumentacije iz citirane zakonske določbe oziroma je ni predložil na poziv nadzornega organa.

Glede na pomanjkanje delovne sile na področju celotne EU je področje tujcev in čezmejnega izvajanja storitev področje, ki zahteva že sedaj veliko pozornosti, še več jo bo treba v prihodnje. Nadzor tega področja po našem mnenju zahteva sistemski pristop, da bi bili postopki čim bolj učinkoviti. Ravno iz tega razloga se tudi na tem področju kot pomembno izkaže sodelovanje z drugimi nadzornimi organi, predvsem Policijo in FURS in tudi izmenjava informacij z ZRSZ.

Področje zaposlovanje in dela tujcev je tema, ki jo je potrebno obravnavati širše, ne samo z vidika inšpekcijskega nadzora IRSD. Pri zaposlovanju, pridobivanju dovoljenj za opravljanje dela in pridobivanju dovoljenj za prebivanje v RS (čeprav nekateri tukaj sploh ne bodo prebivali) se vzpostavljajo celotne verige na način, da je delodajalec tuj državljan, ki zaposluje tujce, praviloma državljane iste države. Med temi državljani obstaja zaprt krog, ki zasleduje določene cilje, pri čemer se izigrava zakonodaja z vidika optimizacije dobička in izigravanjem socialne zakonodaje. Gre za manjše delodajalce, ki so sploh na področju gradbeništva številni. Ravnanje teh delodajalcev z delavci se ne izboljšuje, še vedno v veliki meri kršijo pravice zaposlenih, ki večinoma ne znajo ne slovensko ne srbohrvaško in ne angleško. S tem je komunikacija otežena do te mere, da od takšnih oseb ni mogoče pridobivati nobenih izjav. Pri tej skupini tujcev veliko velja ustni dogovor - bolj kot s pogodbo o zaposlitvi dogovorjene obveznosti. Tako se dogaja, da delavci delo preko polnega delovnega časa prejemajo plačano kot povračilo stroškov ali v gotovini. Tudi regres se izplačuje v različnih višinah in se z njim dejansko plačujejo opravljene nadure. Pogosto se dogaja, da morajo zaposleni delavci določen del denarja, ki so ga prejeli na bančni račun, vrniti delodajalcu - lastniku v gotovini. V tem delu pogosto letijo očitki na IRSD zaradi neukrepanja, čeprav v zvezi s tem nima pristojnosti. Gotovinsko poslovanje, davki in prispevki sodijo v pristojnost FURS, razlogi zakaj nekdo komu izroča gotovino, ali to počne prostovoljno ali je v to prisiljen, pa sodi v področje kazenskega prava. V kolikor inšpektorji zaznajo opisane situacije o tem obveščajo pristojne organe. Ta skupina tujcev dobro pozna socialne pravice in socialne transferje, do katerih so upravičeni, in to s pridom izkoriščajo. Delavci pogosto dela v RS sploh ne opravljajo, temveč delajo v drugi državi EU oziroma so razpršeni, nadzor nad njihovim neposrednim delom je praktično nemogoč. Takšni delodajalci v Sloveniji nimajo upravljalско-vodstvene strukture. Vse administrativno poslovanje jim vodi računovodski servis, običajno je na naslovu računovodstva tudi sedež podjetja. Pogosto določena računovodstva vodijo administrativno poslovanje za več takih delodajalcev. Včasih v inšpekcijskih nadzorih sodelujejo ravno omenjeni računovodski servisi, ki poskrbijo, da je poslovanje delodajalcev zakonito, da uspejo pridobiti socialne transferje in pravice, da z dokumentacijo zavajajo nadzorne organe, se pritožujejo nad njihovimi odločitvami in seveda zato prejmejo plačilo od naročnika.

Tudi letu 2024 smo prejeli obvestila upravnih enot, ki izdajajo enotna dovoljenja tujcem, o sumih kršitev pri izplačilih plač, o dejanskem delu tujcev in o dejanskem prebivališču tujcev. Opažamo, da delodajalci

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

začasno povečajo izplačila delavcem (fiktivno jim zvišajo plačo ali pa izplačajo kilometrino in druge dodatke z namenom, da bi prikazali višje dohodke v določenem časovnem obdobju, ki so potrebni za izpolnjevanje pogojev za združitev družine), da le-ti pridobijo dovoljenja za bivanje družinskih članov, s tem pa večinoma postanejo tudi prejemniki socialnih pomoči, nato pa dohodke ponovno znižajo na običajno raven.

Mogoče velja na tem mestu opozoriti na problematiko oziroma sporne prakse ustanavljanja družb s strani tujih državljanov iz tretjih držav, ko je postavljena odgovorna oseba s prebivanjem v tujini, v tretji državi. Pravna oseba v inšpekcijskem nadzoru je odzivna in sodeluje le toliko časa (npr. pošto dviga neznan računovodski servis), dokler ni ugotovljena prva kršitev. Po tem se odzivnost konča, pošte ne prevzema, nihče ni več pooblaščen za sodelovanje v postopku. Začnejo pa se priprave na prenašanje posla-dejavnosti na drugo, že vnaprej pripravljeno pravno osebo. Ko nadzorni organi (IRSD, FURS) s postopki pridejo proti koncu, se dejavnost prenese.

Če smo v preteklosti obravnavali predvsem tujce, ki prihajajo z območja nekdanje skupne države, pa je bilo zaradi pomanjkanja delovne sile v letu 2024 povečano tudi zaposlovanje tujcev iz daljnovzhodnih držav kot so Indija, Pakistan, Filipini, Bangladeš ipd. Povečanje števila teh državljanov zaznavamo kot zaposlovanje pri slovenskih delodajalcih in pri napotitvah delavcev v Slovenijo iz držav EU. Ta skupina delavcev je zaradi kulturne različnosti, nepoznavanja jezika, oteženega sporazumevanja in oddaljenosti od matične države še bolj ranljiva. Navedene okoliščine, zlasti pa nepoznavanje jezika, otežujejo inšpekcijski nadzor, zlasti pri pridobivanju resničnih informacij.

Zaradi zagotavljanja čim boljšega spoštovanja pravic teh delavcev je smiselna postavitev informacijskih točk, kjer bi lahko tujci v jeziku, ki ga razumejo, prejeli vse potrebne informacije glede pravic, prijavili kršitve, dobili informacije, kako se vključiti oziroma integrirati v družbo ipd., kar je še posebej pomembno v prvem obdobju prebivanja in dela. Ozaveščanje delavcev je nujno, da se zagotovi spoštovanje njihovih pravic.

V zvezi z zaposlovanjem delavcev iz daljnovzhodnih držav opazujemo, da so se pojavile nekakšne »agencije«, ki v teh državah iščejo delavce in jih nato ponujajo slovenskim delodajalcem. Te agencije teh tujcev ne zaposlujejo, zaposleno imajo le nekaj administrativnega osebja, zato nadzor s strani IRSD na opravljanje njihove dejavnosti nima velikega vpliva. Drugače pa je z delodajalci, ki so vzpostavili način (»kanale«), kako zaposliti delavce iz azijskih držav in jih tudi zaposlijo pri sebi, nato pa delavce dejansko posojajo pod pretvezo poslovnega sodelovanja. Bodisi v Sloveniji ali pa jih napotijo v državo EU.

V zvezi z navedeno problematiko »posojanja« pojasnjujemo, da s strani ZRSZ prejemamo pobude za nadzor kršitev 7. člena ZZSDT. Težavo pri dokazovanju kršitev navedenega člena predstavlja okoliščina, da omenjeni delavci delo opravljajo na različnih lokacijah, za katere ne moremo vedeti, nekatere so tudi v tujini, kjer nadzora sploh ne moremo opraviti. Posredovanje delavcev je mogoče dokazati (in še to z velikimi težavami) le z neposrednim ogledom delovišča oziroma delovnega procesa.

Dodajamo še, da so bile ugotovljene tudi kršitve **4. alineje prvega odstavka 54. člena ZDR-1**, ki izrecno določa, v katerih primerih se lahko sklene pogodba o zaposlitvi za določen čas. V **19 primerih** je bilo ugotovljeno, da **je bila pogodba o zaposlitvi za določen čas za zaposlitev tujca ali osebe brez državljanstva**, ki ima enotno dovoljenje, kot ga določa zakon, ki ureja vstop in prebivanje tujcev, in dovoljenje za sezonsko delo, kot ga določa zakon, ki ureja zaposlovanje, samozaposlovanje in delo tujcev, razen kadar je enotno dovoljenje izdano na podlagi soglasja za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, **sklenjena v nasprotju z izjemo, določeno v tem členu**.

V aktivnosti za **čimprejšnjo odpravo posledic poplav in plazov**, ki so **avgusta 2023** hudo prizadeli dobršen del Slovenije, **je bilo nujno pritegniti tudi tujo delovno silo**. ZIUOPZP je omogočil prednostno zaposlovanje tujcev iz tretjih držav, ki za vstop in bivanje v Sloveniji ne potrebujejo vizuma. V citiranem zakonu, ki se je uporabljal do 31. 8. 2024, so določeni **začasni ukrepi na področju opravljanja dela tujih delavcev v Republiki Sloveniji in za nadzor nad njimi je pristojen IRSD** (99. člen). Gre za interventne ukrepe na področju opravljanja dela tujih delavcev v RS za kar **37 poklicev**, določenih z odredbo ministra pristojnega za delo, **nujnih za odpravo in preprečitev posledic poplav in plazov, za katere je postopek izdaje dovoljenj oz. soglasij na ZRSZ hitrejši**. Po navedenem interventnem zakonu lahko tudi tuji

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

delodajalci opravljajo storitve odpravljanja posledic poplav in plazov v RS s svojimi zaposlenimi napoteni tujimi delavci le na podlagi izdanega soglasja ZRSZ za napotene delavce ter potrdila o vloženi vlogi za izdajo enotnega dovoljenja. Kršitev po navedenem interventnem zakonu doslej nismo ugotovili.

V zvezi z nadzorom določb ZZSDT bi opozorili, da IRSD želi nadgraditi izvajanje določbe drugega odstavka 44. člena ZZSDT, ki naj bi IRSD omogočala neposreden vpogled v elektronske evidence zavoda in upravnih enot glede podatkov o enotnih dovoljenjih. Trenutno podatke lahko pridobivamo preko sistema INSPIS, ki je namenjen pisarniškem poslovanju, podatki, ki so potrebni za inšpekcijski nadzor, pa so nepopolni (primeroma ni razvidna navedba delovnega mesta iz informativnega lista, v primerih, ko kontrola trga dela ni obvezna, npr. varilec). IRSD nadaljuje z aktivnostmi za izboljšanje dostopa in s tem učinkovitejše delo inšpektorjev, poteka testiranje nove aplikacije.

IRSD opravlja nadzor tudi nad tujimi delavci, ki jih tuji delodajalci **napotijo na delo v Republiko Slovenijo**. Te napotitve se izvajajo na podlagi dveh zakonov. Ko gre za napotovanje delavcev s strani delodajalcev, ki imajo sedež v tretji državi (kot npr. BiH, Srbija itd.), je potrebno spoštovati določbe ZZSDT. Ko pa gre za napotitve s strani delodajalcev, ki imajo sedež v državah EU, pa veljajo določbe ZČmIS-1. Pri izvajanju napotitev so tuji delodajalci poleg določb navedenih zakonov dolžni spoštovati določbe 210. člena ZDR-1, ki določa pravice napotenih delavcev, ki jih morajo tuji delodajalci zagotoviti v Sloveniji.

Pri izvajanju inšpekcijskih nadzorov v zvezi s tem je potrebno najprej izpostaviti zahtevnost nadzora. Inšpekcijski nadzor se namreč izvaja nad tujim delodajalcem, kar posledično za seboj potegne težave, kot so sporazumevanje, vročanje dokumentov, neodzivnost delodajalca, izvršitev odločbe inšpektorja, izterjava globe. Ko gre za delodajalce s sedežem v EU, se določene težave, vsaj formalno, uspejo reševati s sodelovanjem preko sistema IMI, ki je urejeno v določbah ZČmIS-1. Ko pa gre za delodajalce iz tretjih držav, pa so možnosti končnega uspeha bistveno manjše. Možno je ukrepanje, ko določene nepravilnosti prerastejo v kaznivo dejanje in v obravnavo vključimo tudi Policijo.

Tako kot v prejšnjem poročevalskem obdobju smo tudi v letu 2024 pri izvajanju napotitve na delo v Slovenijo zaznavali, da se je formalno-pogodbeno opredeljena storitev izvajala kot posojanje delavcev.

Čezmejno izvajanje storitev, ki jo opravljajo delodajalci iz EU, ureja ZČmIS-1. Zakon regulira in ureja delovnopравни status vseh napotenih delavcev, kot so določeni z ZDR-1. ZČmIS-1 določa pogoje, pod katerimi lahko pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti s sedežem v RS, začasno opravljajo čezmejne storitve v EU. Prav tako določa pogoje, pod katerimi lahko pravne in fizične osebe, registrirane v drugih državah EU, izvajajo storitve v RS, ter postopek mednarodnega sodelovanja.

ZČmIS-1 je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 40/2023 in je pričel veljati 18. 4. 2023, njegovo II. Poglavje, Čezmejno izvajanje storitev delodajalcev in samozaposlenih oseb, se je pričelo uporabljati s 1. 1. 2024. ZČmIS-1 je IRSD naložil dodatne obveznosti na področju naknadnega preverjanja pogojev izpolnjevanja pogojev za izdajo potrdil A1 slovenskim delodajalcem in na področju napotitev voznikov v mednarodnem cestnem prometu.

V okviru ZČmIS-1 (35. člen) so bila sprejeta nova pravila glede davčne obravnave dohodkov delavcev, ki so napoteni na delo v tujino, saj je z dnem uveljavitve tega zakona prenehal veljati drugi odstavek 144. člena ZPIZ-2. Plačilo za delo pri napotenih delavcih od 1. 1. 2024 dalje vključuje vse sestavne dele plačila za delo, ki so obvezni po zakonodaji države, v katero je delavec napoten, in določeni v nacionalnih zakonih ali drugih predpisih, kolektivnih pogodbah in splošno uporabnih arbitražnih odločbah. Za izplačila plač za obdobje od vključno januar 2024 dalje se tako tudi za napotene delavce na delo v tujino (velja tako za napotitev po 12. ali 13. členu Uredbe ES 883/2004 kot tudi za napotitev v tretje države) v osnovo za obračun in plačilo prispevkov všteva celotna izplačana plača, torej tudi tisti del plače, ki jo delavci prejmejo izključno samo zaradi napotitve na delo v tujino. Te spremembe vplivajo na obdavčitev in postopke za napotene delavce, ki opravljajo delo izven Slovenije. Navedeno pomeni, seveda ob doslednem spoštovanju delovno pravne zakonodaje, vključno s pravilnim vodenjem evidenc o izrabi delovnega časa, bistveno povečanje stroškov dela za slovenske delodajalce, ki svoje delavce napotujejo na delo v tujino.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Inšpektorji v postopkih inšpekcijskega nadzora ugotavljajo, da izplačila delavcev sicer so v skladu s slovensko zakonodajo, niso pa v skladu s predpisi države, v katero je bil delavec napoten na delo, temveč delodajalec izpolnjuje le minimum po slovenski zakonodaji. Inšpektor nima neposrednih pooblastil za ukrepanje, saj gre za pravice delavca, ki izhajajo iz tuje zakonodaje. V kolikor je ob inšpekcijskem nadzoru inšpektor ugotovil, da delodajalec delavcu, napotenemu v drugo državo EU, obračunava in izplačuje plačo le v višini slovenske minimalne plače oziroma v višini, ki je nižja od plače, določene v državi gostiteljici, kamor je bil delavec napoten na delo, je preveril, ali je pogodba o zaposlitvi začasno napotenega delavca na delo v tujino sklenjena v skladu s 1. odstavkom 209. člena ZDR-1 (v zvezi s tem je dobrodošla zakonska sprememba 209. člena ZDR-1 ter določitev prekrška po 24. točki prvega odstavka 217.a člena ZDR-1, v kolikor pogodba o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini ne vsebuje sestavin iz prvega odstavka 209. člena ZDR-1). V kolikor je inšpektor ugotovil, da pogodba o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini ne vsebuje sestavin v skladu s prvim odstavkom 209. člena tega zakona, je inšpektor ukrepal v skladu s pristojnostmi. Poleg tega ima inšpektor možnost opraviti notifikacijo suma kršitev tujim nadzornim organom s priloženimi dokazi ter odstopiti zapisnik o opravljenem inšpekcijskem nadzoru z ugotovljenim dejanskim stanjem o sumu kršitev davčnih predpisov, s priloženimi dokazi, pristojnemu nadzornemu organu: FURS, na podlagi 3. odstavka 32. člena ZIN.

Pri napotitvah, ko slovenski delodajalec delavca napoti v državo EU, so inšpektorji ob inšpekcijskih nadzorih zaznali nepravilno obračunavanje in neplačevanje prispevkov in davkov od dejansko opravljenega dela napotenega delavca v tujini v višini predpisane minimalne plače oziroma minimalne urne postavke v državi gostiteljici, s tem, da je delavcu na plačilni listi obračunana slovenska minimalna plača ter razlika do minimalne plače v tujini, preostalo izplačilo pa se je opravilo pod »krinko« potnih stroškov, povračila stroškov za prevoz, kilometrine ipd., kar pomeni brez obračunanih prispevkov in davkov, s čimer je bil delavec prikrajšan za plačilo pripadajočih prispevkov za socialna zavarovanja za opravljeno delo v tujini, država pa za plačilo predpisanih davkov.

Izpostavili bi obravnavani primer v letu 2024, ko je slovenski delodajalec napotoval svoje zaposlene delavce, državljane tretjih držav (Bangladeš) na delo v države EU, pri tem pa je delodajalec delavcem izplačeval minimalno plačo in več tisoč evrov potnih stroškov, tudi do 5.000 evrov na mesec posameznemu delavcu. Zaradi suma storitve kaznivega dejanja kršenja temeljnih pravic delavcev po 1. odstavku 196. člena KZ-1 ter suma storitve kaznivega dejanja davčne zatajitve po 1. odstavku 249. člena KZ-1, je bilo pristojnim organom podano naznanilo suma storitve kaznivih dejanj.

Na področju čezmejnega izvajanja storitev in v okviru **napotovanja tujih delodajalcev s sedežem v EU, ki so v RS čezmejno izvajali storitve**, je v letu 2024 IRSD nadziral tako spoštovanje določb ZČmIS in ZČmIS-1 in pri nadzoru ugotovil skupaj **65 kršitev**, kar je podobno kot v letu 2023, ko je bilo ugotovljenih 68 takšnih kršitev. **14 ugotovljenih kršitev v letu 2024** se je nanašalo na **prvi odstavek 14. člena ZČmIS-1 v povezavi s prvo, drugo in četrto točko**, in sicer so tuji delodajalci v kar 12 primerih čezmejno izvajali storitve kljub neizpolnjenim pogojem, kljub dejstvu, da niso razpolagali z veljavnim potrdilom A1 za napotenega delavca, ki ustreza opredelitvi čezmejnega izvajanja storitve. Dalje je bilo letu 2024 ugotovljenih **14 kršitev prvega odstavka 14. člena ZČmIS in 34 kršitev prvega odstavka 16. člena ZČmIS-1, skupaj torej kar 48 kršitev navedenih dveh zakonskih določb**, ki določata, da tuji delodajalec pred začetkom izvajanja storitve ni opravil prijave storitve, je opravil nepopolno prijavo storitve ali storitve ni izvajal v skladu z opravljeno prijavo storitve. Primerjalno so v letu 2023 inšpektorji ugotovili le 18 tovrstnih kršitev, kar pomeni v letu 2024 več kot 100% povečanje ugotovljenih kršitev, da delodajalec pred začetkom izvajanja storitve ni opravil prijave storitve, je opravil nepopolno prijavo storitve ali storitve ni izvajal v skladu z opravljeno prijavo.

Inšpektorji so ugotovili tudi **2 kršitvi osmega odstavka 16. člena ZČmIS-1**, ker tuji delodajalci niso zagotovili v času čezmejnega izvajanja storitev v Republiki Sloveniji na kraju opravljanja storitev hrambe dokumentacije oziroma je niso predložili na poziv inšpektorja ali na poziv inšpektorja niso predložili prevoda, in sicer izvodov pogodb o zaposlitvi oziroma izvodov plačilnih list.

Ugotovljenih je bilo tudi **6 kršitev drugega odstavka 210. člena ZDR-1** (v letu 2023 je bilo ugotovljenih 8 navedenih kršitev), ker tuji delodajalec napotenemu delavcu ni zagotovil pravice po predpisih Republike Slovenije in po določbah kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti, ki urejajo odmore in počitke ter plačilo za delo, če je to za napotenega delavca ugodneje.

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Za leto 2024 ocenjujemo, da se je povečalo število napotenih delavcev iz EU v R Slovenijo. Po številu prevladujejo delodajalci s sedežem v R Hrvaški, ki v R Slovenijo napotujejo pri njih zaposlene delavce. Problematika postaja še bolj občutljiva, ker je veliko napotenih delavcev državljanov tretjih držav in sicer iz Azije (Bangladeš, Indija, Uzbekistan itd.), ki so posebej ranljiva kategorija. Napotitve so tudi iz Slovaške, Romunije, Madžarske, tudi iz Portugalske. Pri takih napotitvah inšpektorji varujejo dva interesa. Prvi so določbe ZČmIS-1, namenjene predvsem zakonitosti-pravilnosti napotitve, kar dejansko pomeni pošteno konkurenco in boj proti dumpinškim cenam storitev iz EU. Inšpektorji preverjajo, ali se napotitev lahko sploh izvaja in ali so plače enake slovenskim. S potekom časa bo izziv predstavljalo tudi ugotavljanje trajanja napotitev. Čezmejna storitev je mišljena kot začasna, kratkotrajna, praviloma največ dve leti. Lahko se nam bo pričelo dogajati, da bodo podjetja iz EU, kjer so plače nižje, ravno tako prispevki in davki, ostajala dlje časa oziroma tak način dela izvajala kot nekaj trajnega, kar je vsekakor ugodno za slovenskega naročnika. Drug interes, ki ga mora IRSD varovati, so pravice napotenih delavcev. Če so ti državljani tretjih oddaljenih držav, so toliko bolj ranljivi, zaradi kulturnih razlik in nepoznavanja jezika pa je njihovo varovanje toliko bolj zahtevno.

Kot zanimivost pri napotovanju velja omeniti športno turistične dejavnosti na reki Soči, ki jih z napotenimi delavci izvajajo tuje agencije s sedežem v EU, zelo pogosto kot nelojalna konkurenca. V zvezi s tem je IRSD sodeloval na spletnem sestanku, ki ga je organiziral JZ Triglavski narodni park, na katerem smo udeležence seznanili s pravili napotitev, pogoji, obrazci ipd., sodelovali smo tudi v skupnih akcijah nadzora.

Ker je nadzor nad napotenimi delavci najbolj učinkovit na kraju opravljanja dela, je pri tovrstnih nadzorih na terenu nujno dobro sodelovanje in izvedba nadzorov s policisti, ki so specializirani in poznajo svoje pristojnosti po Zakonu o tujcih, in delavci FURS. O izvajanju spornih napotitev je IRSD pogosto seznanjen s strani Policije in FURS. Nadzora določenih spornih napotitev pa se lotevamo na podlagi analize prijav izvajanja storitev. Izvajanje inšpekcijskih nadzorov nad tujimi delodajalci, ki izvajajo napotitve, je zahtevno (odgovorne osebe niso prisotne, problem jezika, vročanje dokumentov, izvrševanje izrečenih glob). Zakonodaja je sicer teoretično zelo dobro zastavljena in deluje v primeru delodajalcev, ki resno poslujejo in imajo tudi namen tako nadaljevati. Drugače pa je v primerih, ko gre za delodajalce, ki imajo drugačne namene. Ključnega pomena je sodelovanje med nadzornimi organi držav članic EU, izmenjava podatkov in tudi opravljanje nadzorov v obeh državah, kjer je sedež in kjer se opravlja dejavnost. Inšpektorji se v okviru nadzora določb ZČmIS poslužujejo zaprosil za pravno pomoč tujim nadzornim organom in poročajo o pozitivnih izkušnjah sodelovanja preko sistema IMI z nekaterimi tujimi nadzornimi organi. Pri spremembah ZČmIS-1 smo si prizadevali, da bi v določenih situacijah, ko dejansko težko ukrepamo zoper tujega delodajalca, z upravno odločbo lahko ukrepali zoper slovenskega naročnika. Naša razmišljanja so bila zavržena z obrazložitvijo, da bi bila taka ureditev v nasprotju z evropskim pravnim redom.

Na podlagi izmenjave informacij in izkušenj, ki smo jih imeli ob sodelovanju s tujimi nadzornimi organi (Belgija, Nizozemska, Avstrija, Italija), ocenjujemo, da ima naša zakonska ureditev nekaj dobrih rešitev, ki jih tam ne poznajo. Nekateri tuji nadzorni organi so nas obveščali, da imajo težave s slovenskimi delodajalci, ki posojajo delavce njihovim delodajalcem, oziroma se veriga posojanja nadaljuje naprej. Pri tem smo ugotavljali, da pričakujejo pomoč s strani Slovenije. Za takšne primere pri nas ZČmIS-1 določa možnost prepovedne odločbe, če se napotitev izvaja brez potrdila A1 ali v nasprotju z njim. Predvidena je tudi kazenska določba. Ravno tako obstaja možnost ukrepanja s prepovedno odločbo po določbah ZID-1, če gre pri izvajanju storitve za posredovanje-posojanje delovne sile v nasprotju z določbami ZUTD. V tovrstnih primerih lahko ukrepamo tudi zoper naročnika s prepovedno odločbo in globo. Iz informacij tujih nadzornih organov izhaja, da take možnosti nimajo.

Druge kršitve s področja nadzora delovnih razmerij

V letu 2024 so inšpektorji na področju nadzora delovnih razmerij ugotavljali tudi druge kršitve, vendar je stanje na tem področju primerljivo s prejšnjim letom.

V letu 2024 je bilo ugotovljenih 119 kršitev **instituta letnega dopusta**, kar je nekoliko manj kot v preteklem letu. Največ nepravilnosti je bilo povezanih z izdajanjem obvestil o odmeri letnega dopusta in s samo izrabo letnega dopusta.

Inšpektorji za delo poročajo, da nekateri delodajalci obvestila o odmeri letnega dopusta izdajajo z zamudo, po 31. 3., kar predstavlja kršitev drugega odstavka 160. člena ZDR-1. Ugotovljenih je bilo 43 kršitev, povezanih s tem. Nekateri, predvsem manjši delodajalci, zaradi nepoznavanja zakonodaje, obvestil o odmeri letnega dopusta delavcem niti ne vročajo.

Ko govorimo o prikrajšanju delavcev za pravico do koriščenja letnega dopusta, velja izpostaviti dejavnosti gradbeništva in prevozov v mednarodnem cestnem prometu, kjer delavci pogosto ne izrabijo celotnega letnega dopusta ali pa dopusta, ki bi v enem delu trajal najmanj dva tedna. Razloge bi lahko iskali v pomanjkanju kadra, pa tudi v tem, da se nekateri delodajalci odločijo za tak način poslovanja. Gre za specifični dejavnosti, za kateri je značilno delo v neenakomerno razporejenem delovnem času, praviloma vedno več kot je delovna obveza in da so zaposleni pretežno tujci. Tako se dogaja, da se delavcu na plačilni listi, ko delavec ne dela, obračuna-prikaže kot izraba letnega dopusta, istočasno pa se izrabijo-brišejo presežne ure. Ko se delavec odloči za prijavo, to prijavi, kot da mu delodajalec ni plačal letnega dopusta.

Pogosta je kršitev, ko delavec en del letnega dopusta ne izrabi v trajanju najmanj dveh tednov. Pri tem delodajalci navajajo, da je taka želja delavcev. To velikokrat tudi drži, saj delavci, predvsem tujci z območja nekdanje skupne države, letne dopuste raje razdrobijo na krajša obdobja, da lahko večkrat za dlje časa odidejo domov. Poleg tega ob določenih praznikih (verskih ali družinskih) delodajalec nima veliko možnosti odločati o tem, ali bo delavec za nekaj dni odšel na letni dopust ali ne. Delavec bo to v vsakem primeru storil. Zelo pogosto se kršitve glede pravice do letnega dopusta ugotavljajo pri delodajalcih, kjer so ugotovljene tudi kršitve glede delovnega časa, odmorov in počitkov. **Kršitev, povezanih z izrabo letnega dopusta, je bilo 46.**

Kršitve v zvezi z odmero dolžine letnega dopusta smo v letu 2024 beležili tudi zaradi tega, ker delodajalec pri odmeri letnega dopusta delavcu ni upošteval vseh kriterijev za odmero letnega dopusta, določenih v kolektivni pogodbe dejavnosti, v kolikor ga ta zavezuje.

Pogosta so bila vprašanja povezana z neizrabo letnega dopusta v zvezi z odškodnino za neizrabljen letni dopust, ko delodajalci ob prenehanju delovnega razmerja, ali pa ko zaradi daljše odsotnosti zaradi bolezni delavci niso izrabili letnega dopusta, delodajalec te ne želi izplačati. Gre za spor, ali je bila bolniška odsotnost »daljša« oziroma delavec sploh ni zahteval izrabe letnega dopusta, reševanje le-tega pa je v pristojnosti sodišča.

Na področju **varstva nekaterih kategorij delavcev** so inšpektorji za delo najpogosteje obravnavali kršitve, povezane z delovnim časom. Gre za primere, ko se delavcem (starejšim delavcem, nosečim delavkam, staršem, ki negujejo otroka starega do treh let) odreja nadurno delo oziroma delo v neenakomerno razporejenem delovnem času brez pisnega soglasja, oziroma primere, ko delavcem, ki delajo krajši delovni čas v skladu s predpisi o pokojninskem ali invalidskem zavarovanju ali zdravstvenim zavarovanjem, odrejajo delovni čas nad omejitvijo. Kot zanimivost lahko omenimo, da si nekateri delodajalci pogosto omejuje, povezano s starševstvom, razlagajo tako, da tovrstna ureditev velja samo za matere in ne za očete.

V varovani kategoriji starejših delavcev, zlasti v kovinski industriji, je pogosta kršitev odrejanja nočnega dela brez soglasja starejšega delavca, zato inšpektorji pogosto preverjajo soglasja, ki so predhodno potrebna za urejanje nočnega in nadurnega dela v tej kategoriji delavcev.

Inšpektorji za delo pri varovani kategoriji **mlajših od 18 let** (v praksi gre praviloma za dijake stare od 16 do 18 let, ki delajo na podlagi napotnice) nadzirajo, ali se dogajajo kršitve, povezane z delovnim časom. Za to kategorijo delavcem veljajo strožje določbe. Njihov delovni dan je omejen na 8 ur dnevno, teden na maksimalno 40 ur tedensko, tedenski počitek mora trajati najmanj 48 ur ipd. V nadzorih inšpektorji preverjajo delovni čas oseb mlajših od 18 let. Gre predvsem za dela kot so strežba v gostinskih lokalih, opravljanje raznih lažjih del v trgovini in skladiščih. Število ugotovljenih kršitev na tem področju ne izkazuje, da bi bila tovrstna problematika v porastu.

Pri varovani kategoriji otrok **mlajših od 15 let** je pomembna vloga IRSD povezana z izdajo dovoljenj za opravljanje dela otrok po drugem odstavku 211. člena ZDR-1.

Inšpektorji zaznavajo problematiko tudi pri kršitvah pravic **delovnih invalidov**, predvsem v delu, ki se nanaša na zagotavljanje opravljanja drugega dela, ki je ustrezno delavčevi preostali delovni zmožnosti. Obravnavali smo primere, ko delodajalci invalidu ne omogočijo ustreznega dela in ne spoštujejo omejitev, priznanih z odločbo o invalidnosti. Inšpektorji v praksi ugotavljajo, da so pravice invalidov urejene samo pravno formalno (z urejeno dokumentacijo), dejansko pa drugo ustrezno delovno mesto ni zagotovljeno. Največkrat delavci invalidi opravljajo še naprej isto delo kot v času pred nastalo invalidnostjo in se jim ne zagotavlja delovnega okolja in delovnih obremenitev, ki ustrezajo njihovi delovni zmožnosti.

Zaznani so tudi primeri, ko se invalidu, za katerega poteka postopek odpovedi pogodbe o zaposlitvi in je na čakanju na delo doma, ne zagotovi ustrezne višine nadomestila (namesto 100 odstotnega potrebnega nadomestil pogosto prejema 80 odstotno nadomestilo). IRSD je o takih primerih pogosto obveščen s strani Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi Ministrstva za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti. Inšpektorji pa na podlagi takega obvestila opravijo inšpekcijski nadzor.

V povezavi z varovanimi kategorijami delavcev prihaja tudi veliko pisnih vprašanj, na katera odgovarjamo v obliki strokovne pomoči.

Naloga inšpektorjev za delo je med drugim tudi **nadzor nad izvajanjem posameznih določb ZJRS**, in sicer predvsem v zvezi z izvajanjem 14. in 16. člena ZJRS. V zvezi z rabo slovenskega jezika so inšpektorji v letu 2024 ugotovili 12 kršitev navedenih členov ZJRS.

Prvi odstavek 14. člena ZJRS določa, da morajo vse pravne osebe zasebnega prava in fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost, poslovati s strankami na območju RS v slovenščini. Kadar je njihovo poslovanje namenjeno tudi tujcem, se poleg slovenščine lahko uporablja tudi tuji jezik. Drugi odstavek 14. člena ZJRS pa določa, da je dolžnost zasebnega delodajalca ali delodajalke, da glede na predvidljivo pogostnost in zahtevnost jezikovnih stikov s strankami določi za posamezno delovno mesto potrebno zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine ter pri objavi prostih delovnih mest, na katerih se predvidevajo jezikovni stiki s strankami, kot pogoj izrecno navede zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine.

V 16. členu pa ZJRS določa, da mora v slovenščini potekati tudi notranje poslovanje pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano dejavnost, ki se nanaša na urejanje pravic in dolžnosti iz delovnega razmerja, na dajanje navodil in obveščanje delavcev ali delavk ter na varstvo pri delu. Če gre za delovno razmerje s tujcem, ki opravlja sezonska dela, je pri tem dopustna souporaba tujega jezika. Navedene pravne in fizične osebe pri razpisih za zasedbo delovnih mest ne smejo od kandidatov ali kandidatke zahtevati pisnih vlog samo v tujem jeziku.

Pri drugih področjih dela, ki spadajo v pristojnost IRSD, je nujno potrebno izpostaviti področje **obvezne vključitve delavcev v poklicno zavarovanje s strani delodajalcev po ZPIZ-2**. V skladu s 350.a členom ZPIZ-2 je IRSD pristojen za nadzor nad izvajanjem drugega odstavka 200. člena ZPIZ-2. Sicer je IRSD organ nadzora nad izvajanjem vključitve v poklicno zavarovanje, vendar pa ni pristojen ugotavljati, katera so tista delovna mesta, za katera bi morala biti vključitev v poklicno zavarovanje obvezna. Z ZPIZ-2 je bila predvidena ustanovitev posebne sedemčlanske komisije, ki bi ugotavljala obveznost poklicnega zavarovanja, ter z novelo zakona še ustanovitev petčlanske komisije, ki bi bila pristojna za ugotavljanje delovnih mest, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje pri posameznem zavezancu (delodajalcu).

Komisiji še vedno nista ustanovljeni, čeprav je od uveljavitve zakona minilo kar nekaj let, prav tako niso določena merila oziroma ni bila izdana uredba, s katero bi se določila merila za ugotavljanje delovnih mest iz prvega odstavka 199. člena zakona. Inšpektorji ugotavljajo, da se je tudi v samih nadzorih izkazalo, da IRSD ne more učinkovito ugotavljati, katera so tista delovna mesta, za katera bi morala biti vključitev v poklicno zavarovanje obvezna.

V zvezi s to problematiko je inšpektorat izdal nekaj ureditvenih odločb, s katerimi je zahteval, da se delavce v dejavnosti prevozov v cestnem tovornem prometu vključi v poklicno zavarovanje. Z izjemo enega primera-odločbe, pri katerem je šlo samo za dva delavca voznika, nobena odločba ni zdržala preizkusa pritožb delodajalcev oziroma visokih standardov, ki jih zahteva organ druge stopnje. Primerjava s sodbami delovnega sodišča, ki razsoja v individualnih tožbenih zahtevkih delavcev, pokaže, da se je sodišče zadovoljilo z bistveno nižjim standardom dokazovanja, kot ga zahteva druga stopnja v upravnih postopkih. Pri preučevanju navedene problematike so deljena stališča tudi v tem, da pristojnost inšpektorja nastopi šele takrat, ko ima delodajalec že sklenjeno pogodbo s kapitalsko družbo in ni spora o tem, da mora določeno delovno mesto biti vključeno v poklicno zavarovanje. Če bi inšpektor ugotovil, da delavec, ki zaseda tako delovno mesto, ni vključen v zavarovanje, potem bi izdal odločbo in to zahteval. Rešitev situacije, ko delodajalec sploh nima sklenjene pogodbe s kapitalsko družbo in ko je potrebno najprej ugotoviti, ali sploh gre za delovno mesto, ki spada v poklicno zavarovanje, pa ne more biti zgolj v pristojnosti inšpektorja za delo. Ker celoten sistem, kot ga določa zakon, še vedno ni vzpostavljen, se vse breme in odgovornost prenaša na IRSD kot najnižjega deležnika v tej verigi. Zato je nujna čimprejšnja vzpostavitev sistema, kot ga predvideva zakonodaja.

Inšpektorji za delo so v letu 2024 preverjali tudi morebitne **kršitve v zvezi s sprejetjem interventne zakonodaje v zvezi z odpravo posledic naravnih nesreč** (katastrofalne poplave v avgustu 2023) – ali so bili delodajalci upravičeni do povračila nadomestila plače delavcem zaradi nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile ter delnega povračila nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo- ter povračila izplačanih plač delavcem, ki so odpravljali posledice poplav in plazov pri delodajalcu.

Več o ugotovitvah s področja nadzora spoštovanja interventne zakonodaje je napisano v poglavju Usmerjeni nadzori IRSD v letu 2024.

6. USMERJENI NADZORI IRSD V LETU 2024

USMERJENI NADZORI IRSD V LETU 2024

V letu 2024 je IRSD izvedel **9 usmerjenih akcij nadzora oziroma poostrenih celoletnih usmerjenih nadzorov**, od tega štiri na področju nadzora delovnih razmerij in pet na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu.

Tabela 3: Usmerjeni nadzori IRSD v letu 2024

Naziv usmerjenega nadzora	Delovna razmerja	Varnost in zdravje pri delu
Akcija nadzora nad izvajanjem 131. člena ZDR-1	x	
JAD 2024 - trgovina z ljudmi	x	x
Usmerjena akcija poostrenega nadzora nad spoštovanjem ZČmIS-1, v zvezi z napotenimi delavci tujih delodajalcev, pri naročnikih storitev v RS, v povezavi z ZUTD ter ZDR in nad spoštovanjem ZZSDT	x	
Usmerjeni nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti gostinstva in turizma	x	
Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti gradbeništva	x	
Akcija nadzora nad izvajanjem začasnih ukrepov po ZOPNN-F in ZIUOPZP	x	
Usmerjeni nadzor nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Usmerjeni nadzor gradbišč 2024)		x
Usmerjena akcija poostrenega nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil - reprezentativni vzorec 2024		x
Akcija v okviru SLIC kampanje o nezgodah pri delu 2024		x
Usmerjeni nadzor nad izvajanjem predpisov v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen		x

Z usmerjenimi nadzori IRSD nadzira izvajanje zakonodaje s področja delovnih razmerij ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih v dejavnostih, v katerih se določene kršitve pogosteje ugotavljajo ali za katere ocenjujemo, da predstavljajo večje tveganje z vidika pojavljanja kršitev ter zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu oziroma preverja izvajanje določenih zakonskih institutov.

V okviru **usmerjenih nadzorov IRSD** v letu 2024 je bilo opravljenih **4.872 inšpekcijskih pregledov** od 11.385 inšpekcijskih pregledov s področja varnosti in zdravja pri delu ter delovnih razmerij v letu 2024. Inšpekcijski pregledi v okviru usmerjenih akcij nadzorov oziroma poostrenih celoletnih usmerjenih nadzorov tako zajemajo skoraj 43 % opravljenih inšpekcijskih pregledov in predstavljajo pomemben vidik delovanja IRSD.

Več informacij o namenu, izvedbi in ugotovitvah posameznih usmerjenih nadzorov je razvidnih iz poročil o izvedbi posameznih usmerjenih nadzorov, objavljamo v nadaljevanju.

Akcija nadzora nad izvajanjem 131. člena ZDR-1

IRSD že več let ugotavlja največ kršitev v zvezi s plačilom za delo. Uresničevanje pravice do regresa za letni dopust je neodtujljiva pravica, pomembna pa je tudi z vidika tesne povezave s koriščenjem letnega dopusta, ki je namenjen obnovi psihofizičnih sposobnosti delavcev. Zato je IRSD tudi v letu 2024 nadaljeval z izvajanjem rednega poostrenega nadzora pri delodajalcih glede plačila regresa, pri čemer se je nadzor opravljal tudi za preteklo leto v okviru zastaralnega roka.

USMERJENI NADZORI IRS D V LETU 2024

V okviru te akcije so inšpektorji opravili **1.627 inšpekcijskih pregledov** in pri tem ugotovili **447 kršitev**. Za ugotovljene nepravilnosti v tem poostrenem nadzoru je bilo izrečenih **533 različnih ukrepov**, večinoma so bili prekrškovne narave. Izdanih je bilo 71 odločb o prekršku z izrekom globe, 195 odločb o prekršku z izrekom opomina ter 55 plačilnih nalogov. Izrečenih je bilo tudi 163 opozoril po ZP-1. 43 ukrepov je bilo ureditvene narave, od tega 27 ureditvenih odločb in 16 opozoril po ZIN. Podano je bilo tudi 1 naznanilo zaradi suma storitve kaznivega dejanja.

Primerjalno navajamo podatke o akciji nadzora nad izvajanjem 131. člena za leto 2023, ko so inšpektorji opravili 851 inšpekcijskih pregledov in pri tem ugotovili 437 kršitev, kar pomeni, da se je število kršitev glede na število opravljenih inšpekcijskih pregledov prepolovilo.

Iz ugotovitev za leto 2024 izhaja, da se je največ ugotovljenih kršitev (291) nanašalo na drugi odstavek 131. člena, ki določa, da se mora regres delavcu izplačati najkasneje do 1. julija tekočega koledarskega leta. 46 kršitev se je nanašalo na prvi odstavek 131. člena ZDR-1, ki določa, da je delodajalec dolžan delavcu, ki ima pravico do letnega dopusta, izplačati regres za letni dopust najmanj v višini minimalne plače. 20 kršitev se je nanašalo na določbo 3. odstavka 131. člena, ki omogoča da se lahko v primeru, ko je s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti določeno v primeru nelikvidnosti delodajalca, določi kasnejši rok izplačila regresa, vendar najkasneje do 1. novembra tekočega koledarskega leta. 89 kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi s sorazmernostjo dela regresa in 1 kršitev je bila ugotovljena v zvezi z delom v primeru krajšega delovnega časa, kjer ima delavec pravico do regresa sorazmerno delovnemu času, za katerega je sklenil pogodbo, razen v primerih, ko delavec dela krajši delovni čas v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zdravstvenem zavarovanju, starševskem varstvu ali drugimi predpisi, ki tako določajo.

Inšpektorji so v sklopu akcije odkrili tudi druge kršitve delovnega razmerja. V zvezi s plačilnim dnem je bilo ugotovljenih 58 kršitev, medtem ko je bilo glede kraja in načina izplačila plače, kot ga določa 135. člen ZDR-1, ugotovljenih 28 kršitev. Inšpektorji so v okviru tega poostrenega nadzora ugotovili še posamezne kršitve glede letnega dopusta, kršitve v povezavi s kolektivnimi pogodbami, zaposlovanjem za določen čas, počitki, prenehanjem pogodbe o zaposlitvi idr. Skupaj je bilo ugotovljenih 726 kršitev ZDR-1. Ob tem je bilo v nadzorih ugotovljenih tudi 57 kršitev ZEPDSV. Zabeleženih je bilo še 63 kršitev v povezavi z dolžnostmi zavezanca v postopku inšpekcijskega nadzora in nemotenim opravljanjem nalog inšpekcijskega nadzora. Primeroma so bile ugotovljene še nekatere druge kršitve delovnopravne zakonodaje.

Inšpekcija nadzora delovnih razmerij je tudi v letu 2024 opravljala nadzore na podlagi izmenjave podatkov, prejetih s strani FURS, in na podlagi prijav delavcev. Inšpektorji ugotavljajo, da pojavne oblike kršitev glede izplačila regresa za letni dopust ostajajo podobne, pri čemer se pojavljajo nekatere sistemske pomanjkljivosti.

Po zakonu je delodajalec delavcu, ki ima pravico do letnega dopusta, dolžan izplačati regres za letni dopust najmanj v višini minimalne plače. To določilo je bilo v letu 2024 kršeno v 46 primerih. Najpogostejša kršitev ostaja zamuda pri izplačilu regresa. V večini primerov gre predvsem za nekajdnevno zamudo po 1. juliju oziroma po 1. novembru tekočega leta. Delodajalci kot razlog navadno navajajo slabo finančno stanje podjetja. Inšpektorji so v letu 2024 ugotovili 291 takšnih kršitev. Inšpektorji so ugotovili nekaj kršitev v zvezi z zamudo pri izplačilu regresa v primerih, ko so delodajalci regres izplačevali po obrokih zaradi težav z likvidnostjo. Tega instrumenta so se večinoma posluževali manjši delodajalci. Težava nastopi pri ugotavljanju nelikvidnosti, saj ni zakonsko določenih meril. Inšpektorji so ugotovili 20 kršitev v povezavi s kasnejšim rokom izplačila regresa brez dokazane nelikvidnosti podjetja, to je do 1. novembra.

Izplačilo sorazmernega dela regresa, ko delavec preneha z delom tekom leta, se pogosto ne izvrši pravočasno, saj ZDR-1 ne določa roka izplačila. Težava pri določanju rokov izplačila je tudi pri delavcih, ki nastopijo delo po 1. juliju, saj zanje ni zakonsko določenega roka za izplačilo regresa in tako tudi ne določenega prekrška. Inšpektorji ugotavljajo, da prihaja do neizplačila regresa predvsem delavcem, ki niso zaposleni za celo koledarsko leto. Neizplačilo sorazmernega dela regresa je bilo zaznano tudi v primerih predčasnega prenehanja pogodb o zaposlitvi. Določilo, da če ima delavec pravico do izrabe le sorazmernega dela dopusta, ima pravico tudi do sorazmernega dela regresa, je bilo kršeno v 89 primerih.

Inšpektorji opažajo, da se regres izplačuje v različnih višinah. V nekaterih primerih delodajalci delavcem

izplačujejo le zakonski minimum in ne upoštevajo kolektivne pogodbe, ki določa višino regresa. V drugih podjetjih je regres izplačan v najvišji zakonsko določeni višini kot stimulacija za delo ali kot izplačilo nadur. Do pogostih kršitev pri regresu prihaja tudi zaradi neenakomernega izplačila regresa v podjetju, ko delodajalci delavcem zaradi bolniškega staleža izplačajo nižji regres kot preostalim. Dodaten problem se pojavi pri višini izplačila regresa za letni dopust delavcem, ki pri delodajalcu niso zaposleni celo leto, oziroma pri delavcih, ki menjajo delodajalca tekom meseca. Odprte so dileme, kako se izračuna oziroma katero enoto se vzame za izračun sorazmernega dela regresa, saj je tudi sodna praksa zelo neenotna, od tega, da se računa po dnevih, do tega, da se računajo le polni meseci (v tem primeru delavec izgubi 1/12 zneska).

V nekaterih primerih so delodajalci izplačali regres v gotovini, kar povečuje tveganje za zlorabe, saj ZDR-1 predvideva izplačevanje regresa na transakcijski račun. Zaznani so tudi primeri, ko so (zlasti tuji) delodajalci od (navadno tujih) delavcev zahtevali, da izplačani regres vrnejo nazaj v gotovini. Potrebni so dodatni mehanizmi, ki bi preprečili takšno izkoriščanje delavcev.

Na splošno velja za leto 2024 ugotovitev, da je kršitev manj kot v preteklih letih in da je nadzor s strani inšpekcije pri delodajalcih smiselno opravljati tudi v prihodnje, saj prisotnost inšpekcijskega nadzora v podjetjih pripomore k rednemu izplačevanju regresa.

Akcija nadzora nad izvajanjem začasnih ukrepov po ZOPNN-F in ZIUOPZP

IRSD je v času od 1. 12. 2023 do 31. 3. 2024 izvedel akcijo nadzora nad izvajanjem začasnih ukrepov zaradi posledic poplav in zemeljskih plazov v avgustu 2023 in sicer glede nadomestila plač zaradi višje sile, delnega povračila nadomestila plač delavcem na začasnem čakanju na delo ter povračil izplačanih plač delavcem, ki so odpravljali posledice poplav in plazov pri delodajalcih po ZOPNN-F in ZIUOPZP, pri naključno izbranih delodajalcih po prejetih podatkih ZRSZ o delodajalcih, ki so strani ZRSZ prejeli odločbe o priznanju povračila izplačanih nadomestil plač oziroma odločbe o priznanju delnega povračila izplačanih nadomestil plač.

V navedeni akciji je bilo opravljenih skupaj **299 inšpekcijskih nadzorov** in ob njih je bilo ugotovljenih **63 kršitev**. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z vodenjem evidenc o izrabi delovnega časa (33) in v zvezi z izplačili nadomestil plač za čas čakanja na delo oziroma za čas višje sile (25). Za ugotovljene kršitve je bilo delodajalcem izrečenih **35 ukrepov** v skladu s pristojnostmi.

V zvezi z ugotovljenimi kršitvami je IRSD v desetih primerih obvestil ZRSZ in sicer je šlo za manjše kršitve pri izplačilih subvencioniranih nadomestil, pri nekaterih pa je obstajal tudi sum neupravičene pridobitve denarne pomoči (dvom v obstoj višje sile). Splošna ugotovitev po opravljenih navedenih vzorčnih inšpekcijskih nadzorih je, da so delodajalci ob naravni katastrofi – poplavih v avgustu 2023, v večini ravnali skladno z zakonodajo.

Usmerjena akcija poostrenega nadzora nad spoštovanjem ZČMIS, v zvezi z napotenimi delavci tujih delodajalcev, pri naročnikih storitev v RS, v povezavi z ZUTD ter ZDR-1 in nad spoštovanjem ZZSDT

Na podlagi sestanka z ZRSZ v aprilu 2024 glede napotenih delavcev, državljanov tretjih držav, zlasti Uzbekistana, Indije, Nepala, Filipinov, Bangladeša in Severne Makedonije s strani delodajalcev iz EU v RS, med katerimi prevladujejo hrvaški delodajalci, na podlagi ZČMIS-1, v povezavi s sumom kršitev drugega odstavka 166. člena ter 169. člena ZUTD in na podlagi programskih usmeritev sistemskih usmerjenih poostrenih nadzorov čezmejnega izvajanja storitev napotenih delavcev, zagotavljanja dela delavcev

USMERJENI NADZORI IRSD V LETU 2024

uporabnikom ter zaposlovanja in dela tujcev, je IRSD v času od 1. 6. 2024 do 30. 6. 2024 izvedel akcijo nadzora nad spoštovanjem ZČmIS, v zvezi z napotnimi delavci tujih delodajalcev pri naročnikih storitev v RS v povezavi z ZUTD ter ZDR-1 in nad spoštovanjem ZZSDT pri subjektih ciljno usmerjenih inšpekcijskih nadzorov.

V navedeni akciji je bilo opravljenih skupaj **59 inšpekcijskih nadzorov**. Ob navedenih inšpekcijskih nadzorih je bilo ugotovljenih **34 kršitev**.

Inšpektorji so ob inšpekcijskih nadzorih ugotavljali, da tuji delodajalci pred pričetkom opravljanja storitev z napotnimi delavci v RS niso prijavili oziroma so opravili nepopolno prijavo storitev ali storitev niso izvajali v skladu z opravljeno prijavo storitve. Inšpektorji so tudi ugotavljali, da posamezni napotni delavci niso razpolagali z A1 potrdili. Nadzori so bili opravljeni pri delodajalcih – naročnikih storitev, ki vključujejo v delovne procese tudi delavce tujce, ki so jih na delo k njim napotili tuji delodajalci. Inšpektorji so ugotavljali kršitve pri slovenskih naročnikih, ker so sprejemali na delo delavce od tujega delodajalca, da so pri njih opravljali delo po njihovih navodilih in pod njihovim nadzorom ter z njihovimi delovnimi sredstvi (posojanje delovne sile), za kar bi tuji delodajalci morali imeti dovoljenje MDDSZ in za kar bi tuji delodajalec moral biti vpisan v evidenco tujih družb za zagotavljanje dela delavcev uporabniku pri MDDSZ. Ob inšpekcijskih nadzorih je bilo tudi ugotovljeno, da posamezni tuji delodajalci napotnim delavcem v RS za opravljeno delo v RS niso zagotavljali najmanj minimalne slovenske plače.

Za ugotovljene kršitve je bilo zavezancem izrečenih **13 ukrepov** v skladu s pristojnostmi.

Inšpektorji so izpostavili predvsem problem sporazumevanja s tujimi delavci in pooblaščenici delodajalcev oziroma tolmačenja ter vročanja tujim delodajalcem, pri katerih je bil opravljen inšpekcijski nadzor.

Usmerjen nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti gostinstva in turizma

Na podlagi programskih usmeritev IRSD za leto 2024 smo od 1. 8. 2024 do 31. 10. 2024 izvajali poostreni nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti gostinstva in turizma (v nadaljnjem besedilu: poostren nadzor).

Poostren nadzor se je izvajal predvsem glede instituta plačila za delo (prepozna izplačila plač, delno izplačevanje plačila za delo v gotovini, neizdajanje plačilnih list, premalo oziroma prepozno izplačan regres za letni dopust, premalo izplačan regres za prehrano) ter glede spoštovanja določb o delovnem času (npr. nezagotavljanje odmorov, počitkov, delo preko polnega delovnega časa), zaradi česar se je nadzoroval tudi institut vodenja evidenc izrabe delovnega časa.

Poostren nadzor se je izvajal v sodelovanju z inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu, saj je bilo v dejavnosti gostinstva in turizma pričakovati tudi kršitve na tem področju.

Inšpektorji so v okviru tega nadzora na področju delovnih razmerij opravili **301 inšpekcijski pregled** in pri tem ugotovili **332 kršitev**. Za ugotovljene nepravilnosti je bilo izrečenih **142 različnih ukrepov**, večina je bila prekrškovne narave. Največ (skupno 29) je bilo izrečenih opozoril po ZP-1. Glede upravnih ukrepov poročamo o izdanih 13 ureditvenih odločbah in 11 opozorilih po ZIN.

Največ ugotovljenih kršitev se je nanašalo na institut plačila za delo, in sicer 102, od tega pa je bilo največ kršitev 131. člena ZDR-1, ki se nanaša na izplačilo regresa (42), pri čemer so inšpektorji ugotavljali kršitve določbe predvsem v delu, ki se nanaša na zamude pri izplačilih in neizplačilih sorazmernega dela regresa. Ugotovljenih je bilo 24 kršitev 134. člena ZDR-1 glede plačilnega dne, 5 kršitev pa je bilo ugotovljenih glede kraja in načina izplačila plače. Posamične kršitve so inšpektorji za delo ugotovili glede izplačila dodatkov, povračila stroškov v zvezi z delom in plačilnega dne.

Glede delovnega časa je bilo ugotovljeno, da je največkrat kršena določba 155. člena ZDR-1, ki določa počitek med zaporednima delovnima dneva. Ugotovljenih je bilo 37 tovrstnih kršitev. Ugotavljale so se

kršitve glede zagotavljanja tedenskega počitka (156. člen ZDR-1), glede razporejanja delovnega časa (148 čl. ZDR-1) ter glede zagotavljanja odmora med delovnim časom (154. čl. ZDR-1). Kršitve beležimo tudi glede obveščanja o odmeri letnega dopusta za tekoče koledarsko leto ter pravice do počitka med dvema dnevoma v trajanju najmanj 12 zaporednih ur pri delavcu, ki še ni dopolnil 18 let starosti.

Glede spoštovanja določb noveliranega ZPDSV je bila v poostrenem nadzoru ugotovljena 101 kršitev. Prevladovale so kršitve določbe 18. člena ZEPDSV (62), še posebej v delu, ki se nanaša na vpisovanje izrabe in obsega izrabe odmora med delovnim časom ter na vpisovanje neopravljenih ur, za katere se prejema nadomestilo plače iz sredstev delodajalca, z oznako vrste nadomestila. 21 kršitev se je nanašalo na nevedenje evidence o izrabi delovnega časa (12. člen ZEPDSV). Posamične kršitve so se nanašale tudi na hrambo evidence ter vpogled v podatke iz evidence o izrabi delovnega časa.

V manjšem obsegu so se pojavljale kršitve glede omejitev začasnega in občasnega dela (27.c. in 27.č člen ZUTD), opravljanja ali omogočanje opravljanja drugega dela kot tistega, za katerega je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja (7. člen ZZSDT) ter glede zaposlovanja samozaposlovanja in dela tujcev z dovoljenjem za začasno prebivanje, ki ni izdano zaradi zaposlitve, samozaposlitve ali dela (33. člen ZZSDT).

Inšpektorji so glede poostrenega nadzora poročali tudi, da nekateri zavezanci na zahtevo inšpektorja in v roku, ki ga je določil inšpektor, niso dali pisnega pojasnila, dokumentacije in izjave v zvezi s predmetom nadzora.

Inšpektorji, ki so izvajali poostren nadzor, ugotavljajo, da je veliko delodajalcev, po njihovih navedbah, v stiski, ker nimajo dovolj delavcev, ki jih zaradi pomanjkanja interesa za ta poklic, kljub razpisom za prosta delovna mesta, ne uspejo zaposliti. Zaradi pomanjkanja kadra so pogostejše tudi kršitve v zvezi z delovnim časom.

Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti gradbeništva

Na podlagi programskih usmeritev IRSD za leto 2024 smo od 1. 10. 2024 do 30. 11. 2024 izvajali poostreni nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti gradbeništva (v nadaljnjem besedilu: akcija).

Nadzirali smo izvajanje določb ZZSDT, ZČmIS-1, ZEPDSV in ZDR-1 v delu, ki se nanaša na plačilo za delo, pri čemer se je pri izvajanju akcije posvetila pozornost tudi obstoju morebitnih indikatorjev za prepoznavo trgovine z ljudmi. Prav tako so inšpektorji opravljali nadzor tujih delodajalcev, ki so izvajali čezmejne storitve v Sloveniji oziroma napotovali delavce na delo v Slovenijo. Nadzor se je opravljal na večjih gradbiščih na posameznih OE, pri čemer smo pri izboru uporabili seznam aktivnih gradbišč, kjer se je domnevalo, da delo opravlja večje število »podizvajalcev« s tujimi delavci. Sodelovali smo s Policijo in v posamezne nadzore vključili večje število inšpektorjev zaradi celostne obravnave posameznega gradbišča.

Inšpektorji so v okviru te akcije na področju delovnih razmerij opravili **613 inšpekcijskih pregledov** in pri tem ugotovili **266 kršitev**. Za ugotovljene nepravilnosti je bilo izrečenih **158 različnih ukrepov**, večina je bila prekrškovne narave. Največ (skupno 74) je bilo izrečenih opozoril po ZP-1. Glede upravnih ukrepov poročamo o izdanih 37 ureditvenih odločbah in 8 opozorilih po ZIN.

Največ ugotovljenih kršitev se je nanašalo na institut plačila za delo, in sicer 75, od tega pa je bilo največ kršitev 131. člena ZDR-1, ki se nanaša na izplačilo regresa (35), pri čemer so inšpektorji pogosteje kot lani ugotavljali kršitve določbe v delu, ki se nanaša na zamude pri izplačilih in neizplačilih sorazmernega dela regresa. Ugotovljenih je bilo 6 kršitev 134. člena ZDR-1 glede plačilnega dne, 19 kršitev pa je bilo ugotovljenih glede kraja in načina izplačila plače. Kršitve so inšpektorji za delo ugotovili še glede nadurnega dela, razporejanja delovnega časa, počitka med dvema zaporednima dnevoma in glede položaja napotenih delavcev.

USMERJENI NADZORI IRS D V LETU 2024

Inšpektorji so ugotavljali tudi posamične kršitve določb, ki opredeljujejo sklepanje pogodb za določen čas in omejitev sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas, in sicer v manjšem obsegu kot prejšnje leto, medtem ko so ugotovili bistveno višje število kršitev glede obveznih sestavin pogodbe o zaposlitvi (24), kar je posledica novele ZDR-1D. Novela ZDR-1D v 31. členu določa dodatne obvezne sestavine pogodbe o zaposlitvi, in sicer je treba v pogodbo o zaposlitvi zapisati določilo o plačilu dodatkov k plači in drugih sestavin plače, navesti je treba plačilno obdobje, plačilni dan, način izplačevanja plače ter določilo o usposabljanju delavca, ki ga zagotovi delodajalec. Dodatne obvezne sestavine pogodbe o zaposlitvi je treba navajati v vseh pogodbah o zaposlitvah, ki so bile sklenjene po sprejetju novele ZDR-1D, torej po 16. novembru 2023. Dodatno novela ZDR-1D določa tudi nove obvezne sestavine pogodbe o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini. Kršitev prvega odstavka 31. člena ZDR-1 se od novele ZDR-1D dalje lahko sankcionirana z globo (skladno z novo 2.a točko prvega odstavka 217.a člena ZDR-1).

Leta 2023 smo v poostrenem nadzoru nad izvajanjem zakonodaje v dejavnosti gradbeništva beležili le 8 kršitev ZEPDSV, medtem ko je število kršitev v letu 2024 naraslo na 118, kar je tudi posledica novele zakona, ZEPDSV-A (veljavnost oziroma uporaba od 20. novembra 2023). Največ ugotovljenih kršitev se je nanašalo na vpisovanje podatkov v evidenco o izrabi delovnega časa za posameznega delavca (18. člen) ter glede kršenja četrtega odstavka 19. člena ZEPDSV. Z novelo zakona je dodan nov četrti odstavek 19. člena ZEPDSV, ki določa, da delodajalec delavcu zagotavlja vpogled v podatke iz evidence o izrabi delovnega časa, ki se nanašajo nanj. Delodajalec delavca pisno obvesti o podatkih iz evidence o izrabi delovnega časa za pretekli mesec do konca plačilnega dne. Pisno obvestilo se lahko pošlje tudi po elektronski poti na elektronski naslov delavca, ki ga zagotavlja in uporabo nalaga delodajalec. Delavec lahko od delodajalca enkrat tedensko zahteva, da ga pisno seznani s podatki iz evidence o izrabi delovnega časa. Za obveznost seznanitve iz prejšnjega stavka se šteje tudi neposreden elektronski dostop delavca do evidence o izrabi delovnega časa, ki ga zagotavlja delodajalec.

Na podlagi drugega odstavka 45. člena ZZSDT je tujec dolžan na mestu, kjer dela, hraniti informativni list, če mu je bil vročen, ali dovoljenje za sezonsko delo, in ga na zahtevo pristojnega nadzornega organa predložiti kot dokazilo v postopku. Inšpektorji poročajo, da tuji delavci pogosto niso seznanjeni s to obveznostjo do nadzornih organov.

Inšpektorji pri neposrednih nadzorih na gradbiščih ugotavljajo, da gre v delovnem procesu običajno za zaposlovanje tujih državljanov, v čedalje večji meri iz tretjih držav. Pri teh delavcih se običajno ugotavlja, da nimajo urejenega statusa, da ob sklenitvi delovnega razmerja niso bili seznanjeni, kje je njihov kraj opravljanja dela, zaznani pa so tudi primeri, ko delavci opravljajo delo na delovnem mestu, ki se razlikuje od naziva delovnega mesta v njihovem delovnem dovoljenju.

Inšpektorji v zvezi z nadzori na gradbiščih posebej izpostavljajo, da je komuniciranje z zastopniki in delavci pri izvajanju nadzora oteženo, saj slovenskega jezika po večini ne razumejo, zlasti pa je komuniciranje oteženo s tujimi delavci. Problem, ki se nanaša na jezikovne bariere, je opažen že več let.

Inšpektorji po opravljenih nadzorih opozarjajo na problematiko dela tujih delavcev po podjemnih pogodbah, in delo fizičnih delavcev, ki imajo registriran svoj s.p. Na gradbiščih se inšpektorji pogosto srečujejo s problematiko nezakonitega posojanja delovne sile in težavnostjo dokazovanja le-tega, kar smo predhodno že izpostavili.

Po poročanju inšpektorjev v opravljenih nadzorih na gradbiščih v okviru te akcije prevladujejo kršitve v zvezi z vodenjem evidence o izrabi delovnega časa. V večini primerov se ne nahajajo na sami lokaciji nadzora, pač pa jih vodijo nadrejeni na sedežu podjetja, kar omogoča naknadno prirejanje podatkov. Pogosto se dogaja, da evidence na gradbiščih niso dosegljive, pri marsikaterem delodajalcu pa se vodijo pavšalno, tako da je iz njih razvidno, da delavci delajo vsak dan natančno po 8 ur, kar glede na vremensko izpostavljenost dejavnosti, odpira vprašanje verodostojnosti predloženih evidenc. Posledično je težko tudi dokazovanje kršitev glede delovnega časa. Kršitve v zvezi s tem izhajajo tudi iz nerazumevanja pravnih institutov rednega delovnega časa, neenakomerne razporeditve delovnega časa, prerazporeditve delovnega časa, nadurnega dela, ki se odraža v neustreznem vodenju evidence o izrabi delovnega časa. Na posameznih gradbiščih je bilo ugotovljeno čezmejno izvajanje storitev delodajalca.

Inšpektorji ugotavljajo, da so nadzori na gradbiščih učinkovitejši ob sodelovanju z drugimi organi, kot npr. FURS, Policija, TIRS, in tako vsak organ v okviru svoje stvarne pristojnosti izvaja naloge na kraju delovišča.

Usmerjeni nadzor nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih

Usmerjeni nadzor gradbišč s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu je na slovenskih gradbiščih potekal v obdobju od **22. 1. 2024** do **29. 11. 2024**. Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so pri nadzoru **310 gradbišč** in **94 delovišč** (kratkotrajna dela na višini) opravili **1.403 preglede** pri **839 subjektih**. Pri tem je bilo ugotovljenih **2.078 kršitev** ter izdanih **970 ukrepov**. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z delom na višini (odri, varnostne ograje, dostopi), z zagotavljanjem uporabe ter neuporabo osebne varovalne opreme, s pisnim sporazumom po 39. členu Zakona o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1, Ur. l. RS, št. 43/11) na gradbiščih in z neupoštevanjem navodil koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu.

Na Inšpektoratu RS za delo smo v letu 2024 že šestnajstič izvedli celoletno akcijo v zvezi z izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Usmerjeni nadzor gradbišč 2024). Od leta 2015 do 2019 se je število pregledanih gradbišč s strani inšpektorjev VZD zmanjševalo (2015: 582, 2016: 451, 2017: 373, 2018: 314, 2019: 296), od leta 2020 do 2022 se je število pregledanih gradbišč povečevalo (2020: 415, 2021: 439, 2022: 468), v letih 2023 in 2024 pa je bilo število pregledanih gradbišč spet nižje (2023: 360, 2024: 310), tudi zaradi spremenjenega evidentiranja pregledanih gradbišč. Prisotnost inšpektorjev na gradbiščih je bila v letih 2023 in 2024 bolj enakomerna, saj ni bilo povečanih aktivnosti v okviru letne akcije (štiri tedne), ko je bila opravljena skoraj polovica vseh nadzorov. Od leta 2013 na inšpektoratu poostreno nadziramo tudi delovišča izvajalcev, kot so krovci, tesarji, kleparji, fasaderji in monterji oken. Na gradbiščih – deloviščih smo preverjali izvajanje ukrepov, ki so v skladu z minimalnimi zahtevami iz priloge IV Uredbe, uporabo in zagotavljanje uporabe osebne varovalne opreme. Prav tako pa smo nadzirali izpolnjevanje obveznosti naročnikov oz. nadzornikov projekta, koordinatorjev za VZD in (glavnih) izvajalcev.

Od 310 pregledanih gradbišč je bilo 15 % takih, na katerih je bilo od 1 do 5 delavcev, 51 % takih od 6 do 20 delavcev, 21 % takih od 21 do 50 delavcev in 13 % z več kot 50 delavci. Od 94 pregledanih delovišč (kratkotrajna dela na višini) je bilo 51 % takih, na katerih je bilo od 1 do 3 delavcev, 37 % takih od 4 do 6 delavcev, 6 % takih od 7 do 10 delavcev in 6 % z več kot 10 delavci. Največ delovišč je bilo pregledanih v krovstvu 35 % in fasaderstvu 29 %.

V okviru usmerjenega nadzora so inšpektorji izvajali nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti naročnikov in ugotovili, da 8 % naročnikov ni prijavilo gradbišč inšpekciji za delo 15 dni pred pričetkom del kljub izpolnjevanju pogojev za prijavo po Uredbi. Kopija prijave gradbišča je bila nameščena na vidnem mestu na 81 % gradbišč. Prijave gradbišč so bile zaradi sprememb ažurirane na 7 % gradbišč, morale pa bi biti na 12 %. Na 93 % gradbišč je dela izvajalo dva ali več izvajalcev, naročniki pa kljub temu na 5 % gradbišč niso imenovali koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu v skladu z Uredbo. Od prisotnih koordinatorjev na gradbiščih 5 % koordinatorjev ni bilo imenovanih s strani naročnika. Ugotovljeno je bilo, da so samo 3 % naročnikov prenesli svoje obveznosti po Uredbi na izvajalce del, kar zakonodaja prepoveduje, 5 % naročnikov pa ni zagotovilo izdelave varnostnega načrta, kot to določa Uredba.

V okviru usmerjenega nadzora se je izvajal nadzor nad delom koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu tako v fazi priprave kot v fazi izvajanja projekta. Ugotovljeno je bilo, da so bili na gradbiščih v 84 % imenovani isti koordinatorji tako za fazo priprave kot za fazo izvajanja projekta. Vsi varnostni načrti so bili narejeni v skladu s prilogo V Uredbe, v 5 % varnostnih načrtov pa ni bila izdelana uskladiitev s spremembami na gradbišču. Na 3 % gradbišč koordinatorji niso imeli na gradbišču knjige ukrepov za varno delo v skladu z Uredbo. 4 % koordinatorjev je pomanjkljivo vpisovalo ukrepe v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi v knjigo ukrepov, 1 % koordinatorjev pa jih sploh ni vpisovalo. Inšpektorji so v 63 % uspešno vzpostavili stik s koordinatorji v fazi izvajanja projekta. Koordinatorji so povprečno obiskali gradbišča na vsakih 9 dni, kar je manjši odmik od stališča inšpektorata, da lahko koordinator v fazi izvajanja projekta svoje naloge ustrezno

opravlja le, če je na gradbišču prisoten vsaj enkrat na teden oziroma tako pogosto, da pri izvajalcih na gradbišču doseže upoštevanje predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu.

V okviru usmerjenega nadzora pa se je izvajal nadzor predvsem nad delom delodajalcev – izvajalcev gradbenih del, in sicer so bile v 210 primerih ugotovljene nepravilnosti v zvezi z odri, v 39 primerih pa so bili ugotovljeni neurejeni dostopi do delovnih mest na višini ali v globini. Inšpektorji za delo so ugotovili, da izvajalci v 184 primerih niso postavili varnostnih ograj ob delovnih mestih, s katerih je bila nevarnost padca z višine ali v globino, oz. so bile te varnostne ograje neprimerne ali pomanjkljive. Pisnega sporazuma o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu po 39. členu ZVZD-1 delodajalci niso sklenili na 61 gradbiščih, prav tako na 61 gradbiščih delodajalci niso določili delavca za zagotovitev varnosti svojih delavcev, na 32 gradbiščih pa delodajalci niso določili delavca, ki zagotavlja usklajeno izvajanje ukrepov, določenih s pisnim sporazumom. Inšpektorji so ugotovili, da izvajalci v 134 primerih niso upoštevali navodil koordinatorjev, vpisanih v knjigo ukrepov. Nepravilnosti v zvezi z delovnimi podi so bile ugotovljene v 34 primerih, v zvezi z varovanjem odprtih v tleh v 30 primerih, v 9 primerih pa so bile ugotovljene nepravilnosti pri delu na strehah. 9 nepravilnosti v smislu varovanja delovnih mest pred padci v globino je bilo ugotovljenih pri odprtinah v stenah, ki so bile na višini več kot 2 m, višina parapeta pa je bila nižja od 85 cm. 357 nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem osebne varovalne opreme in njene uporabe ter neuporabe s strani posameznih delavcev. 36 kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z varovanjem gradbenih jam in izkopov. V zvezi z električnimi inštalacijami na gradbiščih je bilo ugotovljenih 43 kršitev, 33 kršitev pa je bilo ugotovljenih v zvezi z nezavarovanjem gradbišč proti okolici. V zvezi z vozili in delovno opremo na gradbiščih je bilo ugotovljenih 13 kršitev, 14 kršitev pa je bilo ugotovljenih v zvezi z nezagotavljanjem stranišč in umivalnikov za umivanje rok na gradbiščih.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so na osnovi ugotovitev izdali **272 ureditvenih odločb** za odpravo nepravilnosti, od katerih so jih 96 izrekli ustno, ker je šlo za izjemno nujne ukrepe. V **123 primerih** so inšpektorji prepovedali nadaljevanje posameznih del do odprave nepravilnosti in v **49 primerih** prepovedali delo zaradi neposredne nevarnosti za življenje delavcev. Od omenjenih 172 prepovedi del je bilo v 91 primerih delo prepovedano ustno na kraju samem. V zvezi z ugotovljenimi prekrški je bilo izdanih **100 odločb** o prekršku (66 z opominom in 34 z globo) in **232 plačilnih nalogov**. Izdanih je bilo tudi **83 opozoril** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in **111 opozoril** po Zakonu o prekrških.

Z usmerjenim nadzorom gradbišč je inšpektorat dosegel stalen nadzor nad gradbeništvom, ki velja za eno najnevarnejših dejavnosti. Odkar se izvaja usmerjeni nadzor gradbišč skozi skoraj vso gradbeno sezono se je število smrtnih delovnih nezgod na gradbiščih občutno zmanjšalo.

Usmerjeni nadzor se je izkazal kot zelo koristen, saj so bile ugotovljene številne kršitve in izrečeni številni ukrepi, za katere menimo, da bodo pripomogli k izboljšanju stanja pri nadzorovanih delodajalcih. Zaradi navedenega bomo s takšnim poostrenim in pogostim nadzorom gradbišč nadaljevali tudi v prihodnje.

Usmerjeni nadzor nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil – reprezentativni vzorec 2024

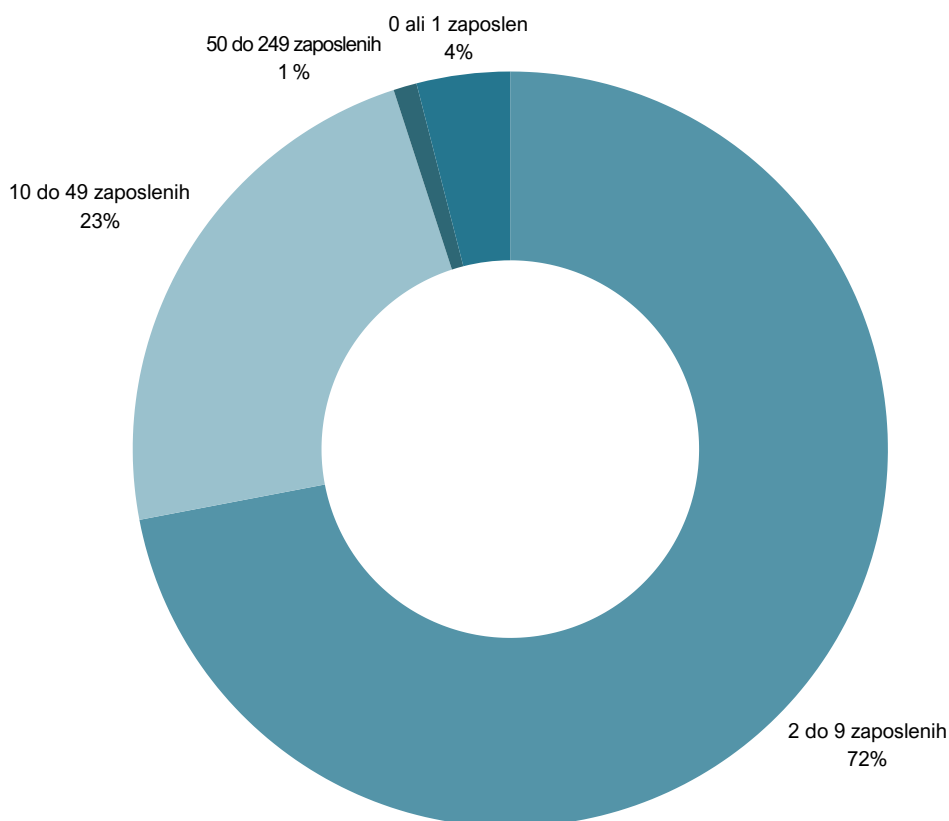
Akcijo Usmerjenega nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil, izvajamo na podlagi reprezentativnega vzorca pravnih subjektov. Inšpektorat RS za delo je to akcijo v letu 2024 izvedel že enaindvajseto leto zapored. Izvedba te akcije v preteklih letih je pokazala, da pridobljene ugotovitve v zvezi s spoštovanjem osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih subjektih dokaj realno prikazujejo stanje v RS na tem področju, zato smo tovrstno oceno stanja opravili tudi v letu 2024. Eden izmed namenov te akcije je tudi zniževanje deleža subjektov, pri katerih Inšpektorat RS za delo še nikoli ni opravil inšpekcijskega pregleda s področja varnosti in zdravja pri delu.

V letu 2024 smo podobno kot v preteklih letih s pomočjo metodologije naključnih števil iz poslovnega registra, ki ga vodi Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (AJPEŠ), izbrali reprezentativni vzorec 960 subjektov. Vzorec je reprezentativen glede na število zaposlenih in dejavnost. Naključen izbor je bil opravljen izmed v Republiki Sloveniji aktivnimi subjekti, ki so po podatkih registra zaposlovali dva ali več delavcev.

Naše osnovno orodje za pridobivanje podatkov je standardiziran zapisnik o opravljenem inšpekcijskem nadzoru. Po opravljenem inšpekcijskem nadzoru inšpektor izpolni še elektronski anketni list (v aplikaciji Microsoft Teams oziroma Microsoft Forms), v katerega vpiše osnovne podatke o subjektu nadzora, ter oceno stanja na desetih področjih nadzora oziroma parametrih z ocenami od 1 do 4, pri čemer ima vsaka ocena tudi opisno definicijo zaradi čim bolj enotnega ocenjevanja.

Struktura pregledanih subjektov je kljub relativno majhni velikosti vzorca še vedno dober približek strukturi vseh družb oziroma samostojnih podjetnikov posameznikov na podlagi podatkov poslovnega registra, s to razliko, da smo zajeli tudi 4 odstotke subjektov z nič ali enim zaposlenim, čeprav tovrstnih subjektov na podlagi podatkov iz registra nismo izbrali. Tako kot tudi prejšnja leta lahko to deloma pripišemo neažurnosti podatkov v poslovnem registru, deloma pa spremembi stanja od dneva zajema podatkov iz registra do dneva opravljenega inšpekcijskega nadzora. V letu 2024 med pregledanimi subjekti sicer ni bilo subjektov, ki bi zaposlovali 250 ali več delavcev, kljub temu, da so bili v vzorec vključeni tudi tovrstni subjekti.

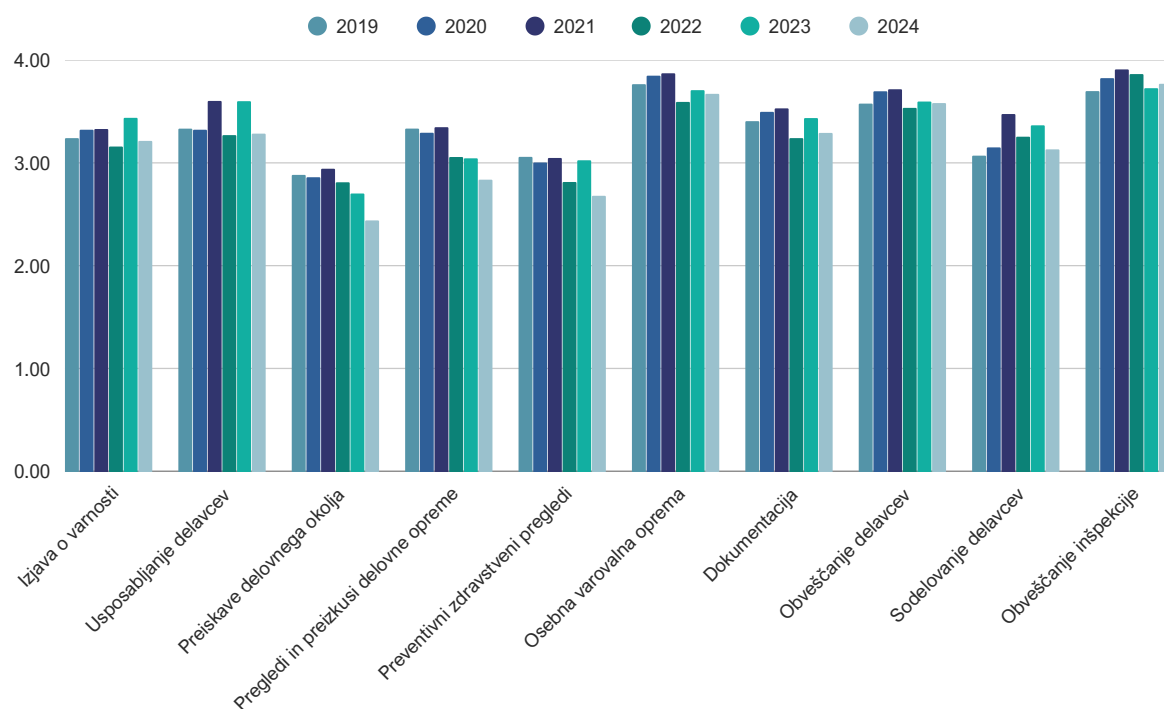
Graf 22: Delež nadzorovanih subjektov glede na število zaposlenih delavcev, reprezentativni vzorec IRSD, 2024 (v letu 2024 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, ki bi zaposlovali 250 ali več delavcev)

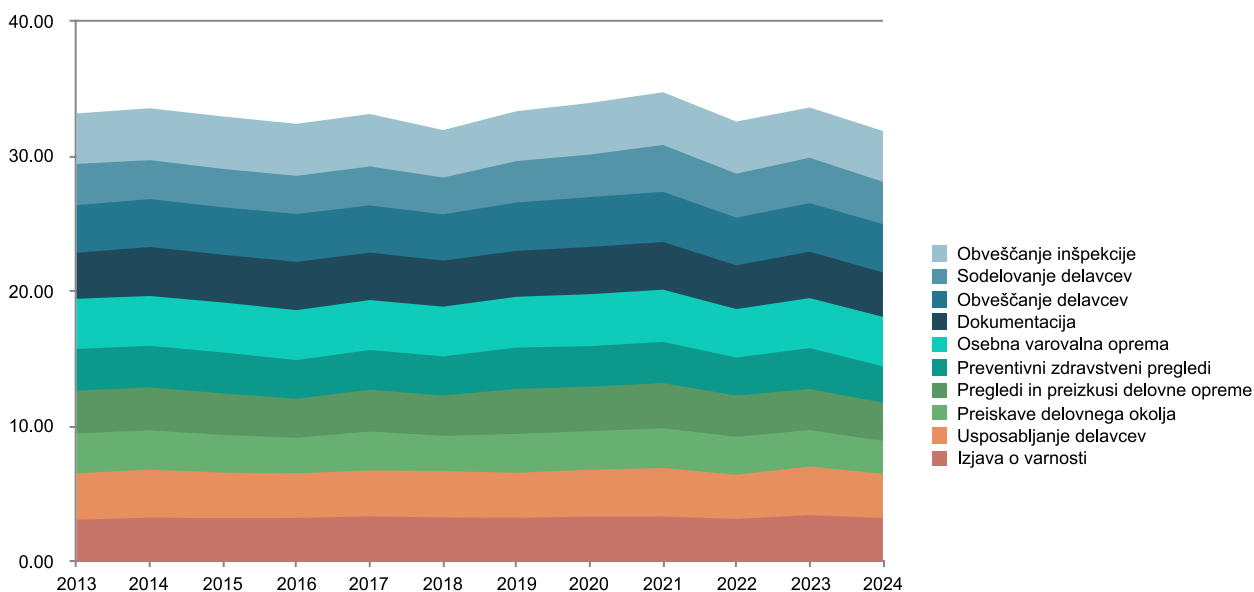
USMERJENI NADZORI IRSD V LETU 2024

Delež subjektov, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor (s področja varnosti in zdravja pri delu) sploh prvi, odkar subjekt deluje, se je v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 precej zvišal in sicer iz 64,3 na 81,1 odstotka. Ta delež v letu 2024 sicer precej odstopa tudi od povprečja v zadnjih desetih letih, saj je bil delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, v vseh teh letih namreč okoli dve tretjini.

Graf 23: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec IRSD, 2019 – 2024

Graf 24: Vsota povprečnih ocen za posamezne parametre, reprezentativni vzorec IRSD, 2013 – 2024

USMERJENI NADZORI IRSD V LETU 2024

Na podlagi številčnih ocen od 1 do 4 smo izdelali povprečno oceno po vseh desetih parametrih.

Skupna povprečna ocena (podobno kot tudi vsota povprečnih ocen) se je v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 znižala in sicer iz 3,36 na 3,19. Povprečne ocene so se v letu 2024 znižale skoraj pri vseh ocenjevanih parametrih, izjema je edino parameter obveščanje inšpekcije, kjer se je povprečna ocena nekoliko zvišala. K znižanju skupne povprečne ocene v primerjavi z letom poprej so največ prispevale povprečne ocene, ki se nanašajo na usposabljanje delavcev za varno opravljanje dela, na preiskave škodljivosti delovnega okolja in na preventivne zdravstvene preglede delavcev.

Skupna povprečna ocena se od vključno leta 2007 naprej sicer ni bistveno spreminjala (vedno se je gibala med 3,19 in 3,48), podobno pa velja tudi za vsoto povprečnih ocen.

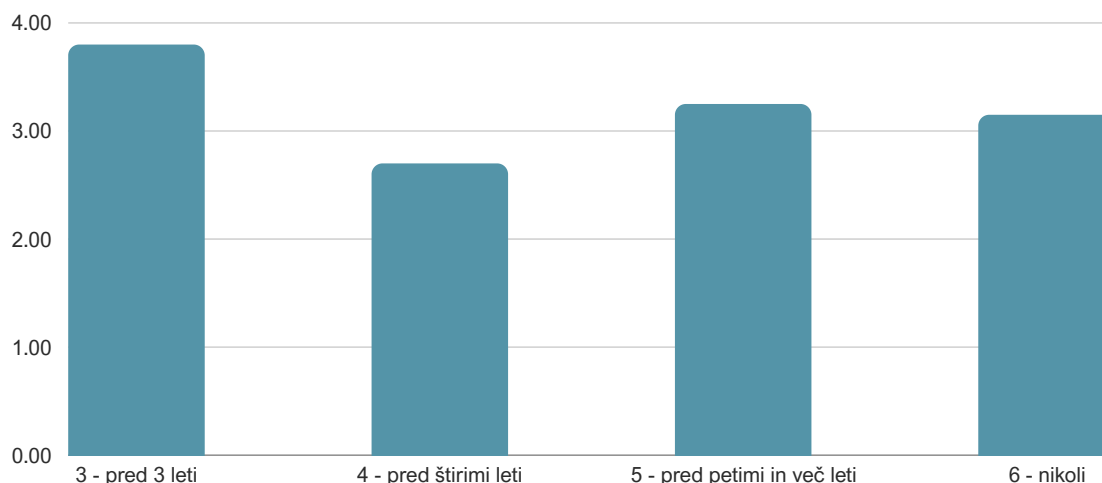
Najvišjo povprečno oceno (3,77) izmed vseh ocenjevanih parametrov je v letu 2024 ponovno prejel parameter obveščanje inšpekcije (med drugim v zvezi z nezgodami pri delu) – ta parameter sicer prejema zelo visoke povprečne ocene že od vključno leta 2007 naprej (v teh letih se ja ta parameter vedno uvrstil med tri najvišje ocenjene parametre).

Najnižjo povprečno oceno (2,44) izmed vseh ocenjevanih parametrov je v letu 2024 ponovno prejel parameter preiskave delovnega okolja. Parameter preiskave delovnega okolja je sicer od vključno leta 2015 naprej izmed vseh ocenjevanih parametrov vedno prejel najnižjo povprečno oceno.

Močan vpliv na izvajanje ukrepov v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu ima seveda tudi to, ali je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu pri subjektu predhodno že kdaj opravljen in tudi časovni razmik med inšpekcijskimi nadzori pri posameznem delodajalcu. To se je ponovno pokazalo tudi v letu 2024, ko je bila povprečna ocena vseh ocenjevanih parametrov pri subjektih, pri katerih je bil nadzor s področja varnosti in zdravja opravljen že vsaj enkrat, za slaba 2 odstotka višja kot pri subjektih, pri katerih ta nadzor še nikoli ni bil opravljen.

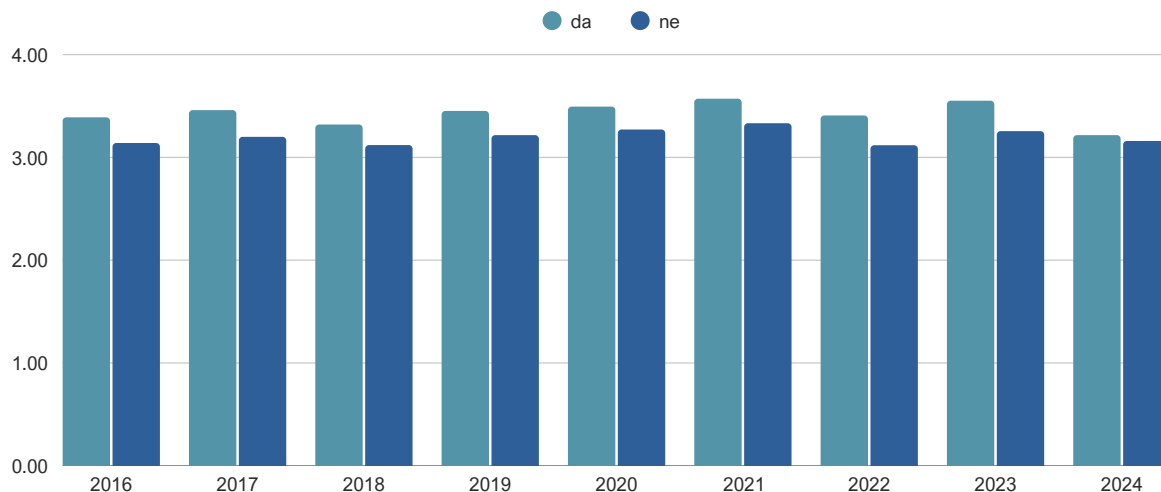
V letu 2024 je bilo samo 13 takih subjektov, ki so pri ocenjevanih parametrih dobili samo najvišje ocene (oceno 4) oziroma pri katerih ni bilo ugotovljenih pomanjkljivosti – delež teh subjektov glede na skupno število pregledanih subjektov je bil 12 odstotkov in se je v primerjavi z letom 2023, ko je ta delež znašal 22 odstotkov, praktično prepolovil. Razlog za to je mogoče iskati tudi v podatku, da se je v letu 2024 precej zvišal delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja še nikoli ni bil opravljen – namreč kot že predhodno navedeno, ima močan vpliv na izvajanje ukrepov v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu tudi to, ali je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu pri subjektu predhodno že opravljen.

Graf 25: Skupna povprečna ocena glede na to, kdaj je bil pri subjektu nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu nazadnje opravljen (vključno s trendno črto), reprezentativni vzorec IRSD, 2024 (v letu 2024 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, pri katerih bi bil nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu nazadnje opravljen pred dvema letoma ali manj)

USMERJENI NADZORI IRSD V LETU 2024

Graf 26: **Skupna povprečna ocena glede na to, ali je bil pri subjektu nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu predhodno že kdaj opravljen, reprezentativni vzorec IRSD, 2016 – 2024**

Zaradi v letu 2024 relativno majhnega števila v okviru akcije pregledanih subjektov oziroma izpolnjenih anketnih listov in posledično tudi majhne velikosti vzorca je potrebno povprečne ocene, ki smo jih pridobili v okviru akcije, jemati z določeno mero rezerve.

Rezultati akcije Usmerjenega nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil, so v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 sicer pokazali določeno mero znižanja ravni zagotavljanja zakonsko predpisanih ukrepov, ki se nanašajo na varnost in zdravja pri delu. V letu 2024 so se v primerjavi z letom poprej namreč znižale povprečne ocene pri veliki večini ocenjevanih parametrov z izjemo enega. Razlog za to je mogoče iskati tudi v podatku, da se je v letu 2024 precej zvišal delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja še nikoli ni bil opravljen – močan vpliv na izvajanje ukrepov v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu ima namreč tudi to, ali je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu pri subjektu predhodno že opravljen.

Kljub temu, da je bilo v letu 2024 pri veliki večini ocenjevanih parametrov možno zaznati določeno mero znižanja ravni zagotavljanja zakonsko predpisanih ukrepov, ki se nanašajo na varnost in zdravje pri delu, še ne moremo govoriti o kakšnem trendu (navzgor ali navzdol), saj sprememba skupne povprečne ocene (in tudi vsote povprečnih ocen) ocenjevanih parametrov v letu 2024 v primerjavi s prejšnjimi leti ni bila bistvena.

Akcija v okviru SLIC kampanje o nezgodah pri delu 2024

Inšpektorat RS za delo je v okviru evropske Kampanje SLIC o nezgodah pri delu 2024 v obdobju od 11. 3. 2024 do 22. 3. 2024 v sektorjih kmetijstvo in gozdarstvo, gradbeništvo ter cestni prevoz izvedel Akcijo o nezgodah pri delu 2024. Namen kampanje in naše akcije je bil preprečevanje ponovitev nezgod pri delu v mikro, majhnih in srednje velikih podjetjih v prej omenjenih sektorjih. Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so opravili **66 pregledov pri 48 subjektih – delodajalcih** (18 – kmetijstvo in gozdarstvo, 15 – gradbeništvo, 15 – cestni prevoz), ki so v letu 2023 prijavili nezgode pri delu v spletni portal SPOT. Pri tem je bilo ugotovljenih **142 kršitev** ter izdanih **55 ukrepov**. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi s kršitvami določb Zakona o varnosti in zdravju pri delu in sicer v zvezi z ocenjevanjem tveganja in z izjavo o varnosti, z zdravstvenimi pregledi delavcev, z usposabljanjem delavcev za varno delo ter imenovanjem strokovnih delavcev za varnost pri delu.

V zvezi z ocenjevanjem tveganja in z izjavo o varnosti je bilo ugotovljenih največ kršitev, in sicer **47**, od

tega 22 zaradi neažuriranih ocen tveganja, 14, ker v oceni tveganja ni bil priložen zapisnik o posvetovanju z delavci ali njihovimi predstavniki, 10 zaradi neustreznih postopkov ocenjevanja tveganja ali pa ocen tveganja sploh ni bilo ter 1 zaradi same izjave o varnosti z oceno tveganja (IoVzOT). Zaradi nezagotavljanja zdravstvenih pregledov delavcev je bilo ugotovljenih **25** kršitev, zaradi neusposabljanja delavcev za varno delo pa **16**. Prav tako pa je bilo ugotovljenih **7** kršitev zaradi nepoveritve nalog varnosti pri delu strokovnemu delavcu za varnost pri delu.

V sektorju **“kmetijstvo in gozdarstvo”** je bilo največ inšpekcijskih pregledov pri mikro delodajalcih z **od 1 do 9 delavci**, in sicer **8**. **6** inšpekcijskih pregledov je bilo pri srednje velikih delodajalcih z **od 50 do 249 delavci** in **4** inšpekcijski pregledi pri majhnih delodajalcih z **od 10 do 49 delavci**. Pri pregledanih delodajalcih je bilo zaposlenih 695 delavcev, od tega 449 moških (65 %) in 246 žensk. 271 delavcev (39 %) je bilo starejših od 50 let, 19 delavcev (3 %) pa je bilo mlajših od 24 let. **2** (11 %) mikro delodajalca nista poverila nalog varnosti pri delu strokovnemu delavcu za varnost pri delu. **En** (6 %) delodajalec ni imel izdelane in sprejete IoVzOT, **5** (28 %) delodajalcev pa ni imelo popravljene in dopolnjene IoVzOT. **6** (33 %) delodajalcev v IoVzOT ni imelo priloženega zapisnika o posvetovanju z delavci oziroma z njihovimi predstavniki. **8** (50 %) delodajalcev delavcem ni zagotavljalo zdravstvenih pregledov. Vsi delodajalci (100 %) so delavcem zagotovili ustrezno osebno varovalno opremo (OVO). **En** (6 %) delodajalec delavce ni obveščal o varnem in zdravem delu z izdajo pisnih obvestil in navodil. **3** (17 %) delodajalci delavcev niso usposobili za varno opravljanje dela, **11** (61 %) delodajalcev pa je delavcem zagotovilo posebna usposabljanja, in sicer **11** za delo s premikajočimi stroji, **5** za delo z opremo za dvigovanje bremen in **3** za delo na višini. **2** (11 %) delodajalca nista hranila dokumentacije, ki se nanaša na nezgode pri delu. **9** (50 %) delodajalcev je imelo vzpostavljen postopek preiskave nezgod, v katerem je imelo opredeljene korake in/ali metodologije, uporabljene za ugotavljanje glavnega vzroka nezgod. Glavni vzroki nezgod so bili analizirani z eno od metodologij pri **5** (28 %) delodajalcih, **4** (22 %) od teh so na podlagi izvedene analize vzrokov nezgod sprejeli dodatne ukrepe s področja varnosti in zdravja pri delu, **3** (17 %) od njih pa so kasneje ocenili učinkovitost teh ukrepov. Nobeden delodajalec ni posodobil IoVzOT na podlagi analiz vzrokov nezgod. **En** delodajalec je po nezgodah uvedel spremembe v sistemu vodenja varnosti in zdravja pri delu. **En** delodajalec pa inšpekciji dela ni prijavil nezgode pri delu, zaradi katere delavec več kot tri delovne dni ni mogel opravljati dela.

V sektorju **“gradbeništvo”** je bilo največ inšpekcijskih pregledov pri srednje velikih delodajalcih s **50 do 249 delavci**, in sicer **6**. **5** inšpekcijskih pregledov je bilo pri mikro delodajalcih z **1 do 9 delavci** in **4** inšpekcijski pregledi pri majhnih delodajalcih z **10 do 49 delavci**. Pri pregledanih delodajalcih je bilo zaposlenih 795 delavcev, od tega 724 moških (91 %) in 71 žensk. 230 delavcev (29 %) je bilo starejših od 50 let, 42 delavcev (5 %) pa je bilo mlajših od 24 let. **3** (20 %) delodajalci niso poverili nalog varnosti pri delu strokovnemu delavcu za varnost pri delu. **En** (7 %) delodajalec ni imel izdelane in sprejete IoVzOT, prav tako **en** (7 %) delodajalec pa ni imel popravljene in dopolnjene IoVzOT. **2** (13 %) delodajalca v IoVzOT nista imela priloženega zapisnika o posvetovanju z delavci oziroma z njihovimi predstavniki. Vsi delodajalci (100 %) so delavcem zagotovili ustrezno osebno varovalno opremo (OVO), zdravstvene preglede in obvestila o varnem in zdravem delu z izdajo pisnih obvestil in navodil. **En** (7 %) delodajalec delavcev ni usposobili za varno opravljanje dela, **14** (93 %) delodajalcev pa je delavcem zagotovilo posebna usposabljanja, in sicer **8** za delo na višini, **7** za delo s premikajočimi stroji ter **6** za delo z opremo za dvigovanje bremen. **En** (7 %) delodajalec ni hranil dokumentacije, ki se nanaša na nezgode pri delu. **4** (27 %) delodajalci so imeli vzpostavljen postopek preiskave nezgod, v katerem so imeli opredeljene korake in/ali metodologije, uporabljene za ugotavljanje glavnega vzroka nezgod. Glavni vzroki nezgod so bili analizirani z eno od metodologij pri **4** (27 %) delodajalcih, **3** (20 %) od njih so na podlagi izvedene analize vzrokov nezgod sprejeli dodatne ukrepe s področja varnosti in zdravja pri delu, **2** (13 %) od njih pa sta kasneje ocenila učinkovitost teh ukrepov. Nobeden delodajalec ni posodobil IoVzOT na podlagi analiz vzrokov nezgod. **2** delodajalca sta po nezgodah uvedla spremembe v sistemu vodenja varnosti in zdravja pri delu. Vsi delodajalci so inšpekciji dela prijavili nezgode pri delu, zaradi katerih delavci več kot tri delovne dni niso mogli opravljati dela.

V sektorju **“cestni prevoz”** je bilo največ inšpekcijskih pregledov pri srednje velikih delodajalcih s **50 do 249 delavci**, in sicer **6**. **5** inšpekcijskih pregledov je bilo pri mikro delodajalcih z **1 do 9 delavci** in **4** inšpekcijski pregledi pri majhnih delodajalcih z **10 do 49 delavci**. Pri pregledanih delodajalcih je bilo zaposlenih 615 delavcev, od tega 543 moških (88 %) in 72 žensk. 181 delavcev (29 %) je bilo starejših od 50 let, 22 delavcev (4 %) pa je bilo mlajših od 24 let. **3** (20 %) delodajalci niso poverili nalog varnosti pri delu strokovnemu

USMERJENI NADZORI IRSD V LETU 2024

delavcu za varnost pri delu. **En** (7 %) delodajalec ni imel izdelane in sprejete loVzOT, **3** (20 %) delodajalci pa niso imeli popravljene in dopolnjene loVzOT. **5** (33 %) delodajalcev v loVzOT niso imeli priloženega zapisnika o posvetovanju z delavci oziroma z njihovimi predstavniki. **6** (40 %) delodajalcev svojim delavcem ni zagotovilo zdravstvenih pregledov. **2** (13 %) delodajalca delavcem nista zagotovila ustrezne osebne varovalne opreme. **4** (27 %) delodajalci delavce niso obveščali o varnem in zdravem delu z izdajo pisnih obvestil in navodil. Prav tako **4** (27 %) delodajalci delavce niso usposobili za varno opravljanje dela, **7** (47 %) delodajalcev pa je delavcem zagotovilo posebna usposabljanja, in sicer 5 za delo s premikajočimi stroji, 1 za delo na višini ter 1 za delo z opremo za dvigovanje bremen. **4** (27 %) delodajalci niso hranili dokumentacije, ki se nanaša na nezgode pri delu. **2** (13 %) delodajalca sta imela vzpostavljen postopek preiskave nezgod, v katerem sta imela opredeljene korake in/ali metodologije, uporabljene za ugotavljanje glavnega vzroka nezgod. Glavni vzroki nezgod so bili analizirani z eno od metodologij pri **enem** (7 %) delodajalcu, ki je na podlagi izvedene analize vzrokov nezgod tudi sprejel dodatne ukrepe s področja varnosti in zdravja pri delu, kasneje pa ocenil učinkovitost teh ukrepov. Nobeden delodajalec ni posodobil loVzOT na podlagi analiz vzrokov nezgod. **En** delodajalec je po nezgodah uvedel spremembe v sistemu vodenja varnosti in zdravja pri delu. **3** delodajalci pa inšpekciji dela niso prijavili nezgod pri delu, zaradi katerih delavci več kot tri delovne dni niso mogli opravljati dela.

Vsi obravnavani delodajalci so imeli zunanje strokovne delavce za varnost in zdravje pri delu. Delodajalci so najpogosteje uporabili lastne metode za analizo vzrokov nezgod, med uveljavljenimi metodami pa metodo "5 x zakaj".

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so na osnovi ugotovitev izdali **23 ureditvenih odločb** za odpravo nepravilnosti. V zvezi z ugotovljenimi prekrški je bilo izdanih **11 odločb o prekršku z opominom** in **13 opozoril** po Zakonu o prekrških. Izdanih pa je bilo tudi **8 opozoril** po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru.

Usmerjeni nadzori nad izvajanjem predpisov v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen

Dne 1. 8. 2024 se je pričel uporabljati Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen (Uradni list RS, številka 84/23, 98/23 in 47/24) – v nadaljevanju pravilnik, ki je bil objavljen 2. 8. 2023 in je stopil v veljavo 17. 8. 2023. Pravilnik na novo določa obveznosti delodajalcev glede zagotavljanja VZD pri ročnem premeščanju bremen v smislu preprečevanja kostno-mišičnih obolenj in poškodb. Nadomestil je prejšnji Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen (Uradni list RS, št. 73/05). Delodajalci in samozaposlene osebe so imeli skoraj leto dni časa, da ocenijo tveganja pri ročnem premeščanju bremen in izvedejo ustrezne ukrepe. Ročno premeščanje bremen pomeni vsako opravilo, ki vključuje dvigovanje, prenašanje, spuščanje, potiskanje, vlečenje ali premikanje bremen s človeško silo in druga podobna dela (npr. podpiranje, držanje, ponavljajoči gibi), ki zaradi svojih značilnosti ali zaradi neugodnih ergonomskih pogojev pomeni nevarnost za razvoj kostno-mišičnih obolenj, povezanih z delom. Bistvena novost pravilnika je, da mora delodajalec uporabiti dvižno opremo vedno, kadar je stopnja obremenitve visoka (rdeče območje), ter da mora oceniti tveganje pri ročnem premeščanju bremen po metodi iz Priloge 3 pravilnika (Metoda ključnih kazalnikov) ali katerikoli drugi primerljivi metodi, s katero delodajalec zagotavlja vsaj tako raven varnosti in zdravja pri delu delavcev pri ročnem premeščanju bremen, kot bi jo zagotovil z upoštevanjem ukrepov iz Priloge 3 pravilnika. Delodajalec mora oceniti tveganje pri ročnem premeščanju bremen vedno, kadar ga na to napoti presejalni test iz Priloge 2 pravilnika ali presejalni test katerekoli druge primerljive metode. Dejavniki tveganja pri ročnem premeščanju bremen so navedeni v Prilogi 1 pravilnika. V pravilniku opisane metode (dvigovanje-držanje-prenašanje MKK-DDP, potiskanje-vlečenje MKK-PV, ročni delovni procesi in ponavljajoče premeščanje bremen MKK-RD) v posameznih primerih napotujejo tudi na druge metode, kot so metoda ključnih kazalnikov za ocenjevanje in načrtovanje telesnih delovnih obremenitev na delovnem mestu pri uporabi celotne telesne moči, metoda ključnih kazalnikov za ocenjevanje in načrtovanje telesnih delovnih obremenitev na delovnem mestu pri

premikanju (gibanju) celega telesa in metoda ključnih kazalnikov za ocenjevanje in načrtovanje telesnih delovnih obremenitev na delovnem mestu pri prisilnih držah telesa. Prav tako lahko dejavniki tveganja iz Priloge 1 pravilnika napotujejo na uporabo drugih metod glede posamičnih dejavnikov tveganja. Ocena tveganja pri ročnem premeščanju bremen je del ocene tveganja, ki jo mora delodajalec izdelati v skladu s 17. členom ZVZD-1

Inšpektorat RS za delo je v začetku avgusta 2024 pričel izvajati usmerjene nadzore v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen v različnih dejavnostih, med drugim v dejavnosti gradbeništva, proizvodnih dejavnostih, trgovini, domovih starejših občanov, bolnišnicah itd. Inšpektorji za delo s področja varnosti in zdravja pri delu so do 18. 12. 2024 opravili inšpekcijske nadzore pri 179 delodajalcih. Od teh je bilo opravljenih:

- 59 inšpekcijskih nadzorov pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 1 do 9 delavcev,
- 75 inšpekcijskih nadzorov pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 10 do 49 delavcev,
- 31 inšpekcijskih nadzorov pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 50 do 249 delavcev, in
- 14 inšpekcijskih nadzorov pri delodajalcih, ki zaposlujejo več kot 250 delavcev.

V okviru inšpekcijskih nadzorov so bila pregledana delovna mesta, na katerih se je izvajalo 412 različnih delovnih opravil v zvezi z ročnim premeščanjem bremen. Od teh je bilo:

- 176 delovnih opravil povezanih z ročnim dviganjem, držanjem in prenašanjem bremen težkih 3 kg ali več (DDP),
- 122 delovnih opravil povezanih z ročno vleko ali potiskanjem bremen (RVP) in
- 114 delovnih opravil povezanih z ročnimi delovnimi procesi-ponavljajoče ročno premeščanje (RD).

Iz ugotovitev inšpekcijskih pregledov je razvidno, da večina pregledanih delodajalcev (predvsem manjših, ki zaposlujejo od 1 do 9 in 10 do 49 delavcev) v predpisanem roku do 1. 8. 2024 oziroma do inšpekcijskega pregleda ni ocenila tveganj in izvedla varnostnih ukrepov v skladu z zahtevami pravilnika. Z aktivnostmi so pričeli šele po 1. 8. 2024 oziroma po izvedenem inšpekcijskem pregledu.

121

Presejalni test je izvedlo 74 (41,3 %) pregledanih delodajalcev, ki je večinoma vse napotil, da morajo oceniti tveganje. Oceno tveganja za nastanek kostno-mišičnih obolenj je izdelalo 61 (34,1 %) pregledanih delodajalcev, ki so za ocenjevanje tveganja v veliki večini uporabili metodo ključnih kazalnikov (MKK), ki jo navaja priloga 3 pravilnika. Izmed teh je 58 delodajalcev imelo v oceni tveganja za nastanek kostno-mišičnih obolenj pri ročnem premeščanju bremen zapis o ukrepih za odpravo oziroma zmanjšanje prisotnih tveganj.

Pri 21 (11,7 %) pregledanih delodajalcih je bilo ugotovljeno, da je stopnja tveganja za nastanek kostno-mišičnih obolenj bistveno povečana (rumeno območje). Pri enem (0,99 %) pregledanem delodajalcu je bila ugotovljeno, da je stopnja tveganja za nastanek kostno-mišičnih obolenj visoka (rdeče območje). Delodajalec v konkretnem primeru ni zagotovil, da bi delavci uporabljali dvižno opremo, ki jim je bila na voljo.

V okviru opravljenih inšpekcijskih nadzorov je bilo tudi preverjeno, ali delodajalec zagotavlja, da noseča delavka ne dviguje, drži, prenaša ali rokuje z bremenom težjim od pet kilogramov, oziroma ne potiska ali vleče bremena s silo večjo od 50 newtonov. Ugotovljeno je bilo, da:

- je 14 (7,8 %) delodajalcev obveznost spoštovalo,
- 7 (3,9 %) delodajalcev obveznosti ni spoštovalo,
- 158 (88,3 %) delodajalcev pa ni imelo zaposlenih nosečih delavk.

Glede obveznosti, ali je delodajalec, ki je dodelil delavcu naloge povezane z ročnim premeščanjem bremen, upošteval delavčeve zdravstvene zmožnosti v skladu z zdravniškim spričevalom izvajalca medicine dela, z oceno izpolnjevanja posebnih zdravstvenih zahtev za določeno delo v delovnem okolju, je bilo ugotovljeno, da:

- je 125 (69,9 %) delodajalcev upoštevalo delavčeve zmožnosti,
- 34 (18,9 %) delodajalcev ni upoštevalo delavčevih zmožnosti in
- 20 (11,2 %) delodajalcev ni zagotovilo zdravstvenih pregledov delavcem.

Ob tem velja omeniti, da so bili nekateri delavci napoteni na preventivne zdravstvene preglede pred uveljavitvijo pravilnika.

USMERJENI NADZORI IRSR V LETU 2024

Pri določanju delovnih nalog za ročno premeščanje bremen je 125 (69,9 %) delodajalcev upoštevalo starost, spol in telesno zmogljivost delavca, ki jo je ocenil izvajalec medicine dela v zdravniškem spričevalu. 54 (30,1 %) delodajalcev navedenih zahtev ni upoštevalo.

Teoretično in praktično usposabljanje za varno delo glede ročnega premeščanja bremen je izvedlo 117 (65,3 %) delodajalcev. Ostalih 62 (43,7 %) delodajalcev usposabljanja ni izvedlo ali pa je bilo pomanjkljivo oziroma neustrezno. Ob tem velja omeniti, da so nekateri delodajalci, ki še niso ocenili tveganj za mišično kostna obolenja pri ročnem premeščanju bremen, izvedli usposabljanja za varno delo pred uveljavitvijo pravilnika.

O vseh vprašanih glede zagotavljanja varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen se je z delavci oziroma njihovimi predstavniki posvetovalo 83 (46,3 %) delodajalcev. Ostalih 96 (53,7 %) delodajalcev posvetovanja ni izvedlo.

Inšpektorji za delo so ukrepali z upravnimi ukrepi - ureditvenimi odločbami in opozorili po 33. členu ZIN.

Iz vsega navedenega je ena izmed ključnih ugotovitev usmerjenih inšpekcijskih nadzorov v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen, da je približno samo tretjina pregledanih delodajalcev izdelala presejalni test, ki je prvi korak pri ocenjevanju tveganja za nastanek mišično kostnih obolenj pri ročnem premeščanju bremen. Dokler delodajalec ne oceni tveganj, ne more vedeti, kateri ukrepi (organizacijski, kadrovske in tehnični) ter uporaba katere delovne opreme in načina dela so ustrezni, da se zmanjša nevarnost, povezana z ročnim premeščanjem bremen, in koliko sredstev mora v ta namen zagotoviti. Takšnih delodajalcev, ki niso izvedli presejalnega testa in ocenili tveganj je bilo kar dve tretjini izmed vseh pregledanih. Prevladovali so delodajalci z majhnim številom zaposlenih. Delodajalci, ki so imeli oceno tveganja za nastanek mišično kostnih obolenj v izdelavi, so kot enega izmed razlogov za »zamudo« navajali veliko zasedenost zunanjih strokovnih služb, ki imajo dovoljenje za opravljanje strokovnih nalog VZD.

Inšpektorji so ob nadzoru že izdelanih ocen tveganja med drugim ugotovili, da so bili ukrepi za zmanjšanje tveganj preveč splošni, pomanjkljivi ali pa celo, da niso bili določeni. V vseh primerih so zahtevali dopolnitev ocen tveganja z ustreznimi tehničnimi, organizacijskimi ali kadrovskimi ukrepi.

Pravilnik, ki je bil objavljen 2. 8. 2023 in je stopil v veljavo 17. 8. 2023, je pričel veljati 1. 8. 2024. Kljub temu, da je prehodno obdobje trajalo skoraj leto dni, ugotovitve inšpekcijskih nadzorov kažejo, da večina delodajalcev ni izvedla aktivnosti in ukrepov glede ročnega premeščanja bremen, ki jih predpisuje pravilnik.

USMERJENI NADZORI IRSD V LETU 2024

Delodajalci so morali tveganja glede ročnega premeščanja bremen oceniti že na podlagi zahtev starega pravilnika. Tisti, ki so že prej dajali pozornost ročnemu premeščanju breme in izvajali ustrezne ukrepe (predvsem glede zagotavljanja in uporabe dvigalne opreme), večinoma ne bodo imeli težav v zvezi z zahtevami sedanjega pravilnika. Nasprotno pa velja za tiste, ki področju ročnega premeščanja bremen niso posvetili dovolj pozornosti in so pomanjkljivo ali pa sploh niso ocenili tveganja v zvezi s tem ter določili in izvajali ustreznih ukrepov.

Inšpektorat za delo pozdravlja uvedbo in ohranitev pravilnika kot pomemben korak naprej v preprečevanju kostno mišičnih obolenj in zaščiti zdravja delavcev ter bo tudi v letu 2025 nadaljeval z nadzori za preverjanje skladnosti delodajalcev s temi novimi varnostnimi zahtevami.

JAD 2024 - trgovina z ljudmi

Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD) od leta 2016 aktivno sodeluje v skupnih evropskih akcijah za boj proti trgovini z ljudmi, pri čemer ni bilo izjeme niti v letu 2024. V okviru operacije **Joint Action Days (JAD) 2024**, ki je potekala med 20. in 27. aprilom 2024, je bil glavni cilj identifikacija morebitnih žrtv trgovine z ljudmi, izkoriščanih za prisilno delo in druge oblike izkoriščanja. Nadzor je bil usmerjen v spoštovanje delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu, pri čemer so bile pregledane dejavnosti gostinstva, masažnih salonov in družb, registriranih v Republiki Sloveniji, ki začasno opravljajo storitve na njenem ozemlju. Skupno so bili izvedeni nadzori **pri 33 delodajalcih** vključno z enim delodajalcem, ki je registriran v Sloveniji, a deluje začasno. Nadzore je izvajalo **30 inšpektorjev**, od tega **14 s področja delovnih razmerij** in **16 s področja varnosti in zdravja pri delu**.

V okviru akcije JAD so inšpektorji skupno opravili **146 pregledov** s področja delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu. Zaradi ugotovljenih nepravilnosti na področju varnosti in zdravja pri delu so izdali **24 upravnih odločb**, **1 plačilni nalog**, **9 odločb o prekršku z izrekom opomina**, **6 odločb o prekršku z izrekom globe**, izrekli **8 opozoril po ZP-1** in **3 opozorila po ZIN na zapisnik**. Na področju delovnih razmerij so bile izdane **3 upravne odločbe**, **4 plačilni nalogi**, **5 odločb o prekršku z izrekom opomina**, **6 odločb o prekršku z izrekom globe**, **5 opozoril po ZP-1** in **1 opozorilo po ZIN na zapisnik**. Pri izvedenih nadzorih žrtve trgovine z ljudmi, izkoriščane v zvezi s prisilnim delom ali drugimi oblikami izkoriščanja, niso bile potrjene.

**JOINT ACTION
DAYS AGAINST
TRAFFICKING IN
HUMAN BEINGS**

FRONTEx

EUROPEAN BORDER AND COAST GUARD AGENCY

IMPACT
Fighting crime together

7. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

Socialna inšpekcija nadzira izvajanje ZSV in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, s strani javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev ter fizičnih in pravnih oseb, ki izvajajo socialnovarstvene storitve in so vpisani v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena ZSV (v nadaljevanju: izvajalci dejavnosti socialnega varstva), opravlja nadzor nad izvajanjem drugih zakonov ali na njihovi podlagi izdanih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge posameznim izvajalcem dejavnosti socialnega varstva ter nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih zakon nalaga občinam pri organiziranju in izvajanju socialne oskrbe. Socialna inšpekcija izvaja tudi nadzor nad izvajanjem navedenega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, s strani fizičnih in pravnih oseb, za katere obstaja sum, da izvajajo dejavnost socialnega varstva brez vpisa v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena ZSV.

Inšpekcijski nadzor izvajajo socialni inšpektorji, ki so delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Za izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva se uporabljajo določbe zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor in zakona, ki ureja inšpekcijo dela, v kolikor posamezna vprašanja niso drugače urejena z ZSV.

Na dan 31. decembra 2024 je bilo v Socialni inšpekciji zaposlenih pet inšpektorjev ter direktor, ki poleg svojih vodstvenih nalog v manjšem obsegu opravlja tudi inšpekcijske nadzore. Zaradi majhnosti inšpekcije vsaka odsotnost inšpektorja občutno vpliva na njeno delovanje, saj zmanjšuje obseg opravljenih inšpekcijskih nadzorov in lahko povzroča zamude pri izvajanju postopkov. Omejeni kadrovski viri tako predstavljajo izziv pri zagotavljanju nemotenega in učinkovitega izvajanja nadzorov ter neposrednega inšpekcijskega dela.

Večina od 226 prijav se je nanašala na izvajanje nalog centrov za socialno delo – skoraj 70 %, v zvezi z izvajanjem institucionalnega varstva za starejše je bilo prejetih 17 % prijav, ostale prijave so na nanašale na izvajanje osebne asistencije (inšpekcija je pristojna za nadzor ravnanj koordinatorjev invalidskega varstva, ki so zaposleni na centrih za socialno delo), pomoči na domu, institucionalnega varstva za odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napredovalo kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja in dejavnosti varstveno-delovnih centrov.

Najpogostejši očitki centrom za socialno delo so bili povezani z urejanjem razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti (21 %), obravnavo ogroženih otrok (19 %), uveljavljanjem pravic iz javnih sredstev (13 %), obravnavo nasilja v družini (10 %), izvajanjem socialnovarstvenih storitev (predvsem prve socialne pomoči) (8 %) ter izvajanjem skrbniških nalog (5 %).

Očitki v zvezi z izvajanjem institucionalnega varstva za starejše so bili praviloma povezani z izvajanjem zdravstvene nege, zato so bile te prijave odstopljene v nadaljnjo obravnavo organu, pristojnemu za nadzor izvajanja zdravstvene nege. S področja stvarne pristojnosti inšpekcije pa so se očitki najpogostejše nanašali na izračunavanje cen oskrbe oziroma uvrstitve v vrsto oskrbe, nezadovoljstvom nad kakovostjo izvajanja storitev ter uveljavljanjem pravic oseb, ki se pri določeni starosti zaradi različnih razlogov težje samostojno odločajo oziroma je vprašljiva njihova izražena volja.

Število prejetih prijav presega kadrovsko zmogljivost inšpekcije, zato je inšpekcija na podlagi analize vsebin in števila prijav organizirala ter izvedla inšpekcijske nadzore pri tistih izvajalcih socialnovarstvene dejavnosti in na tistih delovnih področjih, ki jih prepozna za pomembnejše z vidika javnega interesa. To so bila predvsem področja dela centrov za socialno delo in institucionalnega varstva starejših, še posebej naloge, povezane z:

- nujnim odvzemom otrok ter drugimi nalogami obravnave ogroženih otrok,
- urejanjem razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti,
- obravnavo nasilja v družini, posebej tistim, povezanim s sumom izvršenega kaznivega dejanja,
- obravnavo suma kaznivega dejanja zoper otroka, zoper osebo pod skrbništvom ali drugače nemočno osebo,
- zaznamim nasiljem nad upravičencem do institucionalnega varstva.

V letu 2024 je Socialna inšpekcija izvedla 150 nadzorov. V nadzoru je bil pri posameznem izvajalcu lahko opravljen nadzor tudi z več različnih področij (to velja predvsem za nadzore izvajanja dejavnosti centrov za socialno delo) oziroma na podlagi prijav različnih prijaviteljev.

INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

V zaključenih inšpekcijskih zadevah je bilo izvajalcem izdanih 28 upravnih in prekrškovnih ukrepov, v 1 primeru je bilo podano naznanilo kaznivega dejanja.

V 28 % izvedenih inšpekcijskih nadzorih pri vseh izvajalcih socialnovarstvene dejavnosti so bile ugotovljene pomanjkljivosti pri izvajanju socialnovarstvene dejavnosti - tako z vidika uporabe veljavne zakonodaje, kot z vidika uporabe strokovnih znanj - ki so zviševale verjetnost, da bi bil lahko uporabnik v nadaljnji obravnavi oškodovan oziroma prikrajšan, v času nadzora pa te oškodovanosti ali prikrajšanosti (še) ni bilo ugotovljene. V več kot 60 % so bile ugotovljene pomanjkljivosti odpravljene že v času izvajanja nadzora, kar posredno kaže na pripravljenost izvajalcev dejavnosti, da ravnaajo zakonito in strokovno.

V 2 izvedenih nadzorih (1 %) so bile ugotovljene nepravilnosti, ki so izkazano škodile uporabniku oziroma ga prikrajšale za posamezno pravico.

Poleg opravljenih nadzorov je bila v 44 zadevah nudena strokovna pomoč, izvedena v skladu z namenom 8. člena ZID-1, ki določa, da lahko inšpektor glede na okoliščine primera in v okviru svojih pooblastil prosto presoja glede svetovanja in pomoči ter izbire ukrepov, s katerimi zagotovi izvajanje oziroma spoštovanje zakonov in drugih predpisov. Na podlagi izkušenj iz prejšnjih let je Socialna inšpekcija nadaljevala z izvajanjem svetovalne vloge in s tem uveljavljala temeljno poslanstvo inšpekcije – s svojimi aktivnostmi zagotoviti izvajanje oziroma spoštovanje zakonov in drugih predpisov, katerih izvajanje nadzira. S svetovanjem želimo v večji meri preprečiti, da bi prihajalo do kršitev predpisov, saj je zaradi specifičnosti socialnovarstvene dejavnosti izrednega pomena, da se delovni odnos, katerega ključni element je sodelovanje med uporabnikom in izvajalcem pri soustvarjanju možnih rešitev, ne prekine zaradi kršitev predpisov oziroma zaradi suma kršitev predpisov. Svetovalno vlogo smo izvajali predvsem z nudenjem strokovne pomoči, ki smo jo nudili v 44 primerih. Strokovna pomoč je obsegala tako objavo stališč in mnenj socialne inšpekcije v zvezi z zakonitostjo ravnanj izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti kot tudi neposredno svetovanje po posameznih regijah. V inšpekciji ocenjujemo, da si izvajalci dejavnosti za zagotavljanje koristi uporabnikov praviloma želijo delovati zakonito in strokovno in da do kršitev prihaja zaradi različnih razlogov, ki bi se jim lahko izognili ob čimprejšnjem svetovanju, ki bi bilo na voljo ob prvih znakih motenj v delovnem odnosu med uporabnikom in izvajalcem.

Vsebinske ugotovitve socialne inšpekcije

V nadaljevanju navajamo ključne vsebinske ugotovitve Socialne inšpekcije v zaključenih inšpekcijskih zadevah po posameznih skupinah izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti.

Centri za socialno delo

CSD-ji izvajajo socialnovarstvene storitve, javna pooblastila in druge naloge na podlagi določil 55 različnih zakonov in več kot 50 pravilnikov, ki podrobneje urejajo posamezna določila zakonov.

Upoštevajoč usmeritve dela inšpekcije ter na podlagi analiz prejetih prijav so bili nadzori največkrat izvedeni nad izvajanjem obravnave ogroženih otrok (v ta okvir štejemo tudi rejništvo in posvojitve) (42 %), nalogami povezani z urejanjem razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti (36 %), uveljavljanjem pravic iz javnih sredstev (19 %), izvajanjem skrbniških nalog (11 %), obravnavo nasilja v družini (10 %) ter izvajanjem socialnovarstvenih storitev (predvsem prve socialne pomoči) (7 %). V posameznem nadzoru je bil tako lahko na posameznem centru za socialno delo opravljen nadzor izvajanja nalog z različnih področij oziroma na podlagi prijav različnih prijaviteljev.

V 19 % izvedenih inšpekcijskih nadzorih na centrih za socialno delo so bile ugotovljene pomanjkljivosti pri izvajanju socialnovarstvene dejavnosti - tako z vidika uporabe veljavne zakonodaje, kot z vidika uporabe strokovnih znanj - ki so zviševale verjetnost, da bi bil lahko uporabnik v nadaljnji obravnavi oškodovan oziroma prikrajšan, v času nadzora pa ta oškodovanost ali prikrajšanost (še) ni bila ugotovljena. V več kot 60 % so bile ugotovljene pomanjkljivosti odpravljene že v času izvajanja nadzora, kar posredno kaže na

INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

pripravljenost izvajalcev dejavnosti, da ravnaajo zakonito in strokovno.

V 2 izvedenih nadzorih na centrih za socialno delo so bile ugotovljene nepravilnosti, ki so škodile uporabniku oziroma so ga prikrajšale za posamezno pravico.

Poleg skrbi za nenehno dodatno usposabljanje in obnavljanje strokovnih znanj (sem sodi tudi poznavanje veljavnih predpisov), je za čim bolj kvalitetno (in zakonito) izvajanje nalog izrednega pomena možnost strokovnega posvetovanja (intervizija) kot tudi čustvene razbremenitve in možnosti samorefleksije lastnega dela (supervizija). Vključitev v supervizijo bi bilo zato potrebno s predpisi kot delovno obveznost naložiti vsem strokovnim delavcem, saj je trenutno kot obvezna predpisana samo pri izvajanju socialnovarstvenih storitev, ne pa tudi kot obvezen del izvajanja javnih pooblastil in nalog po zakonu, ki strokovne delavce praviloma bolj čustveno obremenijo (na primer nujni odvzem otroka, obravnava nasilja v družini, pomoč pri iskanju sporazumnih rešitev ob razpadu družinske skupnosti in podobno).

V velikem deležu prijav se ponavljajo očitki prijaviteljev, da jim center za socialno delo ne pomaga na pričakovan način, da nima posluha za težave strank in/ali ne nudi nobene strokovne pomoči, vendar pa v večini primerov izvedeni nadzori nobenega od omenjenih očitkov ne potrjujejo. Prijavitelji med drugim od centrov za socialno delo pričakujejo tudi, da opravijo delo, ki sodi v pristojnost organov pregona v primerih suma kaznivih dejanj (preiskava kaznivih dejanj), da razsodijo namesto sodišč v družinskih sporih, oziroma, da v primerih, ko odločajo o pravicah iz javnih sredstev, ne odločajo v skladu s predpisanimi merili.

V nadaljevanju so navedene nekatere ugotovljene pomanjkljivosti, ki pomembneje vplivajo na zagotavljanje zakonite in strokovne obravnave uporabnikov. Pri tem je potrebno opozoriti, da gre za posamezne primere, ugotovljene v izvedenih nadzorih, ki sicer opozarjajo na tveganja v zvezi z izvajanjem konkretnih nalog, nikakor pa ne predstavljajo splošnega stanja v zvezi z izvajanjem posameznih nalog.

Pomembna ugotovitev inšpekcije v primerih, ko ni ugotovljenih kršitev veljavnih predpisov, uporabniki pa vseeno izražajo nezadovoljstvo, pa je, da so strokovni delavci centrov za socialno delo ob zakonitem in korektnem izvajanju nalog po zakonih, spregledali, da se ob tem vedno srečujejo s posamezniki v stiski in te stiske niso naslovili v smislu obravnave v okviru socialnovarstvenih storitev.

Na področju obravnave ogroženih otrok inšpekcija ni zaznala pogostejših pomanjkljivosti oziroma nepravilnosti. Zaznani pomanjkljivosti sta opustitev priprave začetne ocene ogroženosti otroka in izdelava načrta pomoči otroku in družini, ki naj vodi k odpravi razlogov za sodišču predlagan ukrep za zaščito otroka. V posameznih primerih je načrt sicer formalno izdelan, ni pa opredeljenih jasnih zahtev oziroma kriterijev za oceno sprememb, ki se zahtevajo od družine.

V posameznih primerih obravnave nasilja v družini je inšpekcija ugotavljala, da centri za socialno delo ob tem, ko ustrezno in zakonito sodelujejo pri zagotovitvi varnosti osebe, ki zatrjuje, da je žrtev, opuščajo nudenje pomoči osebi, ki naj bi povzročala nasilje z namenom prepoznavanja spornih ravnanj, iskanja virov za spremembo nasilnega odzivanja in podporo procesom spreminjanja ter pomoči pri iskanju veljavnih in sprejemljivih nenasilnih načinov uveljavljanja svojih interesov (npr.: nepravdni postopki). V tovrstnih primerih se centri za socialno delo postavijo v vlogo organov pregona ter po lastni presoji »obsodijo« ter v nadaljevanju ne nudijo celovite podpore v procesu urejanja konkretne življenjske situacije »obsojenemu«.

Po drugi strani pa inšpekcija ugotavlja, da se po morebitnem zavrženju resničnosti navedb o nasilju v družini v preiskavi kaznivega dejanja (ali drugih kaznivih dejanj z elementi nasilja), osebi, ki zatrjuje, da je žrtev nasilja, ne omogoča, da re-definira svoj način reševanja stisk (npr.: namesto uporabe instituta kazenskega pregona sprememba življenjskega okolja, odzivanja, nepravdnega postopka ...).

Centri za socialno delo še vedno v posameznih primerih strokovno sporno in nezakonito posredujejo sodiščem v postopkih za zaščito ogroženih otrok in obravnave nasilja v družini ocene ogroženosti. Ocena (trenutne) ogroženosti je vedno delovni dokument, ki usmerja nadaljnja načrtovanja in ravnanja centra za socialno delo in ostalih udeležencev na podlagi (omejenih) informacij, ki so na razpolago v trenutku presoje in nikakor ni dokument zaključenega ugotovitvenega postopka. V kolikor želi sodišče pridobiti strokovno mnenje centra za socialno delo, ga mora le ta pripraviti v skladu z načeli priprave strokovnih mnenj.

INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

Ob izvajanju nalog nudenja pomoči staršema pri sporazumevanju o varstvu in vzgoji skupnih otrok, njihovem preživetju, stikih z obema staršema in drugimi, za otroka pomembnimi osebami ter o izvrševanju starševske skrbi v zadevah, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, se je centrom za socialno delo največkrat očitala pristranskost ali diskriminatorna obravnava. Ti očitki so se, razen v posameznih primerih, izkazali za neutemeljene, saj centri za socialno delo praviloma omogočajo vsem vpletenim, da v procesu iskanja skupne, za vse vpletene sprejemljive rešitve sodelujejo, vendar morajo centri za socialno delo ob neuspešnem iskanju sporazumnih rešitev izdelati svojo oceno oziroma mnenje o sodelujočih, ki predstavlja podlago za ureditev razmerij v sodnih postopkih. Ne glede na to, da centri za socialno delo ne odločajo o spornih vprašanjih, pač pa spodbujajo starša k iskanju sprejemljivih rešitev, je veliko prijaviteljev prepričanih, da o spornih vprašanjih odločajo centri za socialno delo s svojimi mnenji in ne sodišče! Ocena ali mnenje centra za socialno delo, ki ni v skladu z njihovim prepričanjem ali pričakovanjem, pa je praviloma neutemeljeno škoda za pristransko oziroma diskriminatorno.

V inšpekcijskih zadevah, v katerih bile so ugotovljene pomanjkljivosti ali nepravilnosti z obravnavanega področja je bilo ugotovljeno, da nekaterih »mnenj« centrov za socialno delo, posredovanih na sodišče, še vedno ne moremo šteti za strokovna mnenja, saj gre predvsem za povzetke izjav vpletenih, navedbe, da sporazum med strankama ni možen ter za predloge za postavitev izvedenca. Centri za socialno delo kot strokovni organ, pristojen za oblikovanje mnenja, na podlagi katerega se bo sodišče lažje odločalo, bi moral na podlagi ugotovljenih dejstev in ob upoštevanju strokovnih konceptov vedno pripraviti vsebinsko, strokovno utemeljeno in konkretizirano mnenje. Tudi v primerih, ko bi predlagal vključitev izvedenca, bi moral pojasniti, zakaj podaja tak predlog in katerih dejstev s svojimi strokovnimi znanji ni mogel ustrezno pojasniti, oziroma, katera so do te mere protislovna, da potrebujejo dodatno poglobljeno raziskavo s strani izvedenca. Na inšpekciji prejemamo tako prijave žrtev nasilja kot tudi povzročiteljev nasilja. Centri za socialno delo se praviloma hitro in strokovno odzivajo na informacije o nasilju v družini. Očitki, da v konkretnih zadevah niso ustrezno ukrepali, se največkrat izkažejo za neutemeljene. Centri za socialno delo običajno tako povzročiteljem nasilja kot žrtvam ponudijo različne oblike pomoči in sodelovanja, vendar jih vpleteni v nasilje prepogosto zavračajo. Zlasti nepripravljenost žrtev nasilja za sodelovanje s centri za socialno delo in nevladnimi organizacijami na področju obravnave nasilja v družini se lahko izkaže za izredno tvegano. V mnogih primerih, ko je prišlo do izreka kazni zaradi nasilja v družini, se je namreč izkazalo, da so žrtve prikrivale nasilje v družini in ga v posameznih primerih celo izrecno zanikale, tako v postopkih pred centrom za socialno delo kot pred organi pregona. Razlogov za prikrivanje oziroma zanikanje nasilja je sicer več, eden od razlogov pa je tudi nezaupanje žrtev do sistema organizacije pomoči žrtvam (tako v okviru kazenskega pregona, neposredne zaščite žrtev, kot tudi obravnave na sodišču).

Sodelovanje z vpletenimi v nasilje v družini je zaradi svoje večplastnosti izredno zahtevno. Centri za socialno delo nudijo in izvajajo različne naloge v zvezi z družinami, v katerih je prisotno nasilje. Centri za socialno delo namreč pogosto, poleg neposredne obravnave nasilja v družini, sodelujejo z družino še pri zagotavljanju pravic iz javnih sredstev, nudijo svetovalne oblike pomoči posamezniku in družini, v primerih nasilja, katerega posledica je ogroženost otroka, pa morajo v skladu s svojimi pooblastili tudi izreči ukrepe za zaščito otroka. Ta večplastna obravnava družine, ki je usmerjena v spremembo ravnanj in odnosov pri vseh družinskih članih, tako predstavlja poseben strokovni izziv, saj je neposredna zaščita žrtve lahko zelo »aktivistično« in zagovorniško ravnanje, medtem ko zahteva iskanje drugačnih oblik skupnega življenja aktivno sodelovanje vseh vpletenih.

V primerih nudenja pomoči pri sporazumevanju o vprašanjih, povezanih z razmerji do skupnih otrok, vodenja svetovalnih razgovorov pred razvezo zakonske zveze in tudi v zadevah uveljavljanja pravic iz javnih sredstev pa se še vedno prepogosto zgodi, da strokovni delavci nasilja, ki (še) ni kvalificirano kot kaznivo dejanje (po možnosti z že pravnomočno obsodbo), ne obravnavajo kot pomembnega in specifičnega elementa pri vzpostavljanju delovnega odnosa ter načrtovanju in izvajanju konkretnega projekta pomoči.

Ugotovljene nepravilnosti pri obravnavi nasilja v družini se najpogosteje nanašajo na to, da ocena ogroženosti ni obrazložena in ni mogoče razbrati, na podlagi katerih kriterijev je bila določena oziroma opredeljena (visoka, srednja, nizka).

Pri obravnavi odraslih žrtev nasilja se še zgodi, da centri za socialno delo presojujejo, kdo ima prav in kaj

INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

se je dejansko zgodilo med žrtvijo in povzročiteljem. Prav pri obravnavi nasilja v družini je zelo pomembno poiskati in vzdrževati položaj strokovnega delavca v interpoziciji. Nevtralna (objektivna) obravnava nasilja ni možna in dopustna, saj gre za posameznike v odnosu, ki razpolagajo z bistveno različno stopnjo moči (fizične, ekonomske, statusne, odnosne in podobno), nereflektirano aktivistično »zagovornišvo« pa tudi ne vodi h končni uveljavitvi ciljev obravnave, to je iskanju načina za nadaljnje sodelovanje pri reševanju skupnih težav (seveda ob doslednem spoštovanju zahteve po odpovedi nasilju).

V posameznih primerih je bilo ugotovljeno, da je center za socialno delo nehote vplival na delo organov pregona oziroma sodišč, saj jim je posredoval samo del informacij s katerimi je razpolagal – praviloma samo navedbe osebe, ki je zatrjevala, da je žrtev, navedb ostalih vpletenih oseb, vključno z domnevnim povzročiteljem nasilja, pa ne. Inšpekcija poudarja, da nikakor ni sporno, da so vsi organi seznanjeni z izjavami žrtev nasilja, njenim videnjem dogajanja, vendar morajo Centri za socialno delo, vkolikor razpolagajo tudi z drugimi izjavami, nasprotujočimi poročili ali zapažanji, tudi s temi seznaniti vse ostale organe.

Ob izvajanju nalog nudenja pomoči staršema pri sporazumevanju in izdelavi mnenja v nepravdnem postopku o stikih otroka s staršema v primerih, ko je v družini zaznano nasilje, se izpostavlja vprašanje »odtujitvenih« ravnanj staršev.

Centri za socialno delo že sami, brez izvedenskih mnenj, tovrstna »odtujitvena« ravnanja prepoznajo, tudi ubesedijo, vendar trenutno ne obstaja realna možnost, da bi starše motivirali k intenzivni, dlje trajajoči, ciljno usmerjeni psihoterapiji, ki bi bila usmerjena v prepoznavanje »blodnjave interpretacije« (izraz je povzet iz enega od izvedenskih mnenj!), ki so osnova odtujitvenih ravnanj.

Centri za socialno delo sicer v posameznih primerih napačno interpretirajo odklanjanje otroka do stika z drugim staršem kot posledico »odtujevanja« v primerih »izkazanega« nasilja tega starša do ostalih članov družine. Po tolmačenju sodišč in pravnih teoretikov namreč izrečen ukrep prepovedi približevanja žrtvi ne dokazuje obstoja nasilja, še manj pa obstoja kaznivega dejanja z elementi nasilja! Izjave žrtve, ko ne gre za fizično nasilje (npr: grožnje, zalezovanje, omejevanje druženja ...), organom pregona in sodišču praviloma ne zadostujejo za »obsodbo« in zato bolj ali manj eksplicitno sodišča nalagajo centrom za socialno delo, da »zagotovi« stik otroka s povzročiteljem (npr.: s sklepom sodišča, da stiki, kljub ukrepu prepovedi približevanja povzročitelja otroku, potekajo pod nadzorom centra za socialno delo). Centri za socialno delo pa imajo v teh primerih »težavo«, kako otrokovo »odklanjanje« prepoznati kot znak »ogroženosti« zaradi preteklih ravnanj starša, ki ga otrok odklanja (še večjo težavo z razumevanjem odklanjanja imajo sicer sodišča). 173. člen Družinskega zakonika določa, da lahko sodišče staršu omeji ali odvzame pravico do stikov, če je otrok zaradi teh stikov ogrožen in je mogoče le z omejitvijo ali z odvzemom pravice do stikov v zadostni meri zavarovati njegove koristi. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki ga je nadomestil DZ, je bil precej bolj »instrumentalen«, saj je določal, da stiki niso v otrokovo korist, če pomenijo za otroka psihično obremenitev ali če se sicer z njimi ogroža njegov telesni ali duševni razvoj. In vsako (odločno) odklanjanje stikov je bilo brez večjih težav prepoznano kot psihična obremenitev otroka.

Centri za socialno delo se torej v takih primerih srečujejo s strokovnim izzivom dokazovanja sodišču, da je odklanjanje stika posledica ravnanj starša, ki ga otrok odklanja in ne ravnanj starša, s katerim otrok živi. V primeru raziskanega suma kaznivega dejanja ni velikih težav. Ker pa preiskava na žalost traja praviloma več kot dve leti, je to za sodišče (in center za socialno delo) neuporabno. Razen v skrajnih primerih je »dokazati«, da je otrok zaradi stika s staršem ogrožen, nemogoče. V kolikor se center za socialno delo (ali izvedenec) sklicuje na »odpor« otroka, »psihično obremenitev«, potem na sodišču žal prevlada pravica starša do stika nad pravico otroka do varstva njegove osebnosti...

Inšpekcija ocenjuje, da bodo centri za socialno delo v obravnavi otrokovega »odklanjanja« stikov bolj »učinkoviti« (v smislu varstva otrokove koristi) v kolikor se bo zagotovilo:

- čimprejšnji odziv centra za socialno delo na prvo informacijo o odklanjanju stika (srečanje z otrokom, skupno srečanje otroka s staršem oz. staršema),
- osredotočanje na doživljanje otroka,
- usmerjene pogovore z namenom »raziskave« »odpora« (»zgodovina« skupnega življenja, načini odzivanja na »krize«, konflikte, nasilje, ...),

INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

- prepoznavanje manj razvidnih oblik nasilja – predvsem psihičnega z vsemi različicami (očitanja, grožnje, zalezovanja, nadzorovanja, ...),
- jasno in odločno reflektiranje vseh oblik nasilja (težave so pri prepoznavi psihičnega nasilja – prikritih groženj, zalezovanja, nadzorovanja preko izražanja skrbi za otroka ...) z zahtevo po opustitvi le teh,
- dosledno usmerjanje vseh vpletenih v iskanje skupnih, vsem sprejemljivih dogovorov (tudi, takemu, da se dosledno spoštuje odločitev sodišča, kakršnakoli bo!), z jasno »omejitvijo« obsega pravic dogovarjanja povzročitelju nasilja (npr.: nihče ne more zahtevati, da mora biti otrok vedno dosegljiv na telefon, ali da mora starš, ki je z otrokom, poročati drugemu staršu kaj počneta ...),
- čim hitrejša odločanja sodišč (nižanje dokaznih standardov – nesprejemljivo je namreč, da je za npr.: odločanje o obsegu stikov zahtevan nesporen dokaz, da je 4 ure stikov v večjo korist otroku kot 3 ure in zaradi tega stiki več mesecev, tudi več kot leto dni niso določeni in ne potekajo!

Na sodišča strokovni delavci, kljub večkrat izrečenim opozorilom inšpekcije v preteklih letih, še vedno posredujejo poročila in mnenja na zaprosila sodišč, ki pa za taka zaprosila nimajo izrecne zakonske podlage. ZPND določa, da je do dodelitve brezplačne pravne pomoči upravičena oseba, za katero je bila podana ocena ogroženosti, ki jo je pripravil center za socialno delo, in je torej namenjena izključno pridobitvi brezplačne pravne pomoči. Ocena ogroženosti je namreč dokument, ki se pripravlja za odraslo osebo in skupaj z njo, na podlagi njenih zatrjevanj, doživljanj in videnja situacije ter njene celotne obravnave na različnih institucijah. ZPND ne določa, kaj mora ocena ogroženosti vsebovati, na kakšen način se jo pripravi in kaj se vse pri njeni izdelavi upošteva. Sodišče ima pravico do vpogleda v celotno dokumentacijo centra za socialno delo, iz katere se lahko seznani z vsemi pravno relevantnimi dejstvi, seznanitev samo z oceno ogroženosti pa bi v sodnih postopkih lahko celo ovirala ugotavljanje vseh dejstev, saj je ocena ogroženosti praviloma pripravljena samo na podlagi izjav domnevne žrtve nasilja in lahko, predvsem v postopkih odločanja o vprašanih starševske skrbi, zavede sodišče, da oceno ogroženosti sprejme kot dokazana dejstva v zvezi z zatrjevanim nasiljem v družini. Center za socialno delo med nalogami za preprečevanje nasilja v družini namreč nima raziskovalne vloge, ne vodi postopkov po ZUP, niti v teh nalogah ne odloča. Ocena ogroženosti za žrtev se pripravi na podlagi strokovnih smernic, objavljenih v Biltenu Kaljenje, december 2010, letnik V, številka 10. Te smernice izrecno poudarjajo avtonomijo odrasle osebe z izkušnjo nasilja in njenega doživljanja nasilja, nikakor pa v procesu primarne zaščite (domnevne) žrtve center za socialno delo ne ugotavlja dejstev – kot jih kasneje lahko oziroma morajo organi pregona in sodišče. Strokovno delo centra za socialno delo je v tej fazi usmerjeno na zaščito žrtve in ne na preiskovalni postopek ter ugotavljanje dejanskega stanja. Ocena ogroženosti odrasle žrtve nasilja ni povzetek dejanskih in preverjenih dogodkov s konkretnimi dokazi in dejstvi, temveč gre za subjektivno dožemanje realnosti žrtve in njenega občutka ogroženosti ter nasilnih ravnanj. Center za socialno delo mora poskrbeti za varnost žrtve in ne pridobivanje dokazov – to je v domeni drugih organov, ki v skladu s svojimi pristojnostmi in pooblastili izvajajo svoje naloge. Ocena ogroženosti in načrt pomoči žrtvi ob tem vsebujeta izjemno veliko osebnih podatkov, ki jih center za socialno delo v svojih postopkih mora varovati, kadar pa jih posreduje drugim institucijam, predvsem sodišču, pridobijo dostop do teh dokumentov tudi osebe, osumljene nasilja v družini, ki do teh dokumentov oziroma podatkov sicer nimajo dostopa.

V prijavah s področja skrbništva so največkrat navedeni očitki o primernosti izbire skrbnika oziroma neposrednega izvajanja skrbniških nalog, saj se vedno znova ponavljajo predvsem nestrinjanja med skrbnikom in centrom za socialno delo na eni, ter bližnjimi osebe, postavljene pod skrbništvo, na drugi strani, o tem, ali morata skrbnik in center za socialno delo skrbeti za konkretne koristi in pravice osebe, postavljene pod skrbništvo, ali za v prihodnosti pričakovane koristi njegovih bližnjih. Ugovore zoper delo skrbnika rešuje center za socialno delo oziroma resorno ministrstvo, inšpekcija pa je v nadzoru izvajanja nalog s področja skrbništva ugotavljala podobno kot v prejšnjih letih.

V primerih, ko skrbnik upravlja z varovančevim premoženjem in njegovimi dohodki, je potrebna še dodatna skrbnost in pozornost, da ne pride do oškodovanja varovančevega premoženja. Popis premoženja mora biti izveden v vsakem primeru, ko skrbnik upravlja z varovančevim premoženjem in njegovimi dohodki, tudi če je, na primer, skrbnik za poseben primer imenovan samo za plačilo posameznega računa. Popis premoženja mora biti izveden v roku, ki ga določa veljavna zakonodaja!

INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

Center za socialno delo in skrbnik morata dosledno spoštovati 247. člen DZ in se z varovancem pred vsakim skrbniškim dejanjem posvetovati. Še posebej je to pomembno v primerih, ko skrbnik zastopa varovanca v postopkih pred sodiščem v njegovem imenu in za njegov račun. Na omenjeno določilo bi moral center za socialno delo skrbnika posebej opozoriti in zagotoviti njegovo pravilno ravnanje.

Ob tem je potrebno opozoriti na razliko med mnenjem in željo varovanca ter koristjo varovanca. Varovanec je postavljen pod skrbništvo praviloma zaradi tega ker mu njegova ravnanja, ki ga usmerjajo njegove želje, prepričanja, sposobnosti, škodujejo. S postavitvijo pod skrbništvo mu je onemogočeno ravnanje v nasprotju z njegovo koristjo, posvetovanje z varovancem, ubesedenje njegovih želja in pričakovanj pa je namenjeno predvsem spodbujanju k spremembam v njegovem razumevanju, doživljanju in odzivanju, ki bi lahko v končni fazi vodile tudi k prenehanju skrbništva.

Prijavitelji za področje uveljavljanja pravic iz javnih sredstev od inšpekcije praviloma pričakujejo, da bo namesto organa druge stopnje presodila o utemeljenosti pritožbe zoper konkreten upravni akt, s katerim je center za socialno delo odločil o pravici. Inšpekcija teh pooblastil nima. Ob prejetih prijavah pa ugotavljamo, da je večina prijaviteljev premalo seznanjena s postopkom, pogoji, kriteriji ter dolžnostmi v zvezi z dodeljeno pravico.

Nadaljuje se trend prijav oseb, ki so jim domnevno neupravičeno dodeljene pravice iz javnih sredstev. Do sedaj se je v večini primerov izkazalo, da temu ni tako. V nekaterih primerih se je celo izkazalo, da naznanjeni posameznik sploh ni prejemal pomoči iz javnih sredstev.

Med ugotovljenimi pomanjkljivostmi na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev je pogosto opaziti podajanje informacij, ki niso celostne, kot tudi podajanje stranki nerazumljivih, čeprav pravilnih informacij. Pri odločanju o izredni denarni socialni pomoči se ponavljajo ugotovitve, da pogosto prihaja do odločanja na podlagi nejasnih in spremenljivih kriterijev, odločitve pa v odločbah niso konkretno dodatno obrazložene. V posameznih primerih je inšpekcija ugotovila popolno nerazumevanje stisk in življenjske situacije vlagateljev za izredno denarno socialno pomoč s strani uslužbencev centra za socialno delo, ki so vodili ugotovitelni postopek.

131

Dejavnost domov za starejše in drugih izvajalcev institucionalnega varstva starejših, pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe ter socialnega servisa

Prejete prijave so v večini sicer vsebovale očitke s področja zdravstvene nege in so bile v tem delu odstopljene pristojnim nadzornim službam, v delu stvarne pristojnosti Socialne inšpekcije pa so vsebovale predvsem očitke o izvajanju storitve institucionalnega varstva starejših v neskladju s predpisi o postopkih za uveljavljanje pravice do institucionalnega varstva, s predpisi o zaračunavanju storitve in s standardom storitve.

Preverjeni so bili tudi odzivi domov za starejše v primerih suma nasilja zaposlenih nad stanovalci. V vseh primerih je bilo ugotovljeno, da se domovi odločno in nemudoma odzovejo na zaznano nasilje, o tem takoj obvestijo organe pregona in z organizacijskimi ukrepi zagotovijo umik storilca z delovnega mesta.

Pri čedalje več izvajalcih institucionalnega varstva stopajo v ospredje težave z zaposlitvijo kadra, ki bi omogočil dodatne nastanitve čakajočih na sprejem. Prav tako se nakazujejo težave pri zagotavljanju ustrezne oskrbe stanovalcem z upadom kognitivnih sposobnosti (dementna stanja), saj strokovne in z vidika posameznika spoštljive in dostojne oblike pomoči zahtevajo večje število zaposlenih na posameznega stanovalca.

Pri ostalih izvajalcih socialnovarstvene dejavnosti je bilo prejetih premajhno število prijav in izvedenih premajhno število nadzorov, da bi lahko poročali o vsebinskih ugotovitvah.

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

1. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT RS ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE

Konvencija MOD št. 177 o delu na domu, 1996
 Konvencija MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, 1947
 Konvencija MOD št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu, 1969
 Konvencija MOD št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju, 1981
 Konvencija MOD št. 161 o službah medicine dela, 1985
 Uredba (EU) 2019/1149 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o ustanovitvi Evropskega organa za delo, spremembi uredb (ES) št. 883/2004, (EU) št. 492/2011 in (EU) 2016/589 ter razveljavitvi Odločbe (EU) 2016/344 (Besedilo velja za EGP in Švico)
 Zakon o inšpekciji dela
 Zakon o inšpekcijskem nadzoru
 Zakon o splošnem upravnem postopku
 Zakon o prekrških
 Pravilnik o stroških postopka o prekršku
 Pravilnik o obliki in vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih
 Pravilnik o evidencah prekrškovnih organov, evidenci pravnomočnih sodb oziroma sklepov o prekrških, skupni evidenci kazenskih točk v cestnem prometu ter skupni informacijski infrastrukturi
 Zakon o sodnih taksah
 Zakon o upravnih taksah
 Zakon o državni upravi
 Uredba o organih v sestavi ministrstev
 Poslovnik Inšpekcijskega sveta
 Pravilnik o službeni izkaznici inšpektorja
 Pravilnik o strokovnem izpitu za inšpektorja
 Uredba o upravnem poslovanju
 Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
 Zakon o varstvu osebnih podatkov
 Zakon o začasni ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19)
 Uredba o varnostnem preverjanju in izdaji dovoljenj za dostop do tajnih podatkov
 Sklep o začasnem prenehanju teka rokov za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih, določenih z zakonom
 Odlok o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na območju Republike Slovenije
 Odlok o začasni ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19 v upravnih zadevah
 Odlok o začasni ukrepih za preprečevanje ponovnih izbruhov in širjenja okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19 v upravnih zadevah

Drugi pravni viri so navedeni po področjih dela v nadaljevanju.

2. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT RS ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE OZIROMA KATERIH IZVAJANJE NADZIRA NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ (INŠPEKCIJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ)

Konvencije MOD:

Konvencija št. 2 o brezposelnosti, 1919
 Konvencija št. 14 o tedenskem počitku v industrijskih podjetjih, 1921
 Konvencija št. 19 o enakem obravnavanju tujih in domačih delavcev glede zavarovanja za nesreče pri delu, 1925
 Konvencija št. 24 o zdravstvenem zavarovanju industrijskih in trgovinskih delavcev ter domačih storitvenih delavcev, 1927
 Konvencija št. 25 o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih delavcev, 1927
 Konvencija št. 29 o prisilnem ali obveznem delu, 1930
 Konvencija št. 48 o mednarodni ureditvi varovanja pravic iz invalidskega, starostnega in družinskega zavarovanja, 1935
 Konvencija št. 80 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 28. zasedanjih, 1946
 Konvencija št. 87 o sindikalnih svoboščinah in varstvu sindikalnih pravic, 1948
 Konvencija št. 88 o organizaciji službe zaposlovanja, 1948
 Konvencija št. 90 o nočnem delu otrok v industriji (revidirana), 1948
 Konvencija št. 91 o plačnem letnem dopustu pomorščakov (revidirana), 1949
 Obvestilo o prenehanju veljavnosti Konvencije Mednarodne organizacije dela št. 91 o plačnem dopustu pomorščakov (delno spremenjena l. 1949), ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij UNESCO, mednarodnih večstranskih pogodb o zračnem prometu, konvencij mednarodne organizacije dela, konvencij mednarodne pomorske organizacije, carinskih konvencij in nekaterih drugih mednarodnih večstranskih pogodb za Republiko Slovenijo

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

Konvencija št. 95 o zaščiti plač, 1949
 Konvencija št. 97 o delavcih migrantih (revidirana), 1949
 Konvencija št. 98 o uporabi načel o pravicah organiziranja in kolektivnega dogovarjanja, 1949
 Konvencija št. 100 o enakem plačilu delavcev in delavk za delo enake vrednosti, 1951
 Konvencija št. 102 o minimalnih normah socialne varnosti, 1952
 Konvencija št. 105 o odpravi prisilnega dela, 1957
 Konvencija št. 106 o tedenskem počitku v trgovini in uradih, 1957
 Konvencija št. 108 o nacionalnih osebnih dokumentih pomorščakov, 1958
 Konvencija št. 111 o diskriminaciji pri zaposlovanju in poklicih, 1958
 Konvencija št. 114 o pogodbi o zaposlitvi ribičev, 1959
 Konvencija št. 116 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 32. zasedanjih, 1961
 Konvencija št. 121 o dajatvah za nesreče pri delu in poklicne bolezni, 1964
 Konvencija št. 122 o politiki zaposlovanja, 1964
 Konvencija št. 131 o minimalnih osebnih dohodkih, s posebnim ozirom na države v razvoju, 1970
 Konvencija št. 132 o plačnem letnem dopustu (revidirana), 1970
 Konvencija št. 135 o varstvu in olajšavah za predstavnike delavcev v podjetju, 1971
 Konvencija št. 138 o minimalni starosti za sklenitev delovnega razmerja, 1973
 Konvencija št. 140 o plačnem dopustu za izobraževanje, 1974
 Konvencija št. 142 o poklicnem usmerjanju in strokovnem usposabljanju za razvoj človekovih sposobnosti, 1975
 Konvencija št. 143 o migracijah v pogojih zlorabljanja ter o podpiranju enakih možnosti in tretmaja delavcev migrantov, 1975
 Konvencije št. 144 o tristranskih posvetovanjih za spodbujanje izvajanja mednarodnih delovnih standardov, 1976
 Konvencija št. 149 o zaposlovanju ter delovnih pogojih in življenjskih razmerah izvajalcev zdravstvene nege, 1977
 Konvencija št. 151 o varstvu pravice do organiziranja in postopkih za določitev pogojev zaposlitve v javnem sektorju, 1978
 Konvencija št. 154 o spodbujanju kolektivnega pogajanja, 1981
 Konvencija št. 156 o enakih možnostih delavcev in delavk in njihovem enakem obravnavanju (delavci z družinskimi obveznostmi), 1981
 Konvencija št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca, 1983
 Konvencija št. 159 o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, 1983
 Konvencija št. 171 o nočnem delu, 1990
 Konvencija št. 173 o varstvu zahtevkov delavcev v primeru insolventnosti njihovega delodajalca, 1992
 Konvencija št. 175 o delu s krajšim delovnim časom, 1994
 Konvencija št. 180 o delovnem času pomorščakov in številu članov posadke na ladji, 1996
 Konvencija št. 182 o prepovedi najhujših oblik dela otrok in takojšnjem ukrepanju za njihovo odpravo, 1999
 Konvencija št. 183 o spremembi (spremenjene) Konvencije o varstvu materinstva iz leta 1952
 Konvencija št. 186 o delu v pomorstvu, 2006

Pravni viri EU in Sveta Evrope:

Evropska socialna listina (spremenjena), 1996
 Evropski kodeks o socialni varnosti, 1964
 Evropska konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah, 1959 in Dodaten protokol k Evropski konvenciji o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah, 1978
 Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji, 2000
 Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
 Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
 Uredba (EU) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o razširitvi uporabe uredb (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se navedeni uredbi ne uporabljata le na podlagi njihovega državljanstva
 Uredba (EU) št. 1024/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg in razveljavitvi Odločbe Komisije 2008/49/ES (uredba IMI)
 Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti
 Uredba Sveta (ES) št. 1223/98 z dne 4. junija 1998 o spremembi Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, ter Uredbe (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71
 Uredba Sveta (ES) št. 1606/98 z dne 29. junija 1998 o spremembah Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in Uredbe (EGS) št. 574/2 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 zaradi razširitve njune veljavnosti na posebne sisteme za javne uslužbenke
 Uredba (ES) št. 561/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o usklajevanju določene socialne zakonodaje v zvezi s cestnim prometom in spremembi uredb Sveta (EGS) št. 3821/85 in (ES) št. 2135/98 ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 3820/85

IRSD prav tako opravlja svoje naloge oziroma posredno nadzira izvajanje številnih direktiv s področja delovnih razmerij, katerih cilje je Republika Slovenija zajela v področnih pravnih predpisih.

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

Mednarodni sporazumi:

Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji in Protokola o izvajanju Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji (BBHZD)

Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Srbije o zaposlovanju državljanov Republike Srbije v Republiki Sloveniji in Protokola o izvajanju Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Srbije o zaposlovanju državljanov Republike Srbije v Republiki Sloveniji (BRSZD)

Zakoni:

Zakon o delovnih razmerjih

Zakon o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov

Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo

Zakon o interventnih ukrepih za omilitve in odpravo posledic epidemije COVID-19

Zakon o začasnih ukrepih za omilitve in odpravo posledic COVID-19

Zakon o dodatnih ukrepih za omilitve posledic COVID-19

Zakon o interventnih ukrepih za pomoč gospodarstvu in turizmu pri omilitvi posledic epidemije COVID-19

Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitve, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19

Zakon o čezmejnem izvajanju storitev

Zakon o zaposlovanju in delu tujcev

Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

Zakon o minimalni plači

Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti

Zakon o stavki

Zakon o kolektivnih pogodbah

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju

Zakon o evropskih svetih delavcev

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske delniške družbe

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske zadrage

Zakon o urejanju trga dela

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (prenehal veljati 27.10.2010 - s sprejemom ZUTD, uporaba do 1. 1. 2011, za posredovanje začasnih in občnih del dijakom in študentom se določbe 5., 6., 6.a, 6.b, 6.c, 6.č, 6.d, 6.e, 7. in 8. člena poglavja II. »Posredovanje zaposlitev in posredovanje dela«, uporabljajo do začetka uporabe zakona, ki bo urejal posredovanje začasnih in občnih del dijakom in študentom)

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih

Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

Zakon o zdravniški službi

Zakon o zdravstveni dejavnosti

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov

Zakon o javni rabi slovenščine

Zakon o varstvu pred diskriminacijo

Zakon o enakih možnostih žensk in moških

Zakon o kmetijstvu

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo

Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi

Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja

Zakon o višini povračila stroškov v zvezi z delom in nekaterih drugih prejemkov

Zakon o delavcih v državnih organih

Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih

Zakon o prostovoljstvu

Zakon o socialnem podjetništvu

Pomorski zakonik

Zakon o javnih uslužbencih

Zakon za uravnoteženje javnih financ

Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij

Zakon o pravnem postopku

Zakon o gospodarskih družbah

Kazenski zakonik

Zakon o kazenskem postopku

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

Podzakonski predpisi:

Odlok o začasni delni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
 Odlok o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
 Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
 Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
 Odlok o začnih ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2
 Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
 Odlok o začnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
 Odlok o spremembah določenih odlokov, izdanih na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih
 Odlok o načinu ugotavljanja izpolnjevanja pogojev prebolečnosti, cepljenosti in testiranja v zvezi z nalezljivo boleznijo COVID-19
 Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolečnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2
 Odlok o izjemah od karantene na domu po visoko tveganem stiku s povzročiteljem nalezljive bolezni COVID-19
 Odlok o začnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19
 Uredba o izvajanju začasne premestitve javnih uslužbencev zaradi nujnih delovnih potreb
 Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov
 Uredba o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči ter načinu uveljavljanja regionalne spodbude za zaposlovanje ter davčnih olajšav za zaposlovanje in investiranje
 Uredba o nadzoru izvajanja predpisov o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi
 Uredba o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino
 Uredba o nagradi in priznanjih za prostovoljstvo
 Uredba o določitvi dejavnosti socialnega podjetništva
 Uredba o ukrepih za varovanje dostojanstva zaposlenih v organih državne uprave
 Pravilnik o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide
 Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij
 Pravilnik o načinu dela Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi
 Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
 Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile in doječih delavk
 Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb
 Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (prenehal veljati, razen določb pravilnika, ki se nanašajo na posredovanje začnih in občnih del dijakom in študentom – te se uporabljajo do začetka uporabe zakona, ki bo urejal posredovanje začnih in občnih del dijakom in študentom)
 Pravilnik o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij
 Pravilnik o sestavi komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter o načinu in postopku za pridobitev in izgubo licence
 Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju članov komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
 Pravilnik o sprejemu katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij
 Pravilnik o obrazcu javne listine o nacionalni poklicni kvalifikaciji
 Pravilnik o vodenju registra izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
 Pravilnik o nomenklaturi poklicev
 Pravilnik o prijavi in odjavi iz evidenc, zaposlitvenem načrtu, pravicah in obveznostih pri iskanju zaposlitve ter nadzoru nad osebami, prijavljenimi v evidencah
 Pravilnik o prijavi in objavi prostega delovnega mesta ali vrste dela, postopku posredovanja zaposlitve ter vsebini in načinu sporočanja podatkov Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje
 Pravilnik o načinu sporočanja podatkov o prostem delovnem mestu ali vrsti dela Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, javni objavi ter postopku posredovanja zaposlitve
 Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja
 Pravilnik za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku
 Pravilnik o odpisu in delnem odpisu dolga, odlogu plačila ter obročnem plačilu pri financiranju ukrepov trga dela in izvajalcev
 Pravilnik o postopku vključevanja delavca v ukrepe na trgu dela med odpovednim rokom
 Navodilo za obračun in plačilo dajatve od začasnega ali občasnega dela
 Pravilnik o obdelavi in posredovanju podatkov o tujcih, ki se zaposlijo ali delajo v Republiki Sloveniji
 Pravilnik o osebnem dopolnilnem delu
 Pravilnik o obdelavi in posredovanju podatkov v zvezi z zaposlitvijo in delom tujcev v Republiki Sloveniji
 Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
 Odredba o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela
 Odredba o višini urne postavke in višini dohodka za opravljeno začasno ali občasno delo upokoјencev
 Odredba o uskladitvi najnižje bruto urne postavke za opravljeno začasno ali občasno delo v kmetijstvu
 Odredba o izvajanju posebnega presejalnega programa za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 za osebe, ki opravljajo zdravstveno dejavnost
 Odredba o izvajanju posebnega presejalnega programa za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 za osebe, ki opravljajo dejavnost vzgoje in izobraževanja
 Odredba o izvajanju posebnega presejalnega programa za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 za osebe, ki izvajajo socialno varstvene storitve in programe
 Priporočila NIJZ za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2
 Higijenska priporočila ministrstva, pristojnega za zdravje

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSR

Kolektivne pogodbe¹:

Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije
 Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije
 Kolektivna pogodba o načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in regresu za letni dopust
 Kolektivna pogodba gradbenih dejavnosti
 Kolektivna pogodba komunalnih dejavnosti
 Kolektivna pogodba dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije
 Kolektivna pogodba za dejavnost kovinskih materialov in livarn Slovenije
 Kolektivna pogodba za papirno in papirno-predelovalno dejavnost
 Kolektivna pogodba grafične dejavnosti
 Kolektivna pogodba za dejavnost elektroindustrije Slovenije
 Kolektivna pogodba časopisno-informativne, založniške in knjigotrske dejavnosti
 Kolektivna pogodba za kovinsko industrijo Slovenije
 Kolektivna pogodba za zavarovalstvo Slovenije
 Kolektivna pogodba dejavnosti cestnega gospodarstva
 Kolektivna pogodba za dejavnosti pridobivanja in predelave nekovinskih rudnin Slovenije
 Kolektivna pogodba za tekstilne, oblačilne, usnjarske in usnjarsko-predelovalne dejavnosti
 Kolektivna pogodba za lesarstvo
 Kolektivna pogodba za cestni potniški promet Slovenije
 Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije
 Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji
 Kolektivna pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta za javne uslužbenke
 Kolektivna pogodba za dejavnost vodenja in kontrole zračnega prometa
 Kolektivna pogodba za zaposlene v zdravstveni negi
 Kolektivna pogodba za dejavnost železniškega prometa
 Kolektivna pogodba premogovništva Slovenije
 Kolektivna pogodba elektrogospodarstva Slovenije
 Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije
 Kolektivna pogodba za javni sektor
 Kolektivna pogodba o skupni metodologiji za uvrščanje orientacijskih delovnih mest in nazivov v plačne razrede
 Kolektivna pogodba za državno upravo, uprave pravosodnih organov in uprave samoupravnih lokalnih skupnosti – tarifni del
 Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji
 Kolektivna pogodba za zdravnike in zobozdravnike v Republiki Sloveniji
 Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji
 Kolektivna pogodba za raziskovalno dejavnost
 Kolektivna pogodba za dejavnost obvezne socialne varnosti – tarifni del
 Kolektivna pogodba za dejavnost poklicnega gasilstva – tarifni del
 Kolektivna pogodba za dejavnost okolja in prostora – tarifni del
 Kolektivna pogodba za kmetijsko dejavnost – tarifni del
 Kolektivna pogodba za gozdarsko dejavnost – tarifni del
 Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo
 Kolektivna pogodba za poštne in kurirske dejavnosti
 Kolektivna pogodba dejavnosti bančništva Slovenije
 Kolektivna pogodba med delavci in družbami drobnega gospodarstva
 Kolektivna pogodba za policiste
 Kolektivna pogodba za dejavnost poslovanja z nepremičninami
 Kolektivna pogodba za poklicne novinarje
 Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja
 Kolektivna pogodba dejavnosti za storitvene dejavnosti v kopenskem prometu
 Kolektivna pogodba o izredni uskladitvi plač za leto 2007 in načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkih za leti 2008 in 2009
 Kolektivna pogodba javnega zavoda RTV Slovenija
 Dogovor o zagotavljanju dnevnega in tedenskega počitka
 Dogovor o odpravi varčevalnih ukrepov v zvezi s povračili stroškov in drugimi prejemki javnih uslužbencev, zamiku izplačilnega dneva plače pri proračunskih uporabnikih ter regresu za letni dopust za leto 2021

Splošni akti delodajalcev

3. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT RS ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE OZIROMA KATERIH IZVAJANJE NADZIRA NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (INŠPEKCIJA NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU)

Konvencije MOD:

Konvencija št. 13 o uporabi svinčenega belila pri barvanju, 1921
 Konvencija št. 32 o varstvu delavcev, zaposlenih pri nakladanju in razkladanju ladij, pred nesrečami pri delu, 1932
 Konvencija št. 80 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 28 zasedanjih, 1946

¹ Posamezna pogodba o zaposlitvi se lahko sklicuje na kolektivno pogodbo, ki je prenehala veljati. Tak sklic je veljaven, kar pomeni, da je lahko predmet inšpekcijskega nadzora tudi kolektivna pogodba, ki več ni v veljavi.

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

Konvencija št. 113 o zdravniškem pregledu ribičev, 1959
 Konvencija št. 116 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 32 zasedanjih, 1961
 Konvencija št. 126 o prostorih za posadko na ribiških ladjah, 1966
 Konvencija št. 119 o zavarovanju strojev, 1963
 Konvencija št. 136 o varstvu pred nevarnostjo zastrupitve z benzolom, 1971
 Konvencija št. 139 o preprečevanju in kontroli poklicnih nevarnosti, ki jih povzročajo kancerogene substance in agensi, 1974
 Konvencija št. 148 o varstvu delavcev pred profesionalnimi riziki zaradi onesnaženosti zraka, hrupa in vibracij v delovnem okolju, 1981
 Konvencija št. 162 o varnosti pri uporabi azbesta, 1986
 Konvencija št. 171 o nočnem delu, 1990
 Konvencija št. 174 o preprečevanju večjih industrijskih nesreč, 1993
 Konvencija št. 187 o spodbujanju varnosti in zdravja pri delu, 2006
 Protokol MOD št. 155 iz leta 2002 h Konvenciji o varnosti in zdravju pri delu, 1981
 Pravni viri EU in Sveta Evrope:
 Evropska socialna listina (spremenjena), 1996
 Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji, 2000

Strategija Evropske unije na področju varnosti in zdravja pri delu
 Strategija EU na področju varnosti in zdravja pri delu 2014 – 2020
 Poročilo o učinkovitih inšpekcijah dela kot strategiji za izboljšanje pogojev dela v Evropi (2013/2112 (INI)) A7-0458/2013

Zakoni:

Zakon o varnosti in zdravju pri delu
 Zakon o nalezljivih boleznih
 Zakon o zaposlovanju in delu tujcev
 Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev
 Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
 Zakon o javni rabi slovenščine
 Zakon o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov
 Zakon o omejevanju uporabe alkohola
 Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih
 Zakon o splošni varnosti proizvodov
 Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti
 Zakon o varstvu pred utopitvami
 Zakon o čezmejnem izvajanju storitev
 Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju
 Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah
 Zakon o gospodarskih družbah
 Kazenski zakonik
 Zakon o kazenskem postopku
 Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu 2018–2027

Podzakonski predpisi:

Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
 Uredba o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest
 Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem
 Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti elektromagnetnim sevanjem
 Uredba o posebnih zahtevah za objekte, v katerih so eksplozivi ali pirotehnični izdelki
 Uredba o ukrepih pri uničevanju eksplozivov in pirotehničnih izdelkov
 Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o osebni varovalni opremi
 Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o nadzoru trga in skladnosti proizvodov
 Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
 Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih
 Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
 Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu
 Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen
 Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom
 Pravilnik o varnostnih znakih
 Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu
 Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
 Pravilnik o protieksplzijski zaščiti
 Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ter doječih delavk
 Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb
 Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
 Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
 Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu
 Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu
 Praktične smernice za delo z nevarnimi kemičnimi snovmi
 Praktične smernice za oceno tveganja pri delu z nevarnimi kemičnimi snovmi
 Praktične smernice za izvajanje zdravstvenega nadzora in biološkega monitoringa za svinec
 Praktične smernice za merilne metode za določanje koncentracij nevarnih kemičnih snovi v zraku na delovnem mestu
 Pravilnik o varnosti strojev
 Pravilnik o varnosti dvigal
 Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev
 Pravilnik o poklicnih boleznih
 Navodilo za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov
 Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu
 Pravilnik o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti pri delu
 Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu
 Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati strokovni delavec za varnost pri delu
 Pravilnik o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
 Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu
 Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka
 Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
 Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele
 Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za upravljalca energetskih naprav
 Pravilnik o prijavah na področju varnosti in zdravja pri delu
 Pravilnik o tlačni opremi
 Pravilnik o enostavnih tlačnih posodah
 Pravilnik o pregledovanju in preskušanju opreme pod tlakom
 Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
 Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu na ribiških ladjah
 Pravilnik o minimalnih zahtevah pri zagotavljanju zdravstvene oskrbe posadke na ladjah
 Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu
 Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kadičnica
 Pravilnik o minimalnih standardih in normativih za izvajanje pogrebne dejavnosti
 Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z dvigali
 Praktične smernice za varovanje delavcev pred hrupom na glasbenem in razvedrilnem področju
 Tehnična smernica TSG-N-002:2009: Nizkonapetostne električne inštalacije
 Tehnična smernica TSG-N-003:2009: Zaščita pred delovanjem strele

4. SEZNAM PREDPISOV S PODROČJA DELA SOCIALNE INŠPEKCIJE

Mednarodne konvencije:

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, 1994
 Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic, 1989
 Konvencija o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini, 1992
 Konvencija o varstvu otrok in sodelovanje pri meddržavnih posvojitvah, 1999
 Konvencija ZN o otrokovih pravicah, 1992
 Konvencija o pravicah invalidov, Izbirni protokol h Konvenciji o pravicah invalidov, 2008
 Konvencija o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima, 2015
 Konvencija o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, 1993

Pravni viri EU in Sveta Evrope:

Uredba (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
 Uredba (ES) št. 987/2009 o določitvi potrebnih pravil za izvajanje Uredbe št. 883/2004
 Uredba (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000
 Uredba (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti
 Uredba (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe št. 1408/71
 Uredba (EGS) št. 859/2003 o razširitvi določb Uredbe št. 574/72 in Uredbe št. 1408/71 na državljane tretjih držav, ki niso že vključeni v navedbe določbe le na podlagi svojega državljanstva
 Uredba (EU) št. 606/2013 o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah

Mednarodni sporazumi:

Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Makedonije o meddržavnih posvojitvah

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

Zakoni:

Ustavni zakon o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije
 Zakon o socialnem varstvu
 Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19
 Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19
 Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19
 Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19
 Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19
 Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin
 Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
 Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev
 Zakon o socialno varstvenih prejemkih
 Zakon o štipendiranju
 Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom
 Zakon o duševnem zdravju
 Družinski zakonik
 Zakon o preprečevanju nasilja v družini
 Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti
 Zakon o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju
 Zakon o socialnem vključevanju invalidov
 Zakon o osebni asistenci
 Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami
 Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami
 Zakon o nepravdnem postopku
 Zakon o pravnem postopku
 Kazenski zakonik
 Zakon o kazenskem postopku
 Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
 Zakon o izvršbi in zavarovanju
 Stanovanjski zakon
 Zakon o dedovanju
 Zakon o državljanstvu Republike Slovenije
 Zakon o prijavi prebivališča
 Zakon o tujcih
 Zakon o mednarodni zaščiti
 Zakon o začasni zaščiti razseljenih oseb
 Temeljni zakon o posvojitvi (velja za posvojitve, sklenjene po dotedanjih predpisih)
 Zakon o matičnem registru
 Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
 Zakon o pacientovih pravicah
 Zakon o vrtcih
 Zakon o osebni imenu
 Zakon o nalogah in pooblastilih policije
 Zakon o nadzoru državne meje
 Zakon o denacionalizaciji
 Zakon o urejanju trga dela
 Obligacijski zakonik
 Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika
 Zakon o brezplačni pravni pomoči
 Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku
 Zakon o osnovni šoli
 Energetski zakon
 Zakon o varuhu človekovih pravic
 Zakon o probaciji
 Zakon o dolgotrajni oskrbi

Podzakonski predpisi:

Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev
 Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev
 Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva
 Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev
 Pravilnik o pogojih in postopku za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika
 Pravilnik o koncesijah na področju socialnega varstva
 Pravilnik o opravljanju socialno varstvenih storitev na podlagi dovoljenja za delo in vpisa v register
 Pravilnik o reševanju ugovorov zoper opravljene socialno-varstvene storitve zasebnikov
 Pravilnik o načrtovanju, spremljanju in izvajanju supervizije strokovnega dela na področju socialnega varstva
 Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev
 Pravilnik o načrtovanju in organiziranju stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

Pravilnik o določitvi vrste in stopnje programov izobraževanja za strokovne sodelavce v socialnem varstvu
 Pravilnik o načinu in pogojih dostopa do podatkov iz Centralne zbirke podatkov o pravicah iz javnih sredstev
 Pravilnik o načinu ugotavljanja premoženja in njegove vrednosti pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev ter o razlogih za zmanjševanje v postopku dodelitve denarne socialne pomoči
 Pravilnik o načinu upoštevanja dohodkov pri ugotavljanju upravičenosti do pravic iz javnih sredstev
 Pravilnik o podrobnejši opredelitvi podatkov o obdavčljivih dohodkih, ki niso oproščeni plačila dohodnine
 Pravilnik o določanju cen subvencioniranega prevoza
 Pravilnik o načinu in vsebini obravnave v skupnosti ter vsebini, pogojih in načinu opravljanja izpita za koordinatorja obravnave v skupnosti
 Pravilnik o kadrovskih, tehničnih in prostorskih pogojih za izvajanje nalog na področju duševnega zdravja za izvajalce institucionalnega varstva ter centre za socialno delo ter o postopku njihove verifikacije
 Pravilnik o izvajanju predhodnega svetovanja
 Pravilnik o izvajanju mediacije po Družinskem zakoniku
 Pravilnik o popisu in ocenitvi premoženja oseb pod skrbništvom in o sestavi in vsebini skrbniškega poročila
 Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini
 Pravilnik o pravilih in postopkih pri obravnavanju nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti
 Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini
 Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode
 Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov
 Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo
 Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo
 Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje rejniške dejavnosti
 Pravilnik o kazenski evidenci
 Pravilnik o poravnavanju v kazenskih zadevah
 Pravilnik o izvrševanju kazni zapora
 Pravilnik o izvrševanju vzgojnih ukrepov
 Pravilnik o izvrševanju dela v splošno korist
 Navodilo o obveščanju v primerih pobegov mladoletnikov ali njihovem izogibanju izvrševanju vzgojnega ukrepa
 Pravilnik o izvrševanju vzgojnega ukrepa oddaje mladoletnika v prevzgojni dom
 Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem
 Uredba o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin
 Pravilnik o postopku s tujcem, ki izrazi namen podati prošnjo za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji, ter postopku sprejema prošnje za mednarodno zaščito
 Uredba o načinu izvajanja zakonitega zastopanja mladoletnikov brez spremstva ter načinu zagotavljanja ustreznih nastanitve, oskrbe in obravnave mladoletnikov brez spremstva zunaj azilnega doma ali njegove izpostave
 Pravilnik o prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju
 Pravilnik o policijskih pooblastilih
 Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov
 Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
 Pravilnik o izkaznici in vavčerju za uveljavljanje pravice do tolmača za slovenski znakovni jezik
 Pravilnik o izvrševanju probacijskih nalog
 Pravilnik o osebni asistenci

TABELE

- Pregledi, ukrepi in kršitve na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu
- Pregledi, ukrepi in kršitve na področju nadzora delovnih razmerij

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

ŠIFRA	DEJAVNOST	ŠTEVILO PREGLEDOV				
		DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI
1	2	3	4	5	6	7
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	21.523	17	0	8	19
A02	Gozdarstvo	1.883	25	0	13	43
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	167	1	0	0	1
B05	Pridobivanje premoga	z	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	-	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	6	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	z	4	0	6	6
B09	Storitve za rudarstvo	16	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	16.107	37	1	7	58
C11	Proizvodnja pijač	1.461	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobakčnih izdelkov	z	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	2.966	10	0	4	11
C14	Proizvodnja oblačil	2.109	5	0	2	4
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	1.615	1	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	8.527	35	0	11	52
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	4.149	10	0	2	13
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	4.139	11	0	4	15
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	z	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	6.999	11	0	6	9
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	11.255	2	0	0	6
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	16.320	30	0	16	32
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	6.648	13	0	8	20
C24	Proizvodnja kovin	9.438	8	0	3	10
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	37.635	69	0	21	90
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	5.950	8	0	1	9
C27	Proizvodnja električnih naprav	21.595	18	0	6	23
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	17.422	19	1	11	20
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	15.038	14	1	10	27
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	z	2	0	0	3
C31	Proizvodnja pohištva	5.259	16	0	5	25
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	4.296	16	7	12	18
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	11.081	17	0	4	23
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	8.423	15	0	1	17
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	4.512	8	0	1	12
E37	Ravnanje z odpadki	591	3	0	2	2
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	5.541	10	0	7	21
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	179	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	16.341	248	1	53	482
F42	Gradnja inženirskih objektov	10.150	73	1	26	145
F43	Specializirana gradbena dela	53.178	412	3	109	610
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	16.641	51	3	29	65
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	40.672	86	1	39	123
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	59.228	103	2	33	196
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	35.300	92	2	46	120
H50	Vodni promet	190	1	0	1	1

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

[illegible]

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU				
		STROKOVNI DELAVEC (28. in 30. člen ZVZD-1)	NALOGE STROKOVNEGA DELAVCA (29. člen ZVZD-1)	PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU (32. člen ZVZD-1)	IZVAJALEC MEDICINE DELA (33. - 35. člen ZVZD-1)	ZDRAVSTVENI PREGLEDI (36. člen ZVZD-1)
1	2	27	28	29	30	31
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	1	0	0	0	10
A02	Gozdarstvo	1	0	0	6	3
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	0	1	0	4	7
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0	2
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	0	3
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	1	2	0	0	5
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	0	1
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	0	4	9
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	1	0	0	3
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	1	0	2	1
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	1	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	4	2	0	2	6
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	1	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	3	0	1	4
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	1	0	1	0	2
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	0	3
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	0	1	3
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	2	0	1	1	3
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	1	0	0	4	10
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	1
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	1
E37	Ravnanje z odpadki	0	0	0	0	1
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	9	10	0	7	46
F42	Gradnja inženirskih objektov	1	4	1	0	3
F43	Specializirana gradbena dela	11	25	2	20	101
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	1	0	2	5	16
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	3	0	0	12	41
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	2	2	0	0	30
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	11	6	0	4	41
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

OBVEŠČANJE IN SEZNANJANJE DELAVCEV (37. člen ZVZD-1)											KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV					
32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
USPOSABLJANJE DELAVCEV (19/-, 3, 29/1-10 in 38.člen ZVZD-1)	PISNI SPORAZUM NA SKUPNIH DELOVIŠČIH (39. člen ZVZD-1)	OBVEŠČANJE INŠPEKCIJE O NEVARNIH DELIH (40. člen ZVZD-1)	PRIJAVE INŠPEKCIJI (41. in 59. člen ZVZD-1)	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU (45. - 48. člen ZVZD-1)	DOLŽNOSTI DELAVCEV (50. člen ZVZD-1)	ALKOHOL,DROGE IN DRUGE SUBSTANCE NA DELOVNEM MESTU (51. člen ZVZD-1)	SAMOZAPOSLENE OSEBE (56., 57.,58. in 60. člen ZVZD-1)	DOKUMENTACIJA (61. člen ZVZD-1)	STROKOVNOST DELA ORGANIZACIJ Z DOVOLJENJEM ZA DELO (65. in 68. člen ZVZD-1)	UR_ZVZDZPG S PRILOGO	P_DMSNTZDRS	P_OMOPDPM	P_OVODUP	P_PZ	P_PZPD	
1	3	0	1	0	1	0	0	2	2	0	1	0	0	4	3	0
0	4	0	0	0	0	1	0	2	1	0	0	0	0	1	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	8	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	3	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	5	9	0	0	2	4	0	0	1	0	14	0	1	2	0	0
0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	0	2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	3	2	0	1	0	3	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0
0	4	1	0	0	0	1	0	0	0	0	11	0	0	2	0	1
1	2	0	0	3	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	10	1
2	10	7	1	1	0	2	0	0	0	0	11	0	1	2	0	4
0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
0	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
2	3	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2	2
2	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	4	0
1	4	0	0	1	0	0	1	4	3	0	0	0	1	2	0	0
1	5	4	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	1	0	5
0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0
0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	1	0	0
0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
0	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	2	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	38	70	0	2	4	20	2	1	7	0	490	6	5	21	0	1
3	8	22	0	0	0	7	0	0	4	0	136	0	6	9	0	0
5	94	92	0	5	5	36	1	4	22	0	481	0	16	28	0	12
4	24	2	0	0	1	0	1	0	10	0	1	0	2	2	0	0
6	45	9	0	0	1	1	1	0	21	2	36	0	5	5	1	1
0	27	0	0	0	1	0	0	0	5	0	12	0	4	5	0	0
5	30	7	0	1	3	1	1	4	10	0	6	0	1	12	0	2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

ŠIFRA	DEJAVNOST	P_VD	P_VDG	P_VDNET	P_VDTZIAD
1	2	49	50	51	52
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	0
A02	Gozdarstvo	0	2	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	0	0	0	0
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobaka in izdelkov	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	2	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	0	0	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	2	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	0	0	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	0	0
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	0	0	0	0
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	1	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	0	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odpadki	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	0	0	4	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	0	3	0
F43	Specializirana gradbena dela	0	0	2	1
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	0	0	3	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	0	0	2	0
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	0	2	0
H49	Kopanski promet, cevovodni transport	0	0	2	0
H50	Vodni promet	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV															
P_VDTZIBDD	P_VDTZIHD	P_VDTZIKSD	P_VDTZIRMS	P_VS	P_VZ	P_VZDSZ	P_VZUDO	P_ZNEIS	P_ZSDS	P_ZVZRPB	P_ZZVZDDM	UR_VDTZIUOS	ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IN POVEZANIH IZDELKOV	ZAKON O OMEJEVANJU PORABE ALKOHOLA	OSTALE KRŠITVE
53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	2	1	0	0	0	0	12	2	0	4	6	0	0	0	3
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0	0	14	0	0	0	4	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	12	0	0	2	1	0	0	0	2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8	0	0	0	0
0	1	3	0	0	0	0	2	1	0	2	5	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	6	0	0	0	0	20	0	0	0	12	0	0	0	3
0	0	3	3	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
0	2	3	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	1	1	0
0	4	13	4	0	0	0	10	0	0	6	10	4	0	0	4
0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	7	0	0	0	0
0	0	7	0	0	0	0	14	0	0	4	3	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	11	0	0	0	7	0	2	1	0
0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	1	18	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	1	1	0	1	1	0	5	0	0	3	8	0	0	0	1
0	0	5	0	0	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	8	1	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	1	0	0	0	0	9	0	0	7	0	0	1	0	26
0	0	0	0	0	0	0	13	0	0	0	0	0	2	0	4
0	0	2	0	0	0	0	32	1	0	35	3	0	5	0	50
0	0	2	0	0	1	0	4	0	0	8	2	0	0	0	3
0	0	2	0	0	0	0	15	1	1	11	11	0	0	2	8
0	1	1	0	0	0	0	5	1	0	6	20	0	0	0	2
0	0	1	0	0	0	0	17	2	0	0	5	0	1	0	4
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

ŠIFRA	DEJAVNOST	DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILU PREGLEDANIH SUBJEKTOV	ŠTEVILU PREGLEDOV		
				REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI
1	2	3	4	5	6	7
H51	Zračni promet	332	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	14.653	19	1	6	40
H53	Poštna in kurirska dejavnost	7.275	9	0	4	19
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	12.271	42	0	24	68
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	26.429	153	3	75	226
J58	Založništvo	2.027	4	0	2	5
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	1.949	1	0	0	1
J60	Radijska in televizijska dejavnost	2.607	1	0	1	1
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	4.733	1	0	0	1
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	20.252	12	1	2	15
J63	Druge informacijske dejavnosti	2.349	1	0	2	1
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	10.210	3	0	1	3
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	5.781	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	2.630	1	0	0	2
L68	Poslovanje z nepremičninami	5.258	44	0	4	52
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	10.298	12	1	3	13
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	14.962	48	1	8	79
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	16.634	79	0	16	143
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	9.103	13	0	4	19
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	4.206	4	0	0	5
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	5.474	8	0	2	12
M75	Veterinarstvo	1.230	3	0	4	4
N77	Dajanje v najem in zakup	1.228	5	0	2	4
N78	Zaposlovalne dejavnosti	9.836	32	0	2	39
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	2.260	2	0	1	2
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	5.412	6	0	0	7
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	10.858	20	0	7	25
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	4.352	12	0	6	15
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	49.708	95	0	9	127
P85	Izobraževanje	80.461	44	1	15	53
Q86	Zdravstvo	50.435	27	0	8	47
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	15.563	19	0	9	26
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	9.990	17	0	8	24
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	6.663	10	0	6	16
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	3.644	3	0	0	8
R92	Prírejanje iger na srečo	1.704	3	0	3	5
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	4.232	18	0	9	26
S94	Dejavnost članskih organizacij	5.899	4	1	1	5
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	1.588	2	0	2	2
S96	Druge storitvene dejavnosti	10.911	46	0	18	80
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	669	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	-	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	-	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	-	201	0	5	210
Skupaj		944.008	2.525	32	776	3.761

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

RAZISKAVE				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU											
SMRTNA NEZGODA	TEŽJA NEZGODA	LAŽJA NEZGODE	KOLEKTIVNE NEZGODE	ODLOČBE	OVADBE /NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (6. in 14. člen ZVZD-1)	IZJAVA O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA (17. - 18. člen ZVZD-1)	OBVEZNOSTI DELODAJALCA (19.člen ZVZD-1)	PRVA POMOČ (20. in 22. člen ZVZD-1)	VARSTVO PRED POŽAROM (21. člen ZVZD-1)	NEVARNOST ZA NASILJE TRETJIH OSEB (23. člen ZVZD-1)	PSIHOSOCIALNA TVEGANJA (24. člen ZVZD-1)	PREDHODNO VARSTVO (25. člen ZVZD-1)	UPORABA NEVARNIH SNOVI (26. člen ZVZD-1)	NEPOSSREDNA IN NEIZOBNA DEJAVNOST (27. člen ZVZD-1)		
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	10	0	1	1	0	2	13	9	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	5	0	3	2	4	0	10	1	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	31	0	6	2	1	0	39	14	1	0	0	1	1	0	0		
0	0	0	0	112	0	42	15	7	1	244	115	2	1	4	3	1	5	0		
0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	101	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	5	0	1	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	3	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	8	0	2	5	0	0	25	4	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	5	0	5	3	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	7	0	4	0	1	0	12	8	1	0	0	0	0	1	0		
0	0	0	0	74	0	10	7	1	0	24	5	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	43	0	11	9	8	1	13	23	1	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	9	0	4	5	1	0	39	9	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	10	0	0	2	0	0	12	2	1	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	49	0	0	2	0	0	9	2	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	7	2	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	7	0	2	2	0	2	10	1	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	2	0	1	0	1	0	3	1	1	1	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	3	0	1	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	6	0	2	3	2	0	24	1	1	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	8	0	3	0	0	0	27	5	1	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	12	1	1	0	0	1	56	25	0	0	5	6	0	0	0		
0	0	0	0	29	0	5	2	0	1	34	16	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	15	0	2	2	0	1	14	13	0	0	0	0	0	1	0		
0	0	1	0	14	0	2	0	0	0	12	4	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	9	0	1	0	1	0	21	8	0	0	0	0	1	0	0		
0	0	0	0	14	0	1	0	0	1	13	5	2	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	4	0	1	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	13	0	3	0	2	0	25	8	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	3	2	0	0	0	1	0	0	0		
0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	11	2	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	3	0	16	0	5	1	2	1	25	16	0	0	0	1	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	1	0	114	0	283	156	531	1	277	99	3	0	0	0	2	1	1		
5	30	10	2	1.842	5	651	359	700	37	2.190	1.066	55	7	9	14	15	24	8		

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

ŠIFRA	DEJAVNOST	STROKOVNI DELAVEC	NALOGE STROKOVNEGA	PROMOCIJA ZDRAVJA NA
		(28. in 30. člen ZVZD-1)	DELAVCA	DELOVNEM MESTU
1	2	27	28	29
H51	Zračni promet	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	2
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	0	1
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	5	4	0
J58	Založništvo	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	1	0	1
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	2	2	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	2	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	2	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	1	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	1	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0
P85	Izobraževanje	1	2	1
Q86	Zdravstvo	1	1	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	1	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	1	1
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	1	0	0
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	1	0	1
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	1	0	1
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	5	0	0
	Skupaj	70	72	15

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

KRSITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU													KRSITVE DRUGIH PREDPISOV					
IZVAJALEC MEDICINE DELA (33. - 35. člen ZVZD-1)	ZDRAVSTVENI PREGLEDI (36. člen ZVZD-1)	OBVEŠČANJE IN SEZNANJANJE DELAVCEV (37. člen ZVZD-1)	USPOSABLJANJE DELAVCEV (19/1-3, 29/1- 10 in 38. člen ZVZD-1)	PISNI SPORAZUM NA SKUPNIH DELOVIŠČIH (39. člen ZVZD-1)	OBVEŠČANJE INŠPEKCIJE O NEVARNIH DELIH (40. člen ZVZD-1)	PRIJAVE INŠPEKCIJI (41. in 59. člen ZVZD-1)	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU (45. - 48. člen ZVZD-1)	DOLŽNOSTI DELAVCEV (50. člen ZVZD-1)	ALKOHOL, DROGE IN DRUGE SUBSTANCE NA DELOVNEM MESTU (51. člen ZVZD-1)	SAMOZAPOSLENE OSEBE (56., 57., 58. in 60. člen ZVZD-1)	DOKUMENTACIJA (61. člen ZVZD-1)	STROKOVNOST DELA ORGANIZACIJ Z DOVOLJENJEM ZA DELO (65. in 68. člen ZVZD-1)	UR_ZVZDZPG S PRILOGO	P_DMSNTZDRS	P_OMOPDPM	P_OVODUP	P_PZ	P_PZPD
30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	5	1	6	0	0	0	0	1	0	0	5	0	4	0	1	0	0	0
0	7	1	5	1	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0
0	11	1	26	3	0	0	1	0	1	0	1	0	12	0	2	2	0	1
13	122	3	96	1	0	0	1	0	4	0	4	0	5	1	6	6	0	5
0	2	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	4	0	7	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	5	0	4	1	0	0	0	0	0	0	2	0	17	0	0	2	0	0
1	9	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	11	0	12	0	1	1	0	2	1	0	1	12	11	0	0	0	0	0
1	7	0	14	9	0	0	0	1	0	1	0	15	127	0	3	2	0	0
2	5	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	2	0
0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0
0	2	1	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0
0	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	3	0	2	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1
0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	2	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0	0	1	2	0	0
4	7	0	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0
2	3	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0
1	1	0	6	0	0	0	0	0	1	0	0	0	5	0	0	4	0	0
1	13	2	20	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1
5	6	1	4	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0
0	2	0	9	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3	0	0
2	5	0	6	0	0	0	0	0	0	0	1	0	7	0	1	0	0	2
0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
1	2	0	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0
0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	5	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
1	4	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
0	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	7	2	8	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	1	1	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	149	6	136	18	1	8	0	395	4	1	13	1	194	0	1	3	0	3
112	769	65	772	278	4	23	24	480	23	28	126	34	1.612	13	75	152	25	46

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

ŠIFRA	DEJAVNOST	P_VD	P_VDG	P_VDNET
		49	50	51
1	2			
H51	Zračni promet	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	0	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	0	0	1
J58	Založništvo	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	0	3
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	3
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0
M75	Veterinarstvo	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	0
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0
P85	Izobraževanje	0	0	0
Q86	Zdravstvo	0	0	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	1	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	3
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0
R92	Prilaganje iger na srečo	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	3
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	0	0
	Skupaj	1	2	36

LEGENDA

UR_ZVZDZPG S PRILOGO

P_DMSNTZDRS

P_OMOPDPM

P_OVODUP

P_PZ

P_PZPD

P_VD

P_VDG

P_VDNET

P_VDTZIAD

P_VDTZIBDD

Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih

Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji

Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu

Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu

Pravilnik o protieksplzijski zaščiti

Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev

Pravilnik o varnosti dvigal

Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu

Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka

Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu

Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV																
P_VDTZIAD	P_VDTZIBDD	P_VDTZIHDD	P_VDTZIKSD	P_VDTZIRMS	P_VS	P_VZ	P_VZDSZ	P_VZUDO	P_ZNEIS	P_ZSDS	P_ZVZRPB	P_ZZVZDDM	UR_VDTZIUOS	ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IN POVEZANIH IZDELKOV	ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE ALKOHOLA	OSTALE KRŠITVE
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3	3	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	2	0	0	0	2
0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	11	14	0	0	0	3
0	0	0	2	0	0	0	0	9	0	1	52	7	0	3	0	14
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	8	1	0	0	0	3
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	5	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	6	13	0	0	1	1
0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	10	0	0	0	2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0
0	0	1	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	3
0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	2	1	0	0	0	0
2	0	0	2	2	0	0	0	2	1	1	0	3	0	0	0	0
0	0	0	3	0	0	0	0	6	0	0	1	1	0	0	0	0
0	0	0	2	2	0	0	0	1	0	0	9	6	0	0	0	0
0	0	0	1	0	0	0	0	3	0	0	5	12	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	13	2	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	1	0	0	9	1	96
3	2	12	71	11	1	2	2	255	17	4	221	234	6	25	6	244

P_VDTZIHDD
 P_VDTZIKSD
 P_VDTZIRMS
 P_VS
 P_VZ
 P_VZDSZ
 P_VZUDO
 P_ZNEIS
 P_ZSDS
 P_ZVZRPB
 P_ZZVZDDM
 UR_VDTZIUOS

Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
 Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
 Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
 Pravilnik o varnosti strojev
 Pravilnik o varnostnih znakih
 Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom
 Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
 Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
 Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele
 Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen
 Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih
 Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

		DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV
ŠIFRA	DEJAVNOST		
1	2	3	4
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	21.523	9
A02	Gozdarstvo	1.883	4
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	167	1
B05	Pridobivanje premoga	z	1
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	-	0
B07	Pridobivanje rud	6	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	z	2
B09	Storitve za rudarstvo	16	0
C10	Proizvodnja živil	16.107	62
C11	Proizvodnja pijač	1.461	2
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	z	0
C13	Proizvodnja tekstilij	2.966	4
C14	Proizvodnja oblačil	2.109	5
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	1.615	3
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	8.527	32
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	4.149	4
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	4.139	9
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	z	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	6.999	11
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	11.255	3
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	16.320	42
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	6.648	13
C24	Proizvodnja kovin	9.438	13
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	37.635	129
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	5.950	13
C27	Proizvodnja električnih naprav	21.595	19
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	17.422	33
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	15.038	17
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	z	3
C31	Proizvodnja pohištva	5.259	21
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	4.296	13
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	11.081	45
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	8.423	4
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	4.512	9
E37	Ravnanje z odpadki	591	2
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	5.541	8
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	179	0
F41	Gradnja stavb	16.341	186
F42	Gradnja inženirskih objektov	10.150	41
F43	Specializirana gradbena dela	53.178	470
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	16.641	69
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	40.672	203
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	59.228	196
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	35.300	213
H50	Vodni promet	190	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

ŠTEVILO PREGLEDOV			UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			INTERVENCIJSKA ZAKONODAJA	KRŠITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH							
REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE/NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	ODLOČBA O PREKRŠKU OPOMIN	ODLOČBA O PREKRŠKU GLOBA	GLOBA PLAČILNI NALOG		PLAČILO ZA DELO	DELOVNI ČAS	ODMORI IN POČITKI	ZAPOSLOVANJE V ŠIRŠEM SMISLU	PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLOITVI	LETNI DOPUST	VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ	DRUGE KRŠITVE ZDR-1
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	2	16	1	0	2	1	0	0	5	0	0	1	1	0	0	0
0	0	8	0	0	1	1	1	2	6	0	0	1	0	0	0	0
0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	3	149	10	0	23	11	6	1	63	3	2	8	4	1	0	0
0	0	2	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	14	0	0	2	1	0	0	2	1	1	1	0	0	0	0
0	0	8	0	0	3	1	1	0	5	0	0	1	1	0	0	0
0	0	5	1	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0
0	2	76	4	0	8	9	0	0	23	2	0	4	1	3	0	3
0	1	6	0	0	2	1	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0
0	0	20	2	0	2	1	0	4	2	0	0	5	1	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	1	19	1	0	1	0	0	0	2	2	0	1	0	0	0	0
0	0	7	0	0	0	2	0	0	3	1	0	4	0	0	0	0
0	2	84	3	0	1	3	2	0	8	1	1	1	1	0	0	0
0	0	22	0	0	5	2	1	0	6	0	3	1	1	0	0	0
0	1	39	3	0	3	1	0	0	3	1	3	3	0	0	0	0
0	18	294	25	5	40	35	17	1	122	4	0	12	13	5	0	24
0	0	25	3	0	0	1	0	0	0	3	0	2	0	0	0	0
0	1	47	3	0	4	4	0	0	10	0	0	2	2	1	0	0
0	1	60	4	0	5	2	0	0	3	0	2	5	0	0	0	0
0	4	45	3	0	5	6	3	0	17	2	0	3	1	0	0	0
0	0	6	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
0	0	35	1	0	3	1	9	0	7	0	0	3	2	1	0	0
0	0	30	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
0	4	79	5	0	14	17	9	0	76	0	1	9	6	0	0	0
1	0	5	0	0	0	1	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0
0	0	15	1	0	1	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0
0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	2	14	1	0	1	2	3	0	6	0	2	1	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	9	433	26	0	45	37	36	0	167	10	1	40	10	6	0	10
6	2	90	3	0	12	6	9	0	34	1	0	14	2	0	0	0
10	25	981	51	4	115	105	130	1	475	11	4	72	19	7	1	28
0	1	129	4	0	12	9	6	0	49	2	2	8	1	4	0	0
3	6	385	19	1	41	18	15	3	91	4	1	45	16	1	0	0
0	12	446	15	0	32	15	29	1	60	6	7	29	4	7	3	1
1	6	431	15	0	58	40	28	0	205	2	4	18	9	8	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

ŠIFRA	DEJAVNOST
1	2
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve
A02	Gozdarstvo
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov
B05	Pridobivanje premoga
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina
B07	Pridobivanje rud
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin
B09	Storitve za rudarstvo
C10	Proizvodnja živil
C11	Proizvodnja pijač
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov
C13	Proizvodnja tekstilij
C14	Proizvodnja oblačil
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov
C24	Proizvodnja kovin
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov
C27	Proizvodnja električnih naprav
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil
C31	Proizvodnja pohištva
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti
C33	Popravila in montaža strojev in naprav
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode
E37	Ravnanje z odplakami
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki
F41	Gradnja stavb
F42	Gradnja inženirskih objektov
F43	Specializirana gradbena dela
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili
H49	Kopenski promet, cevovodni transport
H50	Vodni promet

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV							
ZAPOSLOVANJE, SAMOZAPO SLOVANJE IN DELO TUJCEV	ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI	ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAVCEV TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH	ZAKON O MINIMALNI PLAČI	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA	ZAKON O ČEZMEJNEM IZVAJANJU STORITEV	KOLEKTIVNE POGODBE	DRUGE KRŠITVE
22	23	24	25	26	27	28	29
0	0	0	0	0	0	0	1
0	1	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	1	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	36	0	1	9	0	0	11
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0
0	9	0	0	6	0	0	5
0	0	0	0	0	0	0	0
0	1	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	2	0	0	3	0	0	6
0	0	0	0	1	0	0	1
0	0	0	0	1	0	0	0
2	30	0	0	9	2	0	44
0	1	0	0	0	0	1	2
0	2	0	0	2	0	0	0
0	0	0	0	7	0	0	1
1	0	0	0	2	0	0	6
0	0	0	0	0	0	0	1
0	2	0	0	0	0	0	9
0	0	0	0	0	0	0	1
1	25	0	0	1	0	1	19
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	0	0	0	0
0	2	0	0	0	0	0	3
0	0	0	0	0	0	0	0
5	74	0	2	7	0	0	52
0	5	0	0	1	0	0	12
4	198	4	1	27	0	3	179
0	22	0	0	2	0	0	11
1	48	1	0	2	0	1	18
0	61	0	0	1	0	3	27
0	36	4	0	1	0	0	45
0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

ŠIFRA	DEJAVNOST	DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV
1	2	3	4
H51	Zračni promet	332	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	14.653	18
H53	Poštna in kurirska dejavnost	7.275	14
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	12.271	57
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	26.429	338
J58	Založništvo	2.027	2
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	1.949	1
J60	Radijska in televizijska dejavnost	2.607	7
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	4.733	5
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	20.252	42
J63	Druge informacijske dejavnosti	2.349	4
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	10.210	10
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	5.781	1
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	2.630	5
L68	Poslovanje z nepremičninami	5.258	18
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	10.298	19
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	14.962	35
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	16.634	58
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	9.103	19
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	4.206	13
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	5.474	12
M75	Veterinarstvo	1.230	4
N77	Dajanje v najem in zakup	1.228	10
N78	Zaposlovalne dejavnosti	9.836	55
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	2.260	11
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	5.412	7
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	10.858	51
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	4.352	18
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	49.708	45
P85	Izobraževanje	80.461	119
Q86	Zdravstvo	50.435	36
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	15.563	30
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	9.990	22
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	6.663	11
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	3.644	10
R92	Prirejanje iger na srečo	1.704	5
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	4.232	26
S94	Dejavnost članskih organizacij	5.899	10
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	1.588	6
S96	Druge storitvene dejavnosti	10.911	48
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	669	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	-	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	-	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	-	63
Skupaj		944.008	3.179

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

ŠTEVILO PREGLEDOV			UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			INTERVENCIJSKA ZAKONODAJA	KRŠITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH							
REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE/NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	ODLOČBA O PREKRŠKU OPOMIN	ODLOČBA O PREKRŠKU GLOBA	GLOBA PLAČILNI NALOG		PLAČILO ZA DELO	DELOVNI ČAS	ODMORI IN POČITKI	ZAPOSLOVANJE V ŠIRŠEM SMISLU	PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLOTVI	LETNI DOPUST	VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ	DRUGE KRŠITVE ZDR-1
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	5	33	2	0	5	9	2	0	10	2	1	7	4	0	0	0
0	2	32	4	0	5	7	3	0	10	3	0	7	0	1	0	0
0	10	148	10	0	13	8	1	0	32	8	17	18	2	3	0	0
0	22	720	40	0	105	63	73	0	231	16	32	102	13	6	1	3
0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	3	9	3	0	2	0	0	0	1	0	0	9	0	0	0	0
0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	1	73	1	0	7	2	2	0	18	0	0	5	3	1	0	0
0	0	7	2	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
0	0	17	0	0	1	2	0	0	4	0	0	1	0	1	0	0
0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	10	1	0	1	0	0	0	4	0	0	2	0	0	0	0
2	0	40	1	0	5	2	1	0	11	0	4	3	1	1	0	0
0	0	30	2	0	4	5	4	0	11	1	0	4	0	0	0	0
1	3	65	5	0	8	5	6	0	23	0	3	2	3	1	0	20
2	3	115	3	0	11	10	15	0	39	3	3	25	1	0	0	0
4	0	31	1	0	4	5	4	1	8	0	6	8	1	0	0	0
0	0	24	1	0	3	0	0	0	5	0	0	2	0	0	0	0
3	1	19	2	1	1	2	0	0	7	0	1	4	1	0	0	0
0	0	7	0	0	1	1	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0
0	0	19	0	0	4	1	0	0	8	0	1	1	2	0	0	0
0	2	129	3	0	16	5	1	0	20	2	0	14	2	1	0	0
0	0	21	0	0	2	1	2	0	5	0	0	0	1	0	0	0
0	1	25	2	0	4	2	5	0	7	2	2	3	1	1	0	0
0	4	111	6	1	14	11	19	0	53	1	0	13	6	0	0	0
1	0	31	3	0	1	2	3	0	7	0	4	2	1	1	0	0
0	0	69	1	0	3	0	0	0	1	1	1	7	0	1	0	0
17	7	184	9	0	57	9	8	0	12	0	1	118	8	3	0	0
1	1	82	4	1	6	3	0	0	10	4	4	11	0	1	0	0
0	1	55	3	0	3	2	0	0	0	3	8	7	0	2	0	0
0	2	50	2	0	7	1	5	0	5	3	2	7	0	1	0	0
0	0	25	3	0	2	1	0	0	5	2	0	4	0	0	0	0
0	0	15	1	0	2	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0
0	0	19	1	0	2	2	0	0	2	2	0	2	5	0	0	1
0	1	73	0	0	5	3	0	0	2	1	0	4	0	1	0	0
2	1	18	2	0	4	1	0	0	6	3	2	4	0	9	1	0
0	0	13	0	0	3	1	0	0	3	0	0	2	0	0	0	0
0	0	108	3	0	10	5	1	3	28	1	1	6	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	103	10	2	656	415	365	1	1211	55	82	307	100	41	2	13
63	173	6.580	335	15	1.420	923	826	18	3.267	169	209	1.014	252	120	8	103

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

ŠIFRA	DEJAVNOST
1	2
H51	Zračni promet
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti
H53	Poštna in kurirska dejavnost
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač
J58	Založništvo
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi
J60	Radijska in televizijska dejavnost
J61	Telekomunikacijske dejavnosti
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti
J63	Druge informacijske dejavnosti
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve
L68	Poslovanje z nepremičninami
M69	Pravne in računovodske dejavnosti
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti
M75	Veterinarstvo
N77	Dajanje v najem in zakup
N78	Zaposlovalne dejavnosti
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti
N80	Varovanje in proizvodne dejavnosti
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti
P85	Izobraževanje
Q86	Zdravstvo
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti
R92	Prirejanje iger na srečo
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas
S94	Dejavnost članskih organizacij
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo
S96	Druge storitvene dejavnosti
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti
	Skupaj

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV							
ZAPOSLOVANJE, SAMOZAPOSLOVANJE IN DELO TUJCEV	ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI	ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITKIH MOBILNIH DELAVCEV TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH	ZAKON O MINIMALNI PLAČI	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA	ZAKON O ČEZMEJNEM IZVAJANJU STORITEV	KOLEKTIVNE POGODBE	DRUGE KRŠITVE
22	23	24	25	26	27	28	29
0	0	0	0	0	0	0	0
0	2	0	0	0	0	0	9
1	4	0	0	2	0	0	7
4	60	0	0	1	0	0	6
5	247	0	4	2	0	0	71
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	3	0	0	3
0	0	0	0	0	0	0	0
0	2	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	8	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0
0	3	0	0	0	0	0	0
0	3	0	0	0	0	0	1
0	1	0	0	0	0	0	7
0	14	0	0	1	0	0	9
1	6	0	0	1	0	0	16
0	10	0	0	0	0	0	5
0	0	0	0	0	0	0	0
2	0	0	0	1	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	3	0	0	0	0	0	0
1	4	0	0	4	0	0	6
0	0	0	0	0	0	0	1
0	1	0	0	0	0	0	8
0	28	0	0	2	0	0	26
0	1	0	0	2	0	0	3
0	3	0	0	0	0	0	0
0	17	1	0	3	0	0	9
0	1	0	0	0	0	2	3
0	2	0	0	0	0	0	0
0	2	0	3	0	0	0	6
0	5	0	0	0	0	0	0
0	1	0	0	0	0	0	0
0	0	0	1	0	0	0	1
0	3	0	0	0	0	0	1
0	1	0	0	0	0	0	2
0	2	0	0	0	0	0	0
0	5	0	0	2	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
25	158	9	9	56	63	5	419
53	1.145	19	21	170	65	16	1.084

KAZALO TABEL

Tabela 1: Analiza bolniškega dopusta za IRSD 2014–2024	29
Tabela 2: Število gospodarskih subjektov v Republiki Sloveniji in število inšpektorjev (na dan 31. 12. 2024)	30
Tabela 3: Usmerjeni nadzori IRSD v letu 2024	107

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največ nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu, 2024	47
Graf 2: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2024	48
Graf 3: Delež ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu po posameznih dejavnostih, 2024	49
Graf 4: Število ugotovljenih kršitev glede na velikost delodajalca (število zaposlenih delavcev) s področja varnosti in zdravja pri delu, 2024	50
Graf 5: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev glede izjave o varnosti z oceno tveganja, 2024	51
Graf 6: Pogostost inšpekcijskih nadzorov pri izbranih delodajalcih, reprezentativni vzorec IRSD, 2024	55
Graf 7: Delež delodajalcev, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen; reprezentativni vzorec IRSD, 2016–2024	56
Graf 8: Število smrtno poškodovanih delavcev pri delu, 2004 – 2024	64
Graf 9: Število smrtno poškodovanih delavcev pri delu po dejavnostih, 2024	65
Graf 10: Število smrtno poškodovanih delavcev pri delu po starosti, 2024	65
Graf 11: Število smrtno poškodovanih delavcev pri delu po državljanstvu in obliki zaposlitve delavcev, 2024	66
Graf 12: Število prijavljenih lažjih in težjih nezgod pri delu, 2020 – 2024	67
Graf 13: Delež nezgod pri delu po vzrokih, 2024	67
Graf 14: Delež nezgod pri delu po glavni dejavnosti delodajalca, 2024	68
Graf 15: Delež nezgod pri delu po velikosti delodajalca (število zaposlenih delavcev), 2024	68
Graf 16: Delež nezgod pri delu po načinu nastanka nezgode, 2024	69
Graf 17: Delež nezgod pri delu po starosti poškodovanih delavcev, 2024	70
Graf 18: Število prijav, pregledov, ukrepov in kršitev na področju delovnih razmerij	73
Graf 19: Število ugotovljenih kršitev glede na velikost delodajalca (število zaposlenih delavcev) s področja delovnih razmerij, 2024	74
Graf 20: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij, 2014 – 2024	77
Graf 21: Deleži kršitev instituta plačila za delo v letu 2024	80
Graf 22: Delež nadzorovanih subjektov glede na število zaposlenih delavcev, reprezentativni vzorec IRSD, 2024 (v letu 2024 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, ki bi zaposlovali 250 ali več delavcev)	115
Graf 23: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec IRSD, 2019 – 2024	116
Graf 24: Vsota povprečnih ocen za posamezne parametre, reprezentativni vzorec IRSD, 2013 – 2024	116
Graf 25: Skupna povprečna ocena glede na to, kdaj je bil pri subjektu nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu nazadnje opravljen (vključno s trendno črto), reprezentativni vzorec IRSD, 2024 (v letu 2024 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, pri katerih bi bil nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu nazadnje opravljen pred dvema letoma ali manj)	117
Graf 26: Skupna povprečna ocena glede na to, ali je bil pri subjektu nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu predhodno že kdaj opravljen, reprezentativni vzorec IRSD, 2016 – 2024	118

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO